

mk 8. -

CAMPBELL
COLLECTION

C. VALERI FLACCI

SETINI BALBI

ARGONAUTICON

LIBRI OCTO

EDIDIT

OTTO KRAMER

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXIII

EDUARD HILF

RECHTSPHIL. DR.

RECHTSPHIL. DR.

RECHTSPHIL. DR.

RECHTSPHIL. DR.

RECHTSPHIL. DR.

PARENTIBUS CARISSIMIS

PIETATIS ERGO

THE HISTORY OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

EDITORIS PRAEFATIO

C. Valeri Flacci carmen, quod litteratis suae aetatis viris haud improbatum, quod Quintiliano etiam laude, Statio imitatione dignum erat visum, posterioribus temporibus fortunam sinistram atque immeritam passum est. neque enim lectum esse nisi a paucis iam paulo post mortem poetae videtur, neque ullus aut scriptor aut grammaticus Valerium nominat vel versus eius profert. atque quamquam non omnino desunt, qui figuras et verba ex Argonauticis mutuati esse videantur, exigua etiam ista notitiae vestigia sunt. sic exeunte antiquitate pauca carminis exemplaria exstitisse verisimile est neque vacua illa quidem, quippe neglecta a viris doctis, ab omni genere mendorum. e quibus codicibus unus Valeri memoriam ad medium quod vocant aevum servavit: unus enim certe liber litteris insularibus, ut infra demonstrare conabor, scriptus et lacunis maculisque ita affectus, ut ne id quidem, utrum omnia, quae Valerius exaravit, nobis tradita sint necne, pro certo sciamus, fons fuit omnium quos nos novimus codicum. nam etsi alter Valeri codex in catalogo monasterii Bobiensis decimo saeculo scripto commemoratur (cf. Bekker. catalogi biblioth. antiqui XXXII 477), neque totumne carmen an partem an sententias tantum continuerit neque quo necessitudinis vinculo cum nostris codicibus coniunctus fuerit neque quo abierit cognitum habemus. e libris autem manuscriptis nobis notis tres praecipue in recensendo Valerio Flacco viri docti adhibuerunt, Vaticanum 3277 (V) etiam nunc superstitem et Sangallensem (S) Carrionisque codicem (C) ipsos quidem deperditos, tamen ut Sangallensis ex apographis satis bene possit resti-

tui, e Carrionis autem codice haud paucae lectiones in annotationibus editionum Plantinianarum (a. 1565 et 1566) servantur.

Quantum autem auctoritatis singulis his libris esset tribuendum, olim magnae fuerunt inter viros doctos controversiae; nunc illud inter omnes constat Vaticanum et antiquitate et bonitate ceteris praestare, hoc tantum quaeritur, utrum Sangallensis et Carrionis codex e Vaticano fluxerint an propriam memoriam praebeant.

I.

DE CODICE VATICANO 3277 (V).

Vaticanum 3277 ad Argonautica recensenda primus adhibuisse videtur Baptista Pius, qui in praefatione editionis Bononiensis tertiae (a. 1519) hoc libro oblato non parvum adminiculum sibi praesto fuisse adfirmat. post illum, quod sciam, Heinsius, Delamalle, Thilo codicem adsciverunt. atque G. Thilo in praefatione editionis Halis Saxonum a. 1863 in lucem prolatae libri externam speciem accuratius descripsit lectionemque variam commentario critico inseruit non nimia tamen adhibita diligentia. non paucas enim lectiones V codicis aut omisit aut propriis suis erroribus inlatis pessum-dedit. nuper autem J. Samuelsson toto codice Romae denuo perlustrato quas lectiones a Thilone neglectas invenerat, in Erano (t. VI p. 72 sqq.) publici iuris fecit. nihilo minus cum Sigfrido Sudhaus mandanti mihi, ut Valeri edendi munus a se incohatum subirem, tantae auctoritatis codicem iterum iterumque perquiri haud inutile videretur, ipse, ubi benignitate et liberalitate curatorum legati Schassiani Kiliensis occasio Romam proficiscendi mihi data est, totum codicem denuo contuli atque paginas eius omnes photographice effingendas curavi. sic mihi contigit, ut etiam post Samuelssonium haud spernenda excutiendo codice colligerem.

Verum quia et Eranum paucis praesto esse scio et modestiorem huius editionis apparatus erroribus Vaticani vel levissimis et a quovis Italo correctis aequo plus complere

nolui, attamen accurata optimi codicis notitia non inutilis est, omnium locorum, ubi collatio mea ab apparatu critico Thilonis atque a correctionibus Samuelssonii discrepat, conspectum hic addam. quas lectiones ubi Thilonis commentario critico inserueris, accuratam, quae apud homines, memoriam V codicis habebis. quibus autem curae non sunt res orthographicae erroresque calami sententiam non tangentes, ex apparatu huic editioni addito, quae scire opus est, satis cognoscent. in quo quidem conspectu lectiones iam a Samuelssonio repertas nota (Sam.) significabo; exhibet igitur V:

I 5 *Poebe* 8 *canbasa* 10 *habent* ^{sua}*nubila*; *sua* suprascr. a V², nunc tempore paene deletum (*i* suprascr. esse dicit Sam.)

13 *potes* (Sam.) 16 *cum* ^t*genitor*; supra lineam adhuc legitur *t*, olim sine dubio erat *tu* (cf. Sangallensem) 17 *neque in tyrias* (Sam.) 18 *magistris* dilucide scriptum neque ulla litera erasa esse videtur (Sam.) 19 *mittet* adhuc cognoscitur *tet* literis tempore satis oblitteratis 42 *audis* (Sam.)

47 *gēmentem*; *t r* suprascr. V² 51 *si mihi que* (Sam.) 55 *cu- reque* V¹; *curaeque* V² (Sam.) 56 *nephelei* (Sam.) 62 *uoca-* *bat*; *i* (= *in*) suprascr. V² 66 *querire* V¹; *quaerere* V² (Sam.) 82 *imbre* V¹; *imbrē* V² (Sam.) 90 *greces* V¹; *greges* V² 91 *Accipere de* V¹; *Accepere sede* V² (Sam.) *aethara* (Sam.)

100 *forma* 119 *Auxiis* V¹ 149 *aeson* ~~|||||~~ *atus* V¹; *aeson* ~~|||||~~ *y-* *taeus* V²; sub rasura *y* fuisse vid. 166 *candri* ~~|||||~~ *idas* V¹; *candus etidas* olim scriptum fuisse e vestigiis literarum cognoscitur; *candidus idas* V² 178 *eueniet* ^q in ras. quattuor fere literarum scr. V², forma rasurae literis *fede* adaptata est

184 *mynae*; *i* sscr. V² 196 *cuntis agentibus* (Sam.) 202 *Il-* *lūme* ~~|||||~~ *tantum* V¹; olim scriptum fuisse *Illumetu tantum* e vestigiis literarum apparet; *Ille meum tantum* V² (*Illi mi i tantum* V¹ habere dicit Sam.) 204 *libamina* V¹; *libaminae* V² 205 *aescendit* dilucide („*etscendit* potius quam *aescendit*“ Sam.) 213 *cunti* (Sam.) 252 *Pariter* in *Paretur* corr. V¹ 284 *iussa* V¹; *iussa* V² 286 *aeolidaen* 289 *bibula surgenti* (Sam.) 308 *Mitte manus* (Sam.) 314 *ab alto* (Sam.) 317 *eminet onus* (Sam.) 338 *conpescuit* (Sam.) 374 *erymanteis undan-* *tem* (Sam.) 405 *altis* pro *aliis*, ut M[onacensis] 449 *Pen-* *deret* a V¹ in *Perderet* corr. vid. 479 *fessaque luctu* 508 *fas est* (Sam.) 509 *inuita* (Sam.) 521 *ultro* (Sam.) 535 *sae-* *cula* (Sam.) 540 *capessere* (Sam.) 576 *thyrrenaque* (Sam.)

611 *zepherusque* (Sam.) 657 *extat* 667 *Dii* (Sam.) 668 *regio* (Sam.) 678 *ubicumque* (Sam.) 679 *aq; ingens* (Sam.)
 683 *celabri* (Sam.) 689 *Tiphy sagitta citique*, ut S[angallen-
 sis] 707 *uisulus satur in uisulas satur* corr. V¹ 712 *maesti*
 723 *uulnere* (Sam.) 749 *hinc animam* 759 *subiecere* (Sam.)
 760 *adque* (Sam.) 812 *cadatq; fida* (Sam.)

II 26 *in altu* (Sam.) 31 *omnes* (Sam.) 81 *fugae dilucide*
 („*fugēt* potius quam *fugae*“ Sam.) 133 *rabidas* 149 *inter*
nec et magni litt. tib erasae sunt 160 *quaerellas* 186 *Illic*
et 227 *uelud* V^a (Sam.); *uelud in uelut* corr. V^b 231 *Temi-*
neum V^a (Sam.) 235 *deŭluunt* V^a, o add. m. pr. (Sam.)
 237 *properes et* V^a et V^b 238 *incantha* V^a 239 *furorem* V^a
 et V^b 251 *auctor etiam* V^b (Sam.) 261 *aurorē* V^a, corr.
 m. pr. 262 *lassatas* V^a; *lasatas* V^b 268 *falamuribus* (Sam.)

275 *fēda tūnte* 287 *urebat* 300 *fuit*; *g* add. vid. V¹
 310 *redeunt piaē* (Sam.) 317 *magixima* V¹; supra *a* priorem
 olim *x* erat, quae nunc erasa est („*magixima*; non solum *g*,
 sed et altera litera, ut vid. *i*, deleta est“ Sam.) 318 *phariise*
 334 *aesomnes* 352 *que fata* (Sam.) 355 *ueneris* (Sam.)
 362 *Tertor* 371 *educaere* 372 *Nec im in Nec iam* corr. V¹
 (Sam.) 376 *segni*; nonnulla atramenti vestigia ex altera folii
 pagina per membranam penetraverunt, ut *segni* falso legi fa-
 cile possit (*segni* Sam.) 382 *dracomem* (*dracomen* Sam.)

398 *Saeuam at halamŭs* V¹ 402 *iasaona* (Sam.) 408 *hae-*
suras in haesuraque corr. V¹ (Sam.) 422 *I memoriter rae*;
 post *I* rasura unius literae (*m*?) esse vid. 427 *acasto repen-*
det (cf. Monacensem) 435 *und* adhuc legitur 439 *amothra*

cadicām V¹ 495 *erymanihi* 537 *ulŭlarunt*; erasa est *l*
 549 *patrum nemos* (Sam.) 605 *clārcusque*; prior *u* del. vid.
 609 *patru* potius quam *patrii* 622 *Exsuperant* (Sam.) 646 *ri-*
tus pares (Sam.)

III 99 *umbra* legitur (Sam.) 111 *occupat* 112 *cotis in cotys*
 corr. V¹ 137 *Ora* (idem Monacensis) 234 *iustas anguis*
 (Sam.) 245 *resposcunt* (Sam.) 257 *primo* (Sam.) 272 *sumus*
 (*hosp.*) etiam V om. (Sam.) 285 *acēuam* V¹ 294 *Extin-*
guineŭ, *a* del. V¹ 304 *q: me* 416 *placitis* (Sam.) 469 *Nu-*
tatabar ceratis (cf. Sangallensem) 471 *eali* (Sam.) 497 *alba-*
nas tirus (cf. Sangallensem) 511 *neme entot* (cf. Sangallensem
 et Monacensem) 521 *dē* add. V¹ e forma compendii elucet
 536 *haemenia* (Sam.) 555 *pueris perfusa* V¹, *pueri spes lusa* V²
 (Sam.) 587 *cotigit* (Sam.) 599 *aeq* (i. e. *aeque*) 623 *ua-*
riunt, ŭ del. vid. a V¹ 624 *urŭēt* V¹ (Sam.) 629 *cūoetu* V¹

(Sam.) 670 *quoquumque* V¹ 672 *q: maxima* 683 *q: tali*
 698 *q: gaudia* (Sam.) 706 *l^oenes* V¹ (Sam.) 728 *mass^yilus* V¹
 730 *Ilcet, i* supraser. V¹ 731 *sustulis* in *sustulit* corr. V¹
 732 *coticuere* V¹ 733 *Ampythrioniades* | *reuirat* in *reuisat* corr.
 vid. V¹

IV 11 *subplice* (Sam.) 46 *quaeritur tummentibus* (Sam.)
 61 *Appollo, p* del. V¹ (Sam.) 108 *f: cursant, f* del. vid.
 121 *deolim* V¹ 125 *ultra* (idem Ottobonianus et Monacensis)
 173 *Ora* (Sam.) 174 *non nulla iuuenis* (Sam.) 184 *wulner^yae*
 V¹ 191 *hac* 223 *calidonis* V¹ (Sam.) 242 *Nota V recte*
 (Sam.) 243 *Tunc* (Sam.) 251 *petae* (Sam.) 261 *uolu-*
tar^{≡≡≡}ce, duae litt. erasae (*ta* vel *ca*) 280 *lapit has* (cf. San-
 gallensem) 281 *Cum* (Sam.) 383 & *arbitrio*, supra *ar* cru-
 cem parvam posuit V¹ (non signum 4) 426 *urgebat* (Sam.)
 441 *cicicus* et quae in versibus 443, 444, 495, 496 a V² in rasu-
 ris scripta esse dicit Thilo, omnia a V¹ scripta sunt 469 *ge-*
nenrisque (Sam.) 482 *mediae* V¹ 513 *uocant* (Sam.)
 514 *loeti (que om.); propioris* (Sam.) 528 *pippis* (Sam.)
 548 *capescit* 549 *nota sciens*, sed prior *f* incohata magis
 quam absoluta est (*sciens* Sam.) 554 *Qem* 691 *Secxa*
 695 *et mediis (e om.)* 715 *quan* librarius scribere coeperat,
 quod tamen in *quamuis* pessum dedit 733 *maryandinis* (Sam.)
 751 *praecepta* (recte igitur Heinsius) 754 *cestus* (Sam.)

V 71 *nam prora* (idem Monacensis) 84 *fetis* V¹ (Sam.)
 87 *liotore* (Sam.) 93 *quater polus* 171 *non credat* (Sam.)
 180 (*cun*)*cti* et 181 (*Signa*)*que* a V¹ scripta sunt 196 *pro-*
peranti V et Monacensis (Sam.) 222 *artus* 242 *Trader* in
Tradere corr. vid. V² 286 *fortes* V¹ 301 *Ambiguaet* in *Am-*
biguae & pessum dedit V¹ 310 (*opt*)*at* et *al(mum)* scripsit V¹
 373 *pauore^{≡≡≡}*, sub rasura *f* exstare vid. 385 *non* (cf. C et
 Monacensem) 407 *Adixerat* (Sam.); scilicet in exemplari Va-
 ticani ordo versuum turbatus appositis literis *A* et *B* (cf. 408
Blumina) restitutus erat, quod Vaticani scriba non intellexit
 429 *phetonta* 453 *ali^{≡≡≡}*, us eras. vid. 520 *fremit* dilucide
 568 *adsumptos* 596 *laxarten* 603 (*p*)*role g(etae)* V¹ scrip-
 sit 612 *exsultet* (Sam.) 641 *mhi* V¹ (Sam.) 673 *paenitet*

VI 25 *nec qus* (Sam.) 41 *promi^{≡≡≡}te*, erasa est *t* 58 *speti-*
men (Sam.) 81 *futtilis* (Sam.) 94 *Fata*, recte igitur Hein-
 sius (Sam.) 125 *mox dictus* 135 *Tyrsaga* & satis dilucide,
a et & arte ligatae sunt (*Tyrsaga* procul dubio scriptum est

in V; quid sequatur incertum': Sam.) 152 *omnibus* ('*Thilo omhibus*, sed supra *n* litteram nihil aliud est quam atramenti labecula' recte Sam.) 159 *toto* (Sam.) 166 *limfataque*

176 *seminetis* (Sam.) 180 ^{sonitū} *atsistunt*; *sonitū* suprascr. V¹ 181 *ad-da*^N *dilucide* ('V habet non *addant*, sed inter *a* et *t* vestigium literae nesciocuius reperitur; fort. corr. est ex *addan* in *addat*': falso Sam.) 198 *Ensibus insibus ruunt*; *sibus* igitur del. vid. V¹ 227 *Cesaries* (Sam.) 239 *equora* (Sam.) 289 *peraso* in *peroso* corr. V¹ 326 *brahia* (Sam.) 360 *tellis* (Sam.) 363 *Hic*, c del V¹, ut vid. 370 *Euryales* 402 *seuissima* 438 *circumspici*^t; *t* suprascr. vid. V¹ 481 *aetida* (Sam.) 497 *menus*

in *nemus* corr. V¹ (Sam.) 504 *orrent* (Sam.) 507 *dratia* V¹ 511 *ongis*, erasa est *g* (Sam.) 527 *ut lucifer* (Sam.) 529 *Et non* (Sam.) 538 ante *panis* nulla litera erasa est

556 *cassaridens* (Sam.) 571 *puri* V¹ ut vid. 573 *unda* 579 *aesomnium* potius quam *aesoninium* (*aesoninium* Sam.)

594 *praecor* 674 *erratiore* V¹ (Sam.) 677 *acerui* (Sam.)

688 *caice coniunx petit* V¹ (Sam.) 692 ^a *inrigiungere tauro* 693 *parcae & enuere* (*Parcae tenuere* Sam.) 695 *iuenta* V et Monacensis (Sam.) 726 *hic caelum* (Sam.) 751 *iubant* (Sam.)

VII 9 *pergil* (Sam.) 21 *iactatat oro* (cf. Monac.) 28 *mentirique* potius quam *meritirique* (*meritirique* Sam.) 30 *aure asia* (*aurea siam* Sam.) 58 *no cedere* V¹ corr. 72 *ueniens* (ut Monacensis) 76 *admei* (Sam.) 91 *quo uesta uolunta*³, erasa vid. *t* ('*nt postea erasum*' Sam.) 183 *nec aetati me* (Sam.) 201 *supraemos* et *hic et in v. 201a* exhibet V (Sam.) 208 *sedem dabo* (Sam.) 219 *grauior*, neque ex *gratior* correctum est, ut Sam. putat; *onis* per ligaturam *ni* litt. scriptum (Sam.) 224 *iuente* (Sam.) 240 *praecor* 247 *ipsaq ex ipsaci* corr. V¹ 262 *omnesque detinet* (Sam.) 268 *praecor* (Sam.) 279 *fratem* (Sam.) 274 *uideni* (eadem ligatura *ni* litt., quae v. 219) 284 *exsoluere* 287 *aitan*; *ait* a voce *an* diiungendum esse notis additis V² indicavit ('*ain* V, corr. m. pr.': falso Sam.) 294 *pudora estuat* (Sam.) 296 *tor drepidas* (*tor orepidas* Sam.) 297 *net quos euertere* (Sam.) 300 *xpectat* (Sam.) 311 *& questu* (Sam.) 316 *pelean* (Sam.) 379 *redire*, posterior *e* paulum oblitterata est (*rediri* Sam.) 388 *adrumpit* V et Monacensis (Sam.) 390 *ultus* V, corr. V¹ (Sam.) 392 *graecibusque* (Sam.) 394 *Namque tremens* V et Monacensis (Sam.) 409 *priorē* 421 *ponoenas* (Sam.) 425 *exemplo* (Sam.) 426 *perq.* (Sam.) 519 *mauortis marbre* (Sam.) 533 *mihi care* (Schenkl, Sam.) 560 *Sstabat* (Sam.) 562 *arces* recte 583 *flu-*

mineis (Sam.) 588 ^h*acret* 596 *tores* (Sam.) 598 *noctemq.*
 (Sam.) 601 *urget* (Sam.) 603 *Sustitat* (Sam.) 621 *obuiusi*
ante (Sam.) 629 *clamore* (Sam.) 636 *exertos* V et Monacen-
 sis 638 *misseros* V¹ (Sam.) 639 *ubi* (Sam.)

VIII 18 *Uirgeneos* in *Uirgineos* corr. V¹ (Sam.) 39 *non*
nulla (Sam.) 72 *domui q.* (Sam.) 80 *iubet* 129 *qōq.* V¹
 (Sam.) 200 *locusque* in *locosque* corr. V¹ 205 *quaquam* (Sam.)
 211 *ipse* (Sam.) 218 *ilbi* potius quam *ubi* 223 *fatantur* in
fatentur corr V¹ (Sam.) 229 *cydera* in *cythera* corr. V¹ item-
 que v. 235 ('corr. V²' Sam.) 231 *stistinet* 233 *aetida* V et
 Monacensis (Sam.) 239 *planctu sacer* (ut Monacensis)
 279 *caelebro dataia* (Sam.) 280 *de quaesio* (Sam.) 289 *amon-*
tibur (Sam.) 331 *Itque reditque red rates; red* del. V¹ (Sam.)
 336 *praelia* (Sam.) 337 *Transferet* (Sam.) 338 *Colchius* (Sam.)
 339 *mgōs* V¹ (Sam.) 386 *Urguent* (Sam.) 394 *conponere*
 (Sam.) 396 *Euroram, a ex o* corr. V¹; *comittaterinis* (Sam.)
 401 *iura adeum* (Sam.) 419 *uidissime* (Sam.) 426 *omēs* V¹
 (Sam.) 436 *nimia* (Sam.) 448 *eārat* V¹ (Sam.) 459 *durae*
 (Sam.) 460 *iuuente* (Sam.) 467 *Mane* (Sam.)

De externa V codicis specie haec afferre satis habeo: exaratus est liber saeculo nono in CXXXX membranis formae quartae minoris, literis non tam nitidis quam clavis. singulae paginae versus inde a novenis denis ad vicanos ternos complectuntur. quinque codicis folia continentia vv. III 146—185, VI 439—476, VII 322—359, VIII 88—125, VIII 366—385 et 136—153 excissa sunt, postquam libri XV. saeculi nobis cogniti ex eo fluxerunt, sed antequam singulae membranae a bibliothecario quodam numeris sunt notatae. in octavo libro olim vv. 136—185 post v. 385 legebantur (nunc, quia folium omissum est, v. 154 versum 365 sequitur), qui error inde, quod in archetypo quodam Vaticani unum folium quinquaginta versus complectens e sede sua motum erat, originem duxit. ceterum illud exemplar omnibus in foliis quinquagenos versus continuisse haud improbabiliter exposuit Paulus Krenkel (de codicis Valeriani Carrionis auctoritate, diss. inaug. Lips., Luckae apud Saxo-Altenburgenses 1909, p. 5). scriba enim sive Vaticani sive archetypi eius nimiae festinationi indulgens in describendo libro secundo Argonauticon folium sui exemplaris vertere omisit itaque quin-

quaginta versus (213—262) bis exaravit. atque etiam singuli quidam versus, qui alieno loco nobis traditi sunt, in exemplari illo vicanos quinos versus in singulis paginis continente olim omissi et imae paginae vicesimi quinti vel vicesimi sexti adpicti fuisse videntur (cf. P. Krenkel, l. l. p. 6, p. 8 adn. 2, p. 14 adn. 2).

Inscriptio autem carminis desideratur, quamquam initio totius operis duae lineae vacuae sunt relictæ. inter singulos libros, nisi fortuito finis libri cum paginae fine congruit, ternarum linearum spatia inveniuntur, in quibus usitatae exstant subscriptiones, velut

G. Valeri Flacci Balbi Setini ex̄pl. lib̄. II incīp. lib̄. III.
vel similes. primus tantum liber subscriptione caret.

Manus emendatrices duas exhibet V: primam (V¹) ipsius, qui codicem scripsit, alteram (V²) viri cuiusdam saeculi aut quinti decimi aut ineuntis sexti decimi. hoc inde apparet, quod apographa Vaticani saec. XV. exarata in primi libri versu 178 *sede ad crescere* e V codice descripserunt, quae lectio nunc rasura deleta est, Pius vero anno 1519 iam alterius manus interpolationem *euenietque ad crescere* repperit.

V¹ satis multos errores, quos inter scribendum commiserat, extemplo emendavit, nonnullos, quos corrigere sibi proposuerat, aut parum diligenter aut omnino non correxit.¹⁾ eadem manus nonnulla verba et notas marginibus paginarum adscripsit, e quibus quae commemorantur haec mihi digna

1) cuiusmodi locos enotavi hos: II 362 *flagat* pro *flagitat*
495 *nemeesiterymanihi* (scriba a literis *iter* ad *auter* aberraverat)
III 2 *pulum* (*pu* non expunxit) III 623 *uariunt* (inter hastas alterius *u* literae punctum positum, *a* non addita est)
IV 287 *notata* ^{et} *manus* (scriba a *ta* ad *na* transsiliens *etna* omiserat, corrigentem literae *na* ante *ma* fugerunt) 437 *uobis* (*t* pro expuncta *b* non addidit corrector) 754 *g. . guine* pro *sanguine* (idoneo ad corrigendum spatio relicto nec delevit *g* nec inseruit literas *san*) V 453 *ali* (*aligeris* sine dubio iam V¹ revocare voluit) VI 198 *insibus* pro *inde* (*sibus* deleta esse videtur, correctura desideratur) 511 *ongis* (*g* erasa, *l* non addita est).

videntur: ad versum I 784, quo loco magicae artes Alcimedes describuntur, *amen* adpictum invenitur, qua voce monachum illum, qui codicem conscripsit, daemonicas quasdam vires ex illo loco effluentes a se defendere voluisse arbitreris.¹⁾ quatuor autem locis occurrit nota R (i. e. *require*, Graeco sermone *ζῆτει*), qua adscripta corruptos versus significare solent critici.²⁾ denique in inferiore parte paginae 140 rectae sub subscriptione octavi libri legitur *uul.fered*: ad quod nomen tunc redibimus, cum de origine et patria codicis nobis disserendum erit.

Manus altera (V²) usque ad folium sextum glossas satis multas, nullius tamen illas pretii, supra versus vel marginibus inlevit et per totum carmen hic illic sive de suo sive e codicibus deterioribus varias lectiones adscripsit, quin etiam nonnullis locis radendo priorem manum aut obscuravit aut abolevit.

Non ita certum mihi videtur, utrum subscriptio illa paginae 140 versae, quam priori manui attribuit Thilo, re vera ab hac manu an a recentiore quadam confecta sit. literae enim a scribae manu haud mediocriter distant atque persimiles sunt literis, quae in diplomatis reperiuntur. accedit, quod duo illi versus ita sunt oblitterati, ut neque Thiloni neque mihi oculorum aciem iterum iterumque intendenti, ut

1) qua adnotatione marginali demonstrari mihi videtur scribam non tam ignarum fuisse sermonis latini quam existimaverunt nonnulli viri docti, etiamsi istam scientiam non nimiam fuisse inde efficitur, quod paene innumerabilibus locis verba perperam diiuncta aut conglutinata sunt.

2) dico vv. III 638, qui versus lacunosus est, IV 38, ubi *fructe fruitur* perperam legitur, VI 1, ubi cognomen Martis vitiose scriptum (*gradibus*) non perspexit quispiam, VII 392 corruptela *sepubenis* inquinatum. ceterum istae notae suspicionem mihi moverunt de integritate codicis non parvam. nam si quis nono saeculo vel paulo ante id tempus (adsumptas enim potius ex antiquiore exemplari quam factas esse notas ab ipso Vaticani scriba puto) adscriptis notis se versus non intellegere indicavit, nonne verisimillimum est, eundem aliis locis contextum verborum corruptum temptasse? cuius interpolationis vestigia re vera obvia esse infra probare conabor.

omnia explicarentur, contingeret. haec ipse legi (dubias literas punctis suppositis significabo):

Nos renoua noxa monachorū flag ... doxa
En monachus ... dit quē demon .. ll ... strauit.

Quamquam igitur in epigrammate non nimium profeci eruendo, hoc aegre ferendum vix puto; neque enim adsentior Thiloni, qui, quo in monasterio scriptus sit codex, in illa subscriptione exstitisse suspicabatur.

Praeterea ex aliis indiciis, quae sit patria V libri vel potius archetypi, multo certius cognosci potest. ex ultimis enim Germaniis adlatum esse V codicem, quod quidem Pius in praefatione olim adfirmabat, his argumentis non improbatur: vidimus in pagina 140 recta legi *uul-fered*, quod nomen Anglo-saxonicum esse ipsi suspicanti mihi benigne confirmavit F. Holt-hausen. neque dubium est, quin aut librarius ipse hoc suum nomen olim codici intulerit aut, quod non raro accidit, ex archetypo nomen scribae cuiusdam vel critici in apographon transscriptum sit.¹⁾ accedit, quod in Vaticano ipso *g* litera duobus locis insularem formam (*ɣ*) servavit; dico v. VI 37

plaza et v. VI 289 *Sugere*. denique multae literarum mutationes nisi ex insulari scriptura vix intelleguntur. vide e. g. mutatas literas *n ~ r*:

I 8 *canbasa ~ *carbasa*²⁾ 449 *penderet* V olim *~ *perderet* V¹ II 109 *defendene ~ *defendere* 379 *penricula* 457 *instanre* (exemplar procul dubio *instane*^r exhibuit) 529 *fragon ~ *fragor* IV 3 *Iunorem ~ *Iunonem* 727 *anguet ~ *urguet* VI 554 *haunit ~ *haurit* VII 139 *precari ~ *precari* VIII 77 *panumper ~ *parumper* 263 *sonorem ~ *sororem* *p ~ r*: I 330 *paucos ~ *raucos* 516 *perueruat ~ *reuerberat* IV 698 *phoebi ~ *rhebae* V 168 *peruulsis ~ *reuulsis* *p ~ f*: III 96 *pacesque ~ *facesque*

1) transscriptum potius esse nomen crediderim, quia e puncto inter literas *l* et *f* interposito apparere mihi videtur scribam ipsum nomen non iam intellexisse.

2) lectiones emendatae hic et ubique asterisco notantur.

539 *pecula* ^r ~ **fercula* 664 *fax* ~ **pax* IV 20 *fas* ~ **pax*
 VII 288 *fraecor* ~ **precor* VIII 277 *pater* (*p̄r*) ~ **fra-*
ter (*fr̄*) *f* ~ *r*: II 392 *faemos* ~ **remos* *s* ~ *p*:
 I 148 *hispasus* ~ **hippasus* 234 *mossoque* ~ **mopsoque*.

Fortasse huc etiam mutatio literarum *a* ~ *x* spectat, quae est IV 362: *caraxe* (*car̄xe* sine dubio in archetypo fuit) ~ **carae*.

Neque vero ipsum Vaticanum codicis archetypum literis insularibus conscriptum fuisse videtur, sed archetypi fons. respicias quaeso, quod vv. II 457 (*instanre* ex archetypi lectione *instan̄e*) et IV 362 (*caraxe* ex *car̄xe*) et errores et correctiones iam archetypi librario literas insulares non satis dignoscenti attribuenda esse apparet. praeterea aliae litterarum permutationes in V obviae facilius ex usitata scriptura minuscula intelleguntur, veluti

r ~ *t*: II 362 *Tertor* ~ **Terror* IV 275 *Integet* ~ **Integer* V 84 *pharentes* ~ **patentes* VII 38 *equote* ~ **aequore*
 59 *mouera clatet* ~ **mouet ac latet* *i* ~ *r*: VII 298
Piensa ~ **Prensa* *n* ~ *ri*: III 672 *enim* (*en̄i*) V olim
 ~ **erit* V¹ V 42 *funis* ~ **furiis* V 322 *respuent* ~ **re-*
spuerit VII 274 *uideni* ~ **uiderit* *c* ~ *r*: VII 379
cogant ~ **rogant*.

Archetypum igitur Vaticanum ex codice quodam sive in Britannia sive in monasterio Britannico Germaniae insulari scriptura exarato descriptum minusculis literis esse mihi videtur; tum demum ex illo exemplari minusculae scripturae ipse Vaticanus in Germania fluxit. qui quo anno in Italiam adlatus sit nescimus; quod tamen factum esse paulo post quam Poggius Sangallensem repperit (a. 1416), inde apparet, quod Sangallensis libri satis pauca apographa inveniuntur: scilicet viri docti pleniorum codicum mutilato praetulerunt; Sangallensis enim tres tantum libros atque quartum dimidiatum continebat. ceterum apographon quoddam Vaticanum ante ipsum Vaticanum in Italiam venisse veri dissimile non est: certe omnes libri nobis cogniti, qui XV. saeculo ex V fluxerunt, non ex V ipso, sed ex apographo Vaticanum transcripti

esse videntur. omnes enim in textum receperunt versus spurios I 45 et VII 579, 580, quibus V caret. ipse autem V codex postea fuit in bibliotheca Fulvii Ursini, unde in Vaticanam venit (cf. Thilonis praef. p. XLI).

Iam vero externa specie descripta Vaticani fatisque enarratis, quanti sit aestimandus codex et quomodo ad emendanda Argonautica adhibendus disseramus. atque corruptellarum quamquam omnia genera, quibus illius aetatis libri inquinati esse solent, passus est, unum praecipue exhibet V, quo pretium eius non mediocriter minuitur, lacunas dico et versuum et verborum. nimirum verborum hiatus iam pridem viri docti animadverterunt variisque rationibus expleverunt. versus autem intercidissee his tantum locis statuerunt, ubi sensum mancum esse apparet: I 45, III 77, IV 196, VI 78, VII 579, 633; praeterea versus II 316—331 lacunosos esse Thilo cognovit. cui adfirmanti multos adhuc in contextu hiatus editores fugisse plane adsentior. nam multis locis, ubi sententia depravata est, singulis verbis temptatis viros doctos sanando Valerio frustra operam dedisse credo. itaque Leonem secutus III 335 a, VI 382, VII 521, VIII 286 aliisque locis quibusdam lacunas significare quam verba tradita mutare malui, quamquam hanc rationem emendandi caute esse adhibendam et ipse non ignoro et Langenii libido me docuit, cui versuum detrimenta indaganti ne uno quidem loco adstipulor. de plerisque tamen locis hoc modo ab eo temptatis verba facere non opus est, nonnunquam autem cum gravioribus argumentis utatur Leonemque habeat adsentientem (quod factum est V 323, VI 121, VII 186), diversam meam sententiam proferre non inutile mihi visum est, itemque Thilonem Leonemque de nonnullis versuum lacunis vix recte iudicasse probare studebo.

II 375 *Invidisse deos tantum maris aequor adortis,
desertasque domos fraudataque tempore segni
vota patrum. quid et ipse viris cunctantibus adsit?*

Scilicet verba *invidisse* et *desertasque* et *fraudataque* pendent a verbo aliquo dicendi, quod e *non tulit* vocibus (v. 374) facile suppletur. Thilo, qui hoc non improbat, tamen post

v. 375 versum intercidisse ideo suspicatur, quod notione *frustra* ad sententiam *desertasque domos* aegre caret. mihi omnia concinna esse videntur, dummodo *desertas* praegnanter dictum intellegas (i. e. *maligne derelictas*). premenda igitur vox *desertas*, quae praemissa de industria est (item Verg. Aen. VII 394).

V 321 *Sin vero preces et dicta superbus
respuerit, iam nunc animos firmate repulsae,
quaue via patriis referamus vellera terris,
stet potius: rebus semper pudor absit in artis.*

Argumenta, quibus nisus P. Langen versus nonnullos ante v. 324 excidisse contendit, infirma sunt. integer enim est locus et facile intellegitur, modo respicias sermonem post *respuerit* esse abruptum atque *potius* non minus pertinere ad *firmate* quam ad *stet* itemque *iam nunc* voces ad utrumque verbum esse referendas. scilicet Iason post *respuerit* pergere potest sic fere: 'alia deliberanda erunt', sed cum talia verba ad consolandos amicos perquam inepta esse intellexerit, abrupto sermone fortiora haec pronuntiat: 'ne exspectent socii regis responsum' (haec subintellegenda esse *potius* vox docet), 'sed potius nunc iam repulsae animos firment et quomodo negato vellere possint potiri, iam nunc certum (*stet*) capiant consilium, neve a fraude abhorreant, si velleris vi potiundi spes desit'.

VI 120 *Discolor hastatas effudit Hiberia turmas,
quas Otaces, quas Latris agunt et raptor amorum
Neurus, et expertes canentis Jazyges aevi.*

P. Langen, qui, si integer esset locus, *Jazyges* nomen necessario subiectum debere esse *agunt* verbi putat Neurumque non intellegit tertium ducem Hiberum, sed gentem, lacunam significavit post v. 121. mihi inter illos versus nihil esse interponendum videtur; nam *raptor amorum* verba utique coniungenda sunt cum *Neurus*, quod nomen (*Νεύρου*) aptum natumque est ad notandum et efferendum talem veneris raptorem. exstat autem v. 122 eadem ellipsis *adsunt* verbi, qua e. g. Statius Theb. IV 159 utitur in simili gentium catalogo; quod utroque loco durius esse concedo.

VI 569

Nestoris hastae

*immoritur primaevus Helix, nec reddita caro
nutrimenta patri, brevibus ereptus in annis.*

Thilo post v. 571 duos fere versus intercidisse putat, quod *brevibus ereptus in annis* idem sit quod *immoritur primaevus* neque verba apte sint inter se conexas. utrumque concedo. sed illud argumentum ea re refutatur, quod Valerius Homerum hoc loco imitatur (cf. Langeni adnotationem): II. IV 477 etiam ille poeta, postquam ab Aiace θαλερόν Σιμοείδιον interfectum esse narravit (474), haec superaddit: οὐδὲ τοκεῦσιν θρέπτα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δὲ οἱ αἰὼν ἔπλεθ' ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι. discrimen igitur non est inter utriusque poetae sententias nisi unum hoc, quod Valerius verbo *ereptus* non addidit *Nestoris hasta* (Αἴαντος δουρὶ), scilicet ideo, quia Homericum illud iam ad conficiendum versum 569 adsciverat. contra asyndeton illud re vera tolerabile non esse idem Homerus docet atque ipse supplementum suppeditat: μινυνθάδιος δὲ. ergo Samuelssonium et Sudhausium, iure illos offendentes etiam in brevi syllaba *bus* in arsi producta¹), secutus scripsi *brevibus*<*que*>. sic omnia sunt sincera. ellipsis autem verbi *invadit* vel *adgreditur* (v. 572) inaudita non est qua est Valerius audacia.

Paulo aliter se res habet in his:

VII 185 *ipsam* (sc. Hecaten) *flammiferos cogam compescere
tauros*

amplexumque petit. volucrem tunc aspicit Irin.

Haec exhibet V corrupta sane neque efficientia sententiam. sed editores, quomodo mederi loco conati sunt, in graviore etiam difficultates inciderunt. scribunt enim plerique *amplexumque pati*?. *volucrem Juno aspicit* ita, ut in verbum *pati* orationem Veneris terminari significant. quibus receptis coniecturis ridiculus oritur sensus. neque enim 'iocosa irrisio'

1) perpaucae enim eiusmodi syllabarum productiones exceptis legitimis velut III 234 *sanguis*, IV 188 *subiit*, V 164 *impulerit*, VI 612 *abiit*, VIII 259 *impediit* in Argonauticis reperiuntur. sunt autem hae: II 225 *metus* (sing.), VIII 158 *egō*. vv. VI 152, 305, VIII 67 eadem offensio lenissima coniectura removetur.

(sic Wagner) Hecates esset, si poeta deam triplicem 'ab omni amore abhorrentem, quamque amare nemo cuperet' Jasonis amplexum patientem fingeret, sed insulsa et foeda imago subnascitur et ab epici carminis gravitate aliena. meliorem viam inire coeperat P. Langen, etiamsi ei, ut ex difficultatibus se expediret, ideo non contigit, quod coniecturam *amplexumque pati* non reiecit. contra cum Junonis nomen a Burmanno pro particula *nunc* infelicitè esse inductum desiderarique 'responsum' Junonis intellexisset, lacunam imprimendam meliore iure curavit. hiat enim certe sententia, sed non, ut P. Langen putat, intra versum, quod multo rarius accidit, sed ante v. 186, neque ulla coniectura opus est, si tradita verba sic fere suppleantur:

ipsam flammiferos cogam compescere tauros.'

<talìa iactantem blandis Saturnia dictis>

amplexumque petit; volucrem tunc aspicit Irin . . .

Nunc vero quae me ipsum, ut nonnullis locis adhuc non suspectis lacunas significarem, paene invitum moverint, accuratius hic exponam, ut lector ipse, quo id iure fecerim, iudicet.

I 779 *Hunc sibi praccipuum gentis de more nefandae
Thessalis in seros Ditis servaverat usus,
tergeminam cum placat eram Stygiasque supremo
obsecrat igne domos, iam iam exorabile retro
carmen agens;*

Totum locum, quem varie vexaverunt editores, explicavit Renkema (Observ. crit. et exeg. ad C. Val. Flacci Argon., Traiecti ad Rhenum 1906, p. 20 sqq.). scilicet atrum tau-
rum Alcimede servaverat, quem sacris confectis dis inferis Hecataeque immolaret, ne indignantes illi numen suum nefandis artibus magicis laesum esse redeuntem Crethei umbram a porta Tartari defenderent. carmine autem eodem, quo exorata erat, retro recitato umbra removetur. qua in re monendum est vv. 781—784 non actionem placandi deos enarrari, sed morem describi, ut *cum* explicativum quod vocant retinendum esse intellegas. praesens autem tempus *placat* a plusquamperfecto pendere, id quod fieri posse Renkema pu-

tat, vix tolerabile mihi videtur, qua de causa Sudhausio suadenti obtemperare malo, qui talia supplevit: <*talis enim diro mactatur victima ferro*,> *tergeminam cum placat . . .*

II 335 . . . 'haec antra videtis

Vulcanique ait 'ecce domos: date vina precesque,
forsitan hoc factum taceat iam fulmen in antro:
nox dabit ipsa fidem, clausae cum murmura flammae,
hospes, et incussae sonitum mirabere massae.'

Obscuriores esse mihi videntur vv. 337sq. neque faciles ad intellegendum, nisi dubitationes quaedam Jasonis antecedunt, quas Hypsipyle tollere studet prolata declamatione sollemni physicorum et periegetarum, cessare interdiu opus Vulcani, increbescere nocte. itaque ante versum 337 nonnulla excidisse veri est simile.

III 208 *Ut magis Inarime, magis ut mugitor anhelat*

*Vesvius, attonitas acer cum suscitāt urbes,
sic pugnae crebrescit opus: neque enim ignea cedunt
astra loco . . .*

Tertium quod vocant comparationis omnino deesse neminem credo fugere posse. noctu enim, qua voce aegre caremus, et pugnae et montium illorum sonitus augeri dicit poëta. quam notionem in verbo *suscitat* satis inesse vix mihi persuadebit quispiam: talis enim obscuritas etiam ab obscuritate Valeri abhorreat. lacunam igitur post versum 209 hiantem sic fere suppleas: *cum suscitāt urbes* <*noctibus*, et *resonat geminatis ictibus incus*>, sic . . .

III 572 *Varios hinc excitat aestus*

*nube mali percussus amor, quibus haeserit oris,
quis tales impune moras casusve laborve
attulerit. densam interea descendere noctem
iam maiore metu; tum vero et pallor et amens
cum piceo sudore rigor.*

Verba *quibus haeserit* — *attulerit* continere deliberationem Herculis curis agitati et pendere a notione *dubius*, quae facile e vocibus *varios* — *aestus* elicitur, apparet. versu autem 575 iam ad narrationem poëta redit; neque enim Hercules *noctem descendere* cogitat secum, sed videt oculis, neque,

id quod dicat quis, metus noctis ('Schrecken der Nacht') terrorem auget Hylae, sed nox metum Herculis. quia autem ellipsis verbi videndi hic praesumi vix potest, talem versum excidisse cum Sudhausio credo: *densam interea descendere noctem* <et videt obscuras concrescere vallibus umbras> iam maiore metu.

IV 301

Hoc saevior ille

*ecce iterum vacuas agit inconsulta per auras
bracchia. sentit enim Pollux rationis egentem,
dat genibus iunctis latus effusumque secutus
haud revocare gradum patitur, turbatque premitque
ancipitem crebros et liber congerit ictus
desuper averso;*

Asyndeto intolerabili *sentit, dat* offensus iam Heinsius *dans* maluit quam *dat* scribere, qua tamen coniectura nihil proficimus; neque enim *dans latus sentit* Pollux, sed *sentiens* (cum sentiat) *dat*; vel ut aliis verbis rem exponam, *dat* — *latus* arte adhaeret sequenti sententiae. eadem deliberandi ratione usus Thilo pro *enim* coniecit *ubi*. sed etiam *enim* utique servandum est, quod haec vox ad verba *vacuas per auras* respicit. et haec causa et altera res non levior me moverunt, ut lacunam post v. 303 latere arbitrarer. neque enim dubium esse mihi videtur, quin Statius his versibus nostram poetam imitatus sit, ipse quoque pugiles describens (Theb. VI 802 sqq.):

*Ecce iterum immodice venientem eludit et exit
sponte ruens mersusque umeris: effunditur ille
in caput, adsurgentem alio puer improbus ictu
perculit . . .*

idem fere agit uterque poeta: Pollux et puer ille astum adhibent periculosum in adversario cauto ac provido, non irritum in insano et inconsiderato. sed apud Statium omnia sunt cum breviora tum magis perspicua: dolus ille significatur apertis verbis *eludit, exit, sponte*; apud Valerium contra id, quod caput narrationis totius est, nullo modo indicatur, ut multos viros doctissimos illos quidem, sed pugilandi parum peritos dolum esse illud *latus dare* prorsus effugeret. qui-

bus de causis tunc demum sententia perspicua fieri atque procedere mihi videtur, ubi talem versum inseruerimus: *sentit enim Pollux rationis egentem <Bebryca et insanos ludens vigil arte furores> dat genibus iunctis latus . . .*

IV 651 *Idem Amyci certe viso timor omnibus antro perculerat; stetimus tamen et deus adfuit ausis.*

Desideratur certe obiectum ad verbum *perculerat* pertinens, quamobrem vulgo versui 651 intruditur aut *animos* aut *mentes*. sed neque *Amyci* neque *certe* neque alia vox ibi suspicionem movet, nedum supervacanea sit. ne Leo quidem rem ad finem perducit, cum *viso* in *visus* commutat, quin etiam structuram sententiae reddit duriores et dictionem nimis attenuat. neque enim dubium est, quin *viso antro* (i. e. quia vidimus antrum) *timor <animos> perculerat* multo fortius dicatur quam *<in> antro Amyci timor visus perculerat*. atque alterum accedit hoc: quis credat Iasonem in summo hoc 'discrimine ponti' non eo animos sociorum revocasse, quod Iunone et Pallade adiuvantibus e terribili illa tempestate in primo libro descripta (608 sqq.) servati sint. easdem deas iterum adfore sperat Iason (653) de Pallade praecipue cogitans, quae sua arte totiens *decimam undam* tum averterat (II 53 sq.). contra in pugna Amyci et Pollucis deorum auxilium omnino non commemoratur. itaque Valerium sic fere scripsisse apparet: *Idem Amyci certe viso timor omnibus antro, <idem animos pelago Zephyris certantibus horror> perculerat; stetimus tamen . . .*

V 82 *Fama per extremos quin iam volat improba manes interea et magnis natorum laudibus implet addita iamque fretis repetens freta iamque patentes Cyaneas.*

Tria sunt quae me adhortantur, ne intactum relinquam locum. primum enim (id quod levius esse libenter concedo) obiecto carere verbum *implet* aegre fero. deinde vox *iamque* poscere mihi videtur quod antecedit (dico infinitivum verbo *addita* adiunctum pendentemque a *repetens*). postremo, quod gravissimum est, totius enarrationis deest summa, dico primae navis commemorationem. ideo lacunam post v. 83 sig-

nificavi sic fere explendam: *et magnis natorum laudibus implet* <*inferna qui sede latent, rate pervia Ponti*> *addita iamque fretis repetens freta . . .*

VII 55 *Ante meus caesa descendet Caucasus umbra
ac prior Haemonias repetet super aequora praedas,
aut ego cum vittis statui feralibus Hellen.
si tamen his aliter perstas non cedere terris . . .*

Sic V, nisi quod *uictis* et *hillen* exhibet. omnia, quae servata sunt, profecto sincera atque optima, sed deest versus post v. 57. quod cum interpretes non intellexissent, ipsi se frustraverunt corruptelas investigantes. scilicet vv. 55 sq. figuram *τοῦ ἀδυνάτου* continent, quam v. 57 continuari *aut*¹⁾ particula vel externum est indicium. accedit, quod haec figura geminari vel multiplicari solet (cf. e. g. Verg. Buc. I 59 sqq., Ov. Met. XIII 324 sqq., XIV 37 sqq., ex Pont. IV 5. 41 sqq.). praeterea v. 57, si integer esset locus, neque cum versibus antecedentibus neque cum sequentibus apte cohaereret neque omnino explicari posset. ut autem quid poeta voluerit cognoscamus, imprimis verba *cum vittis statui feralibus Hellen* quo spectent considerata sunt. statuitne Aeetes Hellen an non? plerisque interpretibus Aeetes adfirmare videtur se non sacrificandam Hellen ad aram duci iussisse, quocirca non esse, quod vellus a se repetatur, quas excusationes ab hoc loco alienas atque omnino ridiculas esse apparet. una autem explicatio sententiae sufficere mihi videtur: nimirum respicit Aeetes statuam Helles a se iuxta Phrixi tumulum positam (V 187 sqq.), scilicet monumentum in cenotaphio statutum. iam credo cognosces, quid voluerit poeta, neque vituperabis me mancā sententiam sic ad finem perducentem: *aut ego cum vittis statui feralibus Hellen* <*quam iussi, vivam ex pelago remeare videbo*>. ad totum locum haec subintellegenda sunt: 'ante efficiuntur haec ἀδύνατα, quam vos, praedones, una nave adlati, spoliū de me reportaveritis' (cf. v. 45).

De hoc genere vitiorum ut plura dicerem operam dedi,

1) nisi forte *ante* per anaphoram (cf. v. 55) scribendum ducis.

quod difficillimum esse iudicium de versibus omissis atque ipsas lacunas ab editoribus et inconsideratius saepe significari et neglegi persaepe vel coniectando temere oblini non ignoro.

Adiungendi denique illi loci, ubi in finibus versuum singula verba desunt vel mutilata reperiuntur, quia exemplaris cuiusdam margines discissi fuisse videntur. huc spectant

III 462 *pars ardua* . . . IV 388 *languentia* . . .

VII 452 *spem ponis* . . . VII 614 *rettulit he<ros>*

VIII 458 *non gentis honos non* . . .

quod praecipue sub finem codicis factum esse non miraberis.

Deinceps disserendum est de versibus in V a sedibus suis motis alienisque locis insertis. ad quod genus corruptelarum pertinent hi loci: I 56 legitur post 64, I 303 post 308, I 815 post 822, III 10 post 25, III 404 post 405, IV 209 post 213, V 407 post 426, VI 228 post 245, VIII 154—185 post 385, VIII 441 post 459. quorum errorum plurimos iam antiquissimi interpretes correxerunt.

Contra nonnullos versus, quo loco traditi sunt in V, editoribus recentioribus immerito esse suspectos persuasum est mihi. velut in errorem gravissimum inciderunt, qui D. Kennerknecht (zur Argonautensage, Bamberg 1883, p. 13) secuti vv. I 403—410 post v. 382 transposuerunt. haec autem iis causa fuit mutandi: Valerius e quinquaginta Argonautis quadraginta duos in transtris sedentes fingit. alterius remigum ordinis princeps est Telamon, alterius Hercules (353 sq.). ab utraque autem parte navis unum et viginti viros sedisse postulandum est. sed non facile intellegitur, utrum ordinem poeta priorem enumeraverit; uno enim tantum loco (387) alterius ducis (Herculis) nomen pronuntiatur. hinc igitur Herculis ordinem enumerari coeptum esse putabant interpretes, nec mirum est eis offensioni fuisse, quod a v. 355 usque ad v. 387 undeviginti remiges, inde a v. 387 viginti tres commemorantur. difficultas autem sic explicatur: Tydeus et Periclymenus (387—390) non primi sunt Herculei ordinis, sed ultimi, atque Herculis ordo prior enumeratur. hoc etiam inde evincitur, quod nullo alio modo illud *quin*

etiam (387) intellegi potest. deinde a v. 391 Telamonis ordo recensetur. sedent igitur utrimque unus et viginti remiges.

Itemque Thilonem vv. VII 276—283 recte post v. 291 collocavisse nego, quamquam locum integrum non esse firmissimis argumentis demonstrari potest. si enim suo loco traditi essent vv. 276—283, Iasonis essent illa verba cum Venere (Circe) colloquentis. quod fieri non potest ideo, quod v. 281 (*te*) Medea compellatur neque Iason ipse 'dignum hospitum' (280) apte se appellaret neque omnino verba digna sunt supplice. sed etiam post v. 291 vv. 276—283 orationem non quadrant. primum enim versu 291 (*sat fama meis iam parta venenis*) non minus quam versibus 282 sq. (*occidat aeterna tandem Cadmeia morte iam seges et viso fumantes hospite tauri*) finalem sententiam et effici et significari me iudice apparet.¹⁾ deinde cum totam orationem consideraverimus, cognoscemus primam partem (259—265) continere narrationem Veneris, alteram (266—275, 284—287) preces Iasonis, tertiam (et 276—283 et 288—291) argumenta, quibus Venus-Circe Medae, ut Iasoni auxilium ferat, persuadere studet. his autem argumentis usa est vv. 288—291: 1. quae iam promissa sunt, negare non decet (*promisi, ne falle*), 2. miseranda est sors Iasonis (*moverer .. casu*), 3. dignus est hospes, qui servetur (*supplice digno*), 4. novam laudem colliges famam tuam magicis artibus auctura (v. 291). vv. autem 276—283 haec argumenta profert Venus: 1. non nefas est hospites iuvare, nam heroinae veteres idem fecerunt (276—281, *fas sit*), 2. digni sunt hospites (280), 3. novam gloriam adipisceris, cum patriam pacaveris (281 sqq.). videmus igitur in vv. 276—283 duo argumenta repeti, dico dignitatem Iasonis et novae laudis spem. sed cum, quanta sit utriusque argumentationis vis atque auctoritas, perpendimus, in vv. 276—283 omnia perspicua esse ac digna (si quid dignitatis est in consiliis perfidis), vv. 288—291 obscuriores nec satis idoneos esse intellegimus. nam quod Circe

1) respicias quaeso vocabula *iam*, *satis*, *tandem*, *aeternus* similia vel sua ipsorum natura ac vi maxime esse idonea ad notandos orationum fines.

auxilium promiserat, eo re vera nihil officii iniungit Medae. neque porro valet labefacere pudorem virginis argumentum illud languidum, quod Circae fama iam satis magna sit, Medae adhuc lateat ars et vis. contra quod nefas non est iuvare hospitem, hoc aptum est argumentum, et quod Medea patria pacata humanitatem propagabit, hoc magnum dignumque. itaque quia languidiora verba iuxta efficacia stare incredibile est, quia eadem sententiae bis occurrunt, quia versus 284—291 uno tenore conscriptos esse apparet (nam verba *miserebitur ergo? dic cum verbo promisi*, ad quod nihil nisi *te miseritutam esse* suppleri possit, artissimo vinculo coniunguntur), Valerium ipsum frigidulam istam sententiam finalem (288—291) improbantem nova et meliora (276—283) substituere voluisse credo. poëtam igitur ipsum vv. 276—283 post confecisse et margini manuscripti addidisse verisimile est. tum ab illo, qui post mortem Valeri Argonautica edidit, falso loco inserti sunt versus et utraque ad nos usque propagata est series.

Alii versus in V inde labem traxerunt, quod scribae in versum aut antecedentem aut insequentem aberraverunt. sic versuum III 9, III 519, VI 417, VII 201 (quem versum spurium non esse Leo cognovit), VII 244, VIII 161 fines in aeternum incertos esse mansuros verisimile est.

E ceteris corruptelis, quas V exhibet, ob multitudinem memorabiles sunt haplographiae, quas dicunt, et dittographiae literarum. permultis enim locis literae initiales vel finales verborum omissae sunt, quia eadem litera aut antecedit aut subsequitur, eodemque modo saepissime ex initio vel e fine verborum vicinis verbis litera addita est.¹⁾

Multo notabiliora sunt creberrima illa menda, quae originem inde duxerunt, quod scriba quidam stupidus neglegens-

1) quos errores, si nullius sunt momenti et a nullo editore non correcti, in apparatu critico huius libri te ad unum omnes reperturum esse ne exspectaveris. itemque in fine versuum notam ~ vel - literam *m* significantem esse omissam, id quod haud raro accidit, si de contextu nullo modo dubitari potest, non adnotavi.

que verba vicina, sed inter se non cohaerentia, falso coniunxit vel extremas syllabas eorum adsimilavit.¹⁾

Plus delectationis quam ponderis illa vitia habent, quae inde orta sunt, quod scriba ut monachus verba ab ipsius notitia remota cum verbis in monasterio tritissimis commutavit. quo pertinent: VI 129 *Mycael* (archangelum intellegit pro nomine quodam gentis), III 76 *galileae* pro *galeae*, IV 50 *amen* pro *amens*, V 339 *Frater et amen* pro *Fratre tamen*.

Gravissimi vero momenti illi loci sunt, ubi glossis vel interpolationibus in textum receptis verba poëtae corrupta sunt. in quorum numero certe non ducendi sunt illi versus, quos Giarratano (praef. p. XXIX) affert, excepto fortasse v. II 473, ubi *veteris* (pro *felix*) ex v. II 580 irrepsisse in textum veri dissimile non est. ipse in memoria V libri duo glossemata, quae poëtae verba expulerunt, deprehendisse mihi videor:

III 511 *quam Nemeen tot fessa minis, quae †belua† Lernaee experiar.* quin *belua* corruptum sit, dubitari non potest, sed e ductu literarum sinceram lectionem elicere velle ludentis est. nam verba per se apta neque inepte coniuncta (qualia sunt *belua Lernaee*), a sententia tamen atque structura abhorrentia casu vel calami errore in codicibus effici incredibile est. itaque subobscuram quandum vocem a poëta hic scriptam et Vergiliano illo loco (Aen. VI 287: *belua Lernaee*) adpicto a glossatore explicatam fuisse credo. quae glossa

1) huc spectant, ut nonnulla exempla e primo libro afferam:
 I 69 *quo uomere* ~ **qui uomere* 180 *subitusque paratus* ~
 **subitusque paratis* 351 *amplexu tristi* ~ **amplexus tristi*
 564 *truces — labores* ~ **trucis — labores* 609 *validam contortam* ~ **validam contorto* 730 *sacri Ioui* ~ **sacra Ioui*
 737 *Thessales exanimes* ~ **Thessalis exanimes* 769 *obitum natumque domumque* ~ **obitus natumque domumque* 795 *terras oculos* ~ **terras oculis* 822 *reuomente ueste* ~ **reuomentes ueste*.

sed licet plurima eiusmodi vitia neglegentiae sint attribuendae, nonnunquam scribam, quae non intellexerit, consulto mutasse manifestum est, velut II 412 *uiridis circa horrida telâ silua tremit* pro **uiridi circa horrida telâ silua tremit*.

(nisi forte interpolamentum fuit, quod difficile potest diiudicari) in textum invasit. quid dederit Valerius, incertum est, sed fortasse Sudhaus, cum *semina* proponit, verum suspicatur. quod nomen explicatione egere viro semidocto potuit videri.

V 147 *Inde Genetaei rupem Iovis, hinc Tibarenum dant virides post terga lacus.* sic legendum esse docet Apollonius Rhodius (II 1011 sqq.). V autem mire exhibet *Indigena et aerupem iovis hinc tibi mauors.* quid sibi vult hoc loco deus belli? arte enim adhibita diplomatica adeo nihil proficimus in investiganda corruptelae origine, ut nisi genuina Apollonius nobis suppeditaret, nunquam Valeri verba restitui possent. facile autem intellegitur librarium, qui primus verba in codice per maiusculas literas scripto non distincta diiungere conatus est, duo illa nomina gentium non cognovisse ideoque usitatiora verba literis falso coniunctis effecisse. sic ex INDEGENAETAEI factum est *indigena et ae*, ex TIBARENVM *tibi arenum*. trunca¹⁾ autem voce *arenum* nomen *Iovis* paene subsequente *Ἄρν* deum aliquo modo significari sciulus quidam suspicatus ob vicinum pronomen *tibi* vocativum casum *Ares* substituit atque explicandi causa Latinum nomen *Mauors* suprascriptit. hi igitur gradus depravationis deprehenduntur, ut videtur:

α: HINCTIBARENVM

β: *hinc tibi aren*<um>

γ: *hinc tibi* ^{*mauors*} *ares*

δ: *hinc tibi mauors.*

Interpolationibus nonnunquam genuinam scripturam corruptam esse iam supra breviter commemoravi (p. 13 adn.). cui generi corruptelarum gravissimarum attribuo etiam duo haec exempla:

I 580 *quot in aethera surgit molibus, infernas totiens demissa sub undas*, ubi *totiens* nulla ratione probari neque dubitari potest, quin *totidem* rectum sit. quae cum ita sint,

1) fortasse etiam excissae erant in exemplari ultimae vocabuli literae.

haplographia locum olim sic mutilatum fuisse pro certo habeo: TOTIDEM[DEM]ISSA. quae tum supererant literae *totidemissa*, ab interpolatore falso suppleta sunt, cui *totiens* prius in mentem venit quam *totidem*.

V 692 **tunc adeductus adest Phlegraeas reddere pugnas Musarum chorus*. V exhibet *phleggyas qui reddere*, intolerabilem certe coniecturam. nam *qui* non solum supervacaneum est, sed sententiae structuram perturbat. itaque Thilo non tenet rem, scribens ille *Phlegrae qui reddere*. immo vero postquam ex *phlegreas* oculorum errore non insolito *phleggyeas* atque inde *phleggyas* factum est, interpolator, ne metro versus laboraret, *qui* inseruit.

Quae si recte disputavi, Vaticanum 3277 omne genus mendorum, quae illius aetatis librarii facere solebant, aequo plus passum esse nec plane carere interpolatorum et glossatorum licentia apparet, itaque in emendando Valerio Flacco etiam optimo huic codici semper diffidendum est.

Ex V quinto decimo saeculo satis multi libri fluxerunt, qui quamquam haud pauca scribendi vitia correctata et graviora menda a doctis viris temptata exhibent, in recensendo Valerio Flacco prorsus neglegendi sunt. ad emendanda Argonautica plurimum utilitatis afferunt iis locis, ubi excissis singulis foliis in V memoria hiat. quorum codicum tres classes distinguendae esse mihi videntur: prima enim classis complectitur codices satis integros a libidine virorum doctorum, altera continet libros gravius interpolatos, tertia et ipsos gravissime interpolatos et e Sangallensi codice contaminatos. inter codices satis integros habeo Monacensem et Urbinatem 669.

Monacensis 802 (M), quem totum fere contuli, forma quadrata, chartaceus, continet folia CV, vicanos septenos versus in singulis paginis. recentiores manus tres in eo diiunxi, vetustissimam ipsius Ioviani Pontani (M^r) cuius fuisse librum subscriptione eodem minio quo coniecturae illae exarata demonstratur, alteram (M^s), quae ex codice Sangallensis classis (ut videtur, ex ipso Matritensi) lectiones varias

in margine sepia adpinxit, recentissimam (M²), quae innumerabilibus fere locis et de suo et de codice quodam gravissime interpolato coniecturas supra et iuxta versus scripsit. Thilo qui se emendatrices manus neque potuisse discernere neque voluisse dicit, in enotandis lectionibus saepissime erravit.

Codex Vat. Urbin. 669 (U) bibliothecae Vaticanae membranaceus formae octonariae CII folia continet (cf. Samuelsson in *Erano* VI, p. 74). ex hoc codice M libro similimo, fortasse etiam meliore, perpaucae lectiones cognitae sunt, quas Samuelsson l. l. attulit.

Secundae classi adiungendi esse videntur cod. Bononiensis, e quo satis multae lectiones in editionibus Delamallii et Caussinii publici iuris factae sunt, et cod. Burmanni, quem P. Burmann in editione sua hic illic commemoravit. praeterea huc fortasse pertinent cod. Vat. Urbin. 353 (F) et cod. Reginensis 1831 (R), quas Samuelsson l. l. descripsit atque hic illic laudavit, et cod. regius Heinsii, Reginensi ut videtur simillimus.

Tertiae classi addicendi sunt:

codex Vaticanus 1653 (N), quem Heinsius vocat Vaticanum secundum, membranaceus, formae maximae, ab una manu non ineleganter scriptus, ut triceni versus sint in singulis paginis. notabilis est codex, quia ex exemplari fluxit, cuius quaterniones VI—VIII discissi erant. hoc inde apparet, quod in illa parte carminis ordo versuum magnopere perturbatus est; atque septuageni versus vel bis septuageni locum suum non servaverunt, ut tricenos quinos versus exemplar illud in singulis paginis continuisse cognoscas. ceterum ex eodem archetypo discisso fluxit editio princeps (Bononiensis prima). codicem N et Thilo et Samuelsson et ipse ego satis multis locis inspeximus.¹⁾

cod. I. Valettæ (T), cuius externam speciem descripsit Giarratano (prae. XXX, adn. 5), qui librum ipse Neapoli contulit lectionesque ex eo commentario critico inseruit.

1) de N et Bon.¹ e Sangallensis classis codice quodam contaminatis cf. Carolum Schenkl (*Stud. zu den Arg. d. Val. Fl.*, p. 334).

de reliquis eiusmodi codicibus aut nihil aut perpauca cognita habemus; sunt autem duo Chisiani, quattuor Laurentiani, Marcianus, codices Coki, Harlesii, Graevii.

II.

DE CODICE SANGALLENSI (S).

Anno p. Chr. n. 1416 Poggius Florentinus in monasterio Sancti Galli prope Constantiam cum aliis scriptoribus C. Valeri Flacci libros tres et quartum dimidiatum (vv. 1—317) invenit. ipse codex Sangallensis (S), quem decimo fere saeculo conscriptum fuisse conicias, nunc periit, sed sex apographa eius saeculo XV. facta supersunt: Matritensis X 81, Vaticani 1613 et 1614, Ottobonianus 1258, Oxoniensis, Malatestianus.

Codex Matritensis bibliothecae regiae X 81 (X) chartaceus Sigiberti chronicon post adglutinatum, Asconi Pediani et Pseudo-Asconi commentarios, Valeri Flacci Argonautica (foll. 65—94) continet. velociter conscriptus est liber nec in singulis paginis par versuum numerus servatus (continent paginae 39—46 versus). inveniuntur multae correctiones, inter quas tres certe manus distinguuntur.¹⁾ in fine codicis legitur haec subscriptio:

. C. ualeri flacci argonauticon. Hoc fragmentū repertū est in monasterio sancti galli prope constantiā. XX. milibus passuum una cū parte Q. asconii pediani. deus concedat alteri, ut utrumque opus reperiatur perfectum. Nos quod potuimus egimus.

.. Poggius florentinus ..

Qua subscriptione neque minus literarum formis librum ipsius Poggii manu e Sangallensi codice transscriptum esse comprobatur (cf. Schmiedebergium, l. l. p. 26—28 de hac quaestione disserentem). codicem post Clarkium abhinc paucos annos denuo contulerunt Skutsch et Schmiedeberg, qui collationes inspiciendas benigne mihi commiserunt.²⁾

1) sic P. Schmiedeberg, de Asconi codicibus et de Ciceronis scholiis Sangallensibus, Vratislaviae 1905, p. 8 sqq., quem inspicias, si uberiora de hoc codice comperire volueris.

2) pro tanta benignitate alteri tantum gratias agere licet,

Codex Vaticanus 1613 (P) membranaceus, formae octavae sed maioris mensurae, foliorum 38, versuum 31 in singulis paginis, solum Valerium elegantissime scriptum continet. eandem subscriptionem exhibet quam Matritensis, una voce (*parte*) omissa. quae lectiones variae in hoc apparatu critico inveniuntur, e Thilonis editione haustae sunt.

Codex Vaticanus 1614 (II) membranaceus, formae minoris quadratae, foliorum 46, versuum 28 in singulis paginis, continet Valeri carmen elegantissime conscriptum. ab eadem manu in marginibus et supra versus scripturae variae additae sunt. tabulas photographicas faciendas curavi atque adhibui.

Codex Ottobonianus 1258 (O) Vaticanae bibliothecae in 331 foliis chartaceis maximae formae continet Sili Punica (usque ad fol. 288) et Valerium Flaccum. in primo libro Valeri tot scholiis, glossis, rasuris, lectionibus variis maculatus est, ut primae manus scripturae saepe vix aut omnino non possint perspicui. in ceteris Argonauticon libris tales maculae vix inveniuntur. in fine haec addita sunt:

*Finis eius quod inuenitur argonauticon. et quia exēplar ī
et
multis carminibus mēdosū erat scriptū ē festine opus alio
tpore corrigēdū. In Sancto Gallo. M. CCC. ^oXXVI. ^oIulij. ^aXVI.*

Quam subscriptionem falsario tribuendam esse Thilo contendit (praef. p. LXVI), Schmiedeberg contra e manu Bartholomaei de Montepoliciano, Poggii amici, profectam esse suspicatur (in diss. laud. p. 25 adn.). qua de re infra verba faciam. codicem satis multis locis ipse inspexi, tertii libri photographa mihi praesto sunt.

Codex Oxoniensis (Q), in collegio reginensi servatus atque a scriba indocto teste Clarkio exaratus et Sili Punica et Valeri Argonautica continet, subscriptione caret. Burii apparatu critico utor in varia lectione adnotanda.

Codex Malatestianus plut. XII 3 in bibliotheca muni-

alter — Franciscum Skutsch dico — hisce diebus praematura morte non sine ingenti literarum detrimento defunctus est.

cipali oppidi Cesenae servatus Silium Italicum et Valerium Flaccum (inde a fol. 162) continet. in singulis paginis complectitur duodequadragenos versus. codicem omnibus viris doctis, qui Valerio operam dederunt, neglectum mansisse valde miror, quippe quem Hermannus Blass iam anno 1875 inter Sili libros enumeret (die Textesquellen des Sil. Ital., JJ. suppl. t. 8 p. 178 sqq.). librum nemo contulit.

Inter quae apographa vel externis indiciis facile distinguuntur duae classes: altera Matritensem et Vaticanum 1613 complectens insignis est communi subscriptione, altera Ottonianum, Oxoniensem, Malatestianum continens praeter Valeri Argonautica Sili carmen exhibet. inter eas classes Vaticanum 1614 medium locum tenere infra demonstrabo.

Prioris classis princeps est Matritensis (X), ex quo ipso Vaticanum 1613 (P) descriptum esse inde apparet, quod P ad verbum fere X codicis vel textum vel correctiones expressit, atque quod vv. II 324—406, qui duabus sane paginis X codicis (pp. 78 v. et 79 r.) continentur, in P omissi sunt. contra illud argumentum, quo n̄sus Clark (Class. Rev. XIII p. 121) P, ut et II, non ex X ipso, sed ex apographo quodam fluxisse contendit, nihil valet. affirmat enim vir ille doctus v. I 28 sic in codicibus legi: *pecudū^oque* X, *pecōdū^uque* P, *pecodumque* II, neque credibile esse dicit utrumque codicem *o* litteram in X suprascriptam falso eidem verbi loco fortuito inseruisse. re vera enim in X *pecūdū^oque* exstat (teste Schmiedeborgio), unde lectiones librorum P et II facile explicantur.

Alterius classis principem esse Oxoniensem atque fortasse ipsius Ottoniani archetypon Clark censuit, cui Bury (in praef.) adsensus est. de qua re dubitat Giarratano, qui tamen rem in suspensio relinquit (praef. p. XXXVI). contra Schmiedeborg (p. 24 sq. adn.) Ottonianum ab ipso Bartholomaeo transcriptum atque Oxoniensis fontem esse existimavit. sed quae argumenta hi viri docti attulerunt, ad diiudicandam quaestionem parum idonea esse mihi videntur. quod enim Clark profert Ottonianum multis adnotationibus marginalibus et eius, qui codicem scripsit, et recentioribus instructum esse,

Oxoniensem autem talia marginalia non exhibere, hoc non docetur Ottobonianum post Oxoniensem illis temporibus scriptum esse, quibus multi codices viris doctis cogniti erant. eodem enim iure dicat quispiam Ottobonianum non secus ac Matritensem varias lectiones e Sangallensi adsumpsisse, recentiores autem adnotationes multo post ex aliis libris adscriptas esse, Oxoniensis contra librarium varias scripturas Ottoboniani neglexisse, id quod etiam P codicis scriba plerumque fecit, cum Matritensem exscriberet. sed ne Schmiedeberg quidem mihi persuadet, quia subscriptio illa ex alio quodam codice, qui ipse ex S fluxit, transscribi potuit, ut eiusdem P codicis exemplum docet. praeterea nonnulla me impediunt, ne aut O ex Q aut Q ex O fluxisse credam. respicias quaeso has lectiones:

- III 4 *Caencadae* VX, *Ceneadet* O, *Eneadet* Q, **Aenidae*
 47 *panius ista* VXO, *pannis ista* Q, **Pan iussa*
 85 *sanguinae* V, *sanguine* X¹, *sanguīe* (i. e. *sanguine*) O,
sanguinem Q (!), **sanguineae*
 288 *Taeleneque* VX, *Telae neque* O, **Tela neque* Q
 397 *uate* VXO, *nate* Q, **uati*
 640 *prensaque* VXO, *pensaque* Q, **prensatque*
 700 *cupatrio* VXO, *cupatri* Q, **cum patrio*.

Cognoscimus omnibus his locis corruptis O cum X et V congruere vel propius ad eorum lectiones accedere, Sangallensis igitur fidem fidelius reddere quam Q, Oxoniensem autem proprios errores aut emendationes (III 288) exhibere. quin etiam paene suspiceris in versu III 85 Oxoniensem e compendio Ottoboniani non satis perspicuo labem duxisse. sed ut O non ex Q fluxisse ex lectionibus modo adlatis intelleximus, ita Q non ex O derivatum esse ex his locis discimus:

- II 219 *sista et* V^a, *sistet et* X, *sistet ac* O, *sistet* Q (etiam
 in archetypo O et Q codicum et omissum fuisse
 verisimile est)
 439 *amothra cadicem* V¹X, *amot^{hr}a cadicem* Q, *amothra ra-*
dicem O

- I 157 *erⁱgit* X (et sine dubio S), *erigit* O, *ergit* Q

Confici mihi videtur res varietate lectionum, quae exstat v. III 703:

*Iamne ammis iam V, Jam pe āmis iā X, IampenamisIā O, Ipe ammisIam Q, *Iamne animis iam.*

hic neque O ex Q neque Q ex O miram corruptelam hausisse, sed utriusque codicis scribam talem fere scripturam, qualem X exhibet, ante oculos habuisse apparet. in communi enim quodam fonte *IāpeāmisIā* ita scriptum fuisse videtur, ut utrum altera nota ad litteram *e* (i. e. *en*) an ad *a* (i. e. *am*) pertineret, dubitari posset neque *I* littera longa satis esset perspicua. quia autem neuter codex, ut infra videbimus, ex ipso Matritensi fluxit, utrumque ex altero quodam apographo Sangallensis, fortasse Bartholomaei exemplari, descriptum esse atque Sangallensis alterum illud apographon periisse verisimile mihi videtur. de Malatestiano nihil diiudicare possum, nisi quod inter Sili codices eum non magni esse pretii constat. qua de causa, quod librum adhibere non potui, non nimis aegre fero.

Quae vero ratio intercedat inter classes XP et OQ, iam Clark et Giarratano statuerunt. neutra enim ex altera fluxit, sed utraque ex ipso Sangallensi originem duxit.¹⁾

1) quod ut brevi ante oculos proponam, perpauca ex argumentorum multitudine eligam; his enim locis X ad V (itaque etiam ad S) propius accedit vel cum V congruit, OQ proprios errores vel coniecturas exhibent:

I 521 *Adnuit VX, Audiunt OQ, *Abnuit*

583 **acamans V, adamas X, amans OQ*

593 *cohoruif V, cohōr inl X, c(h)orus OQ, *cohors vix*

II 9 *pabulā agnes V, pabula magnēs^o X, pabula agnes OQ, *pabula Magnes*

464 *flumina VX, flamina OQ, *lumina*

III 4 *Caeneadae VX, Ceneadet O, Eneadet Q, *Aenidae*

454 *ingrauat VX, *ingruat OQ*

474 *lactus V, iactus X, latus OQ, *laetus*

599 **aeque V, equi X, et qui OQ*

735 **reuisat V¹X, reuisset OQ.*

Contra his locis OQ genuinam S codicis lectionem servaverunt, X menda propria vel coniecturas exhibet:

I 504 **sol VOQ, sub X*

552 **hiberna VOQ, effusa X*

Iure igitur concludi dicat quispiam Matritensem et Ottonianum (Oxoniensem), ubicumque inter se congruant, S codicis scripturas fideliter exhibere, in lectionibus vero discrepantibus manum Sangallensis ex illo apographo, quod cum V conspiret vel propius ad V accedat, restituendam esse. cui conclusioni ne plane adsentiar, arcet me *II* codex, cuius haec condicio est. *II* ex X descriptus quidem est, ut iam Thilo constituit atque cum aliis locis tum hoc errore *II* codicis optime illustratur:

III 663 **Adfore tu*: *Adfor tu* V, *Adfortii* O, *Adfortu* X, *Adfor tu* in *Adfer tu* mutavit *II* (scilicet Poggius in X littera *e* suprascripta *Adfore* emendare voluit, quod *II* falso intellexit).

Sed praeter Matritensem codice quodam OQ classis librarium *II* codicis in transscribendo carmine usum esse haud paucis locis demonstratur, ubi *II* utriusque classis lectiones exhibet.¹⁾ qua in re notandum est codicem *II* plerumque lec-

- II* 50 **ipsa* VOQ, *iam* X
 537 **collibus* VOQ, *montibus* X
 563 **piacula* VOQ, *pericula* X

- III 33 *leue* VO*), **leues* XO²
 137 *faciem* VO, **facem* X
 216 *prosprodite* VOQ, *proh prodite* X, **uos prodite*.

ante omnes autem notandus propter rei perspicuitatem mihi videtur v. III 96 *pacesque* V, *picesque* OQ, **facesque* X, ubi Vaticanus et haud dubie etiam Sangallensis corruptela *pacesque* ita ab utroque scriba emendata est, ut tolerabilia efficerentur.

1) commemorantur haec exempla:

- I 116 **torsissem*: *torrissem* *II*, *torrissem* VQ, O ut vid., *torxissem* X

- 552 **hiberna* *II* in textu, VOQ, *effusa* *II* in marg., X

- 601 **Nec* *II* in textu, VO, *Hec* *II* in marg., X

- 624 ^t*cum* *II*, **cum* VO, *tum* X

- II* 104 ^{ur}*ingens* *II*, **ingens* VO, *urgens* X

- 537 **collibus* *II* in textu, VOQ, *montibus* *II* in marg., X

- III 4 **Aenidae*: ^{ae}*Caeneadet* *II*, *Caeneadae* VX, *Ceneadet* O, *Eneadet* Q

*) lectiones aut O aut Q codicis non adnotatas non novi.

tiones O(Q) classis in textum recepisse, scripturas autem X codicis exhibere aut suprascriptas aut margini adpictas. quin etiam neglexit nonnunquam II codicis scriba Matritensis lectiones optimas consentientesque cum V(S) libro vel propius ad eum accedentes atque recepit proprios errores O(Q) codicis, veluti III 100 *gradu seseque X, gradus eseqe V(S), gradus seseque ΠO

475 *hos V(S)X, hoc ΠO

481 *candentior X, andentior V, cadentior ΠOQ

633 *ut V(S)X, et ΠO.

His lectionibus aliisque permultis evincitur Vaticanum 1614 e duobus libris transscriptum esse, quorum alter fuit ipse Matritensis, alter codex quidam O(Q) classis. sed neque Ottonianus ipse neque Oxoniensis alter ille fons fuit; sunt enim in ipso textu II codicis nonnullae lectiones miro modo cum V codicis scripturis congruentes, quas neque in O neque in Q neque denique in X reperias¹⁾:

I 527 *fientes II in textu, V, flectens II in marg., XQ

II 49 *Derigimus VII, Dirigimus OQ, Pergimus X

96 ^{fa}picesque II, *facesque X, picesque OQ, pacesque V

198 ^hNisaeum II, *Nisaeum VO, Hisaeum X

216 vos prodite: ^hprosprodite II, prosprodite VOQ, proh prodite X

304 ^{nunc}nam creditus II, nam creditus O, nunc reditus X, *nam reditus V

431 ^dfronte II, *fronte VO, fronde X

449 abolet animas in abolete mimas (sic!) mutavit II, *abolete minas X, abolet animas VO

510 ^ucūpit II, cupit VO, *caput X

562 awida^s II, awida O, *awidas VX.

1) cave autem credas aut ipsum Vaticanum aut Sangallensem alterum illum fontem II codicis fuisse: videlicet eadem lectiones solis codicibus ΠOQ communes, quas nunc attuli, huic opinioni repugnant. ceterum si II Vaticano vel apographo eius in describendo codice usus esset, certe totum exarasset carmen.

72 *altantidis* VII, **athlantidis* OQ, *saltantibus* X

654 *recentem*^s II, *recentem* V, *recentes* XO, **recentum* III 307 **opes* II in textu, XOQ, *opus* II in marg., V.

Quae cum ita sint, has lectiones cum V codice consentientes etiam in S atque in altero illo apographo Sangallensis (in 'Bartholomaei' igitur libro), quod archetypon fuisse et Ottoboniani et Oxoniensis supra probavi, exstitisse atque hunc librum 'Bartholomaei' II codicis scribae praeter Matritensem in manibus fuisse verisimile mihi videtur. sed utcumque haec res se habet, certe ad Sangallensem codicem restituendum praeter XOQ etiam II adhibendus est.

Iam postquam constituimus, quo modo Sangallensis memoria revocanda sit, ad id transeamus, quod maxime quaeritur, nempe quae ratio intercedat inter V et S. haec quaestio, recentissimis praesertim temporibus, multarum causa fuit controversiarum. atque Thilo, Schenkl, Baehrens, quibus paucis annis abhinc Samuelsson (Erani t. VI) adsensus est, Sangallensem ex Vaticano fluxisse coniecerunt, Clark, Bury, Giarratano, Lipsius (Mus. Rhen. 1908, p. 157sq.) S et V codices gemellos fuisse contenderunt. Samuelssonio, qui contra Lipsium scripsit (Erani t. VIII, p. 81 — 84), adversarius exstitit Paulus Krenkel (in diss. iam supra laudata, p. 2 — 8). sed nihilo magis diiudicata adhuc res est. nam argumenta a Giarratano et Clarkio allata parum efficacia esse etiam Krenkel cognovit, non firmiora tamen ipse Lipsium secutus exhibuit. haec enim probare conatus est: deesse in omnibus apographis Sangallensis libri vv. I 393 — 442, unde concludendum esse, scribam duas paginas omississe, quarum utraque vicanos quinos versus contineret. in V autem his versibus non expleri duas paginas. atque V quoque ex codice vicanos quinos versus in singulis paginis complexo descriptum esse constare. inde verisimillimum fieri dicunt Lipsius et Krenkel V et S ex uno archetypo transcriptos esse.¹⁾ accedere quod inter vv. I 442

1) eodem autem iure arbitreris et V libri archetypon et ipsum S codicem in singulis paginis vicanos quinos versus ex-

et II 213 (II 213—262 in V bis legi supra dixi) 621 versus intersint¹⁾; quos, si subscriptioni primi libri quattuor fere (re vera quinque) linearum spatium relictum fuisse putes, 25 paginas explevisse probabile fieri. versus autem I 1—392 16 paginas explesse credunt, ut octo lineae²⁾ inscriptioni totius carminis superfuerint.

Quibus argumentis mihi persuadere non possunt. nam novem lineas, plus igitur quam tertiam partem primae paginae, inscriptioni relictas esse iam per se credibile non est, praesertim cum titulus in tanto spatio haud fuerit. qui si fuisset, a Vaticani librario certe non esset omissus. ceterum iam Samuelsson (Erani t. VIII) sententiam Lipsii merito refutasse mihi videtur, tribus imprimis argumentis ille quidem nisus, quorum gravissimum hoc est: in illa ditto-graphia V codicis (II 213—262) deest in V^a v. 240, quo S quoque caret, in V^b omissus est v. 241. si vero in singulis paginis archetypi viceni quini versus fuerunt, et versum 240 et versum 241 in eo exstitisse manifestum est. num ullo modo fieri potuit, ut duo scribae eundem versum 240 casu omitterent? Krenkel responsum iam in promptu habet: versum enim 241 in contextu verborum deesse posse, quin etiam supervacaneum esse videri dicit (quam opinionem pro Valerio vehementissime reicio); qua de causa probabile esse Krenkel existimat versum 241 in archetypo signo critico instructum fuisse atque eo non satis perspicuo, ut facile ad versum 240 referri potuerit. quae sententia facile redarguitur. nam si quis V codicem et rationem eius, qui librum conscripsit, noverit, concedet scribam illum criticam artem eo modo exercuisse prorsus esse incredibile; nec ad optimum versum, quo carere nullo modo possumus, falso notam criticam adiectam fuisse putabimus.

hibuisse, in S autem anno 1416 unum folium vv. I 393—442 complexum excissum fuisse.

1) re vera sunt 620 vv., quia v. I 830 apud Thilonem vacuus versus est.

2) re vera novem esse debebant, cum v. I 45 neque in V neque in S legatur.

Sed missa faciamus illa. S enim ex V descriptum esse certissima argumenta sunt miri hi errores S codicis:

I 707 *uisulus satur* V scripserat, quod errore inter scribendum animadverso in *uisulas satur* V¹ correxit, ita tamen, ut obiter legenti dubium esse possit, utrum *u* an *a* an *ci* in media voce nunc exstet. quod Sangallensis scribae accidit;

legitur enim in XII *uisulcis satur* (Q cognitum non habeo), O *uisu lassatur* recte exhibet.

II 275 *fēda tūmte* V, *feda tumente* S.

Vaticani scriba, id quod locum diligentius examinanti brevi elucet, primum *fēda tū te* (i. e. *foedatum te*) recte exaraverat, deinde, postquam linea transversa *m* literam significans casu quodam partim oblitterata est, *m* literam ipsam arto illi spatio inter *u* et *t* literas intercedenti intrusit. neque enim *tumente* per compendium a monacho illo scriptum esse inde apparet, quod nota — non supra *m*, sed supra *u* fere locum obtinet. *tumente* contra hoc compendio efficitur *tūmte*. S codicis igitur librarium ipsa hac V codicis lectione deceptum esse apparet.

II 272—275 hoc ordine atque his additis signis in V leguntur:

——— *Et sacra . . .* (272)
 ——— *Talia uoce . . .* (274)
 > *Tum ualidas . . .* (273)
 > *Bacche domum . . .* (275)

scriba V codicis, qui versu 274 conscripto animadvertit se versum 273 omisisse, hunc versum ilico subsequentem fecit versum 274 et notis adpositis v. 274 inter vv. 273 et 275 inserendum esse significavit. sed fortuito v. 275 ultimus est huius paginae, ut hunc versum in textu omissum et margini inferiori additum esse facile suspicio oriri possit. quod si quis falso intellexerat, necessario versum 275 illo loco textui inseruit, ubi altera nota exstabat, i. e. ante versum 274. ac re vera S codicis apographa hunc versuum ordinem exhibent omnia: 272, 275, 274, 273. apparet igitur illis notis Vaticani Sangallensis scribam in errorem inductum esse.

II 277 :f:^uerendam V, furendam S.

scriba Vaticani, qui errore *f* pro *u* exaraverat, *f* litera expuncta *u* non supra *f*, sed supra *e* posuit, ne *u* litera nimis procul a linea literarum abesset oculosque fugeret. contra S codicis scriba non satis diligenter eos locos exquirens, qui non primo adspectu intellegi potuerunt, *e* delendam et *furendam* restituendum esse putavit.

II 287 urebat V, uirebat S, *urebat.

mirum illud *r* re vera non *ir* significat, ut in Thilonis apparatu falso legitur; nam *i* literae in V longe alia est species: parva enim linea transversa neque in initio neque in fine literae deesse solet (1). praeterea hasta illa deversa ac tenuis inferiore parte in *r* literam prominet, ut uno tractu *r* scriptum esse dilucidum sit. atque re vera mirum hoc signum nihil significare nisi *r* literam docent vv. V 520, VI 285, VII 62, ubi *fremet* et *urbem* eadem ratione scripta inveniuntur. Thiloni igitur et Sangallensis scribae idem accidit, ut incognitam *r* literae formam in V obiam male intellegerent.

II 376 *segni V, segnis S.

in V *segni* conscriptum est, sed e versu 397 versae paginae nonnulla vestigia verborum *opus uidui* per membranam penetraverunt, ut inter literas *g* et *n* pars hastae *f* literae etiamnunc appareat et superior curvatura *o* literae finali literae *i* speciem parvae *f* det, quin etiam posterior hasta *n* literae punctum accepit, ut species vocis *segnis* efficiatur. quod et apographa S codicis exhibent et Samuelsson, ipse quoque falsa illa imagine iam per decem saecula existente deceptus, adnotat ut V codicis lectionem (cf. p. VIII).

III 439 *prosectaque V, prorectaque S.

in V *s* litera sic exarata est, ut facillime *prorectaque* legi possit, quamquam diligentius intuenti et scriptoris manum noscenti dubium esse non potest, quin *prosectaque* et scriptum et intellegendum sit.

III 599 *aeq, V, equi S, et qui OQ, aequi II.

ultimum signum in V literae *i* simile est. sed e curvata inferiore parte hastae evincitur comma intellegendum esse, non *i* literam. praeterea hasta paulo brevior est quam quae

i literae spatium expleat. ac re vera illud compendium scriptum est, quo *que* effici solet (*q*; vel *q'* vel *q*, quae omnes formae in V occurrunt). veram V codicis lectionem neque S codicis scriptor perspexit neque nostris temporibus in ullo apparatu critico invenias.

III 699 **Non hi tum flatus: Non intum flatus* O, II in textu, *nō hi tū flatus* X et II in marg. (etiam X lectionem corruptam in contextu verborum habuisse vel adhuc habere ex correctura marginali evincitur; sed neque Bury neque Schmiedeberg certiora adnotant). miretur quis, unde mira illa menda in S invaserint. quod mihi apertum est factum, cum Vaticani scripturam diligentius intuerer. in V enim *h* et *i* literae tam arte coniunctae sunt, ut tam *in* legi possit quam *hi* (*hi*). praeterea *l* litera in nomine *flatus* cum *f* ligata brevior est quam illis locis, ubi vicinis literis non adhaeret. sic factum est, ut neglentior scriba S codicis *fiatus* legeret. acrius autem intuentem discrimen esse in V inter *fi* et *fl* non fugit.

704 *fletus* V, *focus* O, *fictus* II (de X codice nihil afferunt Bury et Schmiedeberg; sed *fietus* in S fuisse verissimum est). eadem ratio scribendi, quam modo dixi, in V invenitur, atque iterum Sangallensis librarius ligatura illa *fl* non nimis perspicua deceptus est.

IV 261 *uolulari* *ice* V (i. e. *uolutarce*), *uolularice* S, **ue-lut arce*.

in V olim per dittographiam *uolutarce* (vel *uolutartace*) scriptum erat; deinde prima manus *ca* (vel *ta*) literas tam neglegenter erasit, ut deversa hasta *c* (*t*) literae et ultima cauda *a* literae servarentur. apparet autem S codicis scribam reliquiis *t* (*c*) literae ante rasuram etiamnunc conspicuis *i* literam significari falso suspicantem in illum errorem incidisse.

Quos errores S codicis non posse intellegi nisi e Vaticani lectionibus neque ad alium codicem archetypum posse referri nemo negabit. ergo S ex ipso V transscriptus et in emendando Valeri carmine neglegendus est.

III.

DE EXCERPTORUM CODICE PARISINO (Par.).

Priusquam de C codice loquar, codex Parisinus 7647 (Par.) quanti sit pretii perpendendum est. qui codex saeculo XIII. scriptus praeter excerpta ex aliis poëtis selecta hos versus Valeri Flacci continet: I 22sq., 39, 76, 248, 320—334, 579—581, 584—596, II 44—46, 59 sq., 117—122, 263, III 364 sq., IV 622 sq., 744, V 324, 536, 540, VI 200, 513 sq., VII 227—229, 416, 435, 511—514.

Ex quo codice descriptus est Escurialis Q I 14, qui partem tantum sententiarum e Parisino recepit.

Etiam de Parisini codicis auctoritate dissensio est inter viros doctos: alii librum ex V fluxisse putant (notabilia sunt iudicia Schenklii et Krenkelii), alii, ut Meyneke, V et Par. e communi quodam archetypo derivatos esse arbitrantur. argumenta ab utraque parte prolata etiam ad diiudicandam hanc quaestionem parum valida esse mihi videntur.

Discrepat autem Par. a V non paucis locis, qui ab hac disceptatione prorsus alieni sunt ideoque, quod excerptor, ut generales sententias efficeret, summa cum licentia quamquam non sine elegantia quadam verba tradita commutavit.¹⁾

Ineptae coniecturae deberi videtur v. I 23 *illius ore*, quamquam quid dicere voluerit excerptor non satis intellegitur, cum praesertim sequentes versus additi non sint. nihil tamen obstaret, quominus eandem corruptelam *omnes* (pro **amnes*) atque in V in Parisini archetypo fuisse credamus. neque ex alio fonte derivatae esse videntur falsae hae lectiones: I 588 *abrumperet* Par.. **rumperet* V (ab explicandi causa simplici verbo additum est), I 39 *fictis uultus dat et pondera dictis* Par., **fictis dat uultum et pondera dictis* V (in archetypo Par. codicis *dat uultus* ob vicinum nomen *pondera* scriptum

1) huc pertinent (cf. etiam Krenkelium l. l. p. 63 sq.): II 117 *Rex superum famam* 263 *certe optima* V 324 *semper* omis-
sum 536 *sic* omissum 540 *quippe uiros* VI 513 *redeunt tan-*
dem sua gaudia victis, quos VII 227 *Cunctis communem ani-*
mantibus orbem 416 *haud equidem pulcros*.

fuisse videtur, quod aliquo modo metro adaptare conatus est Parisini librarius: *vultis dāt ēt pōndera*(?), 593 *coorstum* Par., *cohoruis* V, **cohors via*, II 46 *occurrit* Par., **occurrens* V, VII 228 *patriamque uocato* Par., **patriam inde uocato* V (hic excerptor sicut novicii omnes *inde* parum intellexit; dicit enim poëta Vergilium secutus in panegyrico illo Aen. VI patriam vulgo hominibus *inde* demum, i. e. ab illis orbibus terrae merito vocari, qui non 'iacent extra sidera, extra anni solisque vias', cf. Verg. Aen. VI 795 sqq., Val. Fl. I 515 sqq.). quas lectiones coniectando ortas esse apparet.

Contra compluribus locis scripturas in V corruptas Par. rectas vel tolerabiliter emendatas exhibet. in quarum numero duco: I 76 **animos mentesque* Par., *animos mentemque* V (correctio iuxta *animos* facillima) 321 **animum* Par. SMN, *abimum* V 327 *heu mihi* Par., *amipli* V, **ei mihi* O² Bon.¹ 330 **raucos* Par. C. Ald., *paucos* V 331 **Deficiam* Par. MT¹, edd., *Deficiamus* V/**pontumque polumque* Par. C, *potumque cretamque* V 579 **a parte* Par. SM, *aperte* V 587 **aeolus* Par, X², *aeblys* V 589 **oenotria* Par. SM, *oenatria* V 595 **refringit* Par. M. Bon.² sqq., *refringet* V II 263 *facta* Par., vulgo (nescio qui codex interpolatus primus), **fata* V VII 229 **redit itque* Par. CM²T¹ Pius sqq., *rediitque* V VII 513 *dulces totiens* Par., **totie(n)s dulce(i)s* C Ald. Maser., *totiens ducis* V.

Quas correctiones uno excepto loco I 331 (*pontumque polumque*) a quovis homine linguae latinae non ignaro coniectando inveniri potuisse et consantaneum est et lectionibus vulgatorum codicum et priscarum editionum confirmatur. excerptorem autem illum sermonis latini admodum peritum fuisse constat (cf. quae supra de elegantia eius dixi). unus igitur restat v. I 331, nimirum ille omnium controversiarum caput. *pontumque polumque* enim coniectando inventum esse vehementer negant multi viri docti, praesertim cum C codex gravissimo hoc loco cum Par. consentiat. contra C. Schenkl utriusque codicis vel scriptorem vel correctorem hanc lectionem e Statio hausisse probavit, ubi eadem clausula bis occurrit (Theb. XI 67, Silv. III. 2. 10), adversariis

tamen ille non persuadens. ac re vera, quamquam illum, qui C codicem interpolavit, in Vergili et Stati carminibus versatissimum fuisse cognovi infraque exponam, etiam excerptorem Par. codicis illos locos Statianos novisse atque in suum usum convertisse non facile ipse mihi persuasissem, nisi in alium locum ex Vergilio interpolatum incidissem. in v. III 365 enim haec sunt obvia:

mens carpitur aestu V

meus crupitur igni Par.

(*regina*) *caeco carpitur igni* Aen. IV 2.

ex quo Vergili loco Parisinum *igni* mutuatum esse apparet.¹⁾

Sed etiam hoc discimus ex versu illo, Parisinum non ipsum generalium sententiarum codicum archetypon esse, sed descriptum ex alio eiusmodi libro. neque enim dubium esse potest, quin idem, qui *igni* e Vergilio interpolavit, sententiam igitur versus intellexit, verba *carpitur* et *aegro* (*egros* Par.) integra in exemplari suo reppererit. *meus* autem nihil aliud significare atque *mens* non est quod dicam; nam *n* et *u* literae in eius aetatis codicibus saepe vix discernuntur (cf. etiam II 44 *ũ* ~ *ñ* 120 *ũ* ~ *ñ* 45 *uocisque, uiger*).

Ex illius vetustioris excerptorum libri scriptura non satis perspicua etiam has lectiones in Par. labem traxisse arbitrator: I 586 *tunc* in *iter* corr. Par.¹ (scil. mutatis compendiis *tc* et *tr*)/*hic* pro *hinc* II 60 *uitis* pro *ratis*.²⁾ qui errores ex ipsa V codicis scriptura his locis clarissima deduci non possunt.

Contra quin haec menda Parisini e Vaticani compendiis correctionibusve non satis intellectis orta sint, vix dubitaverim:

II 45 *N̄ oculis* (i. e. **Non oculis*) V, *Au oculis* Par.

1) Helmium B. Ph. W. 1911, 265 hac in re mecum consentire gaudeo.

2) in illo exemplari *a* apertam et *u* literam persimiles fuisse docet lectio *crupitur* (III 365) ex *cūpitur* orta; *ratis* igitur cum *rutis* vel *nitis* confundi facile potuit. *ui* autem idem esse in Par. quod *ni* modo commemoravi.

46 *Cāp'* (i. e. **Campus*) V, *Corpus* Par. (scilicet mutata sunt compendia *Cāp'* et *Cōp'*).

VII 512 *nuc*ⁿ V (i. e. **nunc*), *non* Par.

Nihil igitur obstat, ne Parisinum etiam e V fluxisse credamus, ita tamen ut intercedat inter eos aliud quoddam excerptorum exemplar.¹⁾

IV.

DE CARRIONIS CODICE (C).

Iam vero ad gravissimam in recensendo Valerio Flacco quaestionem pervenimus, quid sit iudicandum de Carrionis codicis (C) auctoritate.

Ludovicus enim Carrio anno 1565 Antverpiae apud Christophorum Plantinum edidit Valerium 'sescentis et amplius locis', ut ait, ex auctoritate veteris codicis manuscripti castigatum. cui codici in Belgio reperto atque Argonautica usque ad versum VIII 105 continenti conspicuam antiquitatem ipse tribuit; ante 'sescentos annos' enim, i. e. decimo saeculo, eum conscriptum fuisse quae declararent multa esse affirmavit, seque brevi post ipsum id demonstraturum esse promisit. in 'scoliis' (C^a) autem illi editioni additis et in 'castigationibus' (C^b) novae editionis, quae anno 1566 ex eadem officina in lucem prodiit, Carrio satis multas lectiones e codice suo publici fecit iuris. nunc deperditum esse librum manuscriptum neque comprobatum esse illud de codicis vetustate iudicium valde dolendum est. nam de hoc codice similis ac de Blandiniano vetustissimo Horati pugna erat inter viros doctos, et ne nostris quidem temporibus consensus est de quaestione maxime intricata.

1) quam sententiam ut pluribus argumentis confirmarem, ipsum Par. codicem vel tabulas photographicas inspicere animum induxeram. sed ad orantem me, ut haec facultas mihi daretur, bibliothecae Parisinae praefectus benigne scripsit librum tum Parisiis non esse, sed bibliothecae cuidam Romanae esse commodatum. quod etiam nunc valde doleo.

Plerique enim, qui post Carrionem Valerio operam derunt, capti fucosis ac speciosis libri lectionibus iudicium Carrionis comprobare non dubitaverunt, perpauca, ut Barthio et Broukhuysio, suspectus fuit codex. primus autem Thilo diligentius in C libri auctoritatem inquisivit, quem transcriptum esse e Vaticano atque habendum in interpolatorum codicum numero firmioribus argumentis nisus contendit. in eandem sententiam re denuo tractata argumentisque novis illustrata C. Schenkl ductus est (Stud. z. d. Arg. d. Val. Fl., 1871 p. 315 sqq.). quos viros doctos secuti Aemilius Baehrens (Lips. 1875) et Johannes B. Bury (Lond. 1900) in editionibus Argonauticon librum Carrionis plane neglexerunt.

Quibus adversarii fuerunt recentioribus temporibus¹⁾ Paulus Langen (praef. ed. 1896), qui C ex V fluxisse, sed e meliore fonte correctum esse contendit, Caesar Giarratano (praef. ed. 1904, p. XXXI sqq.), qui C ex eodem archetypo ac V vel potius ex eius archetypi gemello quodam descriptum esse persuasum habet, ita tamen, ut Carrionis codicis scriba, ut homo latinae linguae haud ignarus, plurimis locis suas coniecturas in verba poetæ intulerit. cui sententiae adstipulatus est Leo (GGA 1897, p. 960 sqq., 1905, p. 182 sq.), qui C propriam memoriam praeberere eis locis demonstrari affirmavit, ubi e lectionibus C codicis, unde V labem duxerit, cognosci posset.

Nuper quaestione denuo instituta atque in omnes partes diligenter exposita in contrariam opinionem rediit Paulus Krenkel.²⁾ in C enim ne unum quidem vestigium melioris memoriae inveniri non infirmis argumentis confirmasse sibi visus est. attamen rem ad finem non perduxit; efficitur enim ex eius explicationibus, ut verisimile magis quam necessarium sit C codicem ex V fluxisse. praeterea nonnullis argumentis parum efficacibus, quin etiam falsis, usus est: dico

1) vetustiores, ut Fr. Rudolfum Eyssenhardt, Gustavum Meyncke, alios enumeratos invenies apud Paulum Krenkel, l. l. p. 2.

2) De codicis Valeriani Carrionis auctoritate, Luckae apud Altenburgenses 1909.

imprimis ea, quae de C codice cum 'communi archetypo α' V et S codicum non congruente et de fraude Carrionis dixit. itaque non miror Krenkelium Helmio¹⁾ non persuasisse, qui in argumentationes illius inquirens C codicis memoriae diffidendum non esse denuo contendit. quae cum ita sint, meum esse putavi argumenta ab utraque parte ad hanc quaestionem prolata fusius retractare.

Priusquam autem de ipsa auctoritate C codicis disseramus, quaerendum est, num omnes lectiones a Carrione in scholiis et castigationibus collectae, aut si non omnes, quaenam lectiones veram scripturam C codicis reddant, vel ut alii dicere solent, quantum fidei Carrionis verbis sit habendum. haud pauci enim cum aequales tum posteriores Carrioni ut summae iactantiae magniloquentiaeque homini magnopere diffidebant. de C autem codice duae potissimum res suspicionem movent: Carrionem enim ipsum sibi constantem non fuisse in varia lectione codicis adnotanda, quin nonnunquam alias scripturas in C^a, alias in C^b attulisse, atque praeterea multas lectiones C libri etiam in editionibus priscis ante Carrionem in lucem prolatis occurrere iam pridem animadverterunt viri docti; unde coniecturas et suas et aliorum editorum Carrionem suo codici, ut pretium eius augeret, tribuisse non sine probilitatis specie contenderunt. nimirum haec suspicio tunc maxime oritur, cum discrepantibus inter sese 'scholiis' et 'castigationibus' suarum adnotationum lectiones utraque editio in contextu verborum exhibet (vel ut siglis utar, cum C^a cum Carr.¹ et C^b cum Carr.² congruit), deinde eis locis, ubi utraque scriptura C codicis (C^a et C^b) cum aliis editionibus priscis conspirat, vel ubi conspirat cum editionibus altera, altera proprias lectiones exhibet (cf. locos a Krenkelio p. 22 sqq. adlatos).

Sed immerito Carrionem in hanc fraudis suspicionem venisse probare, et quomodo illae discrepantiae ortae sint, explicare conabor. nam laesae fidei suspicionem a viri memoria, si fieri potest, defendere sanctissimum esse duco offi-

1) B. Ph. W. 1911, p. 263 sqq.

cium. primum autem, ut est aequum, Carrionem audiamus ipsum in praefatione alterius editionis iam tum a similibus, ut videtur, opprobriis sic se defendentem: 'factum est et nimia librariorum festinatione, et eius cui describenda dederam, negligentia, ut pro veteribus erroribus sublatis, novi succrescerent, et veteres non omnino omnes tollerentur. quod cum graviter et inique ferrem, tamen illud mihi accidit longe gravius, quod non nulli ex hac librariorum sive festinatione sive incuria occasionem calumniae nacti, in me et meum nomen temere sunt inveci.' atque profecto vestigia eximiae negligentiae nec librariorum solum, sed puto ipsius etiam Carrionis, nec in priore solum editione, sed etiam in altera iterum iterumque sunt obvia. sic e. g. hae discrepantiae scripturarum C^a et C^b errori calami oculorumve procul dubio tribuendae sunt¹⁾:

VII 7 Carrio in C^a haec dicit: *„Nec pereat. Omnes vulgati: Nec poterat quo scire malo. vet. cod.: Nec pereat quo scire modo."*²⁾ vetust. Paris. (i. e. editio quaedam Parisina): *Nec poterat quo scire modo.*'

Carr.¹⁾: *nec pereat quo scire malo.*

C^b: *„Nec pereat. Omnes vulgati: Nec poterat quo scire modo. vet. cod.: Nec pereat quo scire malo. vetust. Paris.: Nec poterat quo scire modo."*

Carr.²⁾: *nec pereat quo scire modo.*

Quo loco errorem subesse, non fraudem, vel inde perspicui potest, quod Carrio in utraque editione quam C habere affirmaverat lectionem reiecit. neque dubito, quin C^a adnotatio sincera sit, C^b librarii culpa vel ipsius Carrionis incuria turbata; nam si 'omnes vulgati' et 'vetust. Paris.' eandem lectionem (sic C^b) exhibuissent, Carrio non Parisinam seorsum laudasset; praeterea vulgatos libros *malo*, minime *modo* praebere constat. atque Carrionem in Carr.¹ vulgatam scripturam *malo* retinuisse, in Carr.² sui codicis lec-

1) quos locos Krenkel inter fraudis testimonia affert.

2) me ipsum, non Carrionem, hic illic singula gravioris ponderis verba, ut magis elucerent, spatiosius imprimenda curavisse moneo.

tionem vindicasse verisimillimum est; hoc enim permultis locis factum est ea de causa, ut mihi videtur, quod Carrio in priore editione nimis festinans lectionum C codicis pretium sive verum sive quod videbatur nondum satis perspexerat. itaque modo in C fuisse atque in C^b modo et malo locos mutasse verisimile est.

VII 21 C^a: *Jam iactata toro*. Vet. cod.: *Tum iactata toro tumque expectata cubili*. nonnulli recentiores: *Jam iactata toro nimiumque experta cubile*?

C^b: *Jam iactata toro*. Vet. cod.: *Tum iactata toro nimiumque experta cubile*?

Carr.¹ et Carr.²: *tumque expectata cubili*.

E formula castigationis C^b viri docti concluderunt initio adnotatiunculae positam esse vulgatam lectionem cum textu congruentem, atque sequi C codicis scripturam. ac re vera Carrio saepe hac ratione in adnotandis lectionibus utitur. sed hoc loco multo verisimilius est C^a integram praebere adnotationem, C^b corruptam errore sive librariorum sive ipsius Carrionis. editiones enim priscas *nimumque experta cubile* exhibere, contra *tumque expectata cubili* nusquam ante Carrionem inveniri constat. scilicet librarius quidam (vel ipse Carrio) in C^b ab altera voce *toro* ad tertiam aberravit, *tumque*—*toro* igitur omisit; vel ut notis rem exponam: eandem hanc adnotationem atque in C^a Carrio in C^b dare voluit; quae vero uncis includam, eo quem dixi errore exciderunt:

Jam iactata toro. Vet. cod.: *Tum iactata toro* <*tumque expectata cubili*. nonnulli recentiores: *Iam iactata toro*> *nimumque experta cubile*?

II 283 C^a: *Non patrios*: Ita omnes vulgati. vet. vero cod.: *non patrios bustis accendere saltus*?

Carr.¹: *patrios furtis accedere saltus*.

C^b: *Non patrios*. Omnes vulgati: *non patrios furtis accedere saltus*. Vet. cod.: *non patriis bustis accendere saltus*?

Carr.²: *patriis bustis accendere saltus*.

Etiam hoc loco errore in C^a *patrios bustis* C codici attributum esse manifestum est. nam ab eodem sciolo, qui adductus verbo *accendere* de *bustis* (i. e. *funeribus*) cogitavit,

etiam *patriis* interpolatum est: patris enim funera (*busta*) Hypsipylon magno apparatu (saltibus accensis) fingere non ausam esse coniectator dicere voluit. *patriis bustis* igitur sine dubio in C legebatur. ceterum Carrioni non fuit, quod per furtum *patrios* codici suo in C^a tribueret; nam *patrios bustis* prava est lectio neque ab ipso probata. iterum autem, quod notabile est, vulgatam scripturam Carrio in Carr.¹ secutus est, codicis lectionem in Carr.²

Similiter etiam aliis locis a librariis vel potius, puto, ab ipso Carrione peccatum esse demonstrari potest, etiamsi non semper quomodo ortus sit error aeque est manifestum.¹⁾

Contra nonnullae discrepantiae inter C^a et C^b obviae calamitatis errore effectae esse adeo non possunt, ut fraudis speciem prae se ferre videantur. attamen etiam has dissensiones ad decipiendi consilium referendas non esse videbimus, cum quibus rationibus docti viri illius aetatis atque ipse etiam Carrio in codicibus ad emendanda videlicet carmina adhibendis et codicum lectionibus adnotandis usi sint, consideraverimus. de quibus rationibus H. Blass fusius optimeque disputavit in diss. commemorata (JJ. suppl. 8, p. 189 sqq.). quae vir ille doctus de fide Carrionis e Censorini codice Coloniensi lectiones varias enotantis examinato ipso libro manuscripto etiam nunc superstite statuit, ipsius verbis hic exprimere mihi liceat (p. 196):

‘Wo Carrion, wie er dies häufig tut, die Stelle erst in dem zu verbessernden Text, den ich wiederum seine Vulg. nennen will, hinsetzt, dann in dem durch einzelne Emendationen verbesserten, darf man, wo der Text der Vulg. stehen bleibt, ebensowenig als bei Modius annehmen, daß derselbe mit dem Colon. übereinstimme. Wo andererseits die Lesart der Vul-

1) tribuo autem similibus erroribus harum lectionum C^a et C^b varietatem: I 147 *acclivisque* C^a, *acclinisque* C^b 152 *num* C^a, *nunc* C^b 227 *uates Mynias* C^a, *longa Mynias* C^b 275 *deduxere* C^a, *diduxere* C^b II 57 *ore* C^a, *orbe* C^b III 152 *Zelyn* C^a, *Zelen* C^b V 57 *diuidat-conteget* C^a, *diuidet-conteget* C^b 641 *luctus* C^a, *lucus* C^b VI 113 *aulas* C^a, *auras* C^b VII 296 *obstruit* C^a, *obruit* C^b 486 *obibo* C^a, *abibo* C^b.

gata verlassen ist, ist diese Änderung durchaus nicht, wie bei Modius fast stets, durch einen Anschluß an den Colon. hervorgerufen, sondern beruht fast ebenso oft auf Conjectur, die durch nichts gekennzeichnet ist, da mit denselben Wendungen wie scribe, emenda usw. sowohl Conjecturen als handschriftliche Lesart, oft beide gemischt, eingeführt werden. Es ist aber kein Grund, darüber bei Carrion sich zu verwundern und erwächst ihm daraus kein Vorwurf. Der Unterschied zwischen dem Verfahren des Modius und des Carrion beruht eben in der verschiedenen Tendenz ihrer Schriften, wie sie schon der Titel ihrer Bücher ausspricht: Carrions Zweck in seinen Emendd. ist Besserung schlechthin, Modius' in seinen Nov. Lect. Besserung durch Anschluß an alte Handschriften. Wird dagegen die geänderte Lesung einer ganzen Stelle mit ausdrücklicher Berufung auf den Colon. eingeführt, etwa mit einem Optimae membranae eleganter sic exprimunt, so ist auch von Carrion die ängstliche Gewissenhaftigkeit heutiger Tage nicht zu erwarten, sondern es werden auch in dem so eingeführten Texte mehrfach Ausdrücke der Vulgata beibehalten, die an und für sich nicht fehlerhaft waren und das Sachverständnis nicht alterierten. Sicherer Verlaß ist also hier nur auf das, was gegen den voranstehenden Text der Vulg. geändert ist.

Wo endlich einzelne, aus dem Zusammenhang herausgehobene Lesarten ebenfalls ausdrücklich als so im Colon. enthalten aufgeführt werden, verdient Carrion durchaus Glauben, denn in all den Fällen, wo dies für Censorin geschieht, weicht er auch nicht ein einziges Mal vom Richtigen ab.'

Ex qua codicis adsciscendi ratione nonnullae discrepantiae inter C^a et C^b obviae facile explicantur. accedit, quod Carrion, ut ipse in praefatione praedicat, ad alteram editionem conficiendam e codice suo iterum et diligentius collato multa addidit et sustulit.

IV 272 C^a: *dubium caput eripit*. Ita vulgati. vet. cod.: *Oebalio dubium caput erigit astu*. quod non minus placet.'

Carr.¹ *erigit astu*,

C^b: ,*Caput eripit astu*. Ita vulgati. vet. cod.: *Oebalia dubium caput erigit arte*. quod non minus placet.⁶

Carr.² *erigit arte*.

Lectiones C codicis in C^a et C^b adlatae inter se abhorere primum intuenti videantur; sed animadvertendum utique est Carrionem hoc loco unum verbum *erigit* spectasse, quod solum in C^a a vulgata lectione distat: hoc verbum solum sententiam tangit, contra utrum *astu* an *arte* scriberet, non multum referre Carrioni videbatur. itaque eum, cum primum codicem cum 'vulgato' suo exemplari prelo impresso conferret, solum *erigit* enotasse verisimillimum est. iterum codicem perscrutans etiam ad lectionem *arte* oculos attendisse videtur, quam ut aptiorem nunc et castigationibus et textui inseruit.

VI 417/8 C^a: ,omnes vulgati: *neque peste recinctos Tela sed implicitos miseraque in peste revinctos*. vet. cod. *neque cura cavere Tela, sed implicitos miseraque in peste revinctos* optime.⁶

Carr.¹: ut C in C^a.

E qua adnotatione, cum Carrionis rationem respicimus, nihil colligere possumus nisi quod C *cura cavere* exhibuit; cetera incerta sunt. accuratiorem C codicis notitiam Carrio in C^b dat:

C^b: ,omnes vulgati: *neque peste recinctos Tela sed implicitos miseraque in peste revinctos*. vet. cod. *neque cura cavere Tela sed implicitos miseraque in veste revinctos*: optime. Illarum autem vocum, *pestis* et *vestis*, in se transmigratio frequens est.⁶

Carr.²: ut C in C^b.

Comperimus igitur C praeter *cura cavere* etiam *veste* exhibuisse. de fraude cogitasse Carrionem iterum probabile non est, multo verisimilius eum festinantem in prior editione conficienda C codicis lectionem *veste* non animadvertisse.

VI 572/3 C^a: ,*At Latagum*. Omnes vulgati: *Ablatacum Zelemque*¹⁾ *Daraps, illum exigit hasta Hunc fugat, ingenti*

1) error calami vel typosethae est.

subiti tum sanguinis unda Vidit. vet. cod. *At Latagum* etc. ut imprimendum curavi, Bonon. lib.: *hunc fugit.*⁴

Carr.¹: *At Latagum Zetenque Daraps: illum exigit hasta Hunc fugit, ingentem subiti cum sanguinis undam Vidit.*

Certo igitur scimus *At Latagum, ingentem, cum, undam* in C fuisse, quae lectiones a vulgata scriptura adnotata discrepant. an non etiam *fugit* lectio a vulgata recedens atque in textum Carr.¹ recepta in C fuerit, id quod Carrionis rationem a Blassio expositam spectans putet quispiam, dubitandum est. cur enim Carrio Bononiensis editionis scripturam *fugit* diserte laudaret, nisi exprimere vellet eam in C non esse, quam tamen ut probabilem coniecturam in textum recepturus esset? atque re vera ex C^b evincitur C codicem *fugat* exhibuisse:

C^b: *,At Latagum.* Omnes vulgati: *Ablatacum Zetemque Daraps, illum exigit hasta Hunc fugat, ingenti subiti tum sanguinis unda Vidit.* vet. cod. *At Latagum* etc., ut imprimendum curavi.⁵

Carr.²: ut Carr.¹, nisi quod *fugat* exhibet.

In altera igitur editione conficienda Carrio, cum Bononiensis scripturam genuinam non esse sibi persuasisset, eam et in Carr.² et in C^b omisit. fraudis igitur vestigia non video; atqui Carrionem inaudita pro nostrorum temporum sensu licentia usum esse, cum in C^a codicem *fugit* non habere non praedicaret, in propatulo est. quod ne crimini ei daremus, iam Blass nos admonuit: nam textum emendare, non codicis variam lectionem promulgare Carrionis interfuit.

Imprimis autem huc spectant ei loci, ubi, quae in scholiis de C libro Carrio attulerat, desiderantur in castigationibus, velut II 586 *numine*, III 209 *ater*, 298 *vulnera*, 433 *novat*, V 559 *tuta*, VII 145 *carosque parentes*. has enim lectiones, quae Carrioni Argonautica retractanti nullius pretii visae erant, merito praetermitti posse silentio putabat.

Aliis locis obscuritas quaedam dicendi in adnotationibus Carrionis satis frequens etiam me paene sollicitavit, ut virum fraudis immerito accusarem. cuius obscuritatis unum exemplum ostendere mihi liceat:

I 412 C^a et C^b: '*Phlias*. vet. cod. hic mendosi sunt, qui legunt *Pelyas*.'

Carr.¹ et Carr.²: *Phlias*.

E quibus verbis et Thilo et qui eum sequebantur C *Phlias* recte exhibuisse collegerunt, quod codicem re vera non habuisse adnotationes ad v. III 149 factae docent:

C^a: 'Hic et ut primo libro mendose legunt veteres libri *Pelias*'.

C^b: 'hic ut et primo libro, mendosus est vet. cod. legens *Pelias*'.

'Veteres libros' autem et 'vet cod.' idem significare apparet.¹⁾ ergo dicat quispiam Carrionem in primo libro mentitum esse. evincitur autem ex ipsis formulis persimilibus posteriorum adnotationum priora verba non sic intellegenda esse:

'*Phlias* <exhibet> vet<us> cod<ex>. hic mendosi sunt <libri vulgati>, qui legunt *Pelyas*'²⁾,

sed ita recte intellegi:

'*Phlias*. vet<eres> cod<ices> (i. e. C) hic mendosi sunt, qui legunt *Pelyas*'.

Neque igitur *Phlias* in C fuit neque Carrio nos fallere voluit.

Iam vero venio ad alterum fraudis, quod videbatur, argumentum, quod inde viri docti sibi finxerunt: permultae C codicis lectiones etiam in priscis editionibus ante illud tempus in lucem prolatis occurrunt; atque quamquam plurimi loci eiusmodi sunt, ut facile duo scribae vel correctores in eundem errorem incidere vel eandem medelam adferre potuerint, tamen nonnullae consensiones exstant, quas casu ortas esse incredibile est (quod, cum has lectiones a Krenkelio pp. 17—35 collectas perlegeris, non negabis). quia autem priscos editores melioris notae codicibus usos non esse, contra Carrionem priscas editiones adhibuisse constet, Carrio-

1) numero singulari et plurali promiscue atque sine ullo discrimine illius aetatis viri docti passim utuntur, etiamsi unum librum significare velint (cf. Schenkl, Studien p. 313 med.)

2) re vera libri vulgati inde a Bon.¹ recte *Phlias* exhibent.

nem 'communes' illas lectiones C codici per fraudem attribuisse verisimile esse putant viri docti. quam sententiam improbamus. nam C codicem etiam cum interpolatis vulgaris notae libris manu scriptis haud paucis locis miro modo consentire eidem viri docti iamdudum viderunt. quin autem prisci viri docti interpolatos codices ad Valerium edendum adhibuerint, nemo iam dubitabit, qui Giarratani¹⁾ apparatus criticum qualibet pagina inspexerit. cur igitur ceteras etiam lectiones, quas C et editiones priscae exhibent communes, in vulgatis codicibus exstitisse atque inde in editiones fluxisse non credamus? consideranti enim, quam paucos codices vulgatos noverimus, dubium iam non erit, quin multo plures lectiones quam nos scire possumus e codicibus talibus in priscae editiones irrepserint. cuius rei testes nonnunquam ipsi editores ipsaevae editiones sunt, etsi quae lectiones ex codicibus haustae sint, non est additum.

Sic principem editionem (Bon.¹) e codice N libro persimili fluxisse iam supra dixi. Pius autem (a. 1519) se praeter V duos codices 'priscos' adhibuisse confirmat, quorum alter Pomponi Laeti manu elimatus nunc a Samuelssonio in bi-

1) is enim quascumque lectiones interpolatorum codicum et editionum priscarum comperire potuit magna cum diligentia contulit. ipse nonnullos eiusmodi locos nihil dubii relinquentes e primo libro carminis adferre satis habeo: 15 *illa* N, T², cod. Bon., Bon.¹, Bon.², Ven.¹, Ven.², Iunt.², Parrhasius, Pius etc., **ille* V 16 *iam* M, cod. Bon., editiones priscae, **tu* (V) ST 56 *Nephilaei* N, Bon.¹, Bon.², Ven.¹, Ven.², Iunt.¹, Iunt.², **Nephelai* V 74 *fera* NT¹, cod. Bon., cod. regius, Bon.¹, Bon.², Ven.¹, Ven.², Maser., **freta* V 84 *quiuit* cod. Bon., Bon.², Ven.¹, Ven.², **quiui* V 100 *abiit* T¹, *abit* cod. Bon., Parrhasius, Iunt.¹, Iunt.², Ald. etc., *habet* V, **avet* 108 *armata* M²N, cod. Bon., Bon.¹, Bon.², Ven.¹, Ven.², Iunt.¹, Iunt.², Ald., Maser. etc., **flammata* V 120 *oras* N, T¹, cod. Bon., cod. Burmanni, cod. regius, Bon.¹, Bon.², Ven.¹, Ven.², **undas* V 132 *corripuit silet haec* N, T², editiones omnes ante Carrionem, *corripit sedet* V, **corripit illa sedet* 137 *viridi totus* N, cod. Bon., Bon.¹, Bon.², Ven.¹, Ven.², Maser., **uiridique torus* V 146 *clarus* P, N, T, cod. Bon., editiones omnes ante Carrionem, **clanis* V | *antora* M, N, cod. Bon., editiones omnes ante Carrionem, **auctora* V, **Actora*.

bibliotheca Vaticana repertus esse videtur. est autem cod. Regiensis 1831 (R), in cuius fine haec leguntur:

„*Finis, Pomponio praeceptore. Luce XXV. Julii 1468 salutis christianae aetatis meae 21.*“

praeterea in v. VI 527, ad quem Pius adnotat ‘scribe priscis exemplaribus admonentibus *cit Lucifer*’, codex R *it in cit* correctum exhibet (teste Samuelssonio). idem autem codex contra ceterorum librorum consensum lectionem *properantia* habet v. V 196. num quis dubitat, quin Pius, quamquam nihil nisi ‘scribe *properantia*’ adnotat, etiam hanc scripturam ex R sumpserit? iniuria igitur expectes viros illos doctos se lectiones e codicibus hausisse in commentario constanter commemoravisse. quotiens autem ipsa Pii editio e Vaticano atque duobus codicibus interpolatis derivata cum C congruat, Krenkel miratus est p. 17sq. itemque Maserius se scriptis libris usum esse in adnotationibus dicit (cf. e. g. IV 719).

Quominus igitur arbitremur lectiones et in C et in editionibus priscis obvias etiam in vulgatis libris manuscriptis exstitisse, nihil obstat.

Gravissimus autem testis se non coniecturas doctorum virorum editionumve priscarum suo codici, ut pretium eius auget, falso inseruisse ipse Carrio nonnunquam est, id quod Krenkelium fugisse miror. haud enim paucis locis Carrio lectiones pravas, quas casu vel coniectando bis in C et priscis editionibus ortas esse incredibile est, e C codice adnotat neque tamen in textum recipit. quod, si lectores decipere voluisset, certe non fecisset auctoritatem codicis sui ultro infringens¹). eas igitur lectiones a Carrione improbatas re vera in C fuisse apparet, neque minus verisimile est, eas e codicibus quibusdam interpolatis in editiones illas priscas invasisse.

1) haec velim conferas: I 767 *perlacrimans* C, *perlachrymans* Bon.², Ven.¹, Ven.², **per lacrimas* V, Carrio III 433 *novat* C, Pius, Engentinus, Colinaeus, Gryphius, **uocat* V, Carrio VI 65 *Achimeniae* C, Maser., *achaemoniae* V, **Achaemeniae* Iunt.¹sq., Carrio 82 *sub vulnere* C, Lugdunensis, **sub uellere* V, vulgo, Carrio 189 *aet(h)aeum* C, Gryphius, *(*a*)*aeum* V, vulgo, Carrio VII 165 *qu(e)is illa sacris* C, Bon.², Ven.¹, Ven.², *quis illa sacro* V, *quin illa sacro* Iunt.¹sq., Carrio.

Quae omnia si recte disputavimus, Carrionem immerito fraudis accusatum esse constat atque sequitur, ut omnes lectiones, quas apertis verbis (*vet. cod. habet* vel similiter) Carrio C codici tribuit, re vera in C fuisse credendum sit. contra eas scripturas, quas in C esse non dilucide dixit Carrio, Carrionis esse coniecturas nostro iure contendemus.

Quae vero lectiones nova hac ratione adnotationum Carrionis ad recuperandas veras scripturas C codicis adsciscendarum adhibita abiudicandae sint e C libro quaeque sint addendae ei adhuc neglectae, facile qui apparatus meum criticum cum Thilonis apparatu comparaverit cognoscet.¹⁾

Porro quibus rationibus viri docti commoti sint, ut C codicem Vaticano inferiorem esse scriptumque XV. saeculo iudicarent, quibusque argumentis adversarii eorum utantur, exponatur. e quingentis enim fere locis, quibus C et V discrepant, ne centum quinquaginta quidem meliores lectiones quam V nobis suppeditat C, longe autem plurimae pravissime interpolatae sunt lectiones. accedit, quod plus centum emendationes (multo igitur maior pars) et centum fere corruptelae, in summa igitur ducentae fere lectiones, etiam in vulgatis libris XV. et XVI. saeculo sive manu scriptis sive prelo impressis inveniuntur. unde C has lectiones e vulgatis libris sumpsisse vel potius ipsum inter eos habendum esse non immerito suspiceris. sed etiam quadraginta fere illae lectiones meliores, quas C solus exhibet, perpaucis fortasse exceptis a quovis homine latinae linguae non ignaro facile coniectando reperiri potuerunt. accedit, quod paene omnibus locis, ubi Carrio discrepantes scripturas e codice suo affert, in V aut contextus verborum aperte hiat aut metrum turbatum est

1) qua in re monendum est me nonnunquam, cum C^a et C^b ita inter se discrepent, ut utra lectio fuerit in C, certo scire nequeamus, neutram adnotasse. ceterum adde apparatusi meo has lectiones C codicis ab incipiente me Valerium edere vel casu vel ut leviores de industria omissas: I 116 *inuicti* 117 *Hunc* 376 *actis* (= V) 521 *Annuat* 551 *qua classe* (= V) 563 *me* (= V) 581 *totiens* (= V) 681 *sequentum* (= V) II 133 *Huc tibi* C^a, *Hinc tibi* C^b 310 *redeuntque*.

aut verba tradita non facile explicari possunt, ut hominem quendam coniectandi atque corruptelas emendandi studiosissimum et aliorum coniecturas undique adscivisse et suo Marte textum temptare conatum esse suspicio fiat. postremo vix uno loco uterque codex (V et C) lectiones aequae bonas exhibet, ut utram recipias in textum dubites.

Contra qui C propriam memoriam praebere atque Vaticani tamquam gemellum esse arbitrantur, his argumentis nituntur: exstant in C praeter multos locos aperte interpolatos optimaee lectiones, quas coniectando inventas esse incredibile est. praeterea Leo (G. G. A. 1897 p. 960sq., 1905 p. 183) nonnullis lectionibus C libri, unde Vaticani errores orti sint, illustrari adfirmat. quomodo autem factum sit, ut permultae deteriorum librorum corruptelae etiam in C occurrant, plerique explicare non curaverunt; unus Helm nuper (B. Ph. W. 1911, p. 263) suam sententiam breviter aperuit. suspicatur enim illas lectiones non e deterioribus libris in C, sed e C in deteriores fluxisse.

Quod num recte dixerit Helm primum examinandum est. nam haec questio gravissimi est momenti, quia si probabilis est illa opinio, haec necessario efficiuntur: si e C codice, Vaticani gemello, deteriores codices XV. saeculo conscripti varias lectiones receperunt, spes est nos bonas scripturas e Carrione fortasse non enotatas in eis inventuros esse. ergo omnes vulgatae classis libri ad Valerium recensendum adhibendi sunt. haec simplex conclusio, cuius Helmius conscius sibi fuisse non puto, sententiam eius probabilem non esse docet. neque enim ullum vestigium melioris fontis in deterioribus libri. adhuc repertum est. an hoc melioris memoriae indicium est, quod una vel fortasse duae versuum lacunae non prorsus inapte in eis expletas esse videantur (cogito imprimis de v. I 45, quem fortasse etiam C exhibuit). de talibus enim versibus iudicium semper difficillimum atque incertum erit, quia viros doctos XV. saeculi latinis literis doctos eruditosque fuisse et optimos haud raro versus finxisse constat. gravissimarum autem corruptelarum V codicis ne una quidem opitulantis libris vulgatis (et C codice, ut infra probabo) sanatur. quae

enim emendationes in iis inveniuntur, plerumque sunt perspicuae facilesque omnes, ut a quovis homine linguae latinae non ignaro extemplo conflari potuerint.

Sed graviora sunt, quae me arcent, ne Helmio adsentiar. ubi enim, quaeso, apographa C codicis sunt, quae sane confecta essent, si C liber Italis cognitus fuisset? nam ille codex, ut interpolationibus completus, iudicio illius aetatis maioris pretii liber visus esset quam ipse Vaticanus. vel si C ipse miro modo numquam transcriptus esset aut apographa temporum iniuria omnia periissent, cur in deterioribus libris 'e C correctis' tam exiguae reliquiae 'melioris memoriae' supersunt? cur 'optimae' illae lectiones, quas laudibus efferunt C codicis defensores, cur tot lacunarum aut versuum aut verborum supplementa in iis desunt? num tam stulti fuerunt viri docti XV. saeculi, ut scripturas, quales C e. g. I 331, III 341, V 379, VII 373 exhibet, ut versus III 77, IV 196, VII 633 neglegerent, contra permultas interpolationes inanes vilesque ex eo adriperent? hoc nemo sanus probabit. immo vero si C codicis memoria vel uni librario ante oculos fuisset, illae lectiones etiam nunc in vulgatis libris legerentur.

Gravissimum autem hoc argumentum Helmii sententiae obstat, quod nonnullis locis lectiones deteriorum librorum medium locum tenent inter Vaticani scripturas aut integras aut levissimis erroribus adfectas et C codicis gravissimas interpolationes, quod igitur e vulgata lectione a Vaticani memoria non nimis procul recedente, unde C codicis corruptelae ortae sint, facile intellegi potest. quo hi loci pertinent:

I 141 *et <At>racia M²NT¹: et racia V, et trac(h)ia SMT, cod. Bon., et extracta C.

IV 641 *auditi sonitus Maser., Ald.: auditis sonitus V, auditus sonitus MT, cod. Bon., vulgo, auditur sonitus C.

VI 118 *Lagea Gronovius: lagae V, longe cod. Harlesii, longaeva C.

VII 85 subitonus quā V (voluit V *subito nusquam, sed inter s et q breve spatium casu magis quam consulto est relictum), subit honus quam M¹ (quam expunxit M²), cod. Burmanni, subiit nusquam C.

VII 127 **semel s<ic> increpat* Lemaire: *semels increpat* V, *semel sese incr.* cod. Bon., *sese semel^b incr.* M (*b* et *a* delet M²), *sese semel incr.* M²C (in communi igitur exemplari eorum codicum, qui hanc coniecturam exhibent, mancamentum V codicis sic suppletam fuisse apparet: *semels^{ese} increpat*).

VII 244 *arida menti* V, *ardua menti* Iunt.¹, Iunt.², Ald. (quin eandem lectionem codices quidam, ex quibus editiones illae fluxerunt, exhibuerint, dubium non est), *ardua amanti* C.

Sed obiciat quispiam has lectiones et in C et in vulgata classe obvias a recentiore manu vel in rasuris C codicis vel in marginibus post addi potuisse. quis autem, ut unum exemplum e multis afferam, totum versum II 156, quem se non intellegere Carrio ipse fatetur, in rasura scriptum fuisse putet? sin autem margini inlitus fuisset, Carrio certe textus integriorem scripturam non neglexisset. neque omnino, si tot correcturis variisque lectionibus genuina C codicis memoria inquinata fuisset, Carrio hoc factum silentio praeterisset, sed praecipue iis locis, ubi libri lectiones ipse non probavit, textum ab alia manu temptatum videri adnotasset. nam Carrionem ad tales correcturas animum intendisse inde perspicimus, quod ad v. I 679 haec in commentario affert: 'Vet. cod. *stat pater*, quod tamen alia manu depravatum fuisse videtur.' aliae autem eiusmodi adnotationes apud eum non inveniuntur.

Quae si proba sunt, C codicem quinto decimo saeculo e codice interpolato vulgaris classis fluxisse apparet. sed quomodo fieri potuit, ut Carrio in aestimanda codicis aetate tantopere erraverit? nam, ut iam Thilo commemoravit (praef. p. LXXXV adn.), Carrionem in vetustate codicis Censorini aestimanda cautum fuisse et timidum constat. etiam hanc quaestionem non sine probabilitate solvere posse mihi videor. Carrionem enim adolescentulum admodum Valerio operam dedisse nemo adhuc animadvertisse videtur. anno enim fere 1547 Carrio natus erat¹), adolescens igitur non plus quam

1) cf. Biographie nationale de Belgique III, p. 352 sqq., Allgem. Deutsche Biogr. IV, p. 27.

duodeviginti annorum Valeri codicem contulit; contra Censorinum edidit anno 1583, triginta sex igitur annos natus.¹⁾ scilicet virum Carrionem peritum artis diplomaticae fuisse et cautum nemo mirabitur; sed peradulescentulum eum artem illam tantopere calluisse, ut certum ei esset iudicium de codicum aetate, ista praesertim aetate, nonne veri hoc admodum videtur dissimile?

Quoniam igitur C codicem cum vulgatis libris artissimo vinculo coniunctum fuisse ostendimus, nunc cetera virorum doctorum argumenta perpendamus atque, num quae vestigia melioris memoriae nescio unde adsumptae in C inveniuntur, exploremus. quod ut diiudicemus, primum in Leonis gravissimum, quod videtur, argumentum inquirendum est; nam P. Krenkel (p. 67) non tam dilucide illam sententiam refutavit, ut omnis dubitatio sublata sit. his igitur locis quomodo corruptelae Vaticani exortae sint, e C codicis lectionibus cognosci Leo affirmavit: III 520, V 147, 338, 370, 680, 692, VI 247, VII 283 (291 in hac editione), 319, 373, 541, 557. quod nollem factum esse; nam plurimae harum scripturarum C libri ad diiudicandam quaestionem parum pertinent, quia eadem correctiones etiam in deterioribus libris leguntur.²⁾ accedit quod omnibus his locis, ubi C et deteriores libri genuinam lectionem exhibent, Vaticani memoria leniter corrupta est. an emendationes, quas modo enumeravi

1) cf. Biographie nationale de Belgique III, p. 352sq., Allgem. Deutsche Biogr. IV, p. 27.

2) dico autem hos locos: V 338 *Frater et amen conantes qui V* (sequi corr. V²), *Fratre tamen conante sequi C*, Pii codices 370 *habet Arcas V*, *hebet Arcas C*, Sabellicus, Pius, Maser., Engentinus, Colinaeus, Gryphius (cf. eandem correcturam VII 156 in T¹, Bon.² sqq. obviam; num C illo loco *hebet* exhibuerit, incertissimum est) 692 *Phlegyas qui V*, *Phlegraeas C*, Pius Maser. sqq., *Phlegraeas qui Bon.²*, Ven.¹, Ven.², Ald. VI 247 *tenero V*, *tenerae C*, Iunt.¹ sqq.; *linquuntur V*, *liquuntur C*, T¹, cod. Bon., Iunt.¹ sqq. VII 291 *me istam V*, *meis iam C*, Bon.¹ sqq. 319 *Ac nequeat V*, *Ac neque tam C(?)*, Bon.² sqq. (num C hanc lectionem vere exhibuerit, valde dubito, cf. p. 58 in.) 541 *tiberine V*, *liberne C*, T¹, Pius sqq. 557 *spatioque V*, *stipatque C*, cod. Burmanni.

in adnotatione, difficiliore sunt inventu quam e. g. vv. I 232 (*lubri comminus exit*) vel III 566 (*strodere*) Sangallensis coniecturae? neque omnino alterius codicis veras lectiones corruptelarum alterius originem apte detegere credo, si emendationes cum e literarum tractu tum e verborum conexu elici facile possunt. scilicet gravioris ponderis sunt illi loci, quos alter codex genuinos praebet, alter tam foede corruptos, ut emendatio hominum ingenium eludat, sed etiam tunc semper cavendum est, ne speciosis interpolationibus alterius libri decepti carbonem pro thesauro captemus. solvitur enim quaestio eiusmodi tantum locis, quibus uterque codex mendosas scripturas exhibeat, sed alterius verba ad archetypi memoriam propius accedant. inter quos locos Leo habuisse videtur versum:

V 147 **hinc Tibarenos Politianus, hinc tibi mauors* V, *inde tymauos* C (nam *tymanos* in C^a librariorum negligentiae deberi ex adnotatione C^a ipsius Carrionis evincitur: credit enim vir ille doctus lectionem *hinc tibi mauors* ex *inde Tymauos* pronuntiatione ortam esse). re vera V codicis lectionem inde labem duxisse, quod glossema in archetypo integram scripturam expulit, iam supra (p. XXVIII) demonstratum esse confido. ergo V cum archetypo hic congruit, C longius ab eo recedit, neque dubium esse potest, quin *inde timauos* coniectando ex *hinc tibi mauors* effectum sit.

Supersunt tres loci, quos ab interpolatore correctos esse Leoni incredibile visum est: III 520, V 680, VII 373. atque profecto, quin V 680 verba *rerum manet accipite ordo* recte restituta sint, nemo dubitabit (pro *rerum manet accipere ergo* V). sed *accipite* etiam M, cod. Bon., alii correxerunt, atque *ordo rerum* locutio est tam trita (cf. e. g. Verg. Aen. VII 44, Ov. Met. XIII 161, Stat. Theb. VI 244), ut in Vaticani versum IV 449 vel errore irrepserit (*rerum est ex ordine* pro *serum est ex ordine*). difficilis igitur emendatio non fuit. praeterea me ex C libri lectione, quomodo Vaticani error ortus sit, etiam nunc non cognoscere fateor atque Leonem rem perstrinxisse tantum doleo.

III 519sq. *Verum animis insiste tuis actumque per omnem*
Tende pudor; mox et Furias Ditemque movebo C

Verum animis insiste tuis actumque mouebo

Tendepudor; mox et furias ditem quomodo uerbo V.

C codicis supplementum adeo non probabile est, ut omnes editores excepto Delamallio Heinsium secuti *actumque* in *astumque* mutauerint. sed hac quidem coniectura nihil proficimus; nam dictio illa *per astum tendere* ab omni sermone latino abhorrere mihi videtur. expectes potius *tende ad (astum inauditum)* vel *tende (astum inauditum fingere)*. deinde autem viri docti, quibus Heinsii coniectura placuit, falsissima ratione emendandi uti mihi videntur: neque enim illam ipsam vocem, a qua emendationem proficisci necesse est, coniectando e textu remove licet. nam *actumque* ad sententiam accommodatum esse apparet; dicit autem Venus: 'pudor me commoveat ne id, quod conficere animum induxeram, relinquam utque id, quod antea *actum* est, <ad finem perducam>'. hoc vel simili supplemento opus esse ideoque infinitivus desiderari mihi videtur. interpolator autem, nam is hunc versum mancum ut versus III 9, VI 417, VII 244 inepte supplevit, actus Herculis spectaverat atque sensum magis quam latinitatem curans Iunonem per omnes labores Herculem acturam esse dicere voluerat. ego, si ludere licet, *actumque <ueri>* i. e. perpetrare ac perficere, proposuerim. postremo corruptelam inde exortam esse in V, quod scriba a voce *actumque* versus 519 ad nomen *ditemque* versus 520 aberravit, intellexeremus, etiamsi C codicis scriptura non praesto esset. verbum autem *mouebo* (520), quod unde miram illam labem traxerit (*quomodo uerbo*) ne C quidem nos docet¹⁾, correctum est in CXM² ad exempla Vergiliana. Leonem igitur hunc locum ut sinceritatis argumentum apte attulisse nego.

VII 373 *Dat dextram uocemque Venus blandisque pauentem*
Adloquiis C²⁾

Dat dextram blandique pauens uocem uenus quā^{of} ÷
Adloquiis V.

1) suspicor autem in aliquo exemplari olim scriptum fuisse cum lineola casu orta *mouebo*.

2) C codicis lectionem etiam in Laurenti Balbi editione

Etiam hoc loco, quomodo Vaticani scriptura corrupta sit, cognosci posse e lectione C codicis Leo contendit. quod usu venire hic minus concedo quam aliis locis; immo lectiones librorum V et C tantopere inter se differunt, ut eas ex uno fonte fluxisse prorsus incredibile mihi videatur. praecipue qui monstrum illud ^{of} *qua. ÷* in V e lectione, qualem C exhibet, oriri potuerit, non perspicio; in C enim obscurae huius vocis ne vestigium quidem invenitur. quam rem ipsam a primo maxime suspectam mihi fuisse fateor; nam quod in codice gravissime interpolato corruptela quaedam optimi codicis ita est remota, ut ipsa illa vox, quae maximam praebet difficultatem quamque intellegere nemo adhuc potuit, plane sit neglecta et omissa, nonne hoc redolet interpolatoris licentiam? deinde in Vaticano, ubi singula quidem saepe negligentia sunt peccata, versus autem funditus turbati non inveniuntur, inde a secundo huius versus pede scribam sive per errorem sive consulto verba sine ulla mente fuisse mixturum et confusurum atque insuper tria ex his verbis (*blan-
dique* pro *blandisque*, *pavens* pro *paventem*, *vocem* pro *vocemque*) fuisse corrupturum, si eadem vel similis lectio atque in C exstitisset in archetypo, veri mihi videtur dissimillimum. contra C codicis interpolatorem etiam aliis locis (cf. II 156, VI 165), ut sententia aliquo modo flueret, ordinem verborum temere invertere non dubitavisse constat. itaque etiam hoc loco C libri versum ab interpolatore confectum et Valeri verba eruenda esse e Vaticani scriptura corrupta adfirmo. atque ne sanam quidem sententiam lectio C codicis

(a. 1523) esse Giarratano in apparatu critico adnotavit, quod errore factum esse suspicor. Giarratano enim ipse editionem Balbi in manibus non habuisse, sed hac adnotatione, quam e. g. Burmanni commentario p. 619 insertam invenies, in errorem inductus esse videtur: 'Lego atque libentius quam et quam. Verum Lud. Carrion ita legit rectius: *Dat dextram vocemque Venus, blandisque paventem Alloquiis* BALBVS.' quae quin Balbus a. 1523 non scripserit, nemo dubitabit; tum enim Carrio nondum natus erat (cf. p. LXI). sed cum ipsi quoque mihi ut Balbi editionem inspicerem, non contingeret, certiora dicere atque unde error ortus sit, explicare nequeo.

continere mihi videtur. primum enim, quid sibi vult *dat* ... *vocem*? nam etsi non ignoro *has, tales voces dare* eandem vim habere quam *haec verba, dicta dare* (cf. e. g. ipsum Valerium VII 412), illud *vocem dare* ab attributo nudum me iudice nihil significat nisi quod nostro sermone reddimus *einen Laut von sich geben* (sic Val. Fl. IV 49 de avis, clamore) aut *eine Stimme verleihen* (cf. e. g. Stat. Silv. V 3, 28); minime autem *vocem dare alicui* idem est atque *adloqui aliquem*. deinde zeugma illud *dat dextram vocemque* perdurum esse apparet. postremo poeta in comparatione (375) matrem tenerarum avium multo aptius *pallidam* nominaret, si Venus quoque paveret, ut et in narratione et in comparatione pavens duceret paventem. *pavens* igitur libenter e Vaticano reducerem (pavet autem me iudice dea rei magicae insuperabilem vim potestatemque superis etiam pertimescendam). meo igitur iure statuere mihi videor lectionem C codicis indignam esse quam in textum recipias. neque profecto tam desperatam esse Vaticani lectionem censeo, ut propius accedendi ad verba poetae spes omnino non sit. primum enim ad deprehendendum suppositivum vocabulum ansam dare mihi videtur versus, quem V exhibet, metrum. hexametri enim structura usque ad hepthemimeren nihil praebet offensionis, reliqua autem abhorrent ab illa lege metrica, quae ut verbi accentus congruat cum arsi quinti pedis postulat (exstat enim *vocem Venus* \perp $_$). ex qua metri offensione *vocem* vocabulum ab illo loco alienum atque *Venus* protrudendum esse e quinto pede in quartum discimus, quo facto versus sic progreditur: *dat dextram blandique pavens Venus* $_ \cup \cup _ _$. quae sequantur elicienda esse puto e verbo mutilato ^{os} *quā*. \div . quod ut explicemus, ordiendum est a nota \div : quo signo vv. I 327, II 24, III 709, V 125, VII 71 compendium efficitur verbi *est*. sed eadem nota corrupto versui VIII 338 adhaeret supervacanea (*adulter*. \div) eodemque modo atque hic puncto ab illo versu seiuncta est¹⁾, ut eam utroque loco pro critico signo stare atque idem fere significare

1) quod me utroque loco in apparatu critico fugisse nunc doleo.

quod illud R (de quo p. XIII verba feci) facile suspiceris.¹⁾ dubitari igitur potest, utrum *est* in V traditum sit necne; ^{os}*quā* autem nihil aliud est quam *osquam*, ut aut *osquamest* aut *osquam* in fine versus exstare intellegas. sed licet ambigua sit haec lectio, illud dubium non esse mihi videtur, quin in exemplari quodam vestusto ultima versus verba, dis-
cisso fortasse margine (cf. p. XXIV), difficilia fuerint ad legendum, atque quin scriba literarum ductus perplexos et ex parte deletos, ut potuit, pingendo imitatus sit. ad utramque autem lectionem satis prope accedit quam ipse proposuerim coniectura *oscula m<iscet>* (vel *oscula misc<et>*). totum igitur locum sic fere emendandum esse existimo: *dat dextram blandisque pavens Venus oscula miscet adloquiis iunctoque trahit per moenia passu*. quam coniecturam hoc Ovidi loco commendari puto ac fulciri (Met. VI 626)²⁾:

mixtaque blanditiis puerilibus oscula iunxit.

contra unde *vocem* in textum irrepserit, diiudicare non audeo: fortasse glossema est ex vv. 389 sqq. ad *pavens* adscriptum; ibi enim (394) *Venus tremens* dicitur ob magicum *murmur* Medae; fortasse autem olim vir semidoctus, qui deletis vocibus *oscula miscet* in altera parte sententiae desideravit alterum obiectum ad verbum *dat*, talia fere poetam dicere voluisse arbitratus *dat dextram et vocem blandis adloquiis* (nostro sermone 'sie reicht die Rechte und leiht schmeichelnden Worten ihre Stimme') vocabulum *vocem* addidit et pro sua facultate metro adaptavit. sed utut res *se* habet licetque improbes coniecturam meam, hoc unum spondeo Carrionis libri scripturam e textu esse repellendam.

Iam satis demonstravisse mihi videor e lectionibus C codicis a Leone allatis, quomodo Vaticani corruptelae ortae sint, minime intellegi posse, neque ipse alias emendationes

1) idem fere etiam Monacensis scriba sensisse videtur, qui nihil nisi *osquam* exaraverit.

2) nec inutile erit cum Valerio conferre Ov. Met. VIII 211 sqq., quam comparationem poeta in conficienda sua comparatione imitatus est.

C libri, quae V codicis vitia illustrarent, inveni. contra haud paucis locis C codicis menda gravissima et mira optime explicari e levissimis V libri erroribus non immerito viri docti monuerunt. quarum lectionum nonnullas repetere liceat:

II 166 *trahitque* V, *retrahitque* C, **traditque*. III 35 *Ecce iam* V, *Et Caecam* C, **Et te iam*. 294 *fatisia* V, *fatis hoc* C, **fatis id* (*d* literae hasta brevior fuisse videtur in archetypo) 731 *aris* V, *astris* C, **axis* IV 173 *Ora* V, *Gracia* C, **Oro* (C codicis scriptura aut e dittographia oblitteratae *Gra* vocis *Ora*, e *Cia* igitur, orta est aut inde, quod librarius *Ora* cum compendio *Gra* nominis *Gratia* commutavit) 287 *notata*^d *manus* V, *notat ipse manus* C, **notat Aet<na> manus* (Vaticani errorem iam in archetypo fuisse vix credibile est; cf. quae de errore inter scribendum orto p. XII dixi; spectanda est C codicis coniecturae inanis et futilis elegantia) 524 sq. *argos Letifer* V, *Argos Laetifera* C, **arquos Letifer* 645 *Defigere* V, *Diffugere* C, **Deficere* (cf. Krenkeli explanationem p. 18 sqq.) V 104 *inopia* V, *Enopiae* C, **Inopi* 105 *citheron* V, *cytheram* C, **Cytoron* 262 *infastum* V, *infestum* C, **infaustum* VI 234 *armas* V, *arma* C, **armos* 714 *Iam quidet* V, *Iam uidet et* C, **Iamq<;> videt*¹⁾ VII 377 *saevi* V, *suis* C, **se<q>ui* 379 *cogant* V, *uolunt* C, **rogant* 380 *aliter caeo ae* V, *alia Aeaeae* C, **aliter caecae* 550 *partim graium* V, *parti graium* C, **patri in Graium*.

Ipsae V codicem perscrutatus hos locos adhuc incognitos repperi, qui me iudice gravissimi ponderis sunt:

II 253 *misereretene* V^a, **miserere tene* V^b, *miseræ retine* C, Maserius.

In utraque scriptura (V^a et V^b) verba recte et procul dubio sic ut in archetypo distincta sunt, sed in V^a, quam scripturam et S et deteriores solam descripserunt, *e* literae cauda paulo longior usque ad *t* literam porrecta est, ut uno tenore exarata esse verba videantur utque negligens librarius facile in C codicis errorem induci potuerit.

1) simili modo litera *q* omissa nota; adiuncta est sequenti verbo vv. V 215 et 269 (*qui pro q; ut*).

II 362 *Tertor* V, *Tortor* C, **Terror*.

VII 241 *qñ* V (i. e. **quando*), *quoniam* C.

Compendium falso intellectum esse quis non videt? illud enim compendium, quo ipso XV. saeculo *quoniam* significabatur, huic simillimum est: *qñ* (sic e. g. legitur in M II 144). contra *quoniam* (II 144) in V hac nota efficitur *quō*.

Quin omnibus his locis C codicis librario eadem lectiones, quae in V exstant, ante oculos fuerint, dubitari non potest. atque quamquam nonnulla ex his Vaticani mendis iam in archetypo fuisse veri dissimile non est, plerumque ipsum demum scribam Vaticani peccasse pro ingenti eius negligentia non immerito arbitramur. ergo nisi forte omnia ad archetypos referre nimio studio mavis, C quomodocumque ex V fluxisse iterum mihi concedes.

Tertium superest argumentum eorum, qui C propriam memoriam continere existimant, hoc: haud paucas dicunt exstare lectiones optimas C codicis, quae coniectando inveniri non potuerint. quam sententiam non miraberis, cum quot locis etiam cautissimi editores C codicis lectiones in textum temere receperint, perspexeris. hae enim scripturae Carionis codicis usque ad nostrum tempus pro genuinis verbis poetae in editionibus leguntur¹⁾):

1) ceterum non solum C codicis fucosae lectiones, sed etiam aliorum librorum deteriorum coniectatorumve priscorum inania inventa etiam in optimis nostris editionibus pro sinceris Vaticani verbis non raro sunt supposita; cf. e. g. quae in apparatu critico ad vv. III 732, IV 212, V 570, VI 170, 385 attuli. etiam v. II 111 miro quodam consensu omnes editores exceptis veteribus perpaucis optimam V codicis lectionem spreverunt, quae est *et barbara uestis et torques insigne loci*. receperunt autem plerique reiecta particula *et* priore Pii coniecturam *it barbara*, quam falsam esse, cum *it* pro *navibus vehitur* non dici possit nisi de hominibus, iam Samuelsson (Stud. in Val. Fl., Upsalae 1899, p. 111) demonstrat, neque tamen meliore iure ipse proponit *sed barbara*. quod Baehrens scribi vult *his barbara*, ipsum quidem improbable non est, sed nimis recedit a literis traditis. re vera omnia sunt concinna, dummodo voces *insigne loci* ne interpreteris adpositionem, quam vocant, vocabuli *torques*, sed praedicatum: *et barbara vestis et torques* <sc. est> *insigne*

I 42 *audis* V, *audisti* C.

Samuelsson demum Apoll. Rhod. II 1141 et Val. Fl. VIII 187 respiciens Vaticani genuinam lectionem in textum revocavit.

I 49 *lacera adsiduis namque illius umbra* V

meque assiduis lacera illius umbra C

Vaticani memoria nihil offensionis habet, neque percipio sagacitatem virorum doctorum, qui ideo vocabulum *namque* non probaverunt, quod altera sententia non explicationi prioris inserviat, sed novum aliquid addatur: Pelian enim visa umbra ex somno excitari. minime enim ex somno excitat regem Phrixi umbra, sed ad mortem ulciscendam (eadem ratione eodem utitur verbo e. g. Verg. Aen. XII 440); neque igitur novi quicquam additur, sed eadem imago (*ipsum—aspicio*) more Valeriano in sequenti sententia (*lacera—Helle*) continuatur; vel potius poeta, ut duas illas, quae acerrime animum regis percusserint res, dilucidius proponat, duabus sententiis unam imaginem complectitur: gemuisse iuvenem et laceram fuisse umbram, haec praedicat. qua de causa *lacera* vox ex initio alterius sententiae non expellenda est. quia autem sententia *lacera—Helle* priori non subiecta, sed adiuncta est, atque utraque quod propositum erat *non nuntia tantum fama refert* explicat, etiam vocabulum *namque* est retinendum. scilicet si utraque sententia explicativa vocem *namque* contineret, nemo offenderetur. nunc nihil aliud factum est nisi id, quod Valerius priore loco particulae *namque* anaphoricam dictionem *ipsum—ipsum* idem efficientem, sed plus vigoris habentem praetulit.

I 593 *cohoruis* V, *cohors. in* C.

Si Sudhausium secutus *cohors. vix monte chalyps* scripseris, pro languida lectione C codicis sententiam multo fortiorem efficies. particula autem *in* a Valerio ex consuetudine inde a poetis Augusteis propagata satisque nota saepius sic omissa est (cf. e. g. *urbe* II 370, 393, *puppe* V 72, *arvis* VII 206).

loci. e duobus igitur insignibus, et e barbara veste et e torque, captivas illas esse Thressas cognosci posse poeta dicit.

II 294 *Solvimus heu serum furtis scelus* V*Solvimus heu miserum furtis scelus* C.

Valde miror, quod etiam Thilo, criticus ille cautissimus semperque diffidens C codici, hoc loco *miserum* recepit atque, ipse *furtis* in *furti* immutans, *solvimus heu miserum furti scelus* scripsit. quibus coniecturis sententia aperte corrupta non expeditur. neque enim *solvere* idem significat atque *luere*, neque ullo modo fieri potest, ut pia Hypsipyle ipsa, quod patrem furto servavit, sceleris se arguat: immo vero scelus parricidii dicitur. neque magis Samuelsson, qui Vaticani scripturam servari et sic diiungi *solvimus—heu serum—furtis scelus* sicque intellegi vult ‘expio—heu sero—scelus Lemniadum patre clam servato’ rem tetigit. eius enim opinioni versus antecedentes obstant, quibus Hypsipyle se patrem, sive puppi fragili eum creditura sive in insula retentura sit, non servaturam, sed certo leto tradituram esse queritur (292 sq.). veram lectionem iam Pius lenissima mutatione restituerat: *solvimus heu serum Furiis scelus*, i. e. ‘heu ipsa quoque, quamquam sero, pendo Furiis debitum¹⁾ scelus parricidii.’ praeterea sic locum intellegendum esse testis est Statius (Theb. V 628), qui sic Valerium imitatur: *exsolvi* (scil. ego Hypsipyle) *tibi, Lemne, nefas*.

II 322 *ait, haec hospita, credite puppis* C, *hospita* om. V.

C libri lectionem iam Thilo recte refutavit (p. XLIV) his verbis: ‘hospitus dicitur, qui aut alienus est vel peregrinus, aut hospitaliter aliquem excipit, aut hospitio alicui iunctus est, quarum significationum nullam adiectivum illud hoc loco habere potest.’ est autem sententia huius loci ‘non sine voluntate deorum puppis advenit’, qua de causa Summersi coniecturam <*fatis*> *haec credite p. a.* recepi. videtur autem interpolator *hospita* ex hoc versu Stati mutuatus esse (Theb. V 336): *Pelias intacti late subit hospita ponti Pinus*. illic Statius Argo navem incognitam atque peregrinam recte *hospitam* vocat, ipse Ovidium fortasse secutus (Fast. I 340).

1) cf. v. 281: *fraudata . . . Erinyes*.

II 439 sq. *Hactenus in populos uates amothra cadicam*
Missa mane V

Hactenus in populos vates Samothraca diemque
Missa mane C.

Lectionem C codicis ab omnibus fere probatam non intellego neque Langen exemplis parum aptis adlatis persuadere mihi potest, ut 'insulam in populos et diem mittere' idem significare quod 'operta sacra insulae populis narrare et in lucem proferre' credam. nam licet 'in populos mittere' tolerabile videatur, 'in diem mittere' ab omni latinitate abhorrere iudico et priori locutioni intolerabili zeugmate adiunctum esse. praeterea poeta sacra insulae non eatenus in lucem prolata manere vult (neque enim quicquam protulit), sed omnino operta manere. nec denique *vates Samothraca* placet. quam ob rem Sudhausio magis confido conicienti ex Apoll. Rhod. I 919 sq.: *hactenus in populos vates, Samothracia*¹⁾, *dicam* (μνθήσομαι): *Missa mane* (κεχάρωτο). Ad *missa mane* confer illud *missum facere* et similes dictiones. 'hactenus' igitur inquit 'vates ego dicam, o Samothracia, nec quicquam addam.'

II 535 *fluctus defertur belua in imos* C, *belua* om. V

C codicis interpolamentum non dignum fuit, quod ab editoribus reciperetur. nam *fluctus pistris defertur* Parrhasii vel *fluctus monstrum defertur* eiusdem vel melioris pretii est quam quod non sine offensione (*belua* in) quinto pede exhibet C. Sudhausi *fluctus donec defertur* probum mihi videtur. *donec* autem eodem modo collocatum invenimus I 591 et passim.

II 599 *hic prima pia sollemnia Phrixo ferte manu* V,
celerēs hic prima piacula Phrixo ferte manu C.

Scripturam libri C aequae bonam esse atque Vaticani lectionem neque ab interpolatore profectam videri Meyneke et Langen contendunt, caligantes illi in sole. nam si in le-

1) ad formam cf. Aen. VII 208 *Thraeciamque Samum, quae nunc Samothracia fertur*, et ad formam simul et rem Cic. Nat. Deor. I 119: *Praetereo Samothraciam eaque quae Lemni nocturno aditu occulta coluntur*.

gendo paulum perrexissent, iam, credo, ipsi errorem animadvertissent. sic autem res se habet: in archetypo C codicis voce *sollemnia* post *pia* omissa hians versus suppleri debet; atque vocabulum *pia*<*cula*> tamquam ultro se obtulit, alterum autem supplementum interpolator e sequentibus hausit, ubi v. 604 sq. sic leguntur: *celeri extemplo subiere ruentem Cymothoe Glaucusque manu*. vocabulo *celeri* ad metrum obiter adaptato iam exstabat sententia 'aeque bona neque ab interpolatore profecta'. num quis dilucidiora interpolationis vestigia inveniri posse existimat? ceterum qui stilum Valeri novit, sibi collocationem sollemnem adiectivorum et substantivorum (a b A B) eripi non patietur, cui nimium ille indulget. locus autem gravissimus est eam ob causam, quod interpolatorem coniecturas potius e verbis poetarum similibus quam e suo ingenio sumpsisse apparet. quod tum respicere te iubeo, cum de versibus e Vergilio et Statio bene restitutis verba faciam.

III 168 sq. *Occupat os barbamque viri clauamque superne intonat occumbens et nunc ait Herculis armis*
SMN (V deest folio excisso), *occumbens i nunc C*.

C codicis lectionem tolerabilem sensum praebere, siquis conexum sententiarum neglegat, concedo. sed asyndeton illud *intonat, ait* valde suspectum est ac vix tolerandum. quae de causa T codicis et priscarum editionum scripturam restituendam et locum sic legendum esse spondeo: *occupat os barbamque viri clavamque superne intonat* 'occumbens' et 'nunc' ait 'Herculis armis'.

III 210 *sic pugnae crebrescit opus V*
sic pugnae crudescit opus C.

Codicis C lectionem e Verg. Aen. VII 788 (*crudescunt sanguine pugnae*) haustam ab omnibus editoribus probatam esse miror. comparisonis enim antecedentis sententiam hanc esse apparet: ut maior est mugitus Vesuvi per silentium noctis (cf. quae p. XX attuli), sic augentur sonitus nocturnae pugnae (cf. 206 sq.). quam in sententiam verbum *crebrescit* optime quadrare, *crudescit* sensum delere manifestum est.

III 298 *meque tuus nunc plangeret error V,*
meque tuus potius nunc plangeret error C.

Mancum versum interpolator inani verbo supplevit neque digno, quod reciperetur. neque opus fuisse nimio ingenio ad talem coniecturam fingendam supplementum simile atque aequè pravum interpolatorum librorum demonstrat (*melius*). quod autem ad sententiam attinet, *potius* post *iustus* (297) prorsus supervacaneum est. accedit, quod scriptura *tuus potius* non parvam aurium offensionem continet. Sudhaus locum sanare mihi videtur scribens ille *meque tuus* <*sine cri-*
*mine*¹⁾ *plangeret error* atque interrogationis signum post *funera*, comma post *error* ponens. id enim queritur pius Jason, quod di sibi arguendi sint, qui tot acerba canentes gravissimum hoc nefas celaverint; sin autem Cyzicus Jasonem interfecisset, suum tantum errorem regi plangendum fuisse nec ad deorum incriminationem descendendum sicut ipsi.

IV 572 sq. *Siqua brevis scopulis fieret mora, si semel orsis*
ulla quies, fuga tunc medio peranda recursu V,
fuert mora C, patrandu recursu C; properandu
recursu vulgo.

C codicis lectionem *fuert* e recentioribus probaverunt Schenkl, Langen, Samuelsson, Krenkel. sed una Vaticani scriptura *fieret* proba est. nam etiamsi omnia essent dubia et obscura, hoc unum luce clarius est: negat Phineus se Argonautis ullum consilium dare posse (568 sq.). qua de causa ridicule vates sic pergat: sed *tunc properanda* erit *fuga* (i. e. transitus) per scopulos, *siqua brevis mora scopulis fuert*. an hoc certum consilium non est? sed quod gravius est, nunquam esse moram scopulis, ipsa haec summa est verborum Phinei; nam *vix repetunt primae celeres confinia terrae* (i. e. vix post concursum discurrere rursus coeperunt scopuli), *iamque alio clamore ruunt* (concurrunt). minime autem de certa mora cogitandum est (sic Krenkel illam moram dicit, quae est inter scopulos concurrentes et disceden-

1) aberravit igitur librarius a *sine* ad *mine*, quas quidem reliquias scriba pro *nunc* legebat.

tes, 'den toten Punkt'); quam si dicere voluisset poëta, sâne non *siqua* et *si ulla* scripsisset, sed *cum illa-fuerit*. vera sententia haec est: 'consilium dare non possum, quia tam celeriter concurrunt scopuli, ut ipsi venti avesque, ut ipse Neptunus transire non audeant; scilicet siqua brevis mora scopulis fieret, quae adhuc nunquam facta est, si saxa semel discedere orsa nescio quo casu paulum morarentur, tunc consilium darem: tunc enim in medio discursu transeundum esset (vel potius transeundi spes esset): sic autem nulla mora neque igitur ulla spes est, nam *vix repetunt* etc. quae cum ita sint, *fieret* utique servandum esse statuo atque etiam Sudhausi coniecturam *speranda recursu* vulgatae lectioni *properanda recursu* praefero.

V 134 *Semianimem patrius quam sanguine vexerit amnis* V
Semianimem patrius quam vexerit amnis in aequor C.

Vix credas omnes editores praeter Lemairium, Caussinium, Baehrensium, Burium genuinam scripturam V codicis non intellexisse et C libri ineptias anteposuisse. *sanguine* enim omni sensu carere eis videbatur, *sanguine*, inquam, quod unum huic loco colorem affert. 'haec locutio' sic interpretatur versum praecclare Lemaire, '*sanguine vexerit* Valerium redolet et apte cadit in fluvium caedibus auctum et quasi sanguinem pro aquis volventem, dum contra *tò quam vexerit amnis in aequor* frigidum est recentioremq; arguit emendatoris manum. in confirmationem veteris lectionis nil amplius addam nisi sequentia exempla: Verg. Aen. VI 87, *Et Thybrim multo spumantem sanguine cerno*; ibid. IX 456, *et plenos spumanti sanguine rivos*, ibid. XI 393, *Iliaco tumidum qui crescere Thybrim Sanguine*'. addas e. g. Luc. Pharsal. III 576 sq., *Semianimes alii vastum subiere profundum Hauseruntque suo permixtum sanguine pontum*, ibid. VII 116, *Sanguine Romano quam turbidus ibit Enipeus*. *sanguine* autem etiam ab interpolatore C codicis non intellectum ideoque deletum est. itaque ut hexametrum suppleret, clausulam satis usitatam substituit. eadem autem clausula in libris interpolatis invenitur VI 300: *atque iterum intrat <in aequor>*.

V 515 *da iungere dona* V, *da iungere dextram* C.

Utrumque, quod Carrio ipse fatetur, facilem interpretationem admittit. at Burmann eumque secuti novissimis temporibus Langen et Helm dubitaverunt, an *iungere dona* pro *vicissim donare dona* latine dici possit. mihi haec locutio non audacior videtur quam Vergili illud *pacem iungas* (Aen. XI 356). illa autem ipsa res, quod *iungere dextram* dictio est tritissima inter poëtas, suspicionem movet; nam interpolator permultas locutiones usitatas e poëtis lectitatis mutatus est.

VII 533 *Heu miser, heu tantis iterum mihi care periclis* V
Heu miser, heu tantis iterum carpende periclis C.

Fac verba recte coniungas nec iam reicies Vaticani scripturam. neque enim intellegendum est *tantis periclis mihi iterum care*, sed *tantis iterum (instantibus) periclis mihi care*. dicit igitur Medea non idcirco Jasonem sibi carum esse, quod eum amet, sed quod miseretur ingentia pericula bis subituum, sicut decet virginem pudicam. adverbium autem *iterum* Graeco more adhibitum haud aliter substantivo adiungitur atque V 337 *circum* et VI 220 *inter*. interpolator autem, sive quod V libri lectionem ipse quoque non perspexerat sive quod voce *mihi* in exemplari suo carebat, non sine solertia quadam pro *care* substituit *car*<*pend*>*e*.

VII 589 sqq. *Ille virum atque ipsam tunc te, Medea, recusans*
concutit et tota nitentem carminis ira
portat iners V
cornibus ira C.

Si lectio C codicis sincera esset, bis idem diceret poëta; Jasonem enim totis viribus cornibus niti iam in versu 588 legitur. contra obscurius esset illud *ipsam te Medea recusans*; quod non intellegere poteris, nisi Medeam artus Jasonis carmine suo validiores reddidisse recordatus eris (vide v. 463). taurus igitur, cum Jasonem portat, ipsam quoque portat quam frustra recusat Medeam tota ira carminis illius magici nitentem. *carminis ira* autem scribit Valerius, quia vivum tamquam atque vicens est carmen; cf. etiam *ira flagelli* VII 149, *ira sanguinis* III 446, similia.

VII 478 sqq. *quantum hinc aberis, dic quaeso, profundì?*
quod caeli spectabo latus? V
quando hinc aberis, dic quaeso, profundì
quod caeli spectabo latus? C.

Vaticani scriptura, quam omnes post Carrionem miro erroris consensu neglexerunt, non tam sensu caret quam interpretatione. interrogat autem Jasonem Medea duas has res, quam procul abiturus sit trans maria et quod caeli latus sibi spectandum sit. quam humana haec sunt atque quam apte expressit istas amantium quaestiunculas, qui identidem rogitare solent: 'quam procul aberis a me?' contra C codicis lectio, utut eam intellegis, languida est. *profundì* igitur cum *quantum* coniungendum est (cf. e. g. *tantum maris* Verg. Aen. V 616), non cum *caeli*, atque *mare* significat illud *profundum* haud aliter atque I 160, 574, II 383, IV 403, 642, 730, V 337, 439 VIII 314.

VII 630 *iamque omnes uidere uirum V,*
iamque omnes odere virum C.

Perperam *odere* a multis editoribus receptum est. nam terribenas nunc animos in hostem intendere aptissime poëta dicit.¹⁾

De fucosis autem C codicis interpolationibus in vv. III 519 et VII 373 ab omnibus editoribus immerito receptis iam supra disserui.

Postquam igitur omnibus his locis Vaticani scripturas aut ipsas integras et in textum revocandas esse aut, quamvis sint corruptae, medelam nobis suppeditare comprobavi, non plus quadraginta loci supersunt, ubi C aut solus aut una cum Parisino (I 331) genuinas lectiones pro V codicis vitiosis exhibet.²⁾ quarum lectionum plurimas coniectando a quovis ho-

1) cf. e. g. [Theocr.] XXV 241 sqq. ὁ δὲ μ' εἶδε . . . θῆρ ἄμοτος . . . ἄφαρ δὲ μάχης ἐμνήσατο.

2) quem numerum, cum plures codices interpolatos cognoverimus, minutum iri verisimillimum est. dico autem has: I 132 *illa sedet* C (?), *illa om.* V 331 *pontumque polumque* Par. C, *potumque cretamque* V 337 *signiferum cratera* C (*signiferum cratē* M²), *signiferam crateram* V 704 *ora* C, *ira* V II 6 *fretis* C, *freti* V 502 *passosque sinus* C, *passusque sinu* V III 106 *Olenii* C, *ochenii* V 182 *diuersa* Sagen C, *diuersas*

mine sermonis Latini non ignaro facile reperiri potuisse nemo negat. quin etiam Langen, Giarratano, Helm, qui C codicem propriam memoriam praebere persuasum habent, e quadraginta locis modo adlatis hos tantum pretium codicis praestare concedunt: I 331, III 341, V 67, 379, 484, 680, VI 3, 217, 474. quid igitur? hisne saltem locis C ex meliore fonte hausisse credendum est an interpolatori etiam hae emendationes debentur? quod ut diiudicemus, quam rationem vir ille doctus, quem C codicem vel archetypon eius interpolasse constat, in emendandis corruptelis sit secutus, spectandum est. exstant autem, id quod adhuc viros doctos plane fere neglexisse miror, nonnulla interpolamenta pravissima, quae e poetis per totum medium aevum adsidue lectitatis deprompta sunt. sic interpolator ille ad emendanda vitia exemplaris sui Vergili versus falso adhibuit hos¹⁾:

Val. Fl. VII 452:

**si tamen aut superis aliquam spem ponis <in istis>*

V: *si tamen aut superis aliquam spem ponis*

C: *si tamen aut sumtis aliquam spem ponis in armis.*

Verg. Aen. II 676:

sin aliquam expertus sumptis spem ponis in armis.

agent SMU (V deest) 278 *flatus* C, *fletus* V 341 *festina* C,
fortuna V 367 *acerque* C, *sacerque* V IV 111 *sin* C, *in* V
551 *tam . . tam mira* C, *iam tamira* V 676 *fumo* C, *fuso* V
V 67 *velut ille* C, *ueluti* V 200 *per te uehar* C, *per te uehara* V
254 *refusis* C, *refosis* V 273 *regum* C, *regnum* V 342 *aequali*
Schytidum C, *aequalis q: thidum* V 379 *ora* C, *arma* V
440 *per* C, om. V 464 *reges* C, *regis* V 484 *forte* C (*sorte),
oste V 534 *tali* C, *ali* V 605 *quae* C, om. V 680 *ordo* C,
ergo V VI 3 *tueri* C, *uideri* V 217 *Phaleri* C, *parenti* V
(ex v. 215) 279 *magnoque doloris* C, *magnosque dolores* V
305 *inquit genitor* C, *genitor inquit* V 474 *alieni* C, *aliena-*
que MNT, cod. Bon. (V deest; exhibuitne *aliena*?) 516 *feri*
C, ueri V 572 *At Latagum* C, *Ablatacum* V 638 *Arinen*
Olbumque C, *arinae nolumque* V 706 *agit* C, *ait* V VII 24
leuis C, om. V 84 *Tiberine* C, *liberi ne* V 187 *Festinam-*
que C, *Festinansque* V 566 *tenebras* C, *tenebrae* V VIII 62
ac uocat C, *aduocat* V.

1) quos locos a viris doctis in carminibus veteribus versatis facile augeri posse consentaneum est.

Supplementum C codicis perversum esse sequens versus Argonauticon docet, qui eam ipsam sententiam exhibet, quam C hoc loco subdidit, scilicet armorum spem (*aut tua praesenti virtus te educere leto, si te forte potest*).

Val. Fl. II 396 sqq.:

**nunc triste nefandae*

noctis opus, vidui nunc illa silentia tecti

saeva ma<gis>, thalamos excussa^oque vincla quod ausae

V: *saeuam at halam^oas*

C: *saeuit amor thalamis*

Aen. IV 532: *saeuit amor, magnoque irarum fluctuat aestu*

Aen. VII 461: *saeuit amor ferri.*

Val. Fl. II 594 sq.:

V: **iterum Ae<o>lios Fortuna nepotes spargit*

C: *iterum Aeolios Fortuna penates spargit*

Aen. IV 21: *et sparsos fraterna caede penates.*

Vaticani scripturam genuinam atque optimam esse iam Langen demonstravit.

Val. Fl. II 600¹):

V: **hic prima pia sollemnia Phrixo*

C: *celeres hic prima piacula Phrixo*

Aen. VI 153: *ea prima piacula sunt.*

Val. Fl. III 210²):

V: **sic pugnae crebrescit opus*

C: *sic pugnae crudescit opus*

Aen. VII 788: *crudescunt sanguine pugnae*

Aen. XI 833: *crudescit pugna.*

Val. Fl. III 125:

V: **turbata Phlegyas decurrit (-rat V) ab urbe*

C: *turbata Phlegias decurrit ab arce*

Aen. II 41: *Laocoon ardens summa decurrit ab arce.*

Vaticani lectio omnino non suspecta est; nam Cyziceni ab urbe in dorso sita (cf. II 631) ad portum decurrere non inepte dicuntur. accedit, quod poeta versum 113 sq. respicit (*turbida-urbs*).

1) cf. p. LXXIIsq.

2) cf. p. LXXIII.

Val. Fl. VI 165:

**aut is apud fluvios volucrum canor, aethera quantus Tunc litum concentus adit*

V: *uolucrum clamor aethera quantus*

C: *uolucrum quatit aethera clamor*

Aen. V 140 sq.: *ferit aethera clamor Nauticus*

Aen. II 338: *sublatus ad aethera clamor.*

Lectione C codicis perversissima discinditur comparatio.

Val. Fl. VI 208:

**pectus in adversum <deest nomen proprium> iacit alipedemque*

V: *pectus in aduersum gleacit alipedemque*

C: *pectus in aduersum grauiter iacit alipedemque*

Aen. XII 295: *desuper altus equo graviter ferit atque ita fatur.*

E Statio autem his locis falsa interpolamenta adsumpta esse iudico:

Val. Fl. I 751:

V: **secretisque ciet uolitans pater Aeolus aruis*
(cf. Verg. Aen. VI 477 sq.: *iamque arva tenebant Ultima, quae bello clari secreta frequentant*)

C: *secretisque ciet uolitans pater Aeolus antris*

Theb. IX 617: *nec mihi secretis culpam occultare sub antris*

Theb. IX 734: *murmura, secretis quae Colchidas ipsa sub antris Nocte docet.*

Val. Fl. III 197:

V: **extrema sonuit cita cuspide cassis*

C: *extrema sonuit cita casside cuspis*

Theb. IX 867: *magno cita turbine cuspis.*

Val. Fl. V 25 sq.:

V: **haud aliter socii supremo in tempore Tiphyn Ante alios superesse volunt. mors frigida contra Urget*

C: *haud aliter socii supremo in funere Tiphyn etc.*

Theb. VIII 212 de eadem re:

sic fortes Minyas subito cum funere Tiphys destituit etc.

Apud Valerium hoc loco Tiphys nondum mortuus est, sed mors adhuc *urget*, ut C codicis lectionem ridiculam esse facile intellegas. quin *funere* ex Statio haustum sit, hic dubium non est.

Val. Fl. VI 723:

**ante oculos fuga sera ducum*

V: *ante oculos fuga fera ducum*

C: *ante oculos fuga torva ducum*

Theb. VII 589: *fuga torva per agros Cornipedum.*

Quae dictio in versu Statiano certe tolerabilis est (intellego fugam torvam visu, i. e. terrorem inicientem adspicientibus), apud Valerium prorsus improba; nam equi fugientes terribiles sunt, minime homines fugientes.

Quoniam igitur interpolator C codicis e Vergili Statique carminibus hic illic ineptias verbis Valeri intulit, nonne verisimillimum est eundem etiam bonas lectiones ex poëtis illis nonnunquam mutuatum esse? an, quaeso, casu fit, ut ipsae optimae emendationes C codicis, quibus pretium libri constare et coargui Langenio, Giarratano, Helmio videbatur, simillimis Vergili et Stati dictionibus tamquam commendentur? immo vero hos locos e notissimis illis poëtis, quos in manibus habere solebant, ab interpolatore sanatos esse mea quidem sententia apparet:

I 331

V: *potumque cretamque*

C: **pontumque polumque*

Stat. Theb. XI 67 (Silv. III 2. 10): *pontusque polusque*

III 341

V: *uestes, quas rapuit telis fortuna uocantibus austris*

C: **vestes, quas rapuit telis festina uocantibus austris*

Verg. Aen. IX 488: *veste tegens, tibi quam noctes festina diesque*

Urgebam et tela curas solabar anilis.

V 67

V: *ac ueluti grecis cessit cui regia taurus*

C: **ac uelut ille gregis cessit cui regia taurus*

Verg. Aen. X 707: *ac velut ille canum morsu de montibus altis actus aper,*

Verg. Aen. XI 809: *ac velut ille, prius quam tela inimica sequantur,*

*continuo in montis sese avius abdidit altos
occiso pastore lupus ...*

V 379

V: *haec virginis arma Dianae*

C: **haec virginis ora Dianae*

Verg. Aen. IV 511: *tria virginis ora Dianae.*

V 680

V: *talis rerum manet accipere ergo*

C: **talis rerum manet accipite ordo (accipite etiam vulgati libri correxerunt),*

Verg. Aen. VII 44: *maior rerum mihi nascitur ordo*

Stat. Theb. VI 243: *rerumque effectus in illa ordo ...*

Val. Fl. IV 449: *consuetis [†]rerum[†] est ex ordine fatis ingemere (rerum pro serum in omnibus libris falso legitur).*

Quae cum ita sint, num quis dubitat, quin etiam nonnulli versus, quos unus C codex exhibet, ab interpolatore e Vergili Statique verbis conglutinati sint? Statium igitur vir ille doctus IV 196 imitatus est, non Statius, ut Helm putat, versum ineptum, qui in C legitur:

Qualiter ignotis spumantem funditus amnem

<Taurus aquis qui primus init spernitque tumentem>

Pandit iter: mox omne pecus etc.

Stat. Theb. VII 436 sqq.:

Ac velut ignotum si quando armenta per amnem

pastor agit, stat triste pecus, procul altera tellus

omnibus et late medius timor: ast ubi ductor

taurus init fecitque vadum, tunc mollior unda etc.

Ceterum C codicis versum spurium atque inconditum etiam ea de causa habeo, quod perduram facit collocationem verborum; sic enim in C intellegendam esse structuram vocum apparet: *qualiter taurus, qui primus init ... amnem, pandit iter.* commodiorem autem constructionem persimilibus verbis usus sic fere efficias: *Qualiter ignotis spumantem funditus amnem <Intrat taurus aquis tumidoque in gurgite ductor> Pandit iter; mox ...*

Itemque versum VII 633 C codicis e particulis versuum

Vergilianorum compositum esse persuasum habeo. leguntur enim haec in C: *Quam modo Tartareo galeam Medea veneno* <*Infectam dederāt ususque armarat in illos*> *In medios torsit.*

Ad quod supplementum cf. Verg. Aen. VII 341: *Gorgoneis Allecto infecta venenis* et Aen. IV 647 *non hos quaesitum munus in usus* vel Moretum 20 *quam fixam paries illos servabat in usus.* ceterum Langenio, Helmio, aliis versum C codicis probum esse affirmantibus plane non adsentior. offendit enim brevis syllaba *rāt* ante caesuram producta.¹⁾

Restant igitur de quadraginta illis emendationibus C codicis quattuor, quae ut reperirentur, nonnulla fortasse propria inventione opus erat: V 484 *forte tenens* (scilicet interpolator *sorte* scripserat, quod aut C codicis librarius aut Carrio non perspexit), VI 3 *tueri*, VI 217 *Phaleri*, VI 474 *alieni*. sed ipse iudices, lector, num tales coniecturae ab homine docto versatoque in poetis latinis re vera abhorreant: credo te hanc opinionem ut ficticiam reiecturum esse, praesertim cum quae lectio VI 474 in V fuerit nesciamus, atque *Phaleri* nomen e catalogo Argonautarum in primo libro enumeratorum facile restitui et circumspicientem fugere vix possit. itaque nisi omnia, quae modo disputavi, inania duces, ultimum etiam argumentum a viris doctis pro auctoritate C codicis adlatum labefactum esse concedes.

Respicientibus igitur, quae de C libri pretio disseruimus, omnes res contra eius auctoritatem quasi testimonium dicere, contra ne unum quidem certum vestigium melioris memoriae in eo inveniri apparet. attamen si C ex V non derivatus esset, aut ex alio propriae virtutis codice correctus, futurum esse, ut in carmine sex fere milia versuum continente atque satis prave tradito nonnullis saltem locis C codicis lectionibus Vaticani corruptelae inexplicabiles et illustrarentur et emendarentur, quin etiam ut nova nonnulla menda nunc latentia nobis patefierent, mea quidem sententia necesse est.

Haec habui quae dicerem de recensendo Valerio Flacco. quoniam igitur ex uno Vaticano 3277 Argonauticon memoriam

1) cf. p. XVIII adn.

pendere comprobavi, in apparatu critico, ubi hic codex recedat a textu constituto, accuratius adnotare contentus, reliquos codices laudare nisi coniecturas exhibentes spectabiles aut historiam textus Valeriani illustrantes non debebam. attamen Parisini et Carrionis codicis varias lectiones (atque, spero, ultimus) addidi omnes, non quod de pretio earum ullae mihi superessent dubitationes, sed ut lector, quid sit de illis libris iudicandum, ex universa accurataque eorum memoria melius quam fieri potest ex breviori hac dissertatione ipse disceret. monendum autem est me in adferenda et V codicis et deteriorum librorum scriptura, cum pro minore huius editionis ambitu apparatus non inhabilem ad perspicendum conficere mihi proposuissem, non tam anxie egisse, ut etiam levissimos calami errores et scribendi rationem illorum temporum a nostro usu differentem ubicumque adnotarem. eadem de causa etiam coniecturas superiorum editorum criticorumque non nisi optimas adscripsi quasque notabiles esse censerem.

Me ad emendanda poëtae verba non plus contulisse, iis potissimum locis, quibus sanandis multi et docti viri frustra operam dederunt, crimini mihi, spero, non dabis. cui muneris minus etiam suffecissem, nisi inopi saepe et initio paene desperanti dux fuisset Sigfridus Sudhaus, magister mihi benevolentissimus. huic viro doctissimo, qui, priusquam hoc opus ad me detulit, magnam eius partem iam absolverat, qui mecum totum Valerium perscrutatus in plagulis corrigendis operam et laborem consumpsit, cuique omnino plura quam nunc e nomine eius adposito cognoscas debeo, pro tot tantisque beneficiis maximas ago gratias. itemque Friderico Vollmer magistro meo doctissimo humanissimoque, quod benigne schedas emaculavit utilissimaque multa adnotavit, grato testor animo.

Denique quod hoc loco accuratius de recensendis Argonauticis agere mihi licuit, officinae, quae hanc dissertationem meam inauguralem praefationis loco imprimendam liberalissime et benevolentissime suscepit, gratiam refero debitam.

Kiliae, mense Maio.

OTTO KRAMER.

INDEX VERSUUM IN PRAEFATIONE TRACTATORUM

Lib. I	42	p. LXX	Lib. IV	301 sqq.	p. XXI
	49	p. LXX		572 sqq.	p. LXXIV
	403—410	p. XXIV		651 sqq.	p. XXII
	581	p. XXVIII			
	593	p. LXX	Lib. V	82 sqq.	p. XXII
	779 sqq.	p. XIX		134 sqq.	p. LXXV
Lib. II	111	p. LXIX adn.		147	pp. XXVIII et LXIII
	294	p. LXXI		321 sqq.	p. XVII
	322	p. LXXI		515	p. LXXVI
	335 sqq.	p. XX		692	p. XXIX
	375 sqq.	p. XVI			
	439 sq.	p. LXXXII	Lib. VI	120 sqq.	p. XVII
	473	p. XXVII		569 sqq.	p. XVIII
	535	p. LXXXII			
	599	p. LXXXII	Lib. VII	55 sqq.	p. XXIII
Lib. III	168 sq.	p. LXXXIII		185 sqq.	p. XVIII
	208 sqq.	p. XX		228	p. XLIV
	210	p. LXXXIII		276—283	p. XXV
	298	p. LXXXIV		373	p. LXIV
	511	p. XXVII		478 sq.	p. LXXXVII
	519	p. LXIII		533	p. LXXXVI
	572 sqq.	p. XX		590 sq.	p. LXXXVI
				630	p. LXXXVII

SIGLORUM CONSPECTUS

- V*: cod. Vaticanus 3277 saec. IX
 (*V*² manus recentior)
S: cod. Sangallensis (saec. X)
C: cod. Carrionis saec. XV
Par.: excerpta Parisina (cod. Paris. 7647) saec. XIII
X: cod. Matritenis X 81
O: cod. Ottobonianus 1258
Q: cod. Oxoniensis
P: cod. Vaticanus 1613
II: cod. Vaticanus 1614
M: cod. Monacensis
 (*M*², *M*^r, *M*^s manus recentiores)
U: cod. Urbin. 669
F: cod. Urbin. 353
R: cod. Reginensis 1831
N: cod. Vaticanus 1653
T: cod. J. Vallettae
cod. Bon.: cod. Bononiensis
*Bon.*¹: editio Bononiensis a. 1474
*Bon.*²: ed. Bononiensis a. 1498
*Ven.*¹: ed. Veneta a. 1500
*Ven.*²: ed. Veneta a. 1501
*Junt.*¹: ed. Florentina a. 1503
*Junt.*²: ed. Florentina a. 1517
Ald.: ed. Aldina a. 1523
*Carr.*¹: ed. Carrionis a. 1565
*Carr.*²: ed. Carrionis a. 1566
Ca: scholia Carrionis a. 1565
Cb: castigationes Carrionis a. 1566
Kr.: editoris coniecturae

(*S*) saec. XV

saec. XV

C. VALERI FLACCI ARGONAUTICON

LIBER PRIMUS.

Prima deum magnis canimus freta pervia natis
 fatidicamque ratem, Scythici quae Phasidis oras
 ausa sequi mediosque inter iuga concita cursus
 rumpere flammifero tandem consedit Olympo.
 Phoebe, mone, si Cymaeae mihi conscia vatis 5
 stat casta cortina domo, si laurea digna
 fronte viret; tuque o, pelagi cui maior aperti
 fama, Caledonius postquam tua carbasa vexit
 Oceanus Phrygios prius indignatus Iulos,
 eripe me populis et habenti nubila terrae, 10
 sancte pater, veterumque fave veneranda canenti
 facta virum. versam proles tua pandet Idumen
 (namque potest): Solymo nigrantem pulvere fratrem
 spargentemque faces et in omni turre furentem.
 ille tibi cultusque deum delubraque gentis 15
 instituet, cum tu, genitor, lucebis ab omni
 parte poli, neque iam Tyriis Cynosura carinis

1 natis *N*, nautis *V* 10 habenti *X²O²M²N*, habent ^{sua}
V, sua *a V² additum, nunc tempore, ut permulta (cf. 16, 18, 19)*
in prima pagina codicis, paene deletum 12 pandet *Gryphius*,
 pandit *V* 13 potest *Pius*, potes *VC* 15 gentis *cod. Bon.*,
 genti *V* | pater (11) *i. e. Vespasianus*, proles (12) *i. e. Domi-*
tianus, fratrem (13) *et ille (15) i. e. Titus* 16 tu *V¹ ut vid.*
supra lin. add., plane fere oblitteratum, S, iam MN 17 ne-
 que iam *Sudhaus*, neque in *V* | Tyriis — carinis *Friesemann*,
 tyrias — carinas *V*

certior aut Graia Helice servanda magistris,
sed tu signa dabis, sed te duce Graecia mittet
et Sidon Nilusque rates. nunc nostra serenus 20
orsa iuves, haec ut Latias vox impleat urbes.

Haemoniam primis Pelias frenabat ab annis,
iam gravis et longus populis metus: illius amnes
Ionium quicumque petunt, ille Othryn et Haemum
atque imum felix versabat vomere Olympum. 25

sed non ulla quies animo fratrisque paventi
progeniem divumque minas; hunc nam fore regi
exitio vatesque canunt pecudumque per aras
terrifici monitus iterant: super ipsius ingens
instat fama viri virtusque haut laeta tyranno. 30

ergo anteire metus iuvenemque extinguere pergit
Aesonium letique vias ac tempora versat.
sed neque bella videt Graias neque monstra per urbes
ulla: Cleonaeo iam tempora clusus hiatu

Alcides; olim Lernae defensus ab angue 35
Arcas, et ambobus iam cornua fracta iuvenecis.
ira maris vastique placent discrimina ponti.

tum iuvenem tranquilla tuens nec fronte timendus
occupat et fictis dat vultum et pondera dictis.

'hanc mihi militiam, veterum quae pulchrior actis, 40
adnue daque animum. nostri de sanguine Phrixus
Cretheos ut patrias audis effugerit aras.

hunc ferus Aeetes, Scythiam Phasimque rigentem
qui colit (heu magni Solis pudor), hospita vina

.....
nil nostri divumque memor. non nuntia tantum 46

18 magistris *V dilucide* 19 sed — sed *Lemaire*, seu —
seu *V* | mittet *V clare exhibet* 22. 23 habet *Par.* 23 am-
nes *Sabellicus*, omnes *VC*, ore *Par.* 38 tuens *C Ald.*, timens
V 39 fictis uultus dat et pondera dictis habet *Par.*
42 audis *V*, audisti *C* 43 et pro Aeetes *V* (*sic vel similiter*
saepe). Inter 44 et 46 × signum minio pictum est in marg. *V*,
*MNO*² ad sententiam satis apte addunt inter et attonitae mac-
tat sollemnia mensae

fama refert: ipsum iuvenem tam saeva gementem,
 ipsum ego, cum serus fessos sopor alligat artus,
 aspicio; lacera adsiduis namque illius umbra
 questibus et magni numen maris excitat Helle. 50
 si mihi quae quondam vires, vel pendere poenas
 Colchida iam et regis caput hic atque arma videres.
 olim annis ille ardor hebet, necdum mea proles
 imperio et belli rebus matura marique.
 tu, cui iam curaeque vigent animique viriles, 55
 i. decus, et pecoris Nephelaei vellera Graio
 redde tholo ac tantis temet dignare periclis.
 talibus hortatur iuvenem, propiorque iubenti
 conticuit, certus Scythico concurrere ponto
 Cyaneas, tantoque silet possessa dracone 60
 vellera, multifidas regis quem filia linguas
 vibrantem ex adytis cantu dapibusque vocabat
 et dabat ex terno liventia mella veneno.

Mox taciti patuere doli nec vellera curae
 esse viro, sed sese odiis immania cogi 65
 in freta. qua iussos sed tandem quaerere Colchos
 arte queat? nunc aerii plantaria vellet
 Perseos aut curru saevos frenasse dracones
 ardet, ut ignaras Cereris qui vomere terras
 imbuat et flava quercum damnavit arista. 70
 heu quid agat? populumne levem veterique tyranno

48 fessos $V^2 S M^2$, fessus V 49 ut supra V , meque as-
 siduis lacera illius umbra C 56 post 64 legitur in V , suo
 loco in MN | I V , Id V^2 58 propiorque M^2 , propiorque
 V (sic saepius) 59 certus $Q X^2 P M^2$, certis V 62 uoca-
 bat V , i sup. u add. V^2 63 ex terno diiunxit Stroh, ut nu-
 merus in re magica sollempnis efficeretur; de usu praepositionis
 ex cf. Lungen ad hunc locum, externo V et similiter Avien. Ar.
 347 ebria ut externo (Ambros.) splendescat lana veneno | li-
 uentia $X^2 O^2 M^2 N$, libentia V , libantia V^2 66 sed tandem
 Caussin, sectantem VC | quaerere SV^2 , querire V^1 68 Per-
 seas V^2 69 ardet, ut Sudhaus, Creditus V | Cereris qui
 Bon.², cererès quo V 70 Imbuat V^2 | damnabit V^2

infensum atque olim miserantes Aesona patres
 advocet? an socia Iunone et Pallade fretus
 armisona superet magis et freta iussa capessat,
 siqua operis tanti domito consurgere ponto 75
 fama queat? tu sola animos mentesque peruris,
 Gloria; te viridem videt immunemque senectae
 Phasidis in ripa stantem iuvenesque vocantem.
 tandem animi incertum confusaque pectora firmat
 relligio, tendensque pias ad siderâ palmas 80
 'omnipotens regina', inquit 'quam, turbidus atro
 aethere caeruleum quateret cum Iuppiter imbrem,
 ipse ego praecipiti tumidum per Enipea nimbo
 in campos et tuta tuli nec credere quivi
 ante deam, quam te tonitru nutuque reposci 85
 coniugis et subita raptam formidine vidi,
 da Scythiam Phasimque mihi; tuque, innuba Pallas,
 eripe me. vestris egomet tunc vellera templis
 illa dabo, dabit auratis et cornibus igni
 colla pater, niveique greges altaria cingent.' 90

Accepere deae celerique per aethera lapsu
 diversas petiere vias. in moenia pernix
 Thespia et ad carum Tritonia devolat Argum.
 moliri hunc puppem iubet et demittere ferro
 robora, Peliacas et iam comes exit in umbras. 95
 at Iuno Argolicas pariter Macetumque per urbes
 spargit inexpertos temptare parentibus austros
 Aesoniden; iam stare ratem remisque superbam
 poscere quos revehat rebusque in saecula tollat.

76 tu — Gloria habet Par. | mentesque Par., mentem-
 que V 78 stantem SM, stentem V 79 inceptum C^a,
 incoepum C^b 82 Aethere V, Aethera C | imbrem V² XO²,
 imbre V¹ C 90 Colla XM, Colca V | greges SV², greces
 V¹ 91 Accepere de(a)e S, Accipere de V¹, Accepere sede
 V² 93 Thespia et ad Kr., cf. 478, Thespiaca et V, Thes-
 piaca ad C 95 umbras Sabellieus, undas VC 96 mace-
 dumque V²

Omnis avet quae iam bellis spectataque fama 100
 turba ducum, primae seu quos in flore iuventae
 temptamenta tenent necdum data copia rerum:
 at quibus arvorum studiumque insontis aratri,
 hos stimulant magnaue ratem per lustra viasque
 visi laude canunt manifesto in lumine Fauni 105
 silvarumque deae atque elatis cornibus Amnes.

Protinus Inachiis ultro Tirynthius Argis
 advolat, Arcadio cuius flammata veneno
 tela puer facilesque umeris gaudentibus arcus
 gestat Hylas: velit ille quidem, sed dextera nondum 110
 par oneri clavaeque capax. quos talibus amens
 insequitur solitosque novat Saturnia questus:
 'o utinam Graiae rueret non omne iuventae
 in nova fata decus, nostrique Eurystheos haec nunc
 iussa forent. imbrem et tenebras saevumque tridentem
 iam iam ego et inviti torsissem coniugis ignem. 116
 nunc quoque nec socium nostrae columenve carinae
 esse velim, Herculeis nec me umquam fidere fas sit
 auxiliis comiti et tantum debere superbo.'

Dixit et Haemonias oculos detorquet ad undas. 120
 fervere cuncta virum coetu, simul undique cernit
 delatum nemus et docta resonare bipenni
 litora; iam pinus gracili dissolvere lamna
 Thespiaden iungique latus lentoque sequaces
 molliri videt igne trabes, remisque paratis 125
 Pallada velifero quaerentem bracchia malo.
 constitit ut longo moles non pervia ponto
 puppis, et ut tenues subiere latentia ceræ
lumina, picturae varios superaddit honores.
 hic sperata . . . Tyrrheni tergore piscis 130

100 auct *C*, cf. *Thes. l. L. II p. 1313 sq.*, habet *V*, obit
Schenkl | fama *C Ald.*, forma *V* 105 visi *Heinsius*, iussi *V*
 107 Argis *Bon.*¹, agris *V* 113 rueret *X*² *supra lin. corr.*,
 grueret *V* 116 torsissem *M*, torrissem *V* 124 iungitque
V, t *erasum in P* 130 hic spe *V*, hic spectes ^{etenim} *V*²,

Peleos in thalamos vehitur Thetis; aequora delphin
 corripit, illa sedet deiecta in lumina palla
 nec Iove maiorem nasci suspirat Achillen.
 hanc Panope Dotoque soror laetataque fluctu
 135 prosequitur nitidis pariter Galatea lacertis
 alta petens: Siculo revocat de litore Cyclops.
 contra ignis viridique torus de fronde dapesque
 vinaque et aequoreos inter cum coniuge divos
 Aeacides, pulsatque chelyn post pocula Chiron.
 140 parte alia Pholoe multoque insanus Iaccho
 Rhoetus et Atracia subitae de virgine pugnae.
 crateres mensaeque volant araeque deorum
 poculaque, insignis veterum labor. optimus hasta
 hic Peleus, hic ense furens agnoscitur Aeson;
 fert gravis invito victorem Nestora tergo
 145 Monychus, ardenti peragit Clanis Actora quercu;
 nigro Nessus equo fugit, adclinisque tapetis
 in mediis vacuo condit caput Hippasus auro.

Haec quamquam miranda viris stupet Aesone natus
 et secum: 'heu miseros nostrum natosque patresque. 150
 haccine nos animae faciles rate nubila contra
 mittimur? in solum nunc saeviet Aesona pontus?
 non iuvenem in casus eademque pericula Acastum

hic sperata *SM*, sperata diu *Baehrens*, fort. sperata deo vel Iovi (cf. 133), hic insperato *P²C*

132 Corripit sedet *V*, Corripuit residet *V²*, ipsa interposuit *Baehrens*, illa *Carrion* (incertum, an ex *C*) | Achillen *Thilo*, achille *V*, achillem *V²PM* 135 nitidis *Wytttenbach*, nudis *V*

136 alta *Loebach*, antra *V* 137 uiridisque *V²*
 141 Rh(o)etus *SMC*, Rhoetus *V*, Rhoecus *Parrhasius* | atra-
 cia *O²M²*, racia *V*, t(h)rac(h)ia *SM*, extracta *C* 144 Hic
 P. hic ense *V*, Hac P., hac parte *C* 146 Actora *C Ald.*, auc-
 tora *V* 148 in mediis: cf. *Ilias Lat.* 889 | hippasus *X*
 ex corr., *M*, hispasus *V* 149 stupet anxius navigii fragili-
 tatem, cf. 150 sq. | aesone natus *SM*, aeson~~---~~atus *V*, aeson
 ytaeus *V²* (inter n et y alterum y (?) paene oblitteratum apparet)

150 Et *SM*, Haec *V²* in ras., *V¹* non legitur 153 Non
V¹, Nam *V²* | acastum *XM V²*, castum *V*

abripiam? invisae Pelias freta tuta carinae
optet et exoret nostris cum matribus undas.' 155

Talia cunctanti laevum Iovis armiger aethra
advenit et validis fixam erigit unguibus agnam.
at procul e stabulis trepidi clamore sequuntur
pastores fremitusque canum; citus occupat auras
raptor et Aegaei super effugit alta profundi. 160
accipit augurium Aesonides laetusque superbi
tectata petit Peliae. prior huic tum regia proles
advolat amplexus fraternaue pectora iungens.
ductor ait: 'non degeneres, ut reris, Acaste,
venimus ad questus: socium te iungere coeptis 165
est animus; neque enim Telamon aut Canthus et Idas
Tyndareusque puer mihi vellere dignior Helles.
o quantum terrae, quantum cognoscere caeli
permissum est, pelagus quantos aperimus in usus.
nunc forsán grave reris opus; sed laeta recurret 170
cum ratis et caram cum iam mihi reddet Iolcon,
quis pudor heu nostros tibi tunc audire labores,
quam referam visas tua per suspiria gentes.'

Nec passus rex plura virum: 'sat multa parato
in quaecumque vocas; nec nos' ait 'optume, segnes 175
credideris patriisve magis confidere regnis
quam tibi, si primos duce te virtutis honoris
carpere fraternae sede atque adcrecere famae.
quin ego, nequa metu nimio me cura parentis
impediat, fallam ignarum subitusque paratis 180

156 cunctanti *Ald.*, conanti *V* 157 erigit *ON*, erigit *X*,
ergit *QII*, rapit *X* et *P* in marg., git *V* et perspicue *M*, uegit
*V*², gerit *M*²*C* 166 canthus et *MN*, candus et *S* (*V* olim,
ut vestigia docent), candidus *V*² in ras. scripsisse spondeo
174 sat *S*, stat *V* 178 sede atque *N*, *O*² in marg. inf., sede
X, *O* ut vid., *V* ut forma et spatium rasurae docent, sede^{at} *X*²,
sed et *M*, eueniet^q. *V*² in ras., si des *Carrion* pereleganter,
sed cf. *I* 555. *VII* 428; corruptela sic orta videtur sede <adq;>
adcr. 180 paratis *Bon.*¹, paratus *V*

tunc adero, primas linquet cum puppis harenas.
dixerat. ille animos promissaque talia laetus
accipit et gressus avidos ad litora vertit.

At ducis imperiis Minyae monituque frequentes
puppem umeris subeunt et tento poplite proni 185
decurrunt intrantque fretum. non clamor anhelis
nauticus aut blandus testudine defuit Orpheus.
tum laeti statuunt aras. tibi, rector aquarum,
summus honor, tibi caeruleis in litore vittis
et Zephyris Glaucouque bovem Thetidique iuvenecam 190
deicit Ancaeus. non illo certior alter
pinguia letifera perfringere colla bipenni.
ipse ter aequoreo libans carchesia patri
sic ait Aesonides: 'o qui spumantia nutu
regna quatis terrasque salo complecteris omnes, 195
da veniam. scio me cunctis e gentibus unum
inlicitas temptare vias hiememque mereri:
sed non sponte feror, nec nunc mihi iungere montes
mens tamen aut summo deposcere fulmen Olympo.
ne Peliae te vota trahant: ille aspera iussa 200
repperit et Colchos in me luctumque meorum:
†illumetu tantum

. non indignantibus undis
hoc caput accipias et pressam regibus alnum.'
sic fatus pingui cumulat libamine flammam.

Protulit ut crinem densis luctatus in extis 205
ignis et escendit salientia viscera tauri,

- 189 uittis *M*, uictis *V* 190 iuvenecam *C*, iuuenicum *V*
192 Pingua *S* *V*², Pingua *V* 196 cun(c)tis egentibus *SM*,
cuntis (*item* 213) agentibus *V* 197 mererè *V*¹ 202 Illh
me *V* (*sub rasura* 1, altera hasta u litterae, 2, t, 3, vestigia
u litt. ita apparent, ut Illumetu scriptum fuisse intellegas), Illo
metu *X*, Ille metu *OQX²P*, Illum ego tu *M*, *O²* et *X²* in
marg., Ille meum *V²*; duo hemistichia huius fere sententiae ex-
cidisse videntur illum etiam tantum <fas est sentire dolorem.
aequore iam placido,> non indignantibus undis 204 liba-
mine *V²SM*, libamina *V* 205 crinem *OQX²P*, crimen *VX*
206 aescendit *V* *clare*, a(d)scendit *SM*

ecce sacer totusque dei per litora Mopsus
 immanis visu vittamque comamque per auras
 surgentem laurusque rotat. vox reddita tandem,
 vox horrenda viris; tum facta silentia vati: 210
 'heu quatenam aspicio. nostris modo concitus ausis
 aequoreos vocat ecce deos Neptunus et ingens
 concilium. fremere et legem defendere cuncti
 hortantur. sic amplexu, sic pectora fratris,
 Iuno, tene; tuque o puppem ne desere, Pallas: 215
 nunc patrui nunc flecte minas. cessere ratemque
 accipere mari. per quot discrimina rerum
 expedior. subita cur pulcher harundine crines
 velat Hylas? unde urna umeris niveosque per artus
 caeruleae vestes? unde haec tibi vulnera, Pollux? 220
 quantus io tumidis taurorum e naribus ignis?
 tollunt se galeae sulcisque ex omnibus hastae
 et iam iamque umeri. quem circum vellera Martem
 aspicio? quatenam aligeris secat anguibus auras
 caede madens? quos ense ferit? miser eripe parvos, 225
 Aesonide. cerno et thalamos ardere iugales.'

Iamdudum . . . Minyas ambage ducemque
 terrificat; sed enim contra Phoebeius Idmon,
 non pallore viris, non ullo horrore comarum
 terribilis, plenus fatis Phoeboque quieto, 230
 cui genitor tribuit monitu praenoscere divum
 omina, seu flammās seu lubrica cominus exta
 seu plenum certis interroget aera pennis,

211 concitus *V*², *M*² in ras., concitos *VS* 214 am-

plexu *Heinsius*, amplexus *V* 217 Accipere *S*, Accipe^{re} *V*
 219 humeris *M*, numeris *V* | per artus *X*² et *M*² in marg.,
P, paratus *V* 227 Iamdudum minyas ambage *M*, Iandudum
 minas ambage *V*, *S* ut vid., *I*. uates mynias a. *C*^a *Carr*.¹,
I. longa minias a. *C*^b *Carr*.², verum nescitur, nam possis per-
 multa, velut tali, insana | ducemque *X* in marg., ducumque
V 228 idmon *SM*², idimon *V* 229 comarum *X*² *QM*,
 cumarum *V* 232 lubri cominus exit *V*, corr. *SM*²

sic sociis Mopsoque canit: 'quantum augur Apollo
 flammaque prima docet, praeduri plena laboris 235
 cerno equidem, patiens sed quae ratis omnia vincet.
 ingentes durate animae dulcesque parentum
 tendite ad amplexus.' lacrimae cecidere canenti,
 quod sibi iam clusos invenit in ignibus Argos.

Vix ea fatus erat, iungit cum talia ductor 240
 Aesonius: 'superum quando consulta videtis,
 o socii (quantisque datur spes maxima coeptis!)
 vos quoque nunc vires animosque adferite paternos.
 non mihi Thessalici pietas culpanda tyranni
 suspective doli: deus haec, deus omine dextro 245
 imperat; ipse suo voluit commercia mundo
 Iuppiter et tantos hominum miscere labores.
 ite, viri, mecum dubiisque evincite rebus,
 quae meminisse iuvet nostrisque nepotibus instent.
 hanc vero, socii, venientem litore laeti 250
 dulcibus adloquiis ludoque educite noctem.'
 paretur. molli iuvenes funduntur in alga,
 conspicuusque toris Tirynthius. exta ministri
 rapta simul veribus Cereremque dedere canistris.

Iamque aderat summo decurrens vertice Chiron 255
 clamantemque patri procul ostendebat Achillen.
 ut puer ad notas erectum Pelea voces
 vidit et ingenti tendentem brachia passu,
 adsiluit caraque diu cervice pendit.
 illum nec valido spumantia pocula Baccho 260
 sollicitant veteri nec conspicienda metallo
 signa tenent; stupet in ducibus magnumque sonantes
 haurit et Herculeo fert comminus ora leoni.
 laetus at impliciti Peleus rapit oscula nati
 suspiciensque polum 'placido si currere fluctu 265

234 mopsoque S, mossoque V 236 omnia S, omina V
 248 ite — iuvet habet Par. 249 instent V² in marg., O² MN,
 istem V 252 funduntur corr. X² M², funguntur V
 256 ostendebat M² C, ostenderet V, ostenderat M, ostentarat S

Pelea vultis' ait 'ventosque optare ferentes,
hoc, superi, servate caput. tu cetera, Chiron,
da mihi. te parvus lituos et bella loquentem
miretur; sub te puerilia tela magistro
venator ferat et nostram festinet ad hastam.' 270
omnibus inde mero calor additus: ire per altum
magna mente volunt. Phrixi promittitur absens
vellus et auratis Argo reditura corymbis.

Sol ruit et totum Minyis laetantibus undae
deduxere diem. sparguntur litore curvo 275
lumina nondum ullis terras monstrantia nautis.
Thracius hic noctem dulci testudine vates
extrahit, ut steterit redimitus tempora vittis
Phrixus et iniustas contectus nubibus aras
fugerit Inoo linquens Athamanta Learcho; 280
aureus ut iuvenem miserantibus intulit undis
vector et adstrictis ut sedit cornibus Helle.
septem Aurora vias totidemque peregerat umbras
Luna polo, dirimique procul non aequore visa
coeperat a gemina discedere Sestos Abydo. 285

hic soror Aeoliden aevum mansura per omne
deserit, heu saevae nequiquam erepta novercae.
illa quidem fessis longe petit umida palmis
vellera, sed bibulas urgenti pondere vestes
unda trahit levique manus labuntur ab auro. 290
quis tibi, Phrixe, dolor, rapido cum concitus aestu
respiceres miserae clamantia virginis ora
extremasque manus sparsosque per aequora crines.

Iamque mero ludoque modus, positique quietis

266 vultis M^2 , vultus V 269 miretur $X^2 M^2$, meretur
 V 271 $me^{ro} M^2$ ut vid., me V , viae V^2 in marg., uie XN ,
magis C ; 'mero caluisse virtus' dicitur, unde promissa vs. 272sq.;
Bacchyl. frg. 21 275 deduxere $OM^2 C^a$, diduxere VXC^b
281 mirantibus Bentley 283 totidemque S , totidem V
284 visa Bon.², iussa V , iussa V^2 285 discedere M^2 , dis-
cendere V , descendere SC | abido SM^2 , aboedo V 287 sae-
vae nequiquam SM , seu uenae quiquam V

conticuere toris; solus quibus ordine fusis 295
 impatiens somni ductor manet. hunc gravis Aeson
 et pariter vigil Alcimede spectantque tenentque
 pleni oculos. illis placidi sermonis Iason
 suggerit adfatus turbataque pectora mulcet.
 mox, ubi victa gravi ceciderunt lumina somno, 300
 visa coronatae fulgens tutela carinae
 vocibus his instare duci: 'Dodonida quercum
 Chaoniique vides famulam Iovis. aequora tecum
 ingredior, nec fatidicis avellere silvis
 me nisi promisso potuit Saturnia caelo. 305
 tempus adest; age rumpe moras; dumque aequore toto
 currimus, incertus si nubila duxerit aether,
 iam nunc mitte metus fidens superisque mihique.'
 dixerat. ille pavens, laeto quamquam omine divum,
 prosiluit stratis. Minyas simul optulit omnis 310
 alma novo crispans pelagus Tithonia Phoebo.
 discurrunt transtris: hi celso cornua malo
 expediunt, alii tonsas in marmore summo
 praetemptant, prora funem legit Argus ab alta.
 Increscunt matrum gemitus et fortia languent 315
 corda patrum; longis flentes amplexibus haerent.
 vox tamen Alcimedes planctus super eminent omnis.
 femineis tantum illa furens ululatibus opstat,
 obruat Idaeam quantum tuba Martia buxum,
 fatur et haec: 'nate indignos aditure labores, 320
 dividimur; nec ad hos animum componere casus
 ante datum, sed bella tibi terrasque timebam.
 vota aliis facienda deis. si fata reducunt

300 lumina S, luminae V — 303 suo loco legitur in C Ald.,
 post 308 in V | Chaoniique X² C Ald., Hiaionique V 305 me
 nisi Bon.¹, Menesi V 306 structura: mitte metus, si ('ob
 etwa') . . duxerit, dum currimus 308 metus C, manus V
 314 alta N, alto V 317 omnis S, onus V 319 obruat
 SM, obruad V, obruit Bon.¹, sed cf. II 529 III 55, 89 IV 716
 320 a nate usque ad vs. 334 dextra habet Par. 321 ani-
 mum S Par., abimum V

te mihi, si trepidis placabile matribus aequor,
 possum equidem lucemque pati longumque timorem. 325
 sin aliud Fortuna parat, miserere parentum,
 Mors bona, dum metus est nec adhuc dolor. ei mihi, Colchos
 unde ego et avecti timuissem vellera Phrixi?
 quos iam mente dies, quam saeva insomnia curis
 prospicio. quotiens rancos ad litoris ictus 330
 deficiam Scythicum metuens pontumque polumque
 nec de te credam nostris ingrata serenis.
 da, precor, amplexus haesuraque verba relinque
 auribus et dulci iam nunc preme lumina dextra.
 talibus Alcimede maeret; sed fortior Aeson 335
 attollens dictis animos: 'o si mihi sanguis,
 quantus erat, cum signiferum cratera minantem
 non levio Pholum manus haec compescuit auro, 340
 primus in aeratis posuissem puppibus arma
 concussoque ratem gauderem tollere remo.
 sed patriae valere preces auditaque magnis
 vota deis: video nostro tot in aequore reges
 teque ducem. tales, tales ego ducere suetus
 atque sequi. nunc ille dies (det Iuppiter oro),
 ille super, quo te Scythici regisque marisque 345
 victorem atque umeros ardentem vellere raptō
 accipiam cedamque tuae mea facta iuventae.'
 sic ait. ille suo conlapsam pectore matrem
 sustinuit magnaue senem cervice recepit.

Et iam finis erat. Zephyrumque ratemque morantis 350
 solverat amplexus tristi tuba tertia signo.
 dant remo sua quisque viri, dant nomina transtris.

324 placabile *Par.* X^2M , placibile *V* 327 (h)ei mihi
O² in marg., *N*, heu mihi *Par.*, amipli *V* 330 rancos *Par.*
C, paucos *V* 331 Deficiam scyth. *Par.* *M*, Deficiamus cyth.
V | pontumque polumque *Par.* *C*, potumque cretamque *V*
 337 signiferum cratera (cratē M^2) minantem CM^2 , signiferā
 craterā sinaut *V* 338 Pholum *Sabellicus*, tholum *V*, tolum
C 342 video T^1 *Parrhasius*, ut deque *V* (olim ex *VIDEQ*), ut
 dent *C* 351 amplexus *M* (sed s post deletum), amplexu *VC*
 352 uiri dant *SM*, uirida ut *V*

hinc laevom Telamon pelagus tenet, altior inde
 occupat Alcides aliud mare, cetera pubes
 dividitur: celer Asterion, quem matre cadentem 355
 Piresius gemino fovit pater amne Cometes,
 segnior Apidani vires ubi sentit Enipeus.
 nititur hinc Talaus fratrisque Leodocus urget
 remo terga sui, quos nobile contulit Argos.
 hinc quoque missus adest quamvis arcentibus Idmon 360
 alitibus; sed turpe viro timuisse futura.
 hic et Naubolides tortas consurgit in undas
 Iphitus, hic patrium frangit Neptunius aequor
 qui tenet undisonam Psamathen semperque patentem
 Taenaron Euphemus, mollique a litore Pellae 365
 Deucalion certus iaculis et comminus ense
 nobilis Amphion, pariter quos edidit Hypso
 nec potuit similes voluitve ediscere vultus.
 tum valida Clymenus percusso pectore tonsa
 frater et Iphiclus puppem trahit, et face saeva 370
 in tua mox Danaos acturus saxa, Caphereu,
 Nauplius, et tortum non a Iove fulmen Oileus
 qui gemet, Euboicas nato stridente per undas,
 quique Erymanthei sudantem pondere monstri
 Amphitryoniaden Tegeaeo limine Cepheus 375
 iuvit, et Amphidamas (at frater plenior actis
 maluit Ancaeo vellus contingere Phruxi)
 tectus et Eurytion servato colla capillo,
 quem pater Aonias reducem tondebit ad aras.
 te quoque Thessalicae, Nestor, rapit in freta puppis 380

355 cadentem *Barth*, carentem *V* 356 Piresius *Parrhasius*, Crestus *V*, Cristatus *C* | lavit pro fovit *Heinsius*, sed cf. *Stat. Theb. I 60 sq.* et de hoc usu verbi *Cels. I 5* os frigida aqua fovendum, *Cels. IV 5*, *Plin. Nat. Hist. 28, 12* 357 Signiorapida ut uires *V*, Segnior corr. *SM*, apidani *M^s* in marg.
 358 Leodocus *Iunt.¹*, leodecus *V* 360 Idmon *Bon.²*, ida *V*, idā *V²* 361 Alitibus *SM*, Altibus *V* 373 gemet *Bon.²*, gemit *V* 374 erymanteis undantem *V*, corr. *O²M²*
 376 actis *V*, annis *X²* in marg., *N*, fort. aevi

fama, Mycenaeis olim qui candida velis
aequora et instantes mirabere mille magistros.
hic vates Phoebeique fides non vana parentis
Mopsus, puniceo cui circumfusa cothurno
palla imos ferit alba pedes vittataque fronte 385
cassis et in summo laurus Peneia cono.
quin etiam Herculeo consurgit ab ordine Tydeus
Nelidesque Periclymenus, quem parva Methone
†felevis Elis equis et fluctibus obuius Aulon
caestibus adversos viderunt frangere vultus. — 390
Tu quoque Phrixeos remo, Poeantie, Colchos
bis Lemnon visure petis, nunc cuspide patris
inclitus, Herculeas olim moture sagittas.
proximus hinc Butes Actaeis dives ab oris;
innumeras nam claudit apes longaue superbus 395
fuscat nube diem, dum plenas nectare cellas
pandit et in dulcem reges dimittit Hymetton.
insequeris casusque tuos expressa, Phalere,
arma geris; patula nam lapsus ab arbore parvum
te quater ardenti tergo circumvenit anguis: 400
stat procul intendens dubium pater anxius arcum.
tunc caelata metus alios gerit arma Eribotes . . .
nec Peleus fretus soceris et coniuge diva
defuit, ac prora splendet tua cuspis ab alta,
Aeacide: tantum haec aliis excelsior hastis, 405
quantum Peliacas in vertice vicerat ornos.

382 et instantes *Eyssenhardt*, nec stantes *V*, fort. et ec-
stantes 383 vates *Bon.*¹, uatis *VC* 385 alba *V*, ima *C* |
uittataque *X²M*, uittaque *V* | fronte *Barth*, fōrontem *V*
389 Felevis *V*, Et levis *plerique codd.* deteriores (*praeferrem*
nec levis *i. e.* nec facilis), felixque *Baehrens*, fort. fervensque |
obuius *M*, obluus *V* 393 moture *Bon.*¹, morture *V*
393—442 *desunt in S* 398 expressa *M*, expres *V* 399 pa-
tula *Heinsius*, uacua *V*, fort. sacra 400 ter quater *vulgo*
402 armorum *descriptio aut casu excidit aut a poeta nondum*
inserta est 404 ac *M²*, ad *V* | tua *M*, tu *V* 405 haec
aliis *cod. regius*, hae altis *V* 406 uicerat *M*, uincerat *V*

linquit et Actorides natum Chironis in antro,
 ut socius caro pariter meditetur Achilli
 fila lyrae pariterque leves puer incitet hastas, . . .
 discat eques placidi conscendere terga magistri . . . 410
 et quem fama genus non est decepta Lyaei
 Phlias immissus patrios de vertice crines.
 nec timet Ancaeum genetrix committere ponto,
 plena tulit quem rege maris. securus in aequor
 haut minus Erginus, proles Neptunia, fertur, 415
 qui maris insidias, clarae qui sidera noctis
 norit et e clausis quem destinet Aeolus antris,
 non metuat cui regna ratis, cui tradere caelum
 adsidua Tiphys vultum lassatus ab Arcto.
 taurea vulnifico portat celer aspera plumbo 420
 terga Lacon, saltem in vacuos ut bracchia ventos
 spargat et Oebalium Pagaseia puppis alumnum
 spectet securo celebrantem litora ludo.
 oraque Thessalico melior contundere freno
 vectorem pavidae Castor dum quaereret Helles, 425
 passus Amyclaea pinguescere Cyllaron herba.
 illis Taenario pariter tremit ignea fuco
 purpura, quod gemina mater spectabile tela
 duxit opus; bis Taygeton silvasque comantes
 struxerat, Eurotan molli bis fuderat auro; 430
 quemque suus sonipes niveo de stamine portat
 et volat amborum patrius de pectore cygnus.
 at tibi collectas solvit iam fibula vestes
 ostenditque umeros fortes spatiumque superbi
 pectoris Herculeis aequum, Meleagre, lacertis. 435

407 natum *M*², natium *V* 410 *lepida sententia postea*
adscripta necdum inserta seriei orationis videtur, nec 411 *sq. ad-*
aptatos aut suo loco insertos esse a poeta puto; versus alio loco
intrudere ludentis est, cf. VI 102 412 Phlias *Bon.*¹, Pelias
VC 414 maris *Bon.*¹, mari *V* 420 celer aspera *Chauvin*,
celera V, caelataque C 422 alumnum *M*¹ ex alimum *corr.*,
alumnis V 424 thessalico *Bon.*², thessalio *V* 429 tage-
*ton V, corr. M*¹ | siluasque *M*, saluasque *V*

hinc numerosa phalanx, proles Cyllenia: certus
 Aethalides subitas nervo redeunte sagittas
 cogere; tu medios gladio bonus ire per hostes,
 Euryte; nec patrio Minyis ignobilis usu,
 nuntia verba ducis populis qui reddit, Echion. 440
 sed non, Iphi, tuis Argo reditura lacertis
 heu celerem Scythica te maesta relinquet harena
 cessantemque tuo lugebit in ordine remum.
 te quoque dant campi tanto pastore Pheraei
 felices, Admete; tuis nam pendit in arvis 445
 Delius, ingrato Steropen quod fuderat arcu.
 a quotiens famulo notis soror obvia silvis
 flevit, ubi Ossaeae captaret frigora quercus
perderet et pingui miseros Boebeide crines.
 insurgit transtris et remo Nerea versat 450
 Canthus, in Aeaeo volvet quem barbara cuspis
 pulvere; at interea clari decus adiacet orbis,
 quem genitor gestabat Abas: secat aurea fluctu
 tegmina Chalcidicas fugiens Euripus harenas,
 celsaque semiferum contorquens frena luporum 455
 surgis ab ostrifero medius, Neptune, Geraesto.
 at tibi Palladia pinu, Polypheme, revector
 ante urbem ardentis restat deprendere patris
 reliquias, multum famulis pia iusta moratis,
 si venias. brevior petiti iam caerula remo 460
 occupat et longe sua transtra novissimus Idas.
 at frater magnos Lynceus servatur in usus,
 quem tulit Arene, possit qui rumpere terras
 et Styga transmisso tacitam deprendere visu.
 fluctibus e mediis terras dabit ille magistro 465
 et dabit astra rati, cumque aethera Iuppiter umbra
 perdiderit, solus transibit nubila Lynceus.
 quin et Cecropiae proles vacat Orithyiae,

cf. 464
 2 Hom.
 πολέω Τροίαν

436 hinc Bon.², Hic V 440 reddis Heinsius 449 Pen-
 deret V scripserat, sed priore hasta n litterae sub lineam deducta
 correxit | boebeide V 456 Geraesto Carr., gerasto V
 457 at Burmann, Et V 462 servatur Ald., servatus V

temperet ut tremulos Zetes fraterque ceruchos.
 nec vero Odrysius transtris impenditur Orpheus 470
 aut pontum remo subigit, sed carmine tonsas
 ire docet, summo passim ne gurgite pugnent.
 donat et Iphiclo pelagus iuvenumque labores
 Aesonides, fessum Phylace quem miserat aevo
 non iam operum in partem, monitus sed tradat ut acres 475
 magnorumque viros qui laudibus urat avorum.
 Arge, tuae tibi cura ratis, te moenia doctum
 Thespia Palladio dant munere; sors tibi, nequa
 parte trahat tacitum puppis mare fissaque fluctu
 vel pice vel molli conducere vulnera cera. 480
 pervigil Arcadio Tiphys pendebat ab astro
 Hagniaades, felix stellis qui segnibus usum
 et dedit aequoreos caelo duce tendere cursus.

Ecce per obliqui rapidum compendia montis
 ductor avens laetusque dolis agnoscit Acastum 485
 horrentem iaculis et parmae luce coruscum.
 ille ubi se mediae per scuta virosque carinae
 intulit, ardenti Aesonides retinacula ferro
 absceidit; haut aliter saltus vastataque pernix
 venator cum lustra fugit dominoque timentem 490
 urget equum, teneras compressans pectore tigres,
 quas astu rapuit pavido, dum saeva relictis
 mater in adverso catulis venatur Amano.
 it pariter propulsa ratis; stant litore matres
 claraque vela oculis percussaque sole secuntur 495
 scuta virum, donec iam celsior arbore pontus
 immensusque ratem spectantibus abstulit aer.

470 impenditur X^2 in marg., inpeditur V 474 misera
 laeue V , corr. X^2 479 fissaque fluctu N , fessaque luctu V
 (lucta) C 482 segnibus $X^2 M$, signibus V | usum M^2 , osum
 V 485 auens V , ovans *Heinsius* 491 teneras T , te-
 neros V | compressans *Sudhaus*, compressus V , compressus
 C 493 averso *Parrhasius* 494 it *Eyssenhardt*, Ut V
 496 iam *Bon.*¹, tam V 497 immensusque M^2 , immensus et
 M , inmens V

Siderea tunc arce pater pulcherrima Graium
 coepta tuens tantamque operis consurgere molem
 laetatur; patrii neque enim probat otia regni. 500
 una omnes gaudent superi, venturaque mundo
 tempora aquaeque vias cernunt sibi crescere Parcae.
 sed non et Scythici genitor discrimine nati
 intrepidus tales fundit Sol pectore voces:
 'summe sator, cui nostra dies volventibus annis 505
 tot peragit reficitque vices, tuane ista voluntas?
 Graiaque nunc undis duce te nutuque secundo
 it ratis? an meritos fas est mihi rumpere questus?
 hoc metuens et nequa foret manus invida nato,
 non mediae telluris opes, non improba legi 510
 divitis arva plagae (teneant uberrima Teucer
 et Libys et vestri Pelopis domus): horrida saevo
 quae premis arva gelu strictosque insedimus amnes.
 cederet his etiam et sese sine honore referret
 ulterius, sed nube rigens ac nescia rerum 515
 stat super et nostros iam zona reverberat ignes.
 quid regio immanis, quid barbarus amnibus ullis
Phasis et aversis proles mea gentibus obstat?
 quid Minyae meruere queri? num vellere Graio
 vi potitur? profugo quin agmina iungere Phrixo 520
 abnuit Inoas ultro nec venit ad aras,
 imperii sed parte virum nataeque moratus
 coniugio videt e Graia nunc stirpe nepotes
 et generos vocat et iunctas sibi sanguine terras.
 flecte ratem motusque, pater, nec vulnere nostro 525
 aequora pande viris: veteris sat conscia luctus

498 Graium *Bon.*¹, gratum *V* (*sic etiam* 507, 523) 502 a-
 quaeque *Hertz*, quaeque *V* 508 est *VSMN* 509 invida
MN, inuita *V* 513 premis *X²M*, primis *V* | insedimus
Zinzerling, insedibus *V* 515 rerum *Ald.*, regum *VSMN*
 (*cf.* 725, *Aen.* XII 227) 516 nostros *X²*, nostris *V* | re-
 verberat *Bon.*¹, perueruerat *V* 518 aversis *Barth.*, aduersis
V 519 Quid *X²M*, Quod *V* 520 vi *Bon.*¹, Ut *V*
 521 Abnuit *cod. Harlesii*, Adnuit *V* | ultro *V*, ultor *Ald.*

silva Padi et viso flentes genitore sorores.
 adfremit his quassatque caput qui vellera dono
 Bellipotens sibi fixa videt, temptataque contra
 Pallas et amborum gemit Saturnia questus. 530

Tum genitor 'vetera haec nobis et condita pergunt
 ordine cuncta suo rerumque a principe cursu
 fixa manent; neque enim terris tum sanguis in ullis
 noster erat, cum fata darem, iustique facultas
 hinc mihi, cum varios struerem per saecula reges. 535
 atque ego curarum repetam decreta mearum:
 iam pridem regio, quae virginis aequor ad Helles
 et Tanain tenus immenso descendit ab Euro,
 undat equis floretque viris, nec tollere contra
 ulla pares animos nomenque capessere bellis 540
 ausa manus; sic fata, locos sic ipse fovebam.
 adcelerat sed summa dies Asiamque labantem
 linquimus et poscunt iam me sua tempora Grai.
 inde meae quercus tripodesque animaeque parentum
 hanc pelago misere manum. via facta per undas 545
 perque hiemes, Bellona, tibi. nec vellera tantum
 indignanda manent propiorque ex virgine rapta
 ille dolor, sed nulla magis sententia menti
 fixa meae: veniet Phrygia nam pastor ab Ida,
 qui gemitus irasque pares et mutua Grai 550
 dona ferat. quae classe dehinc effusa procorum
 bella, quot ad Troiam flentes hiberna Mycenae,
 quot proceres natosque deum, quae robora cernes
 oppetere et magnis Asiam concedere fati.
 hinc Danaum de fine sedet gentesque fovebo 555
 mox alias. pateant montes silvaeque lacusque
 cunctaque claustra maris; spes et metus omnibus esto.

527 padi *S*, pandi *V* 528 dono *SM*, don *V* 535 hinc
Balbus, hic *V*, Haec *C* ut vid. | cum *Q* teste *Heinsio*, cur *V*,
 ut hinc *C* 536 Utque *C* 542 labantem *Bon.*¹, labentem
V 549 iam pastor *Bon.*² 551 quae *Carr.*, qua *V*
 554 concidere *C* 557 claustra *SM*, clastra *V*

arbiter ipse locos (terrenaque summa movendo)
 experiar, quænam populis longissima cunctis
 regna velim linquamque datas ubi certus habenas.' 560
 tunc oculos Aegæa refert ad caerula robur
 Herculeum Ledaque tuens genus atque ita fatur:
 'tendite in astra, viri: mea primum regia mundo
 Iapeti post bella trucis Phlegramque labores
 imposuit: durum vobis iter et grave caeli 565
 institui. sic ecce meus, sic orbe peracto
 Liber et expertus terras remeavit Apollo.'
 dixit et ingenti flammantem nubila sulco
 direxit per inane facem, quæ puppe propinqua
 in bifidum discessit iter fratresque petivit 570
 Tyndareos, placida et mediis in frontibus haesit
 protinus amborum lumenque innoxia fundit
 purpureum, miseris olim implorabile nautis.

Interea medio saevus permissa profundo
 carbasa Pangaea Boreas speculatus ab arce 575
 continuo Aeoliam Tyrrhenaque tendit ad antra
 concitus. omne dei rapidis nemus ingemit alis,
 strata Ceres, motusque niger sub praepete pontus.
 aequore Trinacrio refugique a parte Pelori
 stat rupes horrenda fretis: quot in aethera surgit 580
 molibus, infernas totidem demissa sub undas.
 nec scopulos aut antra minor iuxta altera tellus
 cernitur. illam Acamans habitat nudusque Pyragmon,
 has nimbi ventique domos et naufraga servat
 tempestas. hinc in terras latumque profundum 585
 est iter, hinc olim soliti miscere polumque
 infelixque fretum (neque enim tunc Aeolus illis

558 mouebo C 563 mea X² N, me V 564 trucis Bon.¹,
 truces V | Phlegramque *Sudhaus*, cf. *Stat. Theb. VI* 358, phreg-
 laeque V 578 motusque NT *cod. Bon.*, motoque VC | prae-
 pete X² M, praete V 579—581 habet Par. | a parte Par. SM,
 aperte V 581 totidem Iunt.¹, totiens V 582 scopulos M,
 scopulis V 583 pyragmon XC, pyragmo V 584—596 ha-
 bet Par. 586 hic Par. 587 Aeolus Par. X², aebius V

rector erat, Libya cum rumperet advena Calpen
 Oceanus, cum flens Siculos Oenotria fines
 perderet et mediis intrarent montibus undae), 590
 intonuit donec pavidis ex aethere ventis
 omnipotens regemque dedit, quem iussa vereri
 saeva cohors: vix monte chalybs iterataque muris
 saxa domant Euros. cum iam prohibere frementum
 ora nequit, rex tunc aditus et claustra refringit 595
 ipse volens placatque data fera murmura porta.
 nuntius hunc solio Boreas proturbat ab alto:
 'Pangaea quod ab arce nefas' ait, 'Aeole, vidi.
 Graia novam ferro molem commenta iuventus
 pergit et ingenti gaudens domat aequora velo, 600
 nec mihi libertas imis freta tollere harenis,
 qualis eram nondum vinclis et carcere clausus.
 hinc animi structaeque viris fiducia puppis,
 quod Borean sub rege vident. da mergere Graios
 insanamque ratem: nil me mea pignora tangunt, 605
 tantum hominum compesce minas, dum litora iuxta
 Thessala necdum aliae viderunt carbasa terrae.'

Dixerat. at cuncti fremere intus et aequora venti
 poscere. tum validam contorto turbine portam
 impulit Hippotades. fundunt se carcere laeti 610
 Thraces equi Zephyrusque et nocti concolor alas
 nimborum cum prole Notus crinemque procellis
 hispidus et multa flavus caput Eurus harena;
 induxere hiemem raucoque ad litora tractu
 unanimi freta curva ferunt nec sola tridentis 615
 regna movent: vasto pariter ruit igneus aether
 cum tonitru piceoque premit nox omnia caelo.

588 abrumperet *Par.*

589 oenotria *Par. SM*, oenatria

V 593 cohors: vix *Sudhaus*, c. bis *Leo*, cohortis *V*, coor-
 stum *Par.*, cohortis in *C* 595 refringit *Par. M*, refringet *V*

605 pignora *Sabellicus*, pectora *V*, cf. *Stat. Theb. V 432*

606 litorae *V*, corr. *X²M* 608 at *S*, om. *V*, et *M* 609 va-
 lidam contorto *Thilo*, cf. *II 273, IV 452*, ualidam contortam *V*,
 valido contortam *plerique receperunt* 611 zephyrusque et *M*
 zepherusque te *V*

excussi manibus remi, conversaque frontem
 puppis in oblicum resonos latus accipit ictus,
 vela super tremulum subitus volitantia malum 620
 turbo rapit. qui tum Minyis trepidantibus horror,
 cum picei fulsere poli pavidamque coruscae
 ante ratem cecidere faces, antemnaque laevo
 prona dehiscentem cornu cum sustulit undam.
 non hiemem missosque putant consurgere ventos 625
 ignari, sed tale fretum. tum murmure maesto:
 'hoc erat inlicitas temerare rudentibus undas
 quod nostri timuere patres. vix litore puppem
 solvimus, et quanto fremitu se sustulit Aegon.
 hoccine Cyaneae concurrunt aequore cautes? 630
 tristius an miseris superest mare? linquite, terrae,
 spem pelagi sacrosque iterum seponite fluctus.'
 haec iterant segni flentes occumbere leto.
 magnanimus spectat pharetras et inutile robur
 Amphitryoniades; miscent suprema paventes 635
 verba alii iunguntque manus atque ora fatigant
 aspectu in misero toti, cum protinus alnus
 solvitur et vasto puppis mare sorbet hiatu.
 illam huc atque illuc nunc torquens verberat Euris,
 nunc stridens Zephyris aufert Notus; undique fervent 640
 aequora, cum subitus trifida Neptunus in hasta
 caeruleum fundo caput extulit. 'hanc mihi Pallas
 et soror hanc' inquit 'mulcens mea pectora fletu
 abstulerint; veniant Phariae Tyriaeque carinae
 permissumque putent. quotiens mox rapta videbo 645
 vela Notis plenasque malis clamoribus undas.
 non meus Orion aut saevus Pliade Taurus
 mortis causa novae. miseris tu gentibus, Argo,
 fata paras, nec iam merito tibi, Tiphys, quietum
 ulla parens volet Elysium manesque piorum.' 650

619 obliquam *C* | resonat *C* ut vid. | ictus *M*, actus *V*
 622 picei *Bon.*¹, picea *V* 632 pelagi *S*, pelagis *V* 637 toti
Beck, tota *V*, in *C* hic ordo tota in misero 639 eurus *X*² ut vid.,
M, euros *V* 648 argo *X*² *N*, ergo *V* 649 iam *T*, tam *V*

haec ait et pontum pater ac turbata reponit
 litora depellitque Notos, quos caeruleus horror
 et madido gravis unda sinu longeque secutus
 imber ad Aeoliam tendunt simul aequore portam.
 emicuit reserata dies caelumque resolvit 655
 arcus et in summos redierunt nubila montes.
 iam placidis ratis exstat aquis, quam gurgite ab imo
 et Thetis et magnis Nereus socer erigit ulnis.
 ergoumeros ductor sacro velatur amictu
 Aesoniamque capit pateram, quam munere gaudens 660
 liquerat hospitio pharetrasque rependerat auro
 Salmoneus, nondum ille furens, qui fingeret alti
 quadrifida trabe tela Iovis contraque ruenti
 aut Athon aut Rhodopen maestae nemora ardua Pisae
 aemulus et miseros ipse ureret Elidis agros. 665
 hac pelago libat latices et talibus infit:
 'di, quibus undarum tempestatisque sonorae
 imperium et magno penitus par regia caelo,
 tuque fretum divosque pater sortite biformes,
 seu casus nox ista fuit seu volvitur axis, 670
 ut superum sic claret opus, tollique vicissim
 pontus habet, seu te subitae nova puppis imago
 armorumque hominumque truces consurgere in iras
 impulit, haec luerim satis et tua numina, rector,
 iam fuerint meliora mihi. da reddere terris 675
 has animas patriaeque amplecti limina portae.
 tum quocumque loco meritas tibi plurimus aras
 pascit honos, ubicumque rotis horrendus equisque

654 ad Aeoliam t. s. aequore portam *Langen*, ad aeoliae
 t. s. aequora porte *V*, ab aeoliae t. s. aequore portae *C*
 658 ulnis *SM*, ulnus *V* 659 ductor *X²P*, doctor *V*
 662 qui *Declerg*, cum *V* 663 ruenti *Heinsius*, ruente *V*
 665 ureret aelidis *X²*, urire caelidis *V* 668 regia *MN*,
 regio *V* 669 Tuque *SM*, Tu quoque *V* 671 claret *Sud-*
haus, staret *V*; cf. *Manil. IV 915—921* 676 limina *S*, li-
 mine *V* 677 meritas *T*, miritis *V* 678 Pascet *C^b* (*in scho-*
liis Carr. nihil de C affert) | horrendus equisque *NT*, horren-
 et equis *V*

stas, pater, atque ingens utrimque fluentia Triton
 frena tenet, tantus nostras condere per urbes.' 680
 dixerat haec. oritur clamor dextraeque sequuntur
 verba ducis. sic cum stabulis et messibus ingens
 ira deum et Calabri populator Sirius arvi
 incubuit, coit agrestum manus anxia priscum
 in nemus, et miseris dictat pia vota sacerdos. 685
 ecce autem molli Zephyros descendere lapsu
 aspiciunt; volat immissis cava pinus habenis
 infunditque salum et spumas vomit aere tridenti:
 Tiphys agit tacitique sedent ad iussa ministri;
 qualiter ad summi solium Iovis omnia circum 690
 prona parata deo, ventique imbresque nivesque
 fulguraque et tonitrus et adhuc in fontibus amnes.

At subitus curaque ducem metus acrior omni
 mensque mali praesaga quatit, quod regis adortus
 progeniem raptoque dolis crudelis Acasto 695
 cetera nuda neci medioque in crimine patrem
 liquerit ac nullis inopem vallaverit armis,
 ipse procul nunc tuta tenens; ruat omnis in illum
 quippe furor. nec vana pavet trepidatque futuris.

Saevit atrox Pelias inimicaque vertice ab alto 700
 vela videt nec qua se ardens effundere possit.
 nil animi, nil regna iuvant; fremit obice ponti
 clausa cohors telisque salum facibusque coruscat.
 haut secus, aerisona volucer cum Daedalus ora
 prosiluit iuxtaque comes brevioribus alis, 705
 nube nova linquente domos, Minoia frustra
 infremuit manus et visu lassatur inani
 omnis eques plenisque redit Gortyna pharetris.

679 Stas *SM*, Stat *VC* | atque *vulgo*, aq. *V* 680 con-
 dere *Heinsius*, concede *V* 681 dextraeque *cod. Harlesii*,
 dextraque *VC* | sequuntur *Pius*, sequentum *V* 683 calabri
M, celabri *V* 684 anxia *V*, inscia *C* 695 raptoque *SM*²,
 rapto *V* 698 illum *Kr.*, illis *V*, illos *X²M* 704 ora *C*,
 ira *V* 708 eques *nonnulli apud Pium*, equis *V*

quin etiam in thalamis primoque in limine Acasti
 fusus humo iuvenis gressus et inania signa 710
 ore premit sparsisque legens vestigia canis
 'te quoque iam maesti forsan genitoris imago,
 nate', ait 'et luctus subeunt suspiria nostri,
 iamque dolos circumque trucidis discrimina leti
 mille vides. qua te, infelix, quibus insequar oris? 715
 non Scythicas ferus ille domos nec ad ostia Ponti
 tendit iter, falsae sed captum laudis amore
 te, puer, in nostrae durus tormenta senectae
 nunc lacerat. celsis an si freta puppibus essent
 pervia, non ultro iuvenes classemque dedissem? 720
 o domus, o freti nequiquam prole penates.'
 dixit et extemplo furiis iraque minaci
 terribilis: 'sunt hic etiam tua vulnera, praedo,
 sunt lacrimae carusque parens.' simul aedibus altis
 itque reditque fremens rerumque asperrima versat: 725
 Bistonas ad meritos cum cornua saeva Thyoneus
 torsit et infelix iam mille furoribus Haemus,
 iam Rhodopes nemora alta gemunt, talem incita longis
 porticibus coniunxque fugit natiue Lycurgum.
 Tartareo tum sacra Iovi Stygiisque ferebat 730
 manibus Alcimede tanto super anxia nato,
 siquid ab excitis melius praenosceret umbris.
 ipsum etiam curisque parem talesque prementem
 corde metus ducit, facilem tamen, Aesona coniunx.
 in scrobibus cruor et largus Phlegethontis aperti 735
 stagnat honos, saevoque vocat grandaeva tumultu
 Thessalis exanimes atavos magnaepotem
 Pleiones. et iam tenues ad carmina vultus

709 acasti *SM*, acati *V* 710 humo *SCM*², homo *V*,
 humi *N* 721 penates *Balbus*, nepotes *V* 723 uulnera
SM, uulnere *V* 725 rerumque *Iunt.*¹, regumque *V*
 726 Thyoneus *Bon.*², thyone *VS* 730 sacra *SM*², sacri *V*
 734 ducit *Bon.*¹, dicit *V* 735 scrobibus *SM*, sacro uibus
V | operti *C* 737 Thessalis *M*, Thessales *V* | nepotem
M, nepote *V*

extulerat maestosque tuens natumque nurumque
 talia libato pandebat sanguine Cretheus: 740
 'mitte metus, volat ille mari quantumque propinquat,
 iam magis atque magis variis stupet Aea deorum
 prodigiis quatiuntque truces oracula Colchos.
 heu quibus ingreditur fatis, qui gentibus horror
 pergit. mox Scythiae spoliis nuribusque superbus 745
 adveniet; cuperem ipse graves tum rumpere terras.
 sed tibi triste nefas fraternaue turbidus arma
 rex parat et saevos irarum concipit ignes.
 quin rapis hinc animam et famulos citus effugis artus?
 i, meus es, iam te in lucos pia turba silentum 750
 secretisque ciet volitans pater Aeolus arvis.'

Horruit interea famulum clamore supremo
 maesta domus, regemque fragor per moenia differt
 mille ciere manus et iam dare iussa vocatis.
 flagrantes aras vestemque nemusque sacerdos 755
 praecipitat, subitisque pavens circumspicit Aeson,
 quid moveat. quam multa leo cunctatus in arta
 mole virum rictuque genas et lumina pressit,
 sic curae subiere ducem, ferrumne capessat
 imbelli atque aevi senior gestamina primi 760
 an patres regnique acuat mutabile vulgus.
 contra effusa manus haerensque in pectore coniunx
 'me quoque' ait 'casus comitem quicumque propinquat
 accipies, nec fata traham natumque videbo
 te sine, sat caeli patiens, cum prima per altum 765
 vela dedit, potui quae tantum ferre dolorem.'
 talia per lacrimas. et iam circumspicit Aeson,
 praeveniat quo fine minas, quae fata capessat

742 stupet Aea *cod. Harlesii*, stupe acta V 749 hinc
etiam V habet | effugis SM, effugit V 750 in M, om. V |
 silentis Sudhaus, ex Verg. Georg. I 476 751 aruis V, antris
 C 755 in hiatum terrae vel humi proturbat aram, *στολήν*
μαγικήν (Luc. Men. 8), frondem perterrita Alcimede 759 sub-
 iere SM, subiecere V 761 acuat Bon.¹, acuat V 767 per-
 lacrimans C 768 quae fata Pius, quo fata V

digna satis: magnos obitus natumque domumque
et genus Aeolium pugnataque poscere bella. 770
est etiam ante oculos aevi rudis altera proles,
ingentes animos et fortia discere facta
quem velit atque olim leti meminisse paterni.
ergo sacra novat. veteris sub nocte cupressi
sordidus et multa pallens ferrugine taurus 775
stabat adhuc, cui caeruleae per cornua vittae
et taxi frons hirta comis; ipse aeger anhelans
impatiensque loci visaque exterritus umbra.
hunc sibi praecipuum gentis de more nefandae
Thessalis in seros Ditis servaverat usus: 780

.
tergeminam cum placat eram Stygiasque supremo
obsecrat igne domos, iam iam exorabile retro
carmen agens; neque enim ante leves niger avehit umbras
portitor, et vinetae primis stant faucibus Orci.
illum ubi terrificis superesse in tempore sacris 785
conspexit, statuit leto supremaque fatur
ipse manu tangens damnati cornua tauri:
'vos, quibus imperium Iovis et non segne peractum
lucis iter, mihi conciliis, mihi cognita bellis
nomina magnorum fama sacrata nepotum; 790
tuque, excite parens umbris, ut nostra videres
funera et oblitos superum paterere dolores,
da placidae mihi sedis iter meque hostia vestris
conciliet praemissa locis. tu, nuntia sontum
virgo Iovi, terras oculis quae prospicis aequis, 795
ultricesque deae Fasque et grandaeva Furorum

769 obitus *Bon.*¹, obitū *V* 771 aevi *CT*, aeuū *V*, re-
rum *Iunt.*¹ 774 novat *Bon.*¹, noua *V* 778 Inpatiensque *S*,
que *om. V.* post 780 versus excidit huius fere sententiae <tal-
enim diro mactatur victima ferro,> terg. cum pl.; 781—784
mos describitur, non actio narratur. ad retro agens cf. *Lucr.*
VI 381 *Hor. epod.* 17, 7 784 vinetae *Iacobs*, cunctae *V*
785 sacris *Burmman*, sacri *V* 786 leto sc. suo (*Renkema*)
795 oculis *SM*², oculos *V*

Poena parens, meritis regis succedite tectis
 et saevas inferte faces. sacer effera raptet
 corda pavor; nec sola mei gravia adfore nati
 arma ratemque putet: classes et Pontica signa 800
 atque indignatos temerato litore reges
 mente agitet semperque metu decurrat ad undas
 arma ciens; mors sera viam temptataque claudat
 effugia et nostras nequeat praecurrere diras,
 sed reduces iam iamque viros auroque coruscum 805
 cernat iter. stabo insultans et ovantia contra
 ora manusque feram. tum, vobis siquod inausum
 arcanumque nefas et adhuc incondita leti
 sors superest, date fallaci pudibunda senectae
 exitia indecoresque obitus. non Marte nec armis 810
 aut nati, precor, ille mei dignatus ut umquam
 ense cadat; quae fida manus, quae cara suorum
 diripiat laceretque senem nec membra sepulchro
 contegat. haec noster de rege piacula sanguis
 sumat et heu cunctae quas misit in aequora gentes.' — 815
 adstitit et nigro fumantia pocula tabo
 contigit ipsa gravi Furiarum maxima dextra;
 illi avidae exceptum pateris hausere cruorem.

Fit fragor; inrumpunt foribus qui saeva ferebant
 imperia et strictos iussis regalibus enses. 820
 in media iam morte senes suffectaque leto
 lumina et undanti revomentes veste cruorem
 conspiciunt; primoque rudem sub limine rerum
 te, puer, et visa pallentem morte parentum
 diripiunt adduntque tuis. procul horruit Aeson 825
 excedens memoremque tulit sub nubibus umbram.

808 incognita *plerique*, sed cf. 531, Aetna 234 811 nati
om. V, hic add. *M*, post mei *S* 815 huc transtulit *Iunt.*¹,
 post 822 habet *V* 816 pocula *SM*, procula *V* 819 fori-
 bus *Heinsius*, cf. *II* 220, sonitus *V*, sonitu *S* | ferebat *Im-*
perio V, corr. *S* 822 revomentes *Pius*, reuomente *V*
 824 pallentem *SM*, pallantem *V* 825 Diripiunt *Bon.*² (*Dirr.*
*Bon.*¹), Deripiunt *V*, cf. 813, *II* 240

Cardine sub nostro rebusque abscissa supernis
 Tartarei sedet aula patris, non illa ruenti
 accessura polo, victam si volvere molem
 ingenti †iacet ore Chaos, quod pondere fessam 830
 materiem lapsumque queat consumere mundum.
 hic geminae aeternum portae, quarum altera dura
 semper lege patens populos regesque receptat;
 ast aliam temptare nefas et tendere contra:
 rara et sponte patet, siquando pectore ductor 835
 vulnera nota gerens, galeis praefixa rotisque
 cui domus aut studium mortales pellere curas,
 culta fides, longe metus atque ignota cupido,
 seu venit in vittis castaque in veste sacerdos.
 quos omnes lenis plantis et lampada quassans 840
 progenies Atlantis agit. lucet via late
 igne dei, donec silvas et amoena piorum
 deveniant camposque, ubi sol totumque per annum
 durat aprica dies thiasique chorique virorum
 carminaque et quorum populis iam nulla cupido. 845
 has pater in sedes aeternaque moenia natum
 inducitque nurum. tum porta quanta sinistra
 poena docet maneat Pelian, quo limine monstrat.
 mirantur tantos strepitus turbamque ruentem
 et loca et infernos almae virtutis honores. 850

827 abscissa *C Ald.*, adscisa *V*, abscisa *Barth* 830 iacet
V, iuvet vel similia *Sudhaus*, ut continuentur versus; lacunam
 ante hunc vs. suspicati sunt plerique; in marg. *C* ad supple-
 dum vs. 829 hic fuit versus Iuppiter et primae velit omnia red-
 dere massae. 836 gerens *S*, marg. add. *M*¹, cerens *V* 841
 841 lucet *SM*², luget *V* 843 Deveniant *S*, Daueniant *V*,
 Adueniant *M* 844 chorique *XM*, chori *V*

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER SECUNDUS.

Interea scelerum luctusque ignarus Iason
alta secat; neque enim patrios cognoscere casus
Iuno sinit, mediis ardens ne flectat ab undis
ac temere in Pelian et adhuc obstantia regis
fata ruat placitosque deis ne deserat actus. 5

Iamque fretis summas aequatum Pelion ornos
templaque Tisaeae mergunt obliqua Dianae;
iam Sciathos subsedit aquis, iam longa recessit
Sepias; attollit tondentes pabula Magnes
campus equos; vidisse putant Dolopeia busta 10
intransemque Amyron curvas quaesita per oras
aequora, flumineo cuius redeuntia vento
vela legunt; remis insurgitur. inde salutant
Eurymenas; recipit velumque fretumque reversus
auster, et in nubem Minyis repetentibus altum 15
Ossa redit. metus ecce deum damnataque bello
Pallene, circumque vident immania monstra
terrigenum caelo quondam adversata gigantum,
quos scopulis trabibusque parens miserata iugisque
induit et versos extruxit in aethera montes. 20

5 ne *Heinsius*, neu *V* 6 fretis *C*, freti *V* 7 Tisaeae
Ald., pisaeae *V* 11 Amyron *Maserius* (*Apoll. Rhod. I 596*),
myrin *V*, amyryn *C* 14 reversus *Bon.*¹, reuerso *V*, reuersum
C 15 repentibus *V*, *corr. X²M²*

quisque suas in rupe minas pugnamque metusque
 servat adhuc; quatit ipse hiemes et torquet ab alto
 fulmina crebra pater; scopulis sed maximus illis
 horror abest, Sicula pressus tellure Typhoeus.
 hunc profugum et sacras revomentem pectore flammās, 25
 ut memorant, prensū ipse comis Neptunus in altum
 abstulit implicuitque vadis totiensque cruenta
 mole resurgentem torquentemque anguibus undas
 Sicanium dedit usque fretum cumque urbibus Aetnam
 intulit ora premens. trux ille eiectat adesi 30
 fundamenta iugi; pariter tunc omnis anhelat
 Trinacria, iniectam fesso dum pectore molem
 commovet experiens gemituque reponit inani.

Iamque Hyperionius metas maris urget Hiberi
 currus et evectae prono laxantur habenae 35
 aethere, cum palmas Tethys grandaeva sinusque
 sustulit et rupto sonuit sacer aequare Titan.
 auxerat hora metus, iam se vertentis Olympi
 ut faciem raptosque simul montesque locosque
 ex oculis circumque graves videre tenebras. 40
 ipsa quies rerum mundique silentia terrent
 astraque et effusis stellatus crinibus aether.
 ac velut ignota captus regione viarum
 noctivagum qui carpit iter non aure quiescit,
 non oculis, noctisque metus niger auget utrimque 45
 campus et occurrens umbris maioribus arbor,
 haud aliter trepidare viri. sed pectora firmans
 Hagniadēs 'non hanc' inquit 'sine numine pinum
 derigimus, nec me tantum Tritonia cursus

26 altum *S*, altu *V*, alto *C* 28 undas *SM*, aindas *V*
 29 dedit: cf. *Stat. Theb. I* 568 | aetnam *M*, aeternam *V*
 30 adesi *X²M*, adesit *V* 31 omnis *M*, omnes *V* 32 iniectam *OQ*, iniecta *V* 33 Commovet *Bon.¹*, Cū movet *V*
 38 Auxerat *M*, Auserat *V* 44—46 habet *Par.* 45 Non *V*, Au *Par.* | uetus *Par.* (metus *correctum*) | utrunque *Par.*
 46 Corpus *Par.* | occurrit *Par.* 48 numine *X¹ corr.*, *M*, nomine *V* 49 Dirigimus *OQ*

erudiit; saepe ipsa manu dignata carinam est. 50
 an non experti, subitus cum luce fugata
 horruit imbre dies? quantis, pro Iuppiter, austris
 restitimus, quanta quotiens et Palladis arte
 incassum decimae cecidit tumor arduus undae.
 quin agite, o socii; micat immutabile caelum 55
 puraque nec gravido surrexit Cynthia cornu,
 nullus in ore rubor, certusque ad talia Titan
 integer in fluctus et in uno decidit auro.
 adde, quod in noctem venti veloque marique
 incumbunt magis et tacitis ratis ocior horis. 60
 atque adeo non illa sequi mihi sidera monstrat,
 quae delapsa polo reficit mare: tantus Orion
 iam cadit, irato iam stridet in aequore Perseus:
 sed mihi dux, vetitis qui numquam conditus undis
 axe nitet serpens septenosque implicat ignes.' 65
 sic ait et certi memorat qui vultus Olympi,
 Pleiones Hyadumque locos, quo sidere vibret
 Ensis et Actaeus niteat qua luce Bootes.
 haec ubi dicta dedit, Cereris tum munere fessas
 restituunt vires et parco pectora Baccho. 70
 mox somno cessere; regunt sua sidera puppem.
 Iamque sub Eoae dubios Atlantidis ignes
 albet ager, motisque truces ab ovilibus ursi
 tuta domosque petunt, raras et litus in altum
 mittit aves, cum primus equis exegit anhelis 75

51 an *Balbus*, At *V* 53 arte *X²M*, arta *V* 57 ore
VC^a, orbe *C^b* 58 auro *Thomas Phaedr*us (cf. *Verg. Georg. I*
458 sqq.), euro *VC* 59 (ab in) et 60 habet *Par.* 60 ratis
V, uitis *Par.* 61 monstrat *Voss*, monstrant *V*; monstrat
scil. Pallas; redit enim *Tiphys* ad illud erudiendi (49, 50), quod
tetigerat tantum, munus; monstrat iuxta sidera in monstrant
pessumdatum videtur 64 conditur *C* 67 *Pleiadas Hein-*
sius | quo *P*, quos *V* 69 munere *SM*, muneres *V*
 70 pectora *Sudhaus*, cf. *Bacch. fr. 20, 2 et 11*, coriolo *V*, cor-
 pora *X²M* 72 atlantidis *M*, athlantidis *OQ*, altantidis *V*
 75 primus *SM²*, primis *V*

Phoebus Athon mediasque diem dispersit in undas.
 certatim remis agitur mare rostraque cursu
 prima tremunt, et iam summis Vulcania surgit
 Lemnos aquis tibi per varios dilecta labores,
 Ignipotens; nec te furiis et crimine matrum 80
 terra fugat meritique piget meminisse prioris.

Tempore quo primum fremitus insurgere opertos
 caelicolum et regni sensit novitate tumentes
 Iuppiter aetheriae nec stare silentia pacis,
 Iunonem volucris primam suspendit Olympo 85
 horrendum chaos ostendens poenamque barathri.
 mox etiam pavidae temptantem vincula matris
 solvere praerupti Vulcanum vertice caeli
 devolvit; ruit ille polo noctemque diemque
 turbinis in morem, Lemni cum litore tandem 90
 insonuit. vox inde repens ut perculit urbem,
 adclinem scopulo inveniunt miserentque foveantque
 alternos aegro cunctantem poplite gressus.
 hinc reduci superas postquam pater adnuit arces,
 Lemnos cara deo, nec fama notior Aetne 95
 aut Lipares domus: has epulas, haec templa peracta
 aegide et horridici formatis fulminis alis
 laetus adit. contra Veneris stat frigida semper
 ara loco, meritas postquam dea coniugis iras
 horruit et tacitae Martem tenuere catenae. 100
 quocirca struit illa nefas Lemnoque merenti
 exitium furiale movet. neque enim alma videri
 tantum: eadem tereti crinem subnectitur auro
 sidereos diffusa sinus, eadem effera et ingens
 et maculis suffecta genas pinumque sonantem 105
 virginibus Stygiis nigramque simillima pallam.

76 undas *SM*, undis *V* 79 dilecta *Lennepe*, defleta *V*
 80 furiis *X² M*, fariis *V* 81 fugat *S*, fugae *V* *clare exhibet*
 86 poenamque *M² C*, poenasque *S*, poenaeque *V* 94 reduci *S* ut vid., *M*, rudici *V* 103 tantum: eadem *Sudhaus*,
cf. V 436, lā tumea cum *V* | tereti *X² in marg.*, *M*, reti *V*
 106 pallam *Bon.²*, palnam *VC*

Iamque dies aderat. Thracas qui fuderat armis
 dux Lemni, puppes tenui contexere canna
 ausus et inducto cratem defendere tergo,
 laeta mari tum signa refert, plenasque movebant 110
 armentis nuribusque rates. et barbara vestis
 et torques insigne loci. sonat aequore clamor:
 'o patria, o variis coniunx nunc anxia curis,
 has agimus longi famulas tibi praemia belli',
 cum dea se piceo per sudum turbida nimbo 115
 praecipitat. Famamque vagam vestigat in umbra.
 quam pater omnipotens digna atque indigna canentem
 spargentemque metus placidis regionibus arcet
 aetheris: illa fremens habitat sub nubibus imis,
 non erebi, non diva poli, terrasque fatigat 120
 quas datur. audentem primi spernuntque fiventque,
 mox omnes agit et motis quatit oppida linguis.
 talem diva sibi scelerisque dolique ministram
 quaerit avens. videt illa prior, iamque advolat ultro
 impatiens, iamque ora parat, iam suscitatur aures. 125
 hanc superincendit Venus atque his vocibus implet:
 'vade age et aequoream, virgo, delabere Lemnon
 et cunctas mihi verte domos, praecurrere qualis
 bella soles, cum mille tubas armataque campis
 agmina et innumerum flatus cum fingis equorum. 130
 adfore iam luxu turpique cupidine captos
 fare viros carasque toris inducere Thressas.
 haec tibi principia, hinc rabidas dolor undique matres
 instimulet: mox ipsa adero ducamque paratas.'
 Illa abit et mediam gaudens defertur in urbem 135
 et primam Eurynomen, qua proxima limina Codri,
 occupat exesam curis castumque cubile

108 puppes *M*, puppe *V* 111 it barbara *Pius*; cf. *praef.*
 114 Has *S*, Hos *V* 116 umbra *M*, umbro *V* 117—122 ha-
 bet *Par.* | Rex superum famam digna *Par.* 122 linguis *M*,
 linquis *V* 130 fingis *M ex corr.*, fringis *V* 132 fare *Bon.*¹,
 Faue *V* 133 rabidas *VSM*, rapidas *Thilo* 135 abit *M*, dabit
V 136 om. *C* | qua *Sudhaus ex V* 327, ac *V*, ad *Carrion*

servantem: manet illa viro famulasque fatigat
 litoribus, tardi reputant quae tempora belli
 ante torum et longo mulcent insomnia penso. 140
 huic dea cum lacrimis et nota veste Neerae
 icta genas 'utinam non hic tibi nuntius essem,
 o soror, aut nostros' inquit 'prius unda dolores
 obruat, in tali quoniam tibi tempore coniunx
 sic meritaе, votis quem tu fletuque requiris, 145
 heu furit et captae indigno famulatur amore.
 iamque aderunt, thalamisque tuis Threissa propinquat
 non forma, non arte colus, non laude pudoris
 par tibi nec magni proles praeclara Dorycli,
 picta manus ustoque placet sed barbara mento. 150
 ac tamen hos aliis forsan solabere casus
 tu thalamis fatoque leges meliore penates:
 me tua matris egens damnataque paelice proles
 exanimat, quam iam miseros transversa tuentem
 letalesque dapes infectaque pocula cerno. 155
 scis simile ut flammis simus genus; adde cruentis
 quod patrium saevire Dahis. iam lacte ferino,
 iam veniet durata gelu. sed me quoque pulsam
 fama viro, nostrosque toros virgata tenebit
 et plaustro direpta nurus.' sic fata querellas 160
 abscidit et curis pavidam lacrimisque relinquit.
 transit ad Iphinoen isdemque Amythaonis implet
 Olenique domum furiis; totam inde per urbem
 personat, ut cunctas agitent expellere Lemno,
 ipsi urbem Thressaeque regant. dolor iraque surgit: 165

139 litoribus *intellego* iteratis ad litus itionibus (*cf.* 283
 furtis), velleribus *Ald.*, *vulgo* 141 Neerae *Ald.*, *neaera V*

148 forma *nonnulli apud Pium*, fama *V* 150 ustoque
*Bon.*¹, usto *V* 151 aliis *Heinsius*, tales *V* 154 Exanimat
M^r, Examinat *V* 156 *ut supra nisi simili V*, Scis sumus
 ut similes flammis genus adde cruentis Quod patrium saevire
 (patruum servire *C^a*) dabis *C* 159 uirgata *V*, ingrata *C*
 160 direpta *T Bon.*², directa *VC*, derepta *Vossius* 164 ut
*Bon.*¹, et *V* 165 regant *M²*, regnant *V*

obvia quaeque eadem traditque auditque, neque ulli
 vana fides. tum voce deos et questibus implent,
 oscula iamque toris atque oscula postibus ipsis
 ingeminant lacrimisque iterum visuque morantur.
 prosiliunt nec tecta virum thalamosque revisunt 170
 amplius; adglomerant sese nudisque sub astris
 condensae fletus acuunt ac dira precantur
 coniugia et Stygias infanda ad foedera taedas.

Has inter medias Dryopes in imagine maestae
 flet Venus et saevis ardens dea planctibus instat 175
 primaque 'Sarmaticas utinam Fortuna dedisset
 insedis domos tristesque habitasse pruinas,
 plaustra sequi, vel iam patriae vidisse per ignes
 culmen agi stragemque deum; nam cetera belli
 perpetimur. mene ille novis, me destinat amens 180
 servitiis, urbem aut fugiens natosque relinquam?
 non prius ense manus raptoque armabimus igne,
 dumque silent ducuntque nova cum coniuge somnos,
 magnum aliquid spirabit amor?' tunc ignea torquens
 lumina praecipites excussit ab ubere natos. 185

ilicet arrectae mentes, evictaque matrum
 corda sacer Veneris gemitus rapit: aequora cunctae
 prospiciunt simulantque choros delubraque festa
 fronde tegunt laetaeque viris venientibus adsunt.
 iamque domos mensasque petunt; discumbitur altis 190
 porticibus; sua cuique furens festinaque coniunx
 adiacet, inferni qualis sub nocte barathri
 adcubat attonitum Phlegyan et Thesea iuxta
 Tisiphone saevasque dapes et pocula libat,
 tormenti genus, et nigris amplectitur hydrys. 195

166 traditque *Pius*, trahitque *V*, retrahitque *C* 167 vana
*Iunt.*¹, *Vna V* | et *om. V*, *add. M*², tum *S* 168 adque *V*,
 iamque *C* 169 visuque *Bon.*¹, uisumque *V* 176 dedisses
C 178 *construo*: patriae culmen (*an culmina?*) per ignes agi
 (*i. e. ignibus rapi*), *cf. Sen. Med. 148 sq.* 179 Fulmen *C* |
 agi *C Bon.*¹, agis *V* 181 aut *V*, ut *C* 185 ubere *S*, ur-
 bere *V* 186 euictaque *X*²*M*, uictaque *V* 191 cuique *X*,
 cui *V* 193 Occubat *C*

Ipsa Venus quassans undantem turbine pinum
 adglomerat tenebras pugnaeque adcincta trementem
 desilit in Lemnon; nimbis et luce fragosa
 prosequitur polus et tonitru pater auget honoro.
 inde novam pavidas vocem furibunda per auras 200
 congeminat, qua primus Athos et pontus et ingens
 Thraca palus pariterque toris exhorruit omnis
 mater et adstricto riguerunt ubere nati.
 adcelerat Pavor et Geticis Discordia demens
 e stabulis atraeque genis pallentibus Irae 205
 et Dolus et Rabies et Leti maior imago
 visa truces exerta manus, ut prima vocatu
 intonuit signumque dedit Mavortia coniunx.

Hic aliud Venus et multo magis ipsa tremendum
 orsa nefas gemitus fingit vocesque cadentum 210
 inrupitque domos et singultantia gestans
 ora manu taboque sinus perfusa recenti
 arrectasque comas 'meritos en prima revertor
 ulta toros, premit ecce dies'. tum verbere victas
 in thalamos agit et cunctantibus invenit enses. 215
 unde ego tot scelerum facies, tot fata iacentum
 exsequar? heu, vatem monstris quibus intulit ordo,
 quae se aperit series. o qui me vera canentem
 sistat et hac nostras exsolvat imagine noctes.
 invadunt aditus et quondam cara suorum 220
 corpora, pars ut erant dapibus vinoque soporos,
 pars conferre manus etiam magnisque paratae
 cum facibus quosdam insomnes et cuncta tuentes:
 sed temptare fugam prohibetque capessere contra
 arma metus: adeo ingentes inimica videri 225

196 pinum *V*, pontum *C* 197 Adglomerat (*X*²) tenebras
P, Adglomerit tenebrat *V* 202 Thraca pavet *Pierson*, Haupt |
 pariterque *M*, paterque *V* 203 ubere *M*^r, ubera *V*
 212 recenti *SM*, recaedenti *V* 213—262 bis leguntur in *V*
 (*V*^a et *V*^b) 213 arrectosque *V*^b | meritas *C* 214 uictas
V, ductas *C* 215 Inthamos *V*^b 218 series *V*, facies *C*
 219 Sista *V*^a 222 magnisque *T*, magnosque *V* 224 ca-
 pescere *V*^b

diva dabat, notaque sonat vox coniuge maior;
 tantum oculos pressere manu, velut agmina cernant
 Eumenidum ferrumve super Bellona coruscet.
 hoc soror, hoc coniunx, propiorque hoc nata parensque
 saeva valet, prensosque toris mactatque trahitque 230
 femineum genus, immanes quos sternere Bessi
 nec Geticae potuere manus aut aequoris irae.
 it cruor in thalamis, et anhela in pectore fumant
 vulnera, seque toris misero luctamine trunci
 devolvunt. diras aliae ad fastigia taedas 235
 iniciunt adduntque domos. pars ignibus atris
 effugiunt propere, sed dura in limine coniunx
 obsidet, et viso repetunt incendia ferro.
 ast aliae Thressas labem causamque furorum
 diripiunt; mixti gemitus clamorque precantum 240
 barbarus, ignotaeque implebant aethera voces.

Sed tibi nunc quae digna tuis ingentibus ausis
 ora feram, decus et patriae laus una ruentis,
 Hypsipyle? non ulla meo te carmine dictam
 abstulerint, durent Latiis modo saecula fastis 245
 Iliacique lares tantique palatia regni.
 inruerant actae pariter nataeque nurusque,
 totaque iam sparsis exarserat insula monstis.
 illa pias armata manus 'fuge protinus urbem
 meque, pater; non hostis', ait 'non moenia laesi 250
 Thraces habent: nostrum hoc facinus; ne quaere, quis
 auctor.

iam fuge, iam dubiae donum rape mentis et ense

226 magior <i>V^a</i>	227 presere <i>V^a</i> manu <i>Burmann</i> ,
<i>om. V</i> , metu <i>C</i>	230 <i>Seua M^r</i> , <i>Seu V</i>
<i>V^a</i> innagines <i>V^b</i>	231 <i>Temineum</i>
237 properes et <i>V</i> dira <i>C</i>	233 it <i>Sabellicus</i> , His <i>VC</i> cruos <i>V^b</i>
238 <i>incen</i> tha <i>V^a</i>	239 fu-
rorum <i>M^r</i> , furorem <i>V</i>	240 <i>om. V^aS</i> Diripicunt <i>V^b</i>
precanum <i>V^b</i>	241 <i>om. V^b</i>
242 ausis <i>hic om. V^a</i> , <i>add.</i>	
<i>in fine vs. 243</i>	243 Ora <i>V</i> , orsa <i>Heinsius</i>
244 <i>in marg.</i>	
<i>inf. habet V^b</i>	247 Inrueant <i>V^a</i> , Inruerent <i>V^b</i>
251 fa-	
cinus <i>S</i> , facimus <i>V</i> nequeis auctor <i>V^b</i>	

tu potius, miserere, tene.' tunc excipit artus
 obnubitque caput tacitumque ad conscia Bacchi
 templa rapit primoque manus a limine tendens 255
 'exime nos sceleri, pater, et miserere piorum
 rursus' ait. tacita pavidum tunc sede locavit
 sub pedibus dextraque dei; latet ille receptus
 veste sacra; voces chorus et trieterica reddunt
 aera sonum, fixaeque fremunt in limine lynces. 260
 regina ut roseis Auroram surgere bigis
 vidit et insomni lassatas turbine tandem
 conticuisse domos, stabilem quando optima facta
 dant animum maiorque piis audacia coeptis,
 serta patri iuvenisque comam vestesque Lyaei 265
 induit et medium curru locat aeraque circum
 tympanaque et plenas tacita formidine cistas.
 ipsa sinus hederisque ligat famularibus artus
 pampineamque quatit ventosis ictibus hastam
 respiciens, teneat virides velatus habenas 270
 ut pater, e nivea tumeant ut cornua mitra
 et sacer ut Bacchum referat scyphus. impulit acri
 tum validas stridore fores rapiturque per urbem
 talia voce canens: 'linque o mihi caede madentem,
 Bacche, domum; sine foedatum te funere pontus 275
 expiet et referam lotos in templa dracones.'
 sic medios egressa metus; facit ipse verendam
 nam deus et flatu non inscia gliscit anhelu.

253 miserere tene *V*^b, misereretene *V*^a, miserae retine *C*
 255 rabit *V*^a 258 dei *SM*, diei *V* 259 chorus sc. *Bacchi*
comitum simulacra 260 lynces *Schmiedeberg*, tygues *V*^a, ty-
 gers *V*^b, tigres *vulgo* 262 lasatas *V*^b 263 stabilem certe
 optima facta Dant animum *habet Par.* | fata *V* 267 tacita
M^r, tacitas *V* 268 famularibus *M*, famuluribus *V* 271 e
Kr., om. *V*, et *C*, in *Baehrens* 274 ante 273 in *V*, sed *notis*
verus ordo restitutus est. in S hic est ordo 275, 274, 273
 275 feda tūnte *V*, corr. *M*, foeda tumente *S* | pontus *M*,
 ponus *V* 277 egressa *X*² *M*, agra^ssa *V* | ferendam *V*¹, fu-
 rendam *S* 278 anhelu *Bon.*¹, anhele *V*

iamque senem tacitis saeva procul urbe remotum
 occulerat silvis, ipsam sed conscius ausi 280
 nocte dieque Pavor fraudataque turbat Erinys.
 non similes iam ferre choros (semel orgia fallunt)
 audet, non patrios furtis accedere saltus,
 et fuga diversas misero quaerenda per artes.
 visa ratis saevae defecta laboribus undae, 285
 quam Thetidi longinqua dies Glaucoque repostam
 solibus et canis urebat luna pruinis.
 huc genitorem altae per opaca silentia noctis
 praecipitem silvis rapit et sic maesta profatur:
 'quam, genitor, patriam, quantas modo linquis inanis 290
 pube domos. pro dira lues, pro noctis acerbae
 exitium. talin possum te credere puppi,
 care parens? possum tantis retinere periclis?
 solvimus heu serum Furiis scelus. adnue votis,
 diva, soporiferas quae nunc trahis aequore bigas. 295
 non populos, non dite solum, non ulla parenti
 regna peto; patria liceat decedere terra.
 quando ego servato mediam genitore per urbem
 laeta ferar? quando hic lacrimas planctusque videbo?'
 dixerat. ille procul trunca fugit anxius alno 300
 Taurorum lucos, delubraque saeva Dianae
 advenit. hic illum tristi, dea, praeficis arae
 ense dato; mora nec terris tibi longa cruentis:
 iam nemus Egeriae, iam te ciet altus ab Alba
 Iuppiter et soli non mitis Aricia regi. 305

279 tacitis *Bon.*¹, tacitus *VSM* 280 occuluit *Thilo*, sed
cf. Neue, Formenlehre III 396 283 patrios furtis *V*, patrios
 (patriis *C*^b) bustis *C* | accedere *Bon.*¹, accendere *VC* 285 sae-
 uae *M*², seu *V* 286 thetidi *M*, tetih *V* 287 urebat *V dilu-*
cide 288 Huc *Bon.*¹, Hunc *V* 289 rapit et *Bon.*¹, raptet
V 290 inanes *nonnulli apud Pium*, inani *V* 292 possum
*X*², possunt *V* | credere *Bon.*², reddere *V* 294 serum *V*,
 miserum *C* | Furiis *Pius*, furtis *V*; *cf. praef.* 299 planctus-
 que *X*² *M*, plantusq^{ue} *V* 300 fuit *V*¹ *ut vid.* 301 Tauro-
 rum lucos *Sudhaus*, Taurorum locos *V*, Taurorumque locos *M*,
 vulgo 303 dato *M*, tato *V*

Arcem nata petit, quo iam manus horrida matrum
congruerat. rauco fremitu sedere parentum
natorumque locis vacuaeque in moenibus urbis
iura novant; donant solio sceptrisque paternis
ut meritam, redeuntque piae sua praemia menti. 310

Ecce procul validis Lemnon tendentia remis
arma notant; rapitur subito regina tumultu
conciliumque vocat. non illis obvia tela
ferre nec infestos derat furor improbus ignes,
ni Veneris saevas fregisset Mulciber iras. 315
tunc etiam vates Phoebo dilecta Polyxo —
non patriam, non certa genus, sed maxima †taetae

Proteaue ambiguum Phariis se <fingit> ab antris
huc rexisse vias iunctis super aequora phocis;
saepe imis se condit aquis cunctataque paulum 320
surgit ut auditas referens in gurgite voces —
'portum demus' ait, 'fatis haec, credite, puppis
advenit et levior Lemno deus aequore flexit
huc Minyas; Venus ipsa volens dat corpora iungi,
dum vires utero maternaque sufficit aetas.' 325
dicta placent, portatque preces ad litora Grais
Iphinoe; nec turba nocens, scelerisque recentis
signa movent, tollitque loci Cytherea timorem.

* * *

309 nouant donant *M*, nocant dobant *V* 310 redeunt

(om. que) etiam *V* 317 maxima taetā *V*, (caete *C*) 318 phariis ab *V*, pharii se patris ab *C*, phariis epatris ab *M* | lacunas sic fere supplevit Sudhaus sed maxima <iactans munera caelicolum maternaque nomina testans> Proteaque a. Phariis se <fingit> ab a. 319 iunctis *SM*^r, iniunctis *V* 320 Saepe imis *M*, Saepimis *V* 321 referens *SM*², refertis *V* 322 fati *Summers*, om. *V*, ait haec hospita *C* 323 Aduenit et *V*, Adueniet *C* 324 corpora *Burmann*, tempora *V*, foedera *Markland*, cf. *Stat. Theb. V* 138 de eadem re agentem 326 Grais *XM*, gris *V* 327 scelerisque *O*²*QC*, celerisque *V* | recentis *O*² in marg., nocentis *VC* Post 328 lacunam statuit Thilo; fort. etiam post 331 nonnulla desunt

protinus ingentem procerum sub nomine taurum
deicit, insuetis et iam pia munera templis 330
reddit, et hac prima Veneris calet ara iuvenca.

Ventum erat ad rupem, cuius pendentia nigris
fumant saxa iugis coquiturque vaporibus aer.
substitit Aesonides, atque hic regina precari
hortatur causasque docens 'haec antra videtis 335
Vulcanique' ait 'ecce domos: date vina precesque . . .
forsitan hoc factum taceat iam fulmen in antro:
nox dabit ipsa fidem, clausae cum murmura flammae,
hospes, et incussae sonitum mirabere massae.'
moenia tum viresque loci veteresque parentum 340
iactat opes. mediis famulae convivium tectis
expediunt; Tyrio vibrat torus igneus ostro.
stat maerens atavos reges regesque maritos
Thressa manus, quaecumque faces timuisse iugales
credita nec dominae sanctum tetigisse cubile. 345
iam medium Aesonides, iam se regina locavit,
post alii proceres; sacris dum vincitur extis
prima fames, circum pateris it Bacchus, et omnis
aula silet; dapibus coeptis mox tempora fallunt
noctis et in seras durant sermonibus umbras, 350
praecipueque ducis casus mirata requirit
Hypsipyle, quae fata trahant, quae regis agat vis
aut unde Haemoniae molem ratis: unius haeret
adloquio et blandos paulatim colligit ignes
iam non dura toris Veneri nec iniqua reversae, 355
et deus ipse moras spatiumque indulget amori.

331 hac *SM*, ac *V* | ueneris *M*, ueris *V* | calet *Bon.*¹,
caret *V* 334 aesonides *XM*, aesomnes *V* Post 336 vel
excidisse vel obliteratam esse sollemnem physicorum et periege-
tarum declamationem, interdiu cessare opus Vulcani, increbre-
scere nocte, testis est 338 341 iactat *Bon.*¹, lactet *V*
343 Stat *M*², Istat *V* 346 medium *Heinsius*, medi *V*, me-
dia *S* 351 ducis *M*², dices *V* 352 quo fata *Heinsius*,
fort. recte 355 Veneri *vulgo*, ueneris *V* 356 moras *SM*,
mora si *V*

Pliada lege poli nimboſo moverat aſtro
 Iuppiter aeternum volvens opus, et ſimul undis
 cuncta ruunt, unoque dei Pangaea ſub ictu
 Gargaraque et maeſti ſteterunt formidine luci. 360
 ſaevior haut alio mortales tempore gentes
 terror agit; tunc urget enim, tunc flagitat iras
 in populos Aſtraea Iovem terrisque relictis
 invocat adſiduo Saturnia ſidera queſtu.
 inſequitur niger et magnis cum fratribus Euris 365
 intonat Aegaeo, tenditque ad litora pontus;
 et lunam quarto denſam videt imbribus ortu
 Theſpiades, longus coeptis et fluctibus arcens
 qui metus. uſque novos divae melioris ad ignis
 urbe ſedent laeti Minyae viduiſque vacantes 370
 indulgent thalamis nimboſque educere luxu
 nec iam velle vias, zephyroſque audire vocantes
 diſſimulant, donec reſides Tirynthius heros
 non tulit, ipſe rati invigilans atque integer urbis:
 invidiſſe deos tantum maris aequor adortis, 375
 deſertasque domos, fraudataque tempore ſegni
 vota patrum. quid et ipſe viris cunctantibus adſit?
 'o miſeri quicumque tuiſ accessimus actis.
 Phaſin et Aeeten Scythicique pericula ponti
 redde' ait 'Aeſonide: me tecum ſolus in aequor 380
 rerum traxit amor, dum ſpes mihi ſiſtere montes
 Cyaneos vigilemque alium ſpoliare draconem.
 ſi ſedet Aegaei ſcopulos habitare profundi,
 hoc mecum Telamon peraget meus.' haec ubi dicta,

359 dei *M*, die *V* 360 maeſti ſteterunt *Pius*, maetiſ
 et erant *V* 361 mentes *Heinsius*, ſed cf. 363 362 Terror
SM, Tertor *V*, Tortor *C* 366 tenditque *SM*, denditque *V* |
 pontus *M*, pondus *V* 368 arcens *Sudhaus*, arcent *V*, arcet
*C Bon.*² 369 Qui *V*, Quem *C Bon.*² 374 inuigilans *M*¹
corr., inuigans *V* 376 Deſertasque *CM*^r, Diſertisque *V* |
 tempore *M*, tempora *V* 379 Phaſim et oeten *M*, Phaſine
 tamen *V* 383 habitare *SM*, habire *V* | profundi *M*², pro-
 fundo *V* 384 haec *SM*, hae *V*

haud secus Aesonides monitis accensus amaris, 385
 quam bellator equus, longa quem frigida pace
 terra iuvat, † brevis† in laevos piger angitur orbes,
 frena tamen dominumque velit, si Martius aures
 clamor et obliti rursus fragor impleat aeris.

tunc Argum Tiphynque vocat pelagoque parari 390
 praecipitat; petit ingenti clamore magister
 arma viros pariter sparsosque in litore remos.

Exoritur novus urbe dolor planctusque per omnes
 et facies antiqua domos. sibi moenia linqui
 en iterum; et quando natorum tempora, gentem 395
 qui recolant, qui sceptrā gerant? nunc triste nefandae
 noctis opus, vidui nunc illa silentia tecti
 saeva magis, thalamos excussaue vincla quod ausae
 induere atque iterum tales admittere curas.

ipsa quoque Hypsipyle subitos per litora cursus 400
 ut vidit totaque viros decedere Lemno,
 ingemit et tali compellat Iasona questu:

‘iamne placet primo deducere vela sereno,
 carius o mihi patre caput? modo saeva quierunt
 aequora. sic portus fugeret ratis, aspera si te 405
 Plias in adversae tenuisset litore Thraces.

ergo moras caelo cursumque tenentibus undis
 debuimus?’ dixit lacrimans haesuraue caro
 dona duci promit chlamydem textosque labores.
 illic servati genitoris conscia sacra 410

pressit acu currusque pios: stant saeva paventum
 agmina dantque locum; viridi circum horrida tela

386 quem X, quam V 387 frigida ... umbra iuvat, flecti
 in l. p. ang. o. *Sudhaus* 390 pelagoque *SM*, pelago V
 392 remos *X*² in marg., faemos V 396 gerant V, regant C

398 Saeua magis th. *O*², Saeuam at halamās V, Saeuit amor
 th. C | exclusaque C 399 Induere atque *cod. Harlesii*, In-
 bueratque V (Imb.) C 404 quierunt *Ald.*, quierant V
 405 sic *Bon.*², si V | post ratis *pc(vel potius pe) litt. in V*
exstant 408 lacrymans *Bon.*², lacrimas V 411 Pressit
 acu *CT*¹ *Iunt.*¹, Praesit a V 412 viridi *Barth*, uiridis V

silva tremit; mediis refugit pater anxius umbris.
 pars et frondosae raptus expresserat Idae
 illustremque fugam pueri; mox aethere laetus 415
 adstabat mensis, quin et Iovis armiger ipse
 accipit a Phrygio iam pocula blanda ministro.
 tunc ensem notumque ferens insigne Thoantis
 'accipe' ait, 'bellis mediaeque ut pulvere pugnae
 sim comes, Aetnaei genitor quae flammea gessit 420
 dona dei, nunc digna tuis adiungier armis.
 i, memor i terrae, quae vos amplexa quieto
 prima sinu, refer et domitis a Colchidos oris
 vela per hunc utero quem linquis Iasona nostro.'
 sic ait Haemonii labens in colla mariti. 425
 nec minus Orphea tristis cervice tuaque,
 Aeacide, et gemino coniunx a Castore pendet.

Has inter lacrimas legitur piger uncus harenis.
 iam remi rapuere ratem, iam flamina portant;
 spumea subsequitur fugientis semita clavi. 430
 tunc tenuis Lemnos transitque Electria tellus
 Threiciis arcana sacris. hic numinis ingens
 horror et incautis decreta piacula linguis.
 hanc demissa Iovi non umquam laedere fluctu
 audet hiems. sponte ipse deus tunc asperat undas, 435
 cum vetat infidos sua litora tangere nautas.
 obuius at Minyas terris adytisque sacerdos
 excipit hospitibus reserans secreta Thyotes.
 hactenus in populos vates, Samothracia, dicam:
 missa mane, sacrisque metum servemus opertis. 440
 illi sole novo laeti plenique deorum

416 mensis *X² M*, mmsis *V* 418 Thoantis *Bon.¹*, to-
 nantis *V* 419 medi(a)equae *OQPII*, mediae *V* 424 Vela
M, Ue *V* 426 tristis *M*, tristi *V* 431 transitque *T*,
 transitaque *V*, transibatque *C* 433 linguis *M*, linquis *V*
 435 undas *M*, in *V* nunc tantum und legitur, cetera plicatura
 tecta sunt 439 vates, Samothracia, dicam dubitanter *Sud-*
haus ex Apoll. Rhod. I 919, uates amothra cadiçam *V*, uates
 samothraca diemque *C* 440 missa *i. e.* silentio tecta

considunt transtris. iam quas praeviderat urbes
navita condebat, proraeque accesserat Imbros,
et sol aetherias medius conscenderat arces.

Thessala Dardaniis tunc primum puppis harenis 445
adpulit et fatis Sigeo litore sedit.

desiliunt: pars hinc levibus candentia velis
castra levat, tracto pars frangit adorea saxo
farra, citum strictis alius de cautibus ignem
ostendit foliis et sulphure pascit amico. 450

Alcides Telamonque comes dum litora blando
anfractu sinuosa legunt, vox accidit aures
flebile succedens, cum fracta remurmurat unda.

attoniti pressere gradum vacuumque secuntur
vocis iter. iam certa sonat, desertaque durae 455

virgo neci quem non hominum superumque vocabat?
acrius hoc instare viri succurrere certi;

qualiter, implevit gemitu cum taurus acerbo
avia frangentem morsu super alta leonem

terga ferens, coit e sparso concita mapali 460
agrestum manus et caeco clamore coloni.

constitit Alcides, visuque enisus in alta
rupe truces manicas defectaque virginis ora

cernit et ad primos turgentia lumina flexus;
exanimum veluti multa tamen arte coactum 465

maeret ebur, Pariusve notas et nomina sumit
cum lapis aut liquidi referunt miranda colores.

ductor ait: 'quod, virgo, tibi nomenque genusque,
quae sors ista, doce, tendunt cur vincula palmas?'

illa tremens tristique oculos deiecta pudore 470

442 praeviderat *T*¹, prouiderat *VSM* 444 sol *M*, sola

V 448 castra levat *Luc. IV 18* 453 Flebile *M*², Fle-

bili *V*, Flebilis accedens *Parrhasius* 455 sonat *SM*, reso-

nat *V* 458 taurus *SM*, taturus *V* 464 turgentia *cod. re-*

*gius, cod. Harlesii, T*¹, surgentia *VC* | lumina *T*¹ *Maserius*, flu-

mina *VC* | flexus *sc. capitis Sudhaus*, flectus *V*, fluctus *MC*

467 liquidi referunt *C Bon.*², aliquid ire ferunt *V* 469 sors

Heinsius, mors *V*

'non ego digna malis' inquit; 'suprema parentum
 dona vides, ostro scopulos auroque frequentes.
 nos Ili felix quondam genus, invida donec
 Laomedonteos fugeret Fortuna penates.
 principio morbi caeloque exacta sereno 475
 temperies, arsere rogis certantibus agri,
 cum subitus fragor et fluctus Idaea moventes
 cum stabulis nemora: ecce repens consurgere ponto
 belua, monstrum ingens; hanc tu nec montibus ullis
 nec nostro metire mari. primaeva furenti 480
 huic manus amplexus inter planctusque parentum
 deditur. hoc sortes, hoc corniger imperat Hammon,
 virgineam damnare animam sortitaque Lethen
 corpora; crudelis scopulis me destinat urna.
 verum o iam redeunt Phrygibus si numina tuque 485
 ille ades auguriis promissae et sorte deorum,
 iam cui candentes votivo in gramine pascit
 cornipedes genitor, nostrae stata dona salutis,
 adnue meque, precor, defectaque Pergama monstris
 eripe, namque potes. neque enim tam lata videbam 490
 pectora, Neptunus muros cum iungeret astris,
 nec tales umeros pharetramque gerebat Apollo.'
 auxerat haec locus et facies maestissima capti
 litoris et tumuli caelumque, quod incubat urbi,
 quale laborantis Nemees iter aut Erymanthi 495
 vidit et infectae miseratus flumina Lerneae.

Dat procul interea signum Neptunus, et una
 monstriferi mugire sinus Sigeaque pestis
 adglomerare fretum, cuius stellantia glauca
 lumina nube tremunt, atque ordine curva trisulco 500

473 felix Slothouwer, ueteris V, sed fort. post genus duo
 hemistichia exciderunt et pristinae felicitatis commemorationem et
 nominis nuncupationem (468) continentia 477 idaea M² C^a,
 idae V 478 ponto X², pono V 479 montibus M, mo-
 nibus V, menibus (i. e. moenibus) S 485 iam Bon.¹, tam V

au
 495 nemeesi-terymanihi V, corr. M

fulmineus quatit ora fragor, pelagoque remenso
 cauda redit, passosque sinus rapit ardua cervix.
 illam incumbentem per mille volumina pontus
 prosequitur lateri adsultans, trepidisque ruentem
 litoribus sua cogit hiems. non fluctibus aequis 505
 nubiferi venit unda Noti, non Africus alto
 tantus ovat patriisque manus cum plenus habenis
 Orion bipedum flatu mare tollit equorum.
 ecce ducem placitae furiis crudescere pugnae
 surgentemque toris stupet immanemque paratu 510
 Aeacides pulsantque graves ut terga pharetrae.
 ille patrem pelagique deos suaque arma precatus
 insiluit scopulo, motumque e sedibus aequor
 horruit et celsi spatiosa volumina monstri.
 qualis ubi a gelidi Boreas convallibus Hebri 515
 tollitur et volucres Rhiphaea per ardua nubes
 praecipitat piceo necdum tenet omnia caelo,
 illa simul molem horrificam scopulosaque terga
 promovet ingentique umbra subit. intremere Ide
 inlidique rates pronaeque resurgere turres. 520
 occupat Alcides arcum totaque pharetrae
 nube premit. non illa magis quam sede movetur
 magnus Eryx, deferre velint quem vallibus imbres.
 iam brevis et telo volucris non utilis aer.
 tum vero fremitus vanique insania coepti 525
 et tacitus pudor et rursus pallescere virgo.
 proicit arma manu, scopulos vicinaque saxa
 respicit, et quantum ventis adiuta vetustas
 impulerit pontive fragor, tantum abscidit imi
 concutiens a sede maris. iamque agmine toto 530
 pistris adest miseraeque inhiat iam proxima praedae.

501 Fulmineus *M*, Flumineus *V*. 502 passosque sinus
C, passusque sinu *V* 514 celsi *M*², celso *V* 517 omina *C*
 518 Ille *C* 519 Ide *cod. regius*, *T*, idem *VC* 520 *cf.*
Lucr. VI 561—564, 575 sq. 522 movetur *cod. Bon.*, *T*, mo-
 uenti *V* 528 adiuuata *V*, *corr. SM*² 529 pontive fragor
M^r, potentiue fragon *V*

stat mediis elatus aquis recipitque ruentem
 Alcides saxoque prior surgentia colla
 obruit; hinc vastos nodosi roboris ictus
 congeminat, fluctus donec defertur in imos 535
 iam totis resoluta vadis; Idaeaeque mater
 et chorus et summis ulularunt collibus Amnes.
 protinus e scopulis et opaca valle resurgunt
 pastores magnisque petunt clamoribus urbem.
 nuntius hinc socios Telamon vocat, ac simul ipsi 540
 horrescunt subitoque vident in sanguine puppem.
 nec minus in scopulos crudique cacumina saxi
 emicat Alcides vinclisque tenentibus aufert
 virgineas de rupe manus aptatque superbis
 arma umeris. regem inde petens superabat ovante 545
 litora tuta gradu, qualis per pascua victor
 ingreditur, tum colla tumens, tum celsior armis
 taurus, ubi adsueti pecoris stabula alta revisit
 et patrium nemus et bello quos ultus amores.
 Obvia cui contra longis emissa tenebris 550
 turba Phrygum parvumque trahens cum coniuge natum
 Laomedon; iam maestus equos, iam debita posci
 dona gemit. pars aerii fastigia muri
 cingit et ignotis iuvenem mirantur in armis.
 illum torva tuens atque acri lubricus astu 555
 rex subit et patrio fatur male laetus amore:
 'maxime Graiugenum, quem non Sigea petentem
 litora nec nostrae miserantem funera Troiae
 adpulit his fors ipsa locis, si vera parentem
 fama Iovem summique tibi genus esse Tonantis, 560
 noster ades iunctisque venis: sator unus et idem
 stirpis honos, quamquam longis disiungimur oris.
 quot mihi post lacrimas, post quanta piacula patrum

535 donec *Sudhaus*, om. *V*, defertur bellua *C* 537 ul-
 larunt *V* (l *erasa est*) 545 ovante *Bon.*¹, ouant *V*
 547 cum colla *C* | armis *V*, artus *C* 549 patrium nemus
M^r, patrum nemos *V* 551 phrygum *XM^r*, phrygaim *V*
 557 petentem *S*, patentem *V* 560 tonantis *S*, donantis *V*

serus ades, quam parva tuis iam gloria factis.
 verum age nunc socios fraternis moenibus infer; 565
 crastina lux biuges stabulis ostendat apertis.
 dixerat haec tacitusque dolos dirumque volutat
 corde nefas, clausum ut thalamis somnoque gravatum
 immolet et rapta ludat responsa pharetra;
 namque bis Herculeis deberi Pergama telis 570
 audierat. Priami sed quis iam vertere regnis
 fata queat? manet immotis nox †turica† lustris
 et genus Aeneadum et Troiae melioris honores.
 'nos' ait 'ad Scythici' Tirynthius 'ostia ponti
 raptat iter; mox huc vestras revehemur ad oras 575
 donaque dicta feram.' tum vero plura vocatis
 adnuit ille deis. promissa infida tyranni
 iam Phryges et miserae flebant discrimina Troiae.

Panditur hinc totis in noctem carbasus alis
 litoraue et veteris tumulos praelabitur Ili 580
 Dardaniumque patrem; vigili simul omnia ludo
 festa vident; hinc unda, sacris hinc ignibus Ide
 vibrat et horrisonae respondent Gargara buxo.
 inde ubi iam medii tenuere silentia ponti
 stridentesque iuvant aerae, Phrixia subibant 585
 aequora et angustas quondam sine nomine fauces.
 ecce autem prima volucrem sub luce dehiscens
 terruit unda ratem, vittataque constitit Helle,
 iam Panopes Thetidisque soror, iamque aurea laeva
 sceptrata tenens. dum sternit aquas, proceresque ducemque
 aspiciet et placidis compellat Iasona dictis: 591
 'te quoque ab Haemoniis ignota per aequora terris

565 infer *S*, infers *V* | post 565 interpolaverunt *MT*: ut
 tibi seruata statui quam (quae *M*², que *T*) munera probe
 (prole *M*²*T*) 569 Immolet et rapta ludat *Baehrens*, Immo-
 lete raptaque luat *V*, Immolet ereptaque luat *X*²*M*² 572 tu-
 rica *V*, dorica *M*^r*T*, *cod. Bon.* 576 uocantis *C* 577 An-
 nuet *C* | deis *T*, dies *VC* 580 veteris *Maserius*, ueteres
V 585 aerae *M*, aurea *V* 586 numine *C* 590 dum
V, tum *Carr.*² | proceresque *P*, proceremque *V* 592 Te
*PM*², Tu *V* | ab aethaemoniis *V*, *corr. SM*

regna infesta domus fatisque simillima nostris
 fata ferunt; iterum Aeolios Fortuna nepotes
 spargit, et infelix Scythicum gens quaeritis amnem. 595
 vasta super tellus, longum (ne defice coeptis)
 aequor, et ipse procul, verum dabit ostia Phasis.
 hic nemus arcanum geminaeque virentibus arae
 stant tumulis; hic prima pia sollemnia Phrixo
 ferte manu cinerique, precor, mea reddite dicta: 600
 non ego per Stygiae quod rere silentia ripae,
 frater, agor; frustra vacui scrutaris Averni,
 care, vias; neque enim scopulis me et fluctibus actam
 frangit hiems: celeri extemplo subiere ruentem
 Cymothoe Glaucusque manu; pater ipse profundi 605
 has etiam sedes, haec numine tradidit aequo
 regna nec Inois noster sinus invidet undis.
 dixerat et maestos tranquilla sub aequora vultus
 cum gemitu tulit, ut patrii rediere dolores.
 tum pelago vina invergens dux talibus infit: 610
 'undarum decus et gentis, Cretheia virgo,
 pande viam cursuque tuos age, diva, secundo',
 immittitque ratem mediasque intervolat urbes,
 qua brevibus furit aestus aquis Asiamque prementem
 effugit abruptis Europa immanior oris. 615
 has etiam terras consertaque gentibus arva
 sic pelago pulsante, reor, Neptunia quondam
 cuspis et adversi longus labor abscidit aevi,
 ut Siculum Libycumque latus, stupuitque fragore
 Ianus et occiduis regnator montibus Atlans. 620
 iam iuga Percotes Pariumque infame fragosis
 exsuperant Pityamque vadis, transmissaque puppi
 Lampsacus, Ogygii quam nec trieterica Bacchi

593 fatisque *M*², fastisque *V* | simillia *V* 594 aeolios *M*,
 aelios *V* | nepotes *V*, penates *C* 597 Aequor *M*², Aequod *V*
 599 *ut supra V*, St. t. celeres hic prima piacula Phr. *C*
 600 Ferte *SM*², Forte *V* 608 uultus *SM*, uultu *V*
 619 fragorem *C*, fort. recte 621 Percotes *Bon.*², percotis *VC*
 622 Pityamque *Bon.*², phyamque *V* 623 ogygti *V*

sacra neque arcanis Phrygius furor invehit antris,
 sed suus in Venerem raptat deus. illius aras 625
 urbe super celsique vident velamina templi.
 rarior hinc tellus atque ingens undique caelum
 rursus et incipiens alium prospectus in orbem.
 terra sinu medio Pontum iacet inter et Hellen
 ceu fundo prolata maris; namque improba caecis 630
 intulit arva vadis longoque per aequora dorso
 litus agit: tenet hinc veterem confinibus oris
 pars Phrygiam, pars discreti iuga pinea montis.
 nec procul ad tenuis surgit confinia ponti
 urbs placidis demissa iugis; rex divitis agri 635
 Cyzicus. Haemoniae qui tum nova signa carinae
 ut videt, ipse ultro primas procurrit ad undas
 miraturque viros dextramque amplexus et haerens
 incipit: 'o terris nunc primum cognita nostris
 Aemathiae manus et fama mihi maior imago. 640
 non tamen haec adeo semota neque ardua tellus
 longaue iam populis impervia lucis eoae,
 cum tales intrasse duces, tot robora cerno.
 nam licet hinc saevas tellus alat horrida gentes
 meque fremens tumido circumfluat ore Propontis, 645
 vestra fides ritusque pares et mitia cultu
 his etiam mihi corda locis; procul effera virtus
 Bebrycis et Scythici procul inclementia sacri.'
 sic memorat laetosque rapit, simul hospita pandi
 tecta iubet templisque sacros largitur honores. 650
 stant gemmis auroque tori mensaeque paratu
 regifico centumque pares primaeva ministri
 corpora; pars epulas manibus, pars aurea gestant
 pocula bellorum casus expressa recentum.

631 per *S*, om. *V*, sub *MT* 637 ut *Bon.*², Et *V* 638 dex-
 traque *C* | haerens *M*, haeres *V* 641 *intellego*: non tamen
 haec tellus adeo semota aut ardua est neque omnino impervia
 (τὰ ἀδιάβατα) orientis iam longinqua sunt populis 646 ri-
 tusque *NRF*, ritus *V* 654 Pocula bellorum *X*² *M*, Procul
 apellorum *V* | recentum *M*, recentem *V*

atque ea prima duci porgens carchesia Graio 655
 Cyzicus 'hic portus' inquit 'mihi territat hostis,
 has acies sub nocte refert, haec versa Pelasgum
 terga vides, meus hic ratibus qui pascitur ignis.'
 subicit Aesonides: 'utinam nunc ira Pelasgos
 adferat et solitis temptet concurrere furtis 660
 cunctaque se ratibus fundat manus: arma videbis
 hospita nec post hanc ultra tibi proelia noctem.'
 sic ait hasque inter variis nox plurima dictis
 rapta vices nec non simili lux postera tractu.

659 subiicit *Bon.*¹, Subigit *V* 660 Adferat *V*, Efferat *C*

C. VALERI FLACCI ARGONAUTICON

LIBER TERTIUS.

Tertia iam gelidas Tithonia solverat umbras
 exueratque polum; Tiphyn placida alta vocabant.
 it tectis Argoa manus, simul urbe profusi
 Aenidae caris socium digressibus haerent.
 dant Cererem lectumque pecus nec palmite Bacchum 5
 Bithyno Phrygiove satum, sed quem sua noto
 colle per angustae Lesbos freta suggerit Helles.
 ipse agit Aesonidae iunctos ad litora gressus
 Cyzicus abscessu lacrimans
 muneribus primas coniunx Percosia vestes 10
 quas dabat et picto Clite variaverat auro.
 tum galeam et patriae telum insuperabile dextrae
 addidit: ipse ducis pateras et Thessala contra
 frena capit manibusque datis iunxere nepotes.

Tu mihi nunc causas infandaque proelia, Clio, 15
 pande virum; tibi enim superum data, virgo, facultas
 nosse animos rerumque vias. cur talia passus
 arma, quid hospitiiis iunctas concurrere dextras
 Iuppiter? unde tubae nocturnaue movit Erinys?

1 umbras *C, cod. Harlesii*, undas *V* 2 polum *SM*, ^{po}pu-
 lum *V* 4 Aenidae *Ald.*, Caeneadae *V* 5 Dat *C* 9 lacr.
 coniunx persocia uestes *V*, lachr. cui tradit amicis *C, excidit e. g.*
 iungitque virorum 10 suo loco habet *Ald. (et C, ut vid.)*,
post 25 V | primas *CMT*, prima *V* 11 clite *V*, ditem *C*
 13 phaleras *Heinsius* 14 nepotes *V*, penates *Gronovius*
 15 Tu *SM*, Tum *V* 16 tibi *M*, ubi *V*

Dindyma sanguineis famulum bacchata lacertis 20
 dum voluceri quatit asper equo silvasque fatigat
 Cyzicus, ingenti praedae deceptus amore
 adsueta Phrygias dominam vectare per urbes
 oppressit iaculo redeuntem ad frena leonem.
 et nunc ille iubas captivaeque postibus ora 25
 imposuit, spoliū infelix divaeque pudendum.
 quae postquam Haemoniam tantae non immemor irae
 aeris de monte ratem praefixaque regum
 scuta videt, nova monstra viro, nova funera volvit,
 ut socias in nocte manus utque impia bella 30
 conserat et saevis erroribus implicet urbem.

Nox erat et leni caneant aequora sulco,
 et iam prona leves spargebant sidera somnos.
 aura vehit; religant tonsas veloque Procnession
 et te iam medio flaventem, Rhundace, ponto 35
 spumosumque legunt fracta Scylaceon ab unda.
 ipse diem longe solisque cubilia Tiphys
 consulit, ipse ratem vento stellisque ministrat.
 atque illum non ante sopor luctamine tanto
 lenit agens divum imperiis; cadit inscia clavo 40
 dextera, demittitque oculos, solataque puppis
 turbine flectit iter portuque refertur amico.

Ut notis adlapsa vadis, dant aethere longa
 signa tubae, vox et mediis emissa tenebris:
 'hostis habet portus, soliti rediere Pelasgi.' 45
 rupta quies; deus ancipitem lymphaverat urbem
 Mygdoniae Pan iussa ferens saevissima matris,
 Pan nemorum bellicque potens, quem lucis ab horis

20 Dindama *V* 24 Oppressit *M*², Oppressus *V* 34 re-
 ligant *T*, religat *V* | ueloc. procnession *V*, uelo proconession *C*
 35 Et te iam *M*¹ ut *vid.*, *T*, *cod. Bon.*, Ecce iam *V*, Et
 Caecam *C* 36 scylaceon ab *V*, scyllaceon (ab *om.*) *C*
 40 Lenit agens *M*², Lenitangens *V* 41 demittitque *X olim*,
T, dimittitque *VC* 43 longa *Ald.*, longo *V* 47 Mydoniae
V | pan iussa *M*², panius ista *V* 48 bellicque *M*², belli *V* |
 ab oris *cod. Pii*, ad oris *V*, ad oras *M*² *T*, *codd. Burmanni et*
Coki, ad ortus *C*

antra tenent; patet ad medias per devia noctes
 saetigerum latus et torvae coma sibila frontis. 50
 vox omnes super una tubas, qua conus et enses,
 qua trepidis auriga rotis nocturnaue muris
 claustra cadunt; talesque metus non Martia cassis
 Eumenidumque comae, non tristis ab aethere Gorgo
 sparserit aut tantis aciem raptaverit umbris. 55
 ludus et ille deo, pavidum praesepibus aufert
 cum pecus et profugi sternunt dumeta iuvenci.

Ilicet ad regem clamor ruit. exilit altis
 somnia dira toris simulacraque pallida linquens
 Cyzicus. ecce super foribus Bellona reclusis 60
 nuda latus passuque movens orichalca sonoro
 adstitit et triplici pulsans fastigia crista
 inde ciere virum. sequitur per moenia demens
 ille deam et fatis extrema in proelia tendit,
 qualis in Alciden et Thesea Rhoetus iniqui 65
 nube meri geminam Pholoen maioraque cernens
 astra ruit, qualisve redit venatibus actis
 lustra pater Triviamque canens umeroque Learchum
 advehit, at miserae declinant lumina Thebae.
 iamque adeo nec porta ducem nec pone moratur 70
 excubias sortita manus, quae prima furenti
 advolat; hinc alii subeunt, ut proxima quaeque
 intremuit domus et motus accepit inanes.

At Minyas anceps fixit pavor; aegra virorum
 corda labant, nec quae regio aut discrimina cernunt, 75
 cur galeae clipeique micent, num pervigil armis

49 ad patet cf. *Leo, Gött. Gel. Anz.* 1897 p. 964 sq. 50 si-
 bila *XO¹ M*, sibilata *VO* 55 umbris: cf. *Aen.* X 593 58 altis
SM, ab altis *V* 59 linquens *SM*, liquens *V* 63 inde
 ciere *T Bon.¹*, Indiciere *V* 64 fatis *M*, fastis *V* 65 the-
 sea *PM²*, these *V* 68 triuiamque *M*, triamque *V* | leaschum
V 71 furenti *V*, parenti *C* 76 galeae *SM*, galileae *V* |
 post hunc versum unum intercidisse vidit Carrio, qui in marg.
C cod. a manu primae aequali scriptum invenit versum hostis
 et exciti dent obuia praelia Colchi

donec et hasta volans immani turbine transtris
 insonuit monuitque ratem rapere obvia caeca
 arma manu. princeps galeam constringit Iason 80
 vociferans: 'primam hanc nati, pater, accipe pugnam,
 vosque, viri, optatos huc adfore credite Colchos.'
 Bistonas in medios ceu Martius exilit astris
 currus, ubi ingentes animae clamorque tubaeque
 sanguineae iuvare deum, non segnius ille 85
 occupat arva furens; sequitur vis omnis Achivum.
 adglomerant latera, et densis thoracibus horrens
 stat manus, aegisono quam nec fera pectore virgo
 dispulerit nec dextra Iovis Terrorque Pavorque,
 Martis equi. sic contextis umbonibus urgent, 90
 caeruleo veluti cum Iuppiter agmine nubem
 constituit: certant zephyri frustra rigentem
 pulsat utrimque notus; pendent mortalia longo
 corda metu, quibus illa fretis, quibus incidat arvis.

Hinc manus infelix clamore impellere magno 95
 saxa facesque atras et tortae pondera fundae;
 fert sonitus immota phalanx irasque retentant,
 congeries dum prima fluat. stellantia Mopsus
 tegmina et ingentem Corythi notat Eurytus umbram.
 restitit ille gradu seseque a lumine ferri 100
 sustinuit, praeceps subitum ceu pastor ad amnem,
 spumantem nimbis fluctuque arbusta ruentem.
 at Tydeus 'en intentis quem viribus' inquit
 'opperiar manibusque dari quem comminus optem;
 quo steteris moriere loco.' subit ilia cuspis 105
 Olenii; dedit ille sonum compressaque mandens

78 inmanu V 85 Sanguinae V 88 pectore Bon.², pec-
 tora V 92 rigentem SM, rientem V 94 metu SM², metus
 V 95 manus M², munus V | clamore SM, clamor V
 96 facesque XM, pacesque V, picesque OQ 98 stellantia
 M², stillancia V 99 umbram M², umbra nunc legitur in V
 (m fort. plicatura abdita) 101 amnem Spumantem SM,
 amne Spumante V 103 At C, Et V 105 subit ilia M^r,
 subtilia V 106 Olenii C, Ochenii V

aequora purpuream singultibus expulit hastam.
 ac velut in medio rupes latet horrida ponto,
 quam super ignari numquam rexere magistri
 praecipites impune rates, sic agmine caeco 110
 incurrit strictis manus ensibus. occubat Iron
 et Cotys et Pyrno melior genitore Bienor.

At magis interea diverso turbida motu
 urbs agitur. Genyso coniunx amoverat arma;
 ast illi subitus ventis vivoque reluxit 115
 torre focus; telis gaudes, miserande, repertis.
 linquit et undantes mensas infectaque pernox
 sacra Medon; chlamys imbelli circumvenit ostro
 torta manum, strictoque vias praefulgurat ense.
 talis in arma ruit, nec vina dapesque remota, 120
 statque loco torus, †in quo omen† mansere ministri.
 inde vagi nec tela modis nec casibus isdem
 conseruere manum et longe iacuere perempti.
 ecce gravem nodis pinguique bitumine quassans
 lampada turbata Phlegyas decurrit ab urbe. 125
 ille leves de more manus aciemque Pelasgum
 per noctem remeasse ratus pulsumque requirens
 saepe sibi vano Thamyrin clamore petebat
 arduus et late fumanti nube coruscus;
 quantus ubi immenso prospexit ab aethere Typhon 130
 igne simul ventisque rubens, quem Iuppiter alte
 crine tenet; trepidant diro sub lumine puppes.
 tollitur hinc tentoque ruit Tirynthius arcu
 pectore certa regens adversa spicula flamma:

111 occubat *Bon.*², occupat *V* 113 At *Iunt.*¹, Et *V*
 116 torre *Bon.*¹, Terre *V* 120 remotae *CT*² 121 in quo
 omen *VC*, insomnes *Bentley*, inque omen *Lemaire* | mansere *S*,
 masere *V* 122 nec bella *Bentley*, sed cf. *VI* 182 | isdem *M*²
in marg., idem *V* 123 manum *M*², manu *VC*, manus longe
 et *Iunt.*¹ 125 decurrit *M* (i in *ras.*), decurrat *V* | ab arce
CX (sed *X*¹ urbe *corr.*) 127 ratus *M*, ratur *V* 128 Tha-
 myrim *Heinsius*, thamyrum *V* 132 lumine *T*, limine *V*
 133 tentoque *Reuß*, cf. 591, totusque *V*

per piceos accensa globos et pectus harundo 135
 per medium contenta fugit; ruit ille comanti
 ore facem supra, maiorque apparuit ignis.
 Ambrosium Peleus, ingentem Ancaeus Echeclum
 sternit et elatae propius succedere dextrae
 Telecoonta sinit †delicataque† ora securi 140
 disiecit cervice tenus. simul aspera victor
 cingula sublustri vibrantia detrahit umbra,
 'has, precor, exuvias et opima cadavera' Nestor
 'linquite' ait: 'ferro potius mihi dextera, ferro
 navet opus', presumque manu detruncat Amastrum 145
 diversasque simul socios invadere turmas
 admonuit. pergunt rupta testudine fusi,
 qua tenebrae campique ferunt. gravis invenit Ochum
 Phlias et trepido Pollux impingitur Hebro.
 ipse super vultus taboque natantia terga 150
 dux campi Martisque potens, ut caeca profundo
 currit hiems, Zelyn et Bronten Abarimque relinquit
 semineces: Glaucum sequitur Glaucumque ruentem
 occupat et iugulo vulnus molitur aperto.
 ille manu contra telum tenet ultima frustra 155
 verba ciens fixamque videt decrescere cornum.
 hinc Halyn, hinc rigido transcurrrens demetit ense
 Protin et insignem cithara cantuque fluenti
 Dorcea, qui dulci festis adsistere mensis

137 Ore *M*², Ora *V* | facem *XM*, faciem *V* 138 Eche-
 clum *Thilo*, echelum *V*, Ethelum *C* 140 Teleconta *V* | deli-
 cataque *VC*, deductaque *M*², duplicataque *Heinsius*, geminata-
 que *Thilo*, delataque *Schenkl* 143 et opima *T*, *cod. Bon.*,
 opima *V*, o prima *C* | Nestor *Ald.*, nostro *VC* 146—185 *de-*
sunt in V 146 socios *X*²*PCT*, ocios *XII*, otios *O*, otius *O*²,
 ocius *M* 149 Phlias *NRFT*, Pelias *SMUC* 150 natantia
vel fluentia Heinsius, labantia *codd.*, madentia *Friesemann*
 152 Zelyn *C*^a, zelen *SMNRUC*^b, zelon *F* | Bronten *Maserius*,
cf. Apoll. Rhod. I 1041, broten *codd.* 154 uultus m. operto *O*

157 Halyn *C*, calin *S*, alyn *MN*, alin *RF* 158 Protinet^{us}
*X*¹, Prothin et *C*, *cod. Harlesii*, Protinus *OQPIMNT*, *cod.*
Bon. 159 assidere *NRF*

pectine Bistoniae magnum post ausus alumnum. 160
 nec pharetram aut acres ultra Tirynthius arcus
 exercet, socia sed disicit agmina clava.
 ac veluti magna iuvenum cum densa securi
 silva labat cuneisque gemit grave robur adactis
 iamque abies piceaeque ruunt, sic dura sub ictu 165
 ossa virum malaeque sonant sparsusque cerebro
 albet ager. levis ante pedes subsederat [†]Hidmon;
 occupat os barbamque viri clavamque superne
 intonat 'occumbes' et 'nunc' ait 'Herculis armis,
 donum ingens semperque tuis mirabile fatum.' 170
 horruit ille cadens nomenque agnovit amicum
 primus et ignaris dirum scelus attulit umbris.
 nec tibi Thessalicos tunc profuit, Ornyte, reges
 hospitii aut mente moras fovisse benigna
 et laribus sacrasse diem; procul advenit Idmon 175
 oblatumque ferit, galeam cristasque rubentes,
 heu tua dona, gerens. quem te qualemque videbit
 attonitus, Crenaeae, parens. en frigidus orbes
 purpureos iam somnus obit, iam candor et anni
 deficiunt vitaeque fugit decus omne soluta: 180
 desere nunc nemus et Nympharum durus amores.
 at diversa Sagen turbantem fallere nervo
 tum primum puer ausus Hylas (spes maxima bellis
 pulcher Hylas, si fata sinant, si prospera Iuno),
 prostravitque virum celeri per pectora telo. 185

Accessere (nefas) tenebris fallacibus acti
 Tyndaridae in sese: Castor prius ibat in ictus

162 dissicit *CT*, dissicet ⁱ*X*, disicet *OMU*, dificit *NF*
 164 leuat *O* | cuneisque *M*², cunctisque *SM*, doneisque *N*
 166 male sonant *O* 168 clariamque *C* 169 occumbes
*T Bon.*¹, occumbens *SMNC* | et *SMN*, i *C* 170 super-
 que *O* | fatum *Kr.*, fatis *codd.* 174 nec mente *O* | mo-
 ras fuisse *X*²*MN*, fuisse moras *S* (*post moras octo litt. spatio*
relicto) 175 laribus *M*²*N*, claribus *SM*¹*U* 177 Heu tria
C(?) 182 At diuersa Sagen *C*, At (*Ad S*) diuersas agent
SMU, At diuersus agens *NRFT*, *cod. Bon.* 184 Pulcher
MN, Purher *II*, Puer *XO*

nescius; ast illos nova lux subitusque diremit
 frontis apex. tum Castor Ityn, qua caerulus ambit
 balteus et gemini committunt ora dracones, 190
 frater Hagen Thapsumque securigerumque Nealcen
 transigit et Canthi pallentem vulnere Cydrum.
 torserat hic totis conisus viribus hastam
 venatori Erymo, brevis hanc sed fata ferentem
 prodidit et piceo comitem miserata refulsit 195
 Luna polo; cessere iubae, raptumque per auras
 vulnus, et extrema sonuit cita cuspide cassis.
 Nisaeum Telamon et Ophelten vana sonantem
 per clipei cedentis opus cratemque trilicem,
 qua stomachi secreta, ferit laetusque profatur: 200
 'di, precor, hunc regem aut aequae delegerit alta
 fors mihi gente satum, magnusque et flebilis urbi
 conciderit.' super addit Aren fratremque Melanthum
 Phoeaque Oleniden, Lelegum qui pulsus ab oris
 regis amicitiam et famuli propioris honores — 205
 qua patiens non arte — tulit. nox alta cadentum
 ingentes resonat sonitus augetque ruinas:
 ut magis Inarime, magis ut mugitor anhelat
 Vesvius, attonitas acer cum suscitatur urbes . . .
 sic pugnae crebrescit opus; neque enim ignea cedunt 210
 astra loco, lentis haeret nox conscia bigis.

Perge age Tartareae mecum semel omnia noctis,
 Musa, sequi. trepidam Phaethon adflavit ab alto
 Tisiphonen, graviorque locos iam luce propinqua
 umbra premit; non signa virum, non funera cernunt, 215
 et rabie magis ora calent. vos prodite, divae,

191 nealce V 194 Venator Hierimo C | fata SM, facta V 197 casside cuspis C 199 cratemque Heinsius, artemque V 204 lelegum M², legum V 207 resonat Heinsius, donec V, donat C, duplicat Pius, denset Gronovius
 209 Vesvius M² T¹, Vesubius V, Vesulus C | ater M² C | post 209 versus excidisse credas talis fere sententiae noctibus, et resonat geminatis ictibus incus, 210 crudescit C 211 lentisque Schenkl 212 semel omnia: cf. Luc. II 147 et III 296
 216 vos prodite Bon.², proprodite V

Eumenidum noctisque globos, vatique patescat
armorum fragor et tepidi singultibus agri
labentum atque acti Minyis per litora manes.

Cyzicus hic aciem vanis discursibus implet 220
fata trahens; iam pulsa sibi cessisse Pelasgum
agmina, iam passim vacuos disiecta per agros
credit ovans: tales habitus, ea gaudia fingit
ira deum. fundo veluti cum Coeus in imo
vincla Iovis fractoque trahens adamante catenas 225
Saturnum Tityumque vocat spemque aetheris amens
concepit, ast illum fluviis et nocte remensa
Eumenidum canis et sparsae iuba reppulit hydrae.
saevit acerba fremens tardumque a moenibus agmen
increpitat: 'numquamne dolor virtusque subibit 230
nil ausas sine rege manus? at barbara buxus
si vocet et motis ululantia Dindyma sacris,
tunc ensis placeatque furor, modo tela sacerdos
porrigat et iussa sanguis exuberet ulna.'
talibus insultans iamdudum numine divae 235
deficit, infracti languescunt frigore cursus,
corda pavent, audit fremitus irasque leonum
cornuaque et motas videt inter nubila turres.
tunc gravis et certo tendens stridore per umbram
Aesonii venit hasta ducis latumque sub imo 240
pectore rumpit iter. quam nunc incognita vellet
lustra sibi nullosque datos venatibus annos.
taliam magnanimi diverso turbine fundunt
tela viri sonitusque pedum suspectaque motu
explorant; prensant socios vocemque reposcunt. 245
quod si tanta lues seros durasset in ortus,
extinctum genus et solas per moenia matres

223 habitus (ἔξῃς) *T*, *Heinsius*, auditus *V* 226 amens *M*²,
amans *V* 230 nunquamne *SM*, numque ne *V* | virtusque
Heinsius, uirtute *V* 234 iussa sanguis e. ulna *Grotius*, cf.
20 et *Luc. III* 664, iustas anguiis e. urna *V* 236 frigore *M*,
frore *V* 237 lonum *V* 244 Tela *SM*, Tala *V* 245 res-
poscunt *V* 246 Quod *M*, Quo *V* | lues *Heinsius*, iouis *VC*

vidisset stratamque dies in litore gentem.

Tum pater omnipotens tempus iam rege perempto
 flectere fata ratus miserasque abrumpere pugnas, 250
 supremam celeravit opem nutuque sereno
 intonuit, quem Nocte satae, quem turbidus horret
 Armipotens: tunc porta trucis coit infera belli.
 continuo dant terga metu versique per agros
 diffugiunt, quae sola salus; nec terga ruentum 255
 mens Minyis conversa sequi: stetit anxia virtus.
 ecce autem primo iam spargere lumine portus
 orta dies notaeque (nefas) albescere turres.
 'di maris' attonito conclamat ab agmine Tiphys,
 'ut mea fatali damnastis pectora somno. 260
 heu socii quantis complerunt litora monstribus.'
 illi autem neque adhuc gemitus neque conscia facti
 ora levant; tenet exsanguis rigor horridus artus;
 ceu pavet ad crines et tristia Pentheos ora
 Thyias, ubi impulsae iam se deus agmine matris 265
 abstulit et caesi vanescunt cornua tauri.
 nec minus effusi grandaevum ad litora vulgus,
 ut socias videre manus, dare versa retrorsus
 terga metu. dextram tendens proclamat Iason
 'quos fugitis? vellem hac equidem me strage meosque 270
 procubuisse magis. deus haec, deus asper utrisque
 implicuit. sumus en Minyae, sumus hospita turba.
 cur etiam flammis miserosque moramur honores?'

Tum super exsanguis confertae caedis acervos
 praecipiti plangore ruunt; agnoscit in alta 275
 strage virum sua texta parens, sua munera coniunx.
 it gemitus toto sinuosa per aequora caelo.

251 Supremam *SM*², Suprema *V* | celeravit *M*²*T*, celebrabit *V*, celebrauit *C* 252 satae *V*, satus *C* 253 belli *V*, leti *Schrader* 254 uersique *CT*, auersique *V* 257 ecce <au>tem *Peerlkamp*, cf. *II* 587, *Aen. VI* 255, Ecce leui *V* | primo *V*, primos *vulgo* 270 Quo *XC* 272 en *M*, eu *V*, heu *X* | sumus (hosp.) *M*, om. *V* 273 flasmas *V* 274 conferte *C*, consertes *V*, consert(a)e *SM* 276 Strange *V* 277 it *T*¹ *Bon.*², Et *V*

pars tenuis flatus et adhuc stridentia prensant
 volnera, pars sera componunt lumina dextra.
 at vero in mediis exsanguis rege reperto 280
 aggeribus, tristi sileant ceu cetera planctu,
 sic famulum matrumque dolor, sic omnis ad unum
 versa manus. circa lacrimis ac mentibus aegri
 stant Minyae deflentque nefas et cuspidis ictus
 Aesoniae sortemque ducis solantur acerbam. 285
 ille ubi concretos pingui iam sanguine crines
 pallentesque genas infractaque pectore caro
 tela neque hesternos agnovit in hospite vultus,
 ingemit atque artus fatur complexus amicos:
 'te tamen ignarum tanti, miserande, furoris 290
 nox habet et nullo testantem foedera questu:
 at mihi luctificum venit iubar. hic quibus adsum
 colloquiis, cui me hospitio Fortuna revexit?
 exstinguine mea (fatis id defuit unum)
 speravi te posse manu? talisve reliqui 295
 has ego, amice, domos? quod si iam bella manebant
 et placitum hoc superis, nonne haec mea iustius essent
 funera? meque tuus sine crimine plangeret error,
 nec Clarii nunc antra dei quercusque Tonantis
 arguerem. talesne acies, talesne triumphos 300
 sorte dabant? tantumque nefas mens conscia vatum
 conticuit, patriae exitium crudele senectae
 et tot acerba canens? heu divis visa sinistris
 regna mihi. quinam reditus? quae me hospita tellus
 accipiet? quae non primis prohibebit harenis? 305
 invidere dei, ne Phasidis arva remoti
 et Scythicas populatus opes haec rursus adirem

278 flatus *C*, fletus *V* | prensant *cod. Burmanni*, prensat
V 288 Tela *Q*, Taele *V* 290 tanti *SM*², tante *V* 292 iu-
 bar. hic *Sudhaus*, iuuarint *V*, iubar en *X*²*M*, iubar. heu *Thilo*
 294 fatis id *Bon.*², fatisia *V*, fatis hoc *C* 297 essent *M*,
 esset *V* 298 Vulnera *C* | <sine cri>mine *Sudhaus*, nunc
V, potius nunc *C* 305 prohibebit *V*, arcebit *C*^a, cohibebit
C^b 307 opes *SM*, opus *V*, *Π in marg.*

litora neve tuos irem tunc ultor in hostes.
 fas tamen est conferre genas, fas iungere tecum
 pectora et exsanguis miscere amplexibus artus. 310
 vos age funereas ad litora volvite silvas
 et socios lustrate rogos; date debita caesis
 munera, quae nostro misisset Cyzicus igni.'

Parte alia Clite laceras super ora mariti
 fusa comas misera in planctus vocat agmina matrum 315
 fatur et haec: 'primis coniunx ereptus in annis
 cuncta trahis; necdum suboles nec gaudia de te
 ulla mihi, quis maesta tuos nunc, optime, casus
 perpeterer tenui luctum solamine fallens.

Mygdonis arma patrem funestaque proelia nuper 320
 natales rapuere domos, Triviaeque potentis
 occidit arcana genetrix absumpta sagitta:
 tu, mihi qui coniunx pariter fraterque parensque
 solus et a prima fueras spes una iuventa,
 deseris heu, totamque deus simul impulit urbem. 325
 ast ego non media te saltem, Cyzice, vidi
 tendentem mihi morte manus aut ulla monentis
 verba tuli; quin te thalamis modo questa morari
 heu talem tantique metus secura recepi.'

illam vix gemino maerens cum Castore Pollux 330
 erigit haerentem compressaque colla trahentem.

Interea innumeras nudatis montibus urgent
 certatim decorantque pyras et corpora maesti
 summa locant. vadit sonipes cervice remissa,
 venatrix nec turba canum pecudumque morantur 335

.
 funereae, quae cuique manus, quae cura suorum,
 quae fortuna fuit. medio rex aggere longe

313 Munera *SM*, Mune *V* 320 Mygdonis *V* 321 Fatales
C 326 saltim *V* 328 te *Schenkl*, et *V* 330 gemino *M²C*,
 geminam *V* 333 corpora *C*, *Pii codd.* 'emendati', tempora *V*
 335 Venatrix *SM*, Vernatrix *V* | turba *S*, turma *V* 336 la-
 cunam statuit *Leo eius fere sententiae* <dona viri passimque ferunt
 decoramina pompae> funereae 337 longe *C*, *Pius*, longo *V*

eminet; hunc crebris quatiens singultibus ora
 adlevat Aesonides celsoque reponit in ostro.
 dat pictas auro atque ardentes murice vestes, 340
 quas rapuit telis festina vocantibus austris
 Hypsipyle; galeam dilectaque cingula regi
 inicit. ille suam vultus conversus ad urbem
 sceptrum manu veterum retinet gestamen avorum.
 nam quia nec proles alius nec denique sanguis, 345
 ipse decus regnique refert insigne parenti.
 inde ter armatos Minyis referentibus orbes
 concussi tremuere rogi, ter inhorruit aether
 luctificum clangente tuba; iecere supremo
 tum clamore faces; rerum labor omnis in auras 350
 solvitur, et celsis conlucent aequora flammis.
 scilicet haec illo iuvenem populosque manebant
 tempore, Peliacis caderet cum montibus arbor;
 hoc volucrumque minae praesagaque fulmina longo
 acta mari tulerant. sed quis non prima refellat 355
 monstra deum longosque sibi non auguret annos?
 iamque solutus honos cineri, iam passibus aegris
 dilapsae cum prole nurus, tandemque quiescunt
 dissona pervigili planctu vada, qualiter arctos
 ad patrias avibus medio iam vere revectis 360
 Memphis et aprici statio silet annua Nili.

At non inde dies nec quae magis aspera curis
 nox Minyas tanta caesorum ab imagine solvit.
 bis zephyri iam vela vocant: fiducia maestis
 nulla viris, aegra adsiduo mens carpitur aestu, 365

340 pictas *Bon.*¹, piceas *V* 341 festina *C*, fortuna *V*
 342 regi *Bon.*², regni *V* 346 parenti *Madvig*, parentis *V*
 347 ter *Egnatius*, cf. *Aen. XI* 188, *Apoll. Rhod. I* 1059, per
VC | referentibus *SM*, referentes *V* | orbes *M*, urbes *V*
 350 Cum *C* 359 arctos *cod. regius*, *T*, arcus *V*, agros *C*
 360 patrios *C* 361 silet *XM*, silicet *V* | nili *XM*, nilis
V 362 nec quae magis *Vossius*, neque magis *V*, neque mag-
 nis *CM*² 363 caesorum *Iunt.*¹, laesorum *VC* 365 aegra
 adsiduo *Heinsius*, aegro adsidue *V* | fiducia mestis Nulla ani-
 mis. egros assidue meus crupitur igni *habet Par.*

necdum omnes lacrimas atque omnia reddita caesis
 iusta putant; patria ex oculis acerque laborum
 pulsus amor segnique iuvat frigescere luctu.
 ipse etiam Aesonides, quamquam tristissima rerum
 castiganda duci vultuque premenda sereno, 370
 dulcibus indulget lacrimis aperitque dolorem.
 tum secreta trahens Phoebeum ad litora Mopsum
 'quaenam' ait 'ista lues, aut quae sententia divum?
 decretusne venit fato pavor, an sibi nectunt
 corda moras? cur immemores famaеque larisque 375
 angimur? aut pariet quemnam haec ignavia finem?'
 'Dicam' ait 'ac penitus causas labemque docebo'
 Mopsus, et astra tuens 'non si mortalia membra
 sortitusque breves et parvi tempora fati
 perpetimur, socius superi quondam ignis Olympi, 380
 fas ideo miscere neces ferroque morantes
 exigere hinc animas redituraque semina caelo.
 quippe nec in ventos nec in ultima solvimur ossa:
 ira manet duratque dolor. cum deinde tremendi
 ad solium venere Iovis questuque nefandam 385
 edocuere necem, patet ollis ianua leti
 atque iterum remeare licet; comes una sororum
 additur et pariter terras atque aequora lustrant.
 quisque suos sontes inimicaque pectora poenis
 implicat et varia meritos formidine pulsan. 390
 at quibus invito maduerunt sanguine dextrae,
 si fors saeva tulit miseros, sed proxima culpaе,
 hos variis mens ipsa modis agit, et sua carpunt
 facta viros: resides et iam nil amplius ausi
 in lacrimas humilesque metus aegramque fatiscunt 395
 segnitiam, quos ecce vides. sed nostra requirit
 cura viam. memori iam pridem cognita vati
 est procul ad Stygiae devexa silentia noctis

367 Iusta *M*, Iuxta *V* | acerque *C*, sacerque *V* 374 sibi
Pius, tibi *V* 375 cur *M*², cum *V* 382 Exigere *M*, Ex-
 iere *V* 391 fort. invitae 392 culpaе *cod. Burmanni*, culpa
V 397 uati *cod. Burmanni*, uate *V*

Cimmerium domus et superis incognita tellus,
 caeruleo tenebrosa situ, quo flammea numquam 400
 Sol iuga sidereos nec mittit Iuppiter annos.
 stant tacitae frondes immotaque silva comanti
 horret acerna iugo; specus umbrarumque meatus
 subter et Oceani praeceps fragor arvaque nigro
 vasta metu et subitae post longa silentia voces. 405
 ensifer hic atraque sedens in veste Celaeneus
 insontes errore luit culpamque remittens
 carmina turbatos volvit placantia manes.
 ille mihi quae danda forent lustramina caesis
 prodidit, ille volens Erebum terrasque retexit. 410
 ergo ubi puniceas oriens accenderit undas,
 tu socios adhibe sacris armentaque magnis
 bina deis; me iam coetus accedere vestros
 haut fas interea, donec lustralia pernox
 vota fero. movet en gelidos Latonia currus: 415
 flecte gradum, placitis sileant age litora coeptis.

Iamque sopor mediis tellurem presserat horis
 et circum tacito volitabant somnia mundo,
 cum vigil arcani speculatus tempora sacri
 Ampycides petit adversis Aesepia silvis 420
 flumina et aequoreas pariter decurrit ad undas.
 hic sale purpureo vivaque nitentia lympa
 membra novat seque horrificis accommodat actis.
 tempora tum vittis et supplice castus oliva
 implicat et stricto designat litora ferro; 425
 circum humiles aras ignotaque nomina divum
 instituit silvaeque super contristat opaca,

399 Eumenidum domus C 402 tacitae Bon.², sitae a
 V¹ corr. in citae 403 acerna Sudhaus et rei causa et metri,
 cf. Aen. IX 87 et Serv. ad Aen. II 16, uerna V, Averna Hein-
 sius 404 et 405 inverso ordine in V, corr. Bon.¹ 409 fo-
 rent X M², fores V 411 accenderit Burmann, ascenderit V
 412 adhibe M², Slothouwer, adhibere V 416 placidis cod.
 Bon. 420 esepia V, Aesopia C^a, Asopia C^b 421 undas
 S M², undā V 423 horrificis M, horrigis V

utque metum numenque loco sacramque quietem
addidit, ardenti nitidum iubar evocat alto.

Atque Argoa manus variis insignis in armis 430
ibat agens lectas aurata fronte bidentes.
Delius hic longe candenti veste sacerdos
occurrit ramoque vocat; iamque ipse recenti
stat tumulo placida transmittens agmina lauro.
ducit et ad fluvios ac vincula solvere monstrat 435
prima pedum glaucasque comis praetexere frondes
imperat, hinc alte Phoebi surgentis ad orbem
ferre manus totisque simul procumbere campis.
tunc piceae mactantur oves, prosectaque partim
pectora, per medios partem gerit obuius Idmon. 440
ter tacitos egere gradus, ter tristia tangens
arma simul vestesque virum lustramina ponto
pone iacit; rapidis adolentur cetera flammis.
quin etiam truncas nemorum effigiesque virorum
rite locat quercus simulataque subligat arma. 445
huc Stygias transire minas iramque severi
sanguinis, his orat vigiles incumbere curas
atque ita lustrifico cantu vocat: 'ite, perempti,
ac memores abolete minas; sint otia vobis,
sit Stygiae iam sedis amor; procul agmine nostro 450
et procul este mari cunctisque absistite bellis.
vos ego nec Graias umquam contendere ad urbes
nec triviis ululare velim, pecorique satisque
nullae ideo pestes nec luctifer ingruat annus,
nec populi nostrive luant ea facta minores.' 455
dixerat, et summas frondentibus intulit aris
libavitque dapes, placidi quas protinus angues,

433 uocat *V*, nouat *C* *Pius* | recenti *M*, recentis *V*
435 fluuiosa cunicula *V*, corr. *Bon.*¹ 436 glaucasque *PM*²*C*,
glaucaque *V* 444 nemorum *S*, nemorumque *V*; *sententia*
haec est: locat quercus spoliatas fronde et effictas in virorum
speciem 449 abolete minas *X*, abolet animas *V*, abolete ani-
mas *II M* 454 ingruat *QM*², ingrauat *V* 455 nostrive
luant ea *M*²*T*¹*C*, nostri uel antea *V*

umbrarum famuli, linguis rapuere coruscis.

Continuo puppem petere et considerare transtris
imperat Ampycides nec visum vertere terrae: 460

exciderint quae gesta manu, quae debita fatis.
illi alacres pars arma locant, pars ardua raptis
insternunt tabulata toris oriturque trementum
remorum sonus et laetae concordia vocis.

Iuppiter urgentem ceu summa Ceraunia nubem 465

cum pepulit movitque iugis, fulsere repente
et nemora et scopuli nitidusque reducit aether,
sic animi rediere viris, iamque ipse magister
nutat ab arce ratis remisque obsistere tendit.

instaurant primi certamina liber amictu 470

Eurytus et dictis Talai non territus Idas;
inde alii increpitant atque aequora pectore tollunt.

par gemitu pulsuque labor, versumque vicissim
mittitur in puppem remo mare. laetus et ipse
Alcides 'quisnam hos vocat in certamina fluctus?' 475

dixit et intortis adsurgens arduus undis
percussit subito deceptum fragmine pectus,
atque in terga ruens Talaum fortemque Eriboten
et longe tantae securum Amphiona molis
obruit inque tuo posuit caput, Iphite, transtro. 480

Iam summas caeli Phoebus candentior arces
vicerat et longas medius revocaverat umbras:
tardior hinc cessante viro quae proxima Tiphys
litora quosque dabat densa trabe Mysia montes
advehitur. petit excelsas Tirynthius ornos; 485
haeret Hylas lateri passusque moratur iniquos.

462 raptis *e. g. addidi, om. V, celsis C, summis MT, codd. Bon., Burmanni, Coki* 466 mouitque *M*, nouitque *V*
469 tendit *SM*, tend *V* (*cetera membrana teguntur*) 471 Ta-
lai *Bon.², eali V* 474 laetus *M*, lactus *V* 481 candentior
XM, andentior *V* 482 Vicerat *S*, Vincerat *V* | longas *S*, lon-
gasi *V* 483 duo hemistichia huius sententiae excidisse suspica-
tur *Sudhaus* cessante virum <certamine puppis labitur et repetens
fessis> quae *pr.* 486 lateri passusque *SM*, later ipsassusque *V*

Illum ubi Iuno poli summo de vertice puppem
 deseruisse videt, tempus rata diva nocendi
 Pallada consortem curis cursusque regentem,
 nequa inde inceptis fieret mora, fallere prima 490
 molitur caroque dolis avertere fratri.
 tum sic adloquitur: 'procerum vi pulsus iniqua
 germanique manu (repetis, quo crimine) Perses
 barbaricas iam movit opes Hyrcanaque signa.
 Aetes contra thalamis et virgine pacta 495
 conciliat reges Scythicos, primusque coacta
 advehit Albana Styrys gener agmina porta.
 bellum ingens, atque ipse citis Gradivus habenis
 fundit equos. viden Arctoo de cardine quanta
 tollat se nubes atque aequore pendeat atro? 500
 corripe prima vias; finem cum Phasidis alti
 transierit Perses aciemque admovent urbi,
 coepta refer paulumque (nefas) et foedera nocte
 consiliis atque arte tua. sponde adfore reges
 dis genitos, quis arma volens, quis agmina iungat.' 505
 at virgo, quamquam insidias aestusque novercae
 sentiat et blandos quaerentem fingere vultus,
 obsequitur tamen et iussas petit ocus oras.

Ingemuit Iuno tandemque silentia rumpit:
 'en labor, en odiis caput insuperabile nostris. 510
 quam Nemeen tot fessa minis, quae †belua† Lernae
 experiar? Phrygiis ultro concurrere monstis
 nempe virum et †pulchro† reserantem Pergama ponto
 vidimus. en ego nunc regum soror — et mihi gentis
 ullus honos? iam tum indecores iustaeque dolorum 515

493 repetis *Maserius*, repetit *V* 499 cardine *Heinsius*,
 carcere *V* 500 aethere *Francius* 502 aciemque *Bon.*²,
 faciemque *V* 503 refer *Bon.*¹, refert *V* | nefas *distinxit*
Sudhaus 506 astusque *Bon.*² 510 caput *XM*, cupit *V*
 511 belua *V* (*interpolatum vid. ex Aen. VI 287*), proelia *Ald.*,
 flumina *Burmann ex II 496*, fort. semina, cf. 665 513 pul-
 chro *V*, tuto *Wagner* | ponto *V*, coepto *Burmann* 515 inde-
 cores *CT*, codd. *Burmanni et Harlesii*, indecore *V* | iustaeque
Heinsius, iussaeque *V*

primitiae tenero superati protinus angues.
debueram nullos iuveni iam quaerere casus
vieta nec ad tales forsitan descendere pugnas.
verum animis insiste tuis actumque
tende, pudor; mox et Furias Ditemque movebo.' 520
haec ait et pariter laevi iuga pinea montis
respicit ac pulchro venantes agmine Nymphas,
undarum nemorumque decus. levis omnibus arcus
et manicae virides et stricta myrtus habena,
summo palla genu, tenui vagus innatat umbra 525
crinis ad obscurae decurrens cingula mammae.
ipsa citatarum tellus pede plausa sororum
personat et teneris summittit gramina plantis.
e quibus Herculeo Dryope percussa fragore,
cum fugerent iam tela ferae, processerat ultra 530
turbatum visura nemus, fontemque petebat
rursus et attonitos referebat ab Hercule vultus.
hanc delapsa polo piceaeque adclinis opacae
Iuno vocat prensaque manu sic blanda profatur:
'quem tibi coniugio tot dedignata dicavi 535
Nympha procos, en Haemonia puer adpulit alno,
clarus Hylas, saltusque tuos fontesque pererrat.
vidistis roseis haec per loca Bacchus habenis
cum domitas acies et Eoi fercula regni
duceret ac rursus thiasos et sacra moventem. 540
hunc tibi vel posito venantem pectine Phoebum

516 Prītiaē et *V*, Prīmītiaē et *SM*, et *del. Sudhaus*, ut
Heinsius, a *Wagner* 518 ad *Bon.*¹, om. *V* | forsān *X*² *M*,
forsas *V* 519 actumque movebo *V* (*ex* 520), actumque per
omnem *suppl. C*, fort. actumque *vel* coeptumque tueri
520 Ditemque movebo *X olim*, *M*² *C*, ditem quomodo verbo *V*
521 et *supr. vers. add. V*¹ 524 habena *T Bon.*², harena
V, ad habena *cf. Luc. VI 221*, ad myrtus *Aen. VII 817*
525 umbra *VC*, optime ob obscurae (526), unda *vulgo* 528 plan-
tis *S*, plactis *V* 534 blanda *V*, uoce *C* 536 haemenia *V*
538 Vidisti *M* | roseis *SM*, reseis *V* 539 fercula *Pius*,
pēcula *V*, pocula *C*, fercula sunt ea quae in triumpho feruntur,
cf. e. g. Sen. Herc. Oct. 110

crede dari. quae spes Nymphis aufertur Achaeis,
 praereptum quanto proles Boebeia questu
 audiet et flavi quam tristis nata Lycormae.
 sic ait et celerem frondosa per avia cervum 545
 suscitac ac iuveni sublimem cornibus offert.
 ille animos tardusque fugae longumque resistens
 sollicitat suadetque pari contendere cursu.
 credit Hylas praedaeque ferox ardore propinquae
 insequitur; simul Alcides hortatibus urget 550
 prospiciens; iamque ex oculis aufertur uterque,
 cum puerum instantem quadripes fessaque minantem
 tela manu procul ad nitidi spiracula fontis
 ducit et intactas levis ipse superfugit undas.
 hoc pueri spes lusa modo est, nec tendere certat 555
 amplius; utque artus et concita pectora sudor
 diluerat, gratos avidus procumbit ad amnes.
 stagna vaga sic luce micant, ubi Cynthia caelo
 prospicit aut medii transit rota candida Phoebi:
 tale iubar diffundit aquis; nil umbra comaeque 560
 turbavitque sonus surgentis ad oscula Nymphae.
 illa avidas iniecta manus heu sera cientem
 auxilia et magni referentem nomen amici
 detrahit; adiutae prono nam pondere vires.
 Iam pater umbrosis Tirynthus arcibus ornum 565
 depulerat magnoque iugi stridore revulsam
 terga super fulvi porrexerat horrida monstri
 litora curva petens; alio nam calle reversum
 credit Hylan captaque dapes auxisse ferina.
 sed neque apud socios structasque in litore mensas 570
 unanimum videt aeger Hylan nec longius acrem
 intendens aciem. varios hinc excitat aestus
 nube mali percussus amor, quibus haeserit oris,

543 proles *M*, prole *V* 555 pueri spes lusa *V*² *R*², pue-
 ris perfusa *V*, pueri spes fusa *C* 557 amnes *M*, omnes *V*
 565 ornum *Lemaire*, ornos *V* 566 stridore *S*, *M*¹ *ut vid.*,
 strodere *V*, de trude *C* 569 hausisse *C* 573 percussus
*S M*², percussas *V*

quis tales impune moras casusve laborve
attulerit. densam interea descendere noctem 575

iam maiore metu; tum vero et pallor et amens
cum piceo sudore rigor. ceu pectora nautis
congelat hiberni vultus Iovis agricolisve,
cum coit umbra minax, comitis sic adficit error
Alciden saevaeque monet meminisse novercae. 580

continuo, volucris ceu pectora tactus asilo
emicuit Calabris taurus per confraga saeptis
obvia quaeque ruens, tali se concitat ardens
in iuga senta fuga. pavet omnis conscia late
silva, pavent montes, luctu succensus acerbo 585

quid struat Alcides tantaque quid apparet ira.
ille, velut refugi quem contigit improba Mauri
lancea sanguineus vasto leo murmure fertur
frangit et absentem vacuis sub dentibus hostem,
sic furiis accensa gerens Tirynthius ora 590
fertur et intento decurrit montibus arcu.

heu miserae quibus ille feris, quibus incidit usquam
immeritis per lustra viris. volat ordine nullo
cuncta petens: nunc ad ripas deiectaque saxis
flumina, nunc notas nemorum procurrit ad umbras. 595
rursus Hylan et rursus Hylan per longa reclamat
avia: responsant silvae et vaga certat imago.

At sociis immota fides austrisque secundis
certa: morae est nec parvus Hylas (quamquam omnibus
aeque

grata rudimenta), Herculeo sub nomine pendent. 600
illum omnes lacrimis maestisque reposcere votis
incertique metu nunc longas litore voces
spargere nunc seris ostendere noctibus ignes.

575 lacunam statuit Sudhaus eius fere sententiae: Et videt
obscuras concrebrescere vallibus umbras 586 quid (apparet) *M*,
quod (i. e. quod) *V* 587 contigit *V* 592 feris *Schmitz*, ferae
V 595 procurrit *V*, procumbit *QC*, percumbit *M* 599 mo-
rae est *Madvig*, moraes *V* | aeq (i. e. aequae) *V*

ipse vel excelsi cum densa silentia montis
 strata vel oblati ductor videt aequora ventis, 605
 stat lacrimans magnoque viri cunctatur amore.
 illius incessus habilemque ad terga pharetram,
 illum inter procere maestaeque silentia mensae
 quaerit inops quondam ingenti compressa trahentem
 vina manu et durae referentem monstra novercae. 610

Nec minus interea crudelis iapyga Iuno
 adsidue movet et primis cum solibus offert.
 iamque morae impatiens cunctantes increpat ausus
 Tiphys et oblato monet otia rumpere cursu.
 ergo animum flexus dictis instantis Iason 615
 concedit sociosque simul sic fatur ad omnes:
 'o utinam, Scythicis struerem cum funera terris,
 vox mihi mentitas tulerit Parnasia sortes,
 agmine de tanto socium qui maximus armis
 adforet, hunc Iovis imperiis fatoque teneri 620
 ante procellosum scopulis errantibus aequor:
 nec tum fama viri nec certior extitit auctor.
 verum agite et, dubiis variant quia pectora curis,
 consulite et, motis seu vos via flatibus urget,
 pergite et inceptos mecum revocate labores, 625
 seu pluris tolerare moras rursusque propinquis
 quaesivisse iugis, pretium haut leve temporis acti.'
 dixerat; at studiis iamdudum freta iuventus
 orat inire vias: unum tanto afore coetu,
 nec minus in sese generis dextrasque potentes 630
 esse ferunt. tali mentem pars maxima flatu
 erigit et vana gliscunt praecordia lingua:
 saltibus ut mediis tum demum laeta reducit

606 amore XM^2 , amori V 609 compressa (compressa
 C) trahentem X^2MC , compensatra lete V 610 durae O^2M^2C ,
 dura V 613 ausus *merito plerisque suspectum* 614 mo-
 net XM^2 , movet V 622 nec tum *Sudhaus*, Nedum V , nec-
 dum XM^2 , *vulgo* | certior *etiam ad fama pertinet* 623 va-
 riant quia *Heinsius*, uariunt qui V , quibus *anxia C* 624 con-
 sulite *Bon.*¹, Consulit V 626 pluris (*sc. est*) *Burmman*, plures
 V 628 at *Burmman*, et V | flexa *Sudhaus*, cf. 598, 701

cerva gregem, tum gestit aper reboatque superbis
 comminus ursa lupis, cum sese Martia tigris 635
 abstulit aut curvo tacitus leo condidit antro.
 at pius ingenti Telamon iam fluctuat ira
 cum fremitu, saevisque serens modo iurgia dictis
 insequitur magnoque implorat numina questu,
 idem orans prensatque viros demissaque supplex 640
 haeret ad ora ducis: nil se super Hercule fari
 sed socio quocumque, gemens quamquam aspera fama
 iam loca iamque feras per barbara litora gentes,
 non alium contra Alciden, non pectora tanta
 posse dari. rursum instimulat ducitque faventes 645
 magnanimus Calydone satus, potioribus ille
 deteriora fovens semperque inversa tueri
 durus et haud ullis umquam superabilis aequis
 rectorumve memor. 'non Herculis' inquit 'adempti,
 sed tuus in seros haec nostra silentia questus 650
 traxit honor, dum iura dares, dum tempora fandi.
 septimus hic celsis descendit montibus auster
 iamque ratem Scythicis forsán statuisset in oris;
 nos patriae immemores, maneant ceu nulla revectoros
 gaudia, sed duro saevae sub rege Mycenae, 655
 ad medium cunctamur iter. si finibus ullis
 has tolerare moras et inania tempora possem,
 regna hodie et dulcem sceptris Calydone tenerem
 laetus opum pacisque meae, tutusque manerem
 quis genitor materque locis. quid deside terra 660
 haeremus? vacuos cur lassant aequora visus?
 tu comitem Alciden ad Phasidis amplius arva
 adfore, tu socias ultra tibi rere pharetras?

638 serens *Ald.*, ferens *V*, furens *C* | modo *Kr.*, ut re-
 spondeat voci idem (640), om. *V*, fera *S*, in *C* 639 implorat
X² ut vid., *M²*, implorat *V* 640 Idem orans *V*, Dememo-
 rans *C* | prensatque *Bon.¹*, prensaue *V* | demissaue *X*,
 dimissaue *V* 643 feras *SM*, fera *V* 652 descendit *SM*,
 discendit *V* 655 saevae *Bon.¹*, saeua *V* 659 tutusque
M², tuusque *V* 661 lassant *MC*, classant *V* 663 Adfore
X² M, Adfor *V*

non ea pax odiis oblitave numine fesso
 Iuno sui. nova Tartareo fors semine monstra 665
 atque iterum Inachiis iam nuntius urget ab Argis.
 non datur haec magni proles Iovis; at tibi Pollux
 stirpe pares Castorque manent, at cetera divum
 progenies, nec parva mihi fiducia gentis.
 †et ego et† quocumque voces, †qua tegmina† ferro 670
 plura metam; tibi dicta manus, tibi quidquid in ipso
 sanguine erit, iamque hinc operum quae maxima posco.
 scilicet in solis profugi stetit Herculis armis
 nostra salus; nempe ora aequae mortalia cuncti
 ecce gerunt; ibant aequo nempe ordine remi. 675
 ille vel insano iamdudum turbidus aestu
 vel parta iam laude tumens consortia famae
 despicit ac nostris ferri comes abnuit actis.
 vos, quibus et virtus et spes in limine primo,
 tendite, dum rerum patiens calor et rude membris 680
 robur inest; nec enim solis dare funera Colchis
 sit satis et tota pelagus lustrasse iuventa.
 spes mihi quae tali potuit longissima casu
 esse fuit; quiscumque virum perquirere silvis
 egit amor; loca vociferans non ulla reliqui. 685
 nunc quoque, dum vario nutat sententia motu,
 cernere devexis redeuntem montibus opto.
 sat lacrimis comitique datum, quem sortibus aevi
 crede vel in mediae raptum tibi sanguine pugnae.
 Talibus Oenides urget; simul incita dictis 690
 heroum manus. ante omnes Argoa iubebat
 vincla rapi Calais. furias miratur ovantum
 Aeacides, multusque viri cunctantia corda
 fert dolor, an sese comitem tam tristibus actis

664 pax *Heinsius*, cf. *Stat. Theb. VII* 199, fax *V*, lex *Loeb-*
bach 670 Et ego et *V*, Et egomet *M*, Ast ego et *S*, Ast
 egomet *CT*, fort. ibo egomet | qua tegmina *V*, sequar, agmina
Jacobs 671 tibi (quidquid) X^2MT , om. *V* 675 ibunt
Ald. 681 solis XM , soli *V* 683 tali *Bon.*², talis *V*
 688 Sat M^2T , Stat *V* | datum X^2M , tadum *V*

abneget et celsi maerens petat ardua montis. 695
 non tamen et gemitus et inanes desinit iras
 fundere. 'quis terris pro Iuppiter' inquit 'Achaeis
 iste dies, saevi capient quae gaudia Colchi.
 non hi tum flatus, non ista superbia dictis,
 litore cum patrio, iam vela petentibus austris, 700
 cunctus ad Alciden versus favor: ipse iuvaret,
 ipse ducis curas meritosque subiret honores.
 iamne animis, iam gente pares, atque inclita vulgi
 dextera? nulla fides, nulli super Hercule fletus?
 nunc Porthaonides, nunc dux mihi Thracia proles? 705
 aspera nunc pavidos contra ruit agna leones?
 hanc ego magnanimi spolium Didymaonis hastam,
 quae neque iam frondes virides nec proferet umbras,
 ut semel est evulsa iugis ac matre perempta
 fida ministeria et duras obit horrida pugnas, 710
 testor et hoc omni, ductor, tibi numine firmo:
 saepe metu, saepe in tenui discrimine rerum
 Herculeas iam serus opes spretique vocabis
 arma viri, nec nos tumida haec tum dicta iuvabunt.'

Talibus Aeacides socios terroribus urgens 715
 inlacrimat multaue comas deformat harena.
 fata trahunt, raptusque virum certamine ductor
 ibat et optenta mulcebat lumina palla.
 hic vero ingenti repetuntur pectora luctu,
 ut socii sedere locis nullaeque leonis 720
 exuviae tantique vocant vestigia transtri.
 flet pius Aeacides, maerent Poeantia corda,
 ingemit et dulci frater cum Castore Pollux.
 omnis adhuc vocat Alciden fugiente carina,
 omnis Hylar, medio pereuntia nomina ponto. 725

700 cum patrio *M*, cupatrio *V* 703 iam gente *M*²,
 iam negenite *VS* | inclita *SM*, indita *V* | uulgi *X*²*MT*,
 uului *V* 709 aeuulsa *V*, excussa *C* 714 uiri *SM*, uir *V* |
 tum *XM*, dum *V* 715 terroribus *V*, sermonibus *C* 721 uo-
 cant *V* (*Valerium sic scripsisse pro uacant docet IV 248*)

Dat procul interea toto pater aequore signum
 Phorcys et immanes intorto murice phocas
 contrahit antra petens; simul et Massylus et una
 Lyctius et Calabris redit armentarius arvis.
 ilicet extremi nox litore Solis Hiberas 730
 condidit alta domos et sidera sustulit axis.
 flumina conticuere, tacet cum flatibus aequor.

Amphitryoniades nec quae nova lustra requirat,
 nec quo temptet iter, comitis nec fata parenti
 quae referat, videt, aut socios qua mente revisat. 735
 urit amor, solisque negat decedere silvis.
 non aliter gemitu quondam lea prolis ademptae
 terga dedit; sedet inde viis inclusaque longo
 pervigilant castella metu; dolor adtrahit orbes
 interea et misero manat iuba sordida luctu. 740

726 toto XM^2 , tot V 731 axis M^2 , aris V , astris C
 732 Flamina TC , sed cf. *Cir.* 233 et *Skutschii explicationem*
Gallus und Vergil p. 51 sqq. | tacet *Burmann*, iacet VC |
 sine flatibus C 735 reuisat V^1 ut vid., XM , reuirat V
 736 decedera V 737 gemitu *dativus est* 738 terga dedit
i. e. cessit, cf. Vollmer ad Stat. Silv. II 6. 93

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER QUARTUS.

Atque ea non oculis divum pater amplius aequis
sustinuit, natique pios miseratus amores
Iunonem ardenti trepidam gravis increpat ira:
'ut nova nunc tacito se pectore gaudia tollunt:
haeret inops solisque furit Tirynthius oris, 5
at comite immemores Minyae facilesque relicto
alta tenent. sic Iuno ducem fovet anxia curis
Aesonium, sic arma viro sociosque ministrat.
iam quibus incertam bellis Scythicaeque paventem
gentis opes, quanta trepidam formidine cernam. 10
tum precibus, tum me lacrimis et supplice dextra
adtemptare veto; rerum mihi firma potestas.
i, Furias Veneremque move; dabit impia poenas
virgo, nec Aeetae gemitus patiemur inultos.' 15
dixit et arcano redolentem nectare rorem,
quem penes alta quies liquidique potentia somni,
detulit inque vagi libavit tempora nati.
ille graves oculos et Hylan resonantia semper
ora ferens, ut nulla deum superare potestas,
procumbit. tandem fessis pax reddita silvis, 20
fluminaque et vacuis auditae montibus aerae.

3 Iunorem V 4 se M², Heinsius, om. V, te Carr.²,
sub S 8 viro Heinsius, uiros V 20 pax Bon.¹, fas V
siluis M, silua V

Ecce puer summa se tollere visus ab unda
frondibus in croceis et iniquae munere Nymphae
stansque super carum talis caput edere voces:
'quid, pater, in vanos absumis tempora questus? 25
hoc nemus ac fatis mihi iam domus improba quo me
Nympha rapit saevae monitu Iunonis, in amnes.
nunc Iovis accessus et iam mihi limina caeli
conciliat iungitque toros et fontis honores.
o dolor, o dulces quas gessimus ante pharetrae. 30
iam socii laetis rapuerunt vincula ventis,
hortator postquam furiis et voce nefanda
impulit Oenides. verum cum gente domoque
ista luet saevaeque aderunt tua numina matri.
surge age et in duris haut umquam defice; caelo 35
mox aderis teque astra ferent; tu semper amoris
sis memor et cari comitis ne abscedat imago.'
talibus orantem dictis visuque fruenter
ille ultro petit et vacuis amplexibus instat
languentisque movet frustra conamina dextrae: 40
corpus hebet somno refugaque eluditur umbra.
tum lacrimis, tum voce sequi, tum rumpere questus,
cum sopor et vano spes maesta resolvitur actu.
fluctus ab undisoni ceu forte crepidine saxi
cum rapit halcyonis miserae fetumque laremque, 45
it super aegra parens queriturque tumentibus undis
certa sequi, quocumque ferant, audetque pavetque,
icta fatiscit aquis donec domus haustaque fluctu est;
illa dolens vocem dedit et se sustulit alis:
haut aliter somni maestus labor. exilit amens 50
effusisque genas lacrimis rigat. 'ibimus' inquit,

25 absumis *M*², adsumis *V* 26 ac *Sudhaus*, haec *VC*
27 in amnes *V*, inanes *X*²*C*, *intellego* hoc nemus ac quo me
Nympha rapit, sc. amnes, domus *sunt* 28 limina *cod. Coki*,
lumina *V*, numina *Baehrens* 29 toros *Burmman*, om. *V*,
suos *C* 30 pharetrae *M*²*C*, pharetram *V*, pharetras *S*
38 fruenter *X*, fruente fruitur *V* 46 quaeriturque *M*², quae-
ritur *V* 50 amens *M*, amen *V*

'solus et hos montes desertaque lustra tenebis,
 care puer, nec res ultra mirabere nostras.'
 haec fatus relegitque vias et vallibus exit
 incertus, quid Iuno ferat, quas apparet iras. 55
 nec minus et socios cernit procul aequore ferri
 praecipites tacitumque pudet potuisse relinqui.

Iamque iter ad Teucros atque hospita moenia Troiae
 flexerat Iliaci repetens promissa tyranni,
 cum maesto Latona simul Dianaque vultu 60
 ante Iovem stetit et supplex sic fatur Apollo:

'in quem alium Alciden, in quae iam tempora differs
 Caucaseum, rex magne, senem? nullumne malorum
 finem adeo poenaeque dabis? te cuncta precatur
 gens hominum atque ipsi iam te, pater optime, montes 65
 fessaque cum silvis orant iuga. sat tibi furtum
 ignis et aetheriae defensa silentia mensae.'

dixit ubi, e scopulis media inter pabula diri
 vulturis ipse etiam gemitu maestaque fatigat
 voce Iovem saevis relevans ambusta pruinis 70
 lumina; congeminant amnes rupesque fragorem
 Caucaseae; stupet ipse dei clamoribus ales.

tunc etiam superas Acheronte auditus ad arces
 Iapetus; gravis orantem procul arcet Erinys
 respiciens celsi legem Iovis. ille dearum 75
 fletibus et magno Phoebi commotus honore
 velocem roseis demittit nubibus Irim.

'i, Phrygas Alcides et Troiae differat arma;
 nunc' ait 'eripiat dirae Titana volucris.'
 diva volat defertque viro celeranda parentis 80
 imperia atque alacrem laetis hortatibus implet.

Iam Minyae mediis clarae per sidera noctis
 fluctibus intulerant placido cava lintea cursu

52 tenebis *M*², tenebris *V* 54 vias et *X*², viaret *V*
 64 precantur *C* 65 optime *X*²*MT*, om. *V* 68 Exit
 ubi *C* 73 superas *Bon*¹, super *V* | auditur *C* 80 de-
 fertque *M*², differtque *V*

multaque deserto memores super Hercule volvunt.
 Thracius at summa sociis e puppe sacerdos 85
 fata deum et miserae solans incommoda vitae
 securum numeris agit et medicabile carmen;
 quod simul adsumpta pulsum fide, luctus et irae
 et labor et dulces cedunt e pectore nati.

Interea magni iam iam subeuntibus astris 90
 Oceani genitale caput Titania frenis
 antra sonant; Sol auricomis cingentibus Horis
 multifidum iubar et bissono sidere textam
 loricam induitur; ligat hanc qui nubila contra
 balteus undantem variat mortalibus arcum. 95
 inde super terras et eoi cornua montis
 emicuit traxitque diem candentibus undis,
 et Minyas viso liquerunt flamina Phoebō.

Proxima Bebrycii panduntur litora regni,
 pingue solum et duris regio non invida tauris. 100
 rex Amycus; regis fatis et numine freti
 non muris cinxere domos, non foedera legum
 ulla colunt placidas aut iura tenentia mentes.
 quales Aetnaeis rabidi Cyclopes in antris
 nocte sub hiberna servant freta, sicubi saevis 105
 advectet ratis acta notis tibi pabula dira
 et miseras, Polypheme, dapes: sic undique in omnes
 prospiciunt cursantque vias, qui corpora regi
 capta trahant. ea Neptuno trux ipse parenti
 sacrifici pro rupe iugi media aequora supra 110
 torquet agens. sin forma viris praestantior adsit,
 tum legere arma iubet sumptisque occurrere contra
 caestibus; haec miseri sors est aequissima leti.
 huc ubi devectam Neptunus gurgite puppem
 sensit et extremum nati prospexit in oras 115

85 sacerdos *V* 86 defuit in *C* 92 auricomus *T*,
cod. regius | cingentibus *cod. Bon.*, ingentibus *VC*, urgentibus
codd. Pii 104 rapidi *XC* 105 Nocte *SM*, Noctis *V*
108 f: cursant *V* (f deleta videtur) 111 sin *C*, in *V*
113 miseris *Burmann*

et quondam laetos domini certamine campos,
 ingemit ac tales evolvit pectore questus:
 'infelix imas quondam mihi rapta sub undas
 nec potius magno Melie tum mixta Tonanti,
 usque adeone meam quacumque ab origine prolem 120
 tristia fata manent? sic te olim pergere sensi,
 Iuppiter, iniustae quando mihi virginis armis
 concidit infelix et nunc chaos implet Orion.
 nec tibi nunc virtus aut det fiducia nostri,
 nate, animos opibusque ultra ne crede paternis. 125
 iam iam aliae vires maioraque sanguine nostro
 vincunt fata Iovis, potior cui cura suorum est.
 atque ideo neque ego hanc tumidis avertere ventis
 temptavi tenuive ratem, nec iam mora morti
 hinc erit ulla tuae. reges preme, dure, secundos.' 130
 abstulit inde oculos, natumque et tristia linquens
 proelia sanguineo terras pater alluit aestu.

Principio fluvios gentemque et litora ductor
 explorare iubet, paulumque egressus Echion
 invenit obscura gemitus in valle trahentem 135
 clam iuvenem et caesi maerentem nomen amici.
 ille virum ut contra venientem umbrataque vidit
 tempora Parrhasio patris de more galero
 paciferaeque manu nequiquam insignia virgae,
 'heu fuge', ait 'certo, quicumque es, perдите, passu, 140
 dum datur.' obstipuit visu Nonacria proles,
 quid ferat admirans. postquam remeare monentem
 ocius et dictis perstantem cernit in isdem,
 abripit et sociis, quae sint ea, promere cogit.
 ille manum tendens 'non haec' ait 'hospita vobis 145
 terra, viri, non hic ullos reverentia ritus
 pectora; mors habitat saevaeque hoc litore pugnae.

116 campis *SM*², campus *V* 124 aut det *T*¹ *Bon.*²,
 audet *V* 125 ultra *etiam V* habet | ne *Carrio*, nec *V*
 126 eliae *V* 128 tumidis *V*, motis *C* 130 preme dure
V, doliture *C*, premit ille *Schenkl* 131 linquens *M*, linque
V 145 manum *S*, manu *V* | hospita *X*²*M*, hosta *V*

iam veniet diros Amycus qui tollere caestus
 imperet et vasto qui vertice nubila pulset.
 talis in advectos Neptuni credita proles 150
 aeternum furit atque aequae virtutis egentes
 ceu superum segnes ad iniqua altaria tauros
 constituit, tandem ut misero lavet arma cerebro.
 consulite atque fugae medium ne temnite tempus.
 namque isti frustra quisquam concurrere monstro 155
 audeat; et quaenam talem vidisse voluptas?
 ductor ad haec 'Bebryxne venis diversaue regi
 corda gerens (melior vulgi nam saepe voluntas),
 hostis an externis fato delatus ab oris?
 et tua cur Amycus caestu nondum obruit ora?' 160
 'nomen' ait 'praedulce mihi †nomenque† secutus
 Otreos unanimi. decus ille et laeta suorum
 gloria nec vestros comes aspernandus in actus,
 Hesionam et Phrygiae peteret cum gaudia nuptae,
 hic Amycum contra iussus stetit atque ego palmas 165
 implicui; sed prima procul vixdum ora levantis
 fulminea frontem dextra disiectaque fudit
 lumina. me numquam leto dignatus et armis,
 sed lacrimis potius luctuque absumor inerti.
 spes tamen, his fando si nuntius extitit oris 170
 et Mariandynum patrias penetravit ad urbes,
 unde genus fraterque viro — sed et ille quierit
 oro nec vanis cladem Lycus augeat armis.'

Haec ubi non ulla iuvenes formidine moti
 accipiunt, videt et dura sic pergere mente, 175
 terga sequi properosque iubet coniungere gressus.
 litore in extremo spelunca apparuit ingens,

149 et *SM*², om. *V* 155 concurrere *SM*², concurre *V*
 158 gerens *M*² in marg., regens *V* 161 nomenque *V*, duc-
 tumque *Heinsius*, votumque *Damsté*, fort. nutumque 167 Ful-
 minea *Bon.*¹, Fulmineam *V* 169 assumor *C* 170 fando
M, frando *V* 173 oro *Pius*, Ora *V*, Gracia *C* 174 non
 ulla *cod. Bon.*, non nulla *V* | iuuenis *V* 175 videt et
Schenkl, dolet et *V*, dolor et duras insurgere mentes *C*

arboribus super et dorso contacta minanti,
non quae dona deum, non quae trahat aetheris ignem,
infelix domus et sonitu tremibunda profundi. 180

at varii pro rupe metus: hic trunca rotatis
bracchia rapta viris strictoque immortua caestu,
ossaque taetra situ et capitum maestissimus ordo.
respicias quibus adverso sub vulnere nulla
iam facies nec nomen erat; media ipsius arma 185
sacra metu magnique aris imposta parentis.

hospitis hic primum monitus rediere Dymantis,
et pavor et monstri subiit absentis imago,
atque oculos cuncti inter se tenere silentes,
donec sidereo Pollux interritus ore 190

'te tamen, hac quicumque es' ait 'formidine, faxo
iam tua silva ferat, modo sint tibi sanguis et artus.'
omnibus idem animus forti decernere pugna,
exoptantque virum contraque occurrere poscunt.
qualiter ignotis spumantem funditus amnem 195

pandit iter, mox omne pecus formidine pulsa
pone subit iamque et mediis praecedit ab undis.

At procul e silvis sese gregibusque ferebat
saevos in antra gigans. quem nec sua turba tuendo 200
it taciti secura metus. mortalia nusquam
signa manent; instar scopuli, qui montibus altis
summus abit longaeque iugo stat solus ab omni.
devolat inde furens, nec quo via curve profecti
nec genus ante rogat, sed tali protonat ira: 205
'incipite, o iuvenes. etenim fiducia, credo,

180 tremebunda XII¹, remibunda VII 181 at *Heinsius*,
Vt V, et *Bon.*² | hic *Ald.*, hinc V 183 et *Heinsius*, om. V,
fort. capitum et 185 media T, medius V 186 metu Q,
mentuque V 187 monitus P, monitis VC | Dymantis *Hein-*
sius, tymantis V, tumentes C 188 Et V² SM, E V 191 hac
etiam V habet | ait *Bon.*¹, aut V | faxo *Bon.*², saxo V 194 con-
traque SM², contra V 195 amnem M, amem V 196 sen-
tentiam mancam sic supplevit C taurus aquis, qui primus init,
spernitque tumentem, 200 nec V, non C 206 o XM², eo V

huc tulit auditas et sponte lacessitis oras.
 sin errore viae necdum mens gnara locorum, 208
 Neptuni domus haec, egomet Neptunia proles. 213
 hic mihi lex caestus adversaque tollere contra 209
 bracchia. sic ingens Asiae plaga quique per arcton 210
 dexter et in laevum pontus iacet haec mea visit
 hospitia; hoc cuncti remeant certamine reges. 212
 iam pridem caestus resides et frigida raris 214
 dentibus aret humus. quis mecum foedera iunget? 215
 prima manu cui dona fero? mox omnibus idem
 ibit honos. fuga sub terras, fuga nulla per auras.
 nec lacrimae (ne ferte preces) superive vocati
 pectora nostra movent; aliis rex Iuppiter oris.
 faxo Bebrycium nequeat transcendere puppis 220
 ulla fretum et ponto volitet Symplegas inani.'

Talia dicta dabat, cum protinus asper Iason
 et simul Aeacidae simul et Calydonis alumni
 Nelidesque Idasque prior quae maxima surgunt
 nomina; sed nudo steterat iam pectore Pollux. 225
 tum pavor et gelidus defixit Castora sanguis.
 nam nec ad Elei pugnam videt ora parentis,
 nec sonat Oebalius caveae favor aut iuga nota
 Taygeti, lavitur patrios ubi victor ad amnes,
 nec pretium sonipes aut sacrae taurus harenae, 230
 praemia sed manes reclusaque ianua leti.
 illum Amycus nec fronte truce nec mole tremendum
 vixdum etiam primae spargentem signa iuventae
 ore renidenti lustrans obit et fremit ausum,

208 gnara *M*² *T*¹, ignara *V* 213 huc transposuit *Schenkl*
 domus haec *Loebbach*, domus adque *V*, haec domus atque *Bur-*
mann 212 functi *Burmann*, sed hoc — certamine pro abla-
 tivo pretii est, certamen est pretium (*λῶργον*), quo se redimunt
 reges *SM*, rege *V* 214 caestus *CT*, caestu *V* 215 quis
Heinsius, qui *V* 216 feram *Heinsius*, sed cf. *Langen* ad *V*
 285 218 neferte *V*, nec forte *XT* 223 Aeacidae *Carrio*,
 cf. *V* 573, aeacides *V* 226 tum *Thilo*, Cum *V* 229 lavitur
*Bon.*², labitur *V*, capitur *C* 232 truce *Bon.*², ducem *V*

sanguineosque rotat furiis ardentibus orbes. 235
 non aliter iam regna poli, iam capta Typhoeus
 astra ferens Bacchum ante acies primamque deorum
 Pallada et oppositos doluit sibi virginis angues.
 sic adeo insequitur rabidoque ita murmure terret:
 'quisquis es, infelix celera puer; haut tibi pulchrae 240
 manserit hoc ultra frontis decus orave matri
 nota feres. tune a sociis electus iniquis?
 tune Amyci moriere manu?' nec plura moratus
 ingentes umeros spatiosaque pectoris ossa
 protulit horrendosque toris informibus artus. 245
 deficient visu Minyae, miratur et ipse
 Tyndarides; redit Alcidae iam sera cupido
 et vocuo maestos lustrarunt lumine montes.
 at satus aequoreo fatur tunc talia rege:
 'aspice et haec crudis durata volumina tauris; 250
 nec peto sortis opem, sed quos potes indue caestus.'

Dixit et urgentis per sera piacula fati
 nescius extremum hoc armis innectere palmas
 dat famulis, dat et inde Lacon. odia aspera surgunt
 ignotis prius atque incensa mente feruntur 255
 in medium sanguis Iovis et Neptunia proles.
 hinc illinc dubiis intenta silentia votis,
 et pater orantis caesorum Tartarus umbras
 nube cava tandem ad meritae spectacula pugnae
 emittit; summi nigrescunt culmina montis. 260
 continuo Bebryx, Maleae velut arce fragosae
 turbo rapax, vix ora virum, vix tollere passus
 brachia torrenti praeceps agit undique nimbo

237 deorum *V*¹ *ut vid.*, *M*, deosum *V* 241 frontis *X*² *M*²,
 fontis *V* 242 Nota etiam *V* habet | tune a *Thilo*, tuneo *V*,
 tune e *C* | electus *C*, eluctus *V* 243 Tune *X*(?) *M*, Tunc *V*
 246 visu Minyae *cod. Bon.*, *T*, uisum inse *V* 248 uocuo *V*,
 uacuo *M*, sed cf. III 721 | maestos *Koestlin*, maesto *V*
 251 peto *Burmman*, petae *V* 252 per sera *Baehrens*, post
 sera *V*, pro sera *Madvig* 255 feruntur *S* *M*, feruntus *V*
 259 poenae *Wagner* 261 uelut *X*², uolut *V* | fragosae *Kr.*,
 fragosa *V*

cursibus involvens, totaque immanis harena
 insequitur. vigil ille metu cum pectore et armis 265
 huc alternus et huc, semper cervice reducta,
 semper et in digitis et summi pulvere campi,
 proiectusque redit. spumanti qualis in alto
 Pliade capta ratis, trepidi quam sola magistri
 cura tenet, rabidum ventis certantibus aequor 270
 intemerata secat, Pollux sic providus ictus
 servat et Oebalia dubium caput eripit arte.
 ut deinde urgentes effudit nubibus iras
 ardoremque viri, paulatim insurgere fesso
 integer et summos manibus deducere caestus. 275
 ille dies aegros Amyci sudoribus artus
 primus et arenti cunctantem vidit hiatu,
 nec sua defessum noscunt loca nec sua regem
 agmina. respirant ambo paulumque reponunt
 braccia, ceu Lapithas aut Paeonas aequore in ipso 280
 cum refovet fixaque silet Gradivus in hasta.
 vix steterant, et iam ecce ruunt inflictaque late
 terga sonant; nova vis iterum, nova corpora surgunt.
 hunc pudor, hunc noto iam spes audentior hoste
 instimulat. fumant crebro praecordia pulsu; 285
 avia responsant gemitu iuga: pervigil ut cum
 artificum notat Aetna manus et fulmina Cyclops
 prosubigit, pulsus strepitant incudibus urbes.
 emicat hic dextramque parat dextramque minatur.
 Tyndarides; redit huc oculis et pondere Bebryx 290
 sic ratus, ille autem celeri rapit ora sinistra.
 conclamant socii et subitas dant gaudia voces.

268 *vocibus* proiectus et effusus (304) notantur schemata
 pugnatorum pedem proferentium 269 trepidi *M*², trepida
V 270 rabidum *Friesemann*, rapidum *V* 272 erigit *C*
 274 fesso *codd. Pii*, ferro *VC* 275 Integer *CT*¹, Integet
V 280 Paeonas *Iunt.*¹, poenas *V* 281 Cum *V*, dum
*Carr.*² 282 steterant *SM*², sterant *V* 285 instimulat
*Iunt.*¹, Instimulant *V* 287 notat Aetna manus *Koestlin*,
 notata & manus *V*, notat ipse m. *C*, movet Aetna m. *Heinsius*

illum insperata turbatum fraude furentemque
 Oebalides prima refugit dum detonet ira,
 295 territus ipse etiam atque ingentis conscius ausi.
 saevit inops Amycus nullo discrimine sese
 praecipitans avidusque viri (respectat ovantes
 quippe procul Minyas); tunc caestu elatus utroque
 inruit. hos inter Pollux subit et trucidis ultro
 advolat ora viri: nec spes effecta, sed ambae
 300 in pectus cecidere manus. hoc saevior ille
 ecce iterum vacuas agit inconsulta per auras
 bracchia. sentit enim Pollux rationis egentem ...
 dat genibus iunctis latus effusumque secutus
 haud revocare gradum patitur, turbatque premitque 305
 ancipitem crebros et liber congerit ictus
 desuper averso; sonat omni vulnere vertex
 inclinis ceditque malis. iam tempora manant
 sanguinaeque latent aures, vitalia donec
 vincula, qua primo cervix committitur artu,
 310 solvit dextra gravis. labentem propulit heros
 ac super insistens 'Pollux ego missus Amyclis
 et Iove natus' ait; 'nomen mirantibus umbris
 hoc referes: sic et memori noscere sepulchro.'

Bebrycas extemplo spargit fuga; nullus adempti 315
 regis amor; montem celeres silvamque capessunt.
 haec sors, haec Amycum tandem manus arcuit ausis
 effera servantem Ponti loca vimque iuventae
 continuam et magni sperantem tempora patris.
 tenditur ille ingens hominum pavor arvaque late 320

297 Praecipitans *M*², Praecipitant *V* 298 tum caestu
 elatus *Baehrens*, tunc caestu uelatus *V*, tunc caestu latus *Leo*,
 caestuque elatus *Heinsius* 299 trucidis *SM*², trucidis *V*
 300 effecta *CM*²*T*¹, *cod. regius* 301 In pectus *M*², Inspec-
 tus *V* 303 enim *V*, eum *Ald.*, ubi *Thilo* 304 iure *Sud-*
haus offenditur *asyndeto*; *me iudice talis vs. excidit* Bebryca et
 insanos ludens vigil arte furores 307 omnis *CT* 308 ce-
 ditque malis *MC*, ceciditque malis *V* 309 Sanguinaeque *M*,
 Sanguinaeque *V* 317 hic desinit *S* | arcuit *Gronovius*,
 arguit *V*

occupat, annosi veluti si decidat olim
 pars Erycis vel totus Athos; qua mole iacentis
 ipse etiam expleri victor nequit oraque longo
 comminus optutu mirans tenet. at manus omnis
 heroum densis certatim amplexibus urgent, 325
 armaque ferre iuvat fessasque attollere palmas.
 'salve vera Iovis, vera o Iovis' undique 'proles'
 ingeminant, 'o magnanimis memoranda palaestris
 Taygeta et primi felix labor ille magistri.'
 dumque ea dicta ferunt, tenues tamen ire cruores 330
 siderea de fronte vident; nec sanguine Pollux
 territus averso siccabat vulnera caestu.
 illius excelsum ramis caput armaque Castor
 implicat et viridi conectit tempora lauro
 respiciensque ratem 'patriis' ait 'has precor oris, 335
 diva, refer frondes cumque hac freta curre corona.'
 dixerat. hinc valida caedunt armenta bipenni
 perfusique sacro placati gurgitis amne
 graminea sternuntur humo; tunc liba dapesque
 frondibus adcumulant; exsortia terga Laconi 340
 praecipiant pecudum. toto mox tempore mensae
 laetus ovat nunc laude virum nunc vatis honoro
 carmine, victori geminans cratera parenti.

Iamque dies auraeque vocant, rursusque capessunt
 aequora, qua rigidos eructat Bosporos amnes. 345
 illos, Nile, tuis nondum dea gentibus Io
 transierat fluctus, unde haec data nomina ponto.
 tum pius Oeagri claro de sanguine vates,
 admonita genetrice, refert casusque locorum
 Inachidosque vias pelagusque emensa iuvencae 350
 exilia intentisque canit: 'videre priores
 saepe Iovem in terras Argivaeque regna Pelasgum

322 qua mole iacentis *suspecta videntur* 326 fessasque
 M, fessaque V 336 refer *Bon.*¹, refers V | freta M, feta
 V 338 Perfusique *CT*¹, Profusique V 340 Frondibus
 M, Frontibus V 346 Nile tuis *Bon.*², nil et uos V 352 in
Heinsius, om. V

virginis Iasiae blandos descendere ad ignes.
 sentit Iuno dolos curaque accensa iugali
 aethere desiluit; dominam Lyrceia tellus 355
 antraque deprensae tremuerunt conscia culpa.
 tum trepida Inachiae paelex subit ora iuvencae
 sponte dei; plausu fovet hanc et pectora mulcet
 Iuno renidenti cohibens suspiria vultu.
 mox ita adorta Iovem: "da quam modo ditibus Argis 360
 campus alit primae referentem cornua Phoebes
 indomitamque bovem, da carae munera nuptae.
 ipsa ego dilectae pecudi iam pascua digna
 praecipuosque legam fontes." qua fraude negaret
 aut quos inventus finxisset Iuppiter astus? 365
 muneris illa potens custodem protinus Argum
 adiungit; custos Argus placet, inscia somni
 lumina non aliter toto cui vertice, quam si
 Lyda nurus sparso telas maculaverit ostro.
 Argus et in scopulos et monstris horrida lustra 370
 ignotas iubet ire vias heu multa morantem
 conantemque preces inclusaque pectore verba.
 ultima tum patriae cedens dedit oscula ripae;
 flevit Amymone, flerunt Messeides undae,
 flevit et effusis revocans Hyperia lacertis. 375
 illa ubi vel fessi tremerent erroribus artus
 vel rueret summo iam frigidus aethere vesper,
 heu quotiens saxo posuit latus, aut ubi longa
 aegra siti, quos ore lacus, quae pabula carpsit,
 verberare candentes quotiens exhorruit armos. 380
 quin et ab excelso meditantem vertice saltus
 audentemque mori valles citus egit in imas
 Argus et arbitrio durus servavit erili,

357 Tum *T*, Cum *V* | inachiae *M*, inachiaiae *V* 359 re-
 nidenti *M*, reidenti *V* 362 carae *CM*, caraxe *V* 365 in-
 ventus *i. e. deprehensus* | finxisset *Peerlkamp*, timuisset *V*, mo-
 visset *Burmman* (*cfs. V 291 et Stat. Theb. XII 183*) | aestus *C*
 374 Messeides *Bon.*², messonidaes *V*, messenides *CT*¹
 379 crapsit *V*

cum subito Arcadio sonuit cava fistula ritu
 imperiumque patris celerans Cyllenius ales 385
 advenit et leni modulatur carmen avena
 'quo'que ait 'hinc diversus abis? heus respice cantus.'
 haud procul insectans Argum languentia ...
 lumina cuncta notat dulcesque sequentia somnos,
 et celerem mediis in cantibus exigit harpen. 390
 iamque refecta Iovi paulatim in imagine prisca
 ibat agris Io victrix Iunonis et ecce
 cum facibus spirisque et Tartareo ululatu
 Tisiphonen videt: ac primo vestigia visu
 figit et in miserae rursus bovis ora recurrit, 395
 nec qua valle memor nec quo se vertice sistat.
 Inachias errore etiam defertur ad undas
 qualis et a prima quantum mutata iuvenca:
 nec pater aut trepidae temptant accedere nymphae.
 ergo iterum silvas, iterum petit invia retro 400
 ceu Styga dilectum fugiens caput; inde per urbes
 raptatur Graias atque ardua flumina ripis,
 oblato donec paulum cunctata profundo
 incidit: absistunt fluctus et gnara futuri
 dant pavida alta viam; celsis procul ipsa refulget 405
 cornibus ac summa palearia sustinet unda.
 ast Erebi virgo ditem volat aethere Memphin
 praecipere et Pharia venientem pellere terra.
 contra Nilus adest et toto gurgite torrens
 Tisiphonen agit atque imis inlidit harenis 410
 Ditis opem ac saevi clamantem numina regni.

386 carmen avena *M*, carmina uena *V*, carmina avena
Bachrens 387 heus *Burmman*, heu *V* | cantus *V*, pastor
Schenkl 388 languentia *V*, languentia somno *C*, l. cantu *T*,
fort. virga (ramo) vel loto 392 Ibat *M*, Ibant *V* 395 Fi-
 git *M*², Fugit *VC* 396 ualle *M*², uelle *V* | nec quo se
T, quo se *V*, quo sese *MC*, *cod. Bon.*, *cod. Coki* 401 dilec-
 tum *M*, dilectam *V* 402 Raptatur *C Pius*, Raptatus *V*
 404 gnara *Bon.*¹, ignara *V* 405 puidae *T* 406 pelearia
V 407 Ast herebi *Bon.*¹, Aetherebi *V*

apparent sparsaeque faces disiectaque longe
 verbera et abruptis excussi crinibus hydri.
 nec Iovis interea cessat manus. intonat alto
 insurgens caelo genitor curamque fatetur, 415
 atque ipsa imperium Iuno pavet. haec procul Io
 spectat ab arce Phari iam divis addita iamque
 aspide cincta comas et ovanti persona sistro.
 Bosporon hinc veteres errantis nomine divae
 vulgavere. iuvet nostros nunc ipsa labores 420
 immissisque ratem sua per freta provehat euris.'

Dixerat, et placidi tendebant carbasa venti.
 postera non cassae Minyis Aurora retexit
 noctis iter; nova cuncta vident Thyneaque iuxta
 litora fatidici poenis horrentia Phinei, 425
 dura deum summo quem sors urgebat in aevo.
 quippe neque extorrem tantum nec lucis egentem
 insuper Harpyiae Typhoides, ira Tonantis,
 depopulant ipsoque dapes praedantur ab ore.
 talia prodigia et tales pro crimine poenas 430
 perpetitur. spes una seni, quod pellere saevam
 quondam fata luem dederant Aquilone creatis.
 ergo ubi iam Minyas certamque accedere Phineus
 sentit opem, primas baculo defertur ad undas
 vestigatque ratem atque oculos attollit inanes. 435
 tunc tenuem spirans animam 'salve o mihi longum
 expectata manus nostrisque' ait 'agnita votis.
 novimus et divis geniti quibus et via iussos

417 Spectat *Bon.*¹, Spectabat *V* | Phari *Carrio*, *om. V*,
 poli *T*, Iovis *Bury* 418 cincta *M*² *T*, cuncta *V* 420 no-
 stros *M*², nostro *V* 421 auris *T* 426 Dura *VC*, Dira *cod.*
Bon., *T* | summo quem sors *Sudhaus*, summoque suis *V*, sum-
 moque sui (surgebat) *C*, summoque lues *Bon.*², summo quem
 vis *Lemair* 428 Harpyiae Typhoides *C*^b, H. Typhonides *C*^a,
Balbus, yphoides arpyiae *V* 433 accedere *M*, accere *V*
 434 ad *M*, ab *V* 437 Expectata *M*, Expectat *V* | nostris-
 que *M*, nostrique *V* | uotis *M*, uobis *V* (*ab utroque superioris*
b lit. partis latere punctum posuit V, t tamen non add.)
 438 uia *M*², nia *V*

quae ferat ac vestri rebar sic tempora cursus
 proxima quaeque legens, quantum Vulcania Lemnos 440
 traxerit, infelix tulerit quae Cyzicus arma.
 sensi et Bebrycio supremam in litore pugnam
 iam propior iamque hoc animam solamine mulcens.
 non ego nunc, magno quod cretus Agenore Phineus,
 aut memorem, mea quod vates insedit Apollo 445
 pectora; praesentis potius miserescite fati.
 nec mihi diversis erratum casibus orbem
 amissas aut flere domos aut dulcia tempus
 lumina; consuetis serum est ex ordine fatis
 ingemere. Harpyiae semper mea pabula servant, 450
 fallere quas nusquam misero locus: ilicet omnes
 deveniunt niger intorto ceu turbine nimbus,
 iamque alis procul et sonitu mihi nota Celaeno;
 diripiunt verruntque dapes foedataque turbant
 pocula, saevit odor surgitque miserima pugna, 455
 parque mihi monstisque fames. sprevere quod omnes
 pollueruntque manu quodque unguibus excidit atris
 has mihi fert in luce moras. nec rumpere fata
 morte licet; trahitur victu crudelis egestas.
 sed vos o servate precor, praedicta deorum 460
 si non falsa mihi, vos finem imponite poenis.
 nempe adsunt, qui monstra fugent, Aquilonia proles
 non externa mihi; nam rex ego divitis Hebri
 iunctaque vestra meo quondam Cleopatra cubili.'

Nomen ad Actaeae Calais Zetesque sororis 465
 prosiliunt, Zetesque prior 'quem cernimus?' inquit.
 'tunc ille Odrysiae Phineus rex inclitus orae?
 tu Phoebi comes et nostro dilecte parenti?

439 cf. *Aen.* VI 690 440 legens *M*, leges *V* 442 Sensi
 et *M*² in marg., Sentiet *V* 443 solamine *M*², solamina *V*
 449 serum *Gronovius*, rerum *V* 451 nunquam *C* 452 in-
 torto *V*, in toto *C* | nimbus *Bon.*¹, nimbo *VC* 457 manus *C* |
 atris *codd. Pii*, *cod. Harlesii*, auris *V*, uncis *M*² 460 o ser-
 vate *Heinsius*, observate *V* 463 externa *M*², hesterna *V*
 464 cubili *M*², cubile *V* 465 actaeae *M*, aeteae *V*

o ubi nunc regni generisque ubi gloria? quam te
exedit labor et miseris festina senectus. 470
quin age, mitte preces; namque est tibi nostra voluntas,
si non ira deum vel si placabilis urget.
sustulit hic geminas Phineus ad sidera palmas
'te'que ait, 'invisum quae nunc premis, ira Tonantis,
ante precor, nostrae tandem iam parce senectae; 475
sit modus, et fore credo equidem; nam vestra voluntas
quid, iuvenes, sine pace deum? nec credite culpam
saevitiae scelerumve mihi nunc crimina pendi:
fata loquax mentemque Iovis quaeque abdita solus
consilia et terris subito ventura parabat 480
prodideram miserans hominum genus; hinc mihi tanta
pestis et offusae media inter dicta tenebrae.
iam tandem cessere irae, nec casus ab alto,
ipse volens nostris sed vos deus appulit oris.'
sic ait et, fatis ita iam cedentibus, omnes 485
impulit et durae commovit imagine poenae.
instituere toros mediisque tapetibus ipsum
accipiunt circumque iacent; simul aequora servant,
astra simul, vescique iubent ac mittere curas:
cum subitus misero tremor et pallentia primae 490
ora senis fugere manus. nec prodita pestis
ante, sed in mediis dapibus videre volucres.
fragrat acerbis odor patriique exspirat Avernii
halitus; unum omnes incessere planctibus, unum
infestare manus; inhiat Cocytia nubes 495
luxurians ipsoque ferens fastidia visu.
tum sola conluvie atque inlisis stramina mensis
foeda rigant; stridunt alae, praedaque retenta

469 generisque *M*, genenrisque *V* 472 placabilis urget
M, placibili surgit *V* 474 invisum *Kr.*, iniusti *V*, iniuste quae
non *Madvig* | premis ira *Bon.*², praemisera *V* 477 quid *Bal-*
bus, Quod *V*, haud *Pius* 481 prodideram *Bon.*¹, Prodiderat *V*
482 offusae *Gronovius*, effusae *V* | mediae in media *corr.* *V*¹
489 ac mittere *Bon.*², admittere *V* 493 Fragrat acerbis
Ald., Fragrata ceruus *V* | patriique *M*²*T*, patrique *V*
496 Luxorians *V* 497 inlisis *Maserius*, inluis *V*

saevit utrimque fames; nec solum horrenda Celaeno
 Phinea sed miseras etiam prohibere sorores. 500
 emicat hic subito seseque Aquilonia proles
 cum clamore levat; genitor simul impulit alas.
 hoste novo turbata lues, lapsaeque rapinae
 faucibus, et primum pavidæ Phineia tecta
 pervolitant, mox alta petunt; stant litore fixi 505
 Haemonidae atque oculis palantia monstra sequuntur.
 sic ubi prorupti tonuit cum forte Vesevi
 Hesperiae letalis apex — vixdum ignea montem
 torsit hiems, iamque eoas cinis induit urbes:
 turbine sic rapido populos atque aequora longe 510
 transabeunt, nullaque datur considerare terra.
 iamque et ad Ionii metas atque intima tendunt
 saxa; vocat magni Strophadas nunc incola ponti.
 hic fessae letique metu propioris anhelae
 dum trepidant humilique graves timidoque volatu 515
 implorant clamore patrem Typhona nefando,
 extulit adsurgens noctem pater imaque summis
 miscuit, et mediis vox exaudita tenebris:
 'iam satis huc pepulisse deas. cur tenditis ultra
 in famulas saevire Iovis, quas, fulmina quamquam 520
 aegidaque ille gerens, magnas sibi legit in iras?
 nunc quoque Agenoreis idem decedere tectis
 imperat; adgnoscent monitus iussaeque recedunt.
 mox tamen et vobis similis fuga, cum premet arcos
 letifer. Harpyiae numquam nova pabula quaerent, 525
 donec erunt divum meritaë mortalibus irae.'
 haesit uterque polo dubiisque elanguit alis;
 mox abit et sociae victor petit agmina pubis.

503 rapinae *Pius*, ruinae *V* 509 intuit *V* 510 rapido
*C Bon.*², rabido *V* 511 terra *M*² *ut vid.*, terrae *V*
 512 ultima *Renkema*, non recte 513 vocat *Bon.*¹, uocant *V*
 514 lethique *Bon.*¹, loeti *V* | propioris *etiam V* 524 similis
*M*² *C*, similes *V* | cum premet *V*, comprimet *C* | arcos
Leo, argos *VC*, arcus *vulgo* 525 Laetifera *C* 528 pubis
Heinsius, pippis *V*

Interea Minyae pulsa lue prima Tonanti
sacra novant; tum vina toris epulasque reponunt. 530
ipse inter medios ceu dulcis imagine somni
laetus ad oblitae Cereris suspirat honores;
agnoscit Bacchi latices, agnoscit et undam
et nova non pavidae miratur gaudia mensae.
hunc ubi reclinem stratis et pace fruentem 535
aspicit ac longae ducentem obliviam poenae,
talibus appellat supplexque ita fatur Iason:
'vota, senex, perfecta tibi; nunc me quoque curis
eripe et ad nostros animum converte labores.
omnis adhuc sors laeta quidem, nec numine vano 540
(siqua fides curae superum) tantum aequor adorti
tendimus: ipsa mihi puppem Iovis optima proles
instituit, dedit et socios Saturnia reges.
fidere mens sed nostra nequit, quantumque propinquat
Phasis et ille operum summus labor, hoc magis angunt
proxima, nec vates sat iam mihi Mopsus et Idmon.' 546
ille ducem nec ferre preces nec dicere passus
amplius hic demum vittas laurumque capessit
numina nota ciens. stupet Aesonis inclita proles
Phinea ceu numquam poenis nullaque gravatum 550
peste Iovis: tam largus honos, tam mira senectae
maiestas infusa; vigor novus auxerat artus.
tum canit: 'o terras fama venture per omnes,
quem sociis ducibusque deis atque arte benigna
Pallados ipse ultro Pelias ad sidera tollit 555
demens, dum profugi non sperat vellera Phrixi,
fata locosque tibi, possum quas reddere grates,
expediam rerumque vias finemque docebo.

529 pulsa lue *Bon.*¹, pulsaue *V* 530 uina *M*, uena *V*
531 ceu *Bon.*², seu *V* | dulcis *M*², ducis *V* 535 fru-
tem *M*², furentem *V* 536 ac longe *M*²*T*, alonge *V*
548 capescit *V* 549 ciens *M*, sciens *V* (*prior f non abso-*
luta, sed incohata magis est) 550 ceu *Pius*, ce *V*
551 tam *CT*, iam *V* | tam mira *C*, tamira *V* 553 venture
*Bon.*¹, uentura *V*

ipse etiam, qui me prohibet sua pandere terris
 saecula, te propter fandi mihi Iuppiter auctor. 560
 hinc iter ad Ponti caput errantesque per altum
 Cyaneas. furor his medio concurrere ponto,
 necdum ulla videre rates: sua comminus actae
 saxa premunt cautesque suas. ceu vincula mundi
 ima labent, tremere ecce solum, tremere ipsa repente 565
 tecta vides: illae redeunt, illae aequore certant.
 di tibi progresso propius, di forsitan ipsi
 auxilium mentemque dabunt. ast ipse iuvare
 ausa quibus monitis possim tua? quippe per altum
 tenditis, unde procul venti, procul unde volucres, 570
 et pater ipse maris pavidas detorquet habenas.
 siqua brevis scopulis fieret mora, si semel orsis
 ulla quies, fuga tunc medio speranda recursu:
 vix repetunt primae celeres confinia terrae,
 iamque alio clamore ruont, omnisque tenetur 575
 pontus et infestis anceps cum montibus errat.
 verum animo redit illa meo sors cognita divum
 (fabor enim nec spe dubios solabor inani):
 cum mihi Tartareas saevo clangore volucres
 protulit ira Iovis, vox haec simul excidit auris: 580
 "ne vanas impende preces finemque malorum
 expete, Agenoride; pontum penetraverit ulla
 cum ratis et rabidi steterint in gurgite montes,
 tunc sperare modum poenae veniamque licebit."
 sic deus. aut vobis ergo fera saxa patescunt 585
 aut mea iam saevae redeunt ad pabula Dirae.
 verum inter medias dabitur si currere cautes
 (certe digna manus) vacuumque exhibis in aequor,

562 his *Bon.*², hic *V* 563 ulla *Bon.*¹, illas *V* 564 ceu
Heinsius, cum *V*, tum *Bon.*² 565 labent *Heinsius*, labant
V | equore *Bon.*¹, aequora *V* 572 fieret *V*, fuerit *C*
 573 speranda *Sudhaus*, peranda *V*, properanda *M*², patrandā
C 574 celeres *Bon.*², celeris *V* 580 excidit auris *Lach-*
mann ad Lucr. V 608, excidit aures *V*, exciit (exiit *C*^b) aures
C, accidit aures *Bulaeus* 585 fere per saxa *V*, per del. *M*²
 588 certe haec d. *Burm.*

proxima regna Lyci, remeat qui victor ab oris
 Bebryciis. toto non ullus litore Ponti 590
 mitior. hic lecto comitum de robore siquem
 perculerit vicina lues, ne defice casus
 praedicti memor atque animos accinge futuris.
 illic pestiferas subter iuga concava torquet
 alter aquas Acheron vastoque exundat hiatu 595
 fumeus et saeva sequitur caligine campos.
 linque gravem fluvium et miseris sua fata colonis:
 sic quoque non uno dabitur transcurrere luctu.
 quid tibi nubifera surgentem rupe Carambin,
 quid memorem, quas Iris aquas aut torqueat Ancon? 600
 proxima Thermodon hinc iam secat arva, memento:
 inclita Amazonidum magnoque exorta Gradivo
 gens ibi; femineas nec tu nunc crede catervas,
 sed qualis, sed quanta viris insultat Enyo
 divaque Gorgonei gestatrix innuba monstri. 605
 ne tibi tunc horrenda rapax ad litora puppem
 ventus agat, ludo volitans cum turma superbo
 pulvereis exultat equis ululataque tellus
 intremittit et pugnas mota pater incitat hasta.
 non ita sit metuenda tibi saevissima quamquam 610
 gens Chalybum, duris patiens cui cultus in arvis
 et tonat afflicta semper domus ignea massa.
 inde omnem innumeri reges per litoris oram,
 hospitii quis nulla fides; sed limite recto
 puppis et aequali transcurrat carbasus aura. 615
 sic demum rapidi venies ad Phasidis amnem.
 castra ibi iam Scythiae fraternaue surgit Erinys.
 ipse truces illic Colchos hostemque iuvabis
 auxiliis. nec plura equidem discrimina cerno.

592 defice *Bon.*¹, defece *V* 593 accinge *M*, accingere
V | futuris *T*¹, *Bon.*², futuros *V* 595 Ater *C* 596 ad
 sequitur *cf. V* 656 599 carambi *M*², carambi *V* 600 aut
V, quas *C* 601 Thermodoon *CM*² *T* | hinc *Madvig*, hic *V*
 604 sed *Pius*, et *V* 606 tunc *Bon.*², nunc *V* 610 *fort.* non
 ita set, *cf. VIII* 318 614 limite *Pomponius Laetus*, limine *V*

fors etiam optatam dabitur contingere pellem. 620
 sed te non animis nec solis viribus aequom
 credere; saepe acri potior prudentia dextra.
 quam tulerit deus, arripe opem. iamque ultima nobis
 promere fata nefas; sileam, precor.' atque ita facto
 fine dedit tacitis iterum responsa tenebris. 625

Tum subita resides socios formidine Iason
 praecipitat rumpitque moras tempusque timendi.
 ipse viros gradiens ad primi litoris undam
 prosequitur Phineus. 'quaenam tibi praemia' dixit,
 'quas, decus o Boreae, possem persolvere grates? 630
 me Pangaea super rursus iuga meque paterna
 stare Tyro dulcesque iterum mihi surgere soles
 nunc reor. exactae (verumne?) abiere volucres,
 nec metuam, tutaeque dapes? date tangere vultus,
 dem sinite amplexus, propiusque accedite dextrae.' 635
 dixerat. abscedunt terris et litora condunt.

Omnibus extemplo saeva sub imagine rupes
 Cyaneae propiorque labor. quando adfore quaque
 parte putent? stant ora metu nec fessa recedunt
 lumina diversas circum servantibus undas, 640
 cum procul auditi sonitus insanaque saxa,
 saxa neque illa viris sed praecipitata profundo
 siderei pars visa poli. dumque ocus instant,
 ferre fugam maria ante ratem, maria ipsa repente
 deficere adversosque vident discedere montes, 645
 omnibus et gelida rapti formidine remi.
 ipse per arma volans et per iuga summa carinae
 hortatur supplexque manus intendit Iason
 nomine quemque premens. 'ubi nunc promissa superba

622 saepe — 623 opem *exhib. Par.* 624 sileam *Loeh-*
bach, sileo *V*, sileo et *C* 630 possim *Heinsius* 633 ue-

rumne *V*, nam uere *C*; *distinxit O. Seyffert* 635 dem sinite
Heinsius, Desinite *V* 638 propiorque *M*², propior *V*
 641 auditi *Maserius*, auditis *V*, auditur *C*, auditus *MT, cod.*
Bon. 643 instant *T*, instat *V* 645 deficere *Burmman*,
 Defigere *V*, Diffugere *C* | discedere *Sabellicus*, descendere *V*

ingentesque minae, mecum quibus ista secuti? 650
idem Amyci certe viso timor omnibus antro,

perculerat; stetimus tamen et deus adfuit ausis.
quin iterum idem aderit, credo, deus.' haec ubi fatus,
corripit abiecti remumque locumque Phaleri
et trahit; insequitur flammata pudore iuventus. 655
unda laborantes praeceps rotat ac fuga ponti
obvia; miscentur rupes, iamque aequore toto
Cyaneae iuga praecipites inlisa remittunt.
bis fragor infestas cautes adversaque saxis
saxa dedit, flamma expresso bis fulsit in imbri. 660
sic ubi multifidus ruptis e nubibus horror
effugit et tenebras nimbosque intermicat ignis
terrificique ruunt tonitrus elisaque noctem
lux dirimit, pavor ora virum, pavor occupat aures:
haud secus implevit pontum fragor; effluit imber 665
spumeus et magno puppem procul aequore vestit.

Advertere dei defixaque numina ponto,
quid scopulis praeclusa ratis, quid dura iuventus
expediat; pendet magnis favor ortus ab ausis.
prima coruscanți signum dedit aegide virgo 670
fulmineam iaculata facem. vixdum ardua cautes
cesserat, illa volans tenui per concita saxa
luce fugit; rediere viris animique manusque,
ut videre viam: 'sequor, o quicumque deorum'
Aesonides 'vel fallis' ait, praecepsque fragores 675
per medios ruit et fumo se condidit atro.
coeperat hinc cedens abductis montibus unda
ferre ratem pelagoque dies occurrere aperto.
sed neque permissis iam fundere rector habenis

651 *excidit vs. huius fere sententiae*: idem animos pelago
Zephyris certantibus horror 673 *rediere Bon.*² (*cf. Stat. Theb.*
V 4), *cecidere VC* 675 *vel fallis M²T¹, cod. regius*, *vel fallit V*,
vel fallor C, *adfulsit dubitanter Sudhaus cfs. Stat. Theb. V 286 sq.*
676 *fumo C, fuso V* 677 *hinc cedens Heinsius*, *incendens V*,
*incedens C, fort. abductis succedens | abductis Iunt.*¹, *adductis V*

vela, nec eniti remis pote, cum super adsunt 680
 Cyaneae. premit umbra ratem, scopulique feruntur
 comminus. hic Iuno praecepsque ex aethere Pallas
 insiliunt pariter scopulos: hunc nata coercet,
 hunc coniunx Iovis; ut valido qui robore tauros
 sub iuga et invito detorquet in ilia cornu. 685
 inde, velut mixtis Vulcanius ardor harenis
 verset aquas, sic ima fremunt, fluctuque coacto
 angitur et clausum scopulos super effluit aequor.
 contra omnes validis tenui discrimine remis
 pergere iter mediosque ratem transferre per ictus; 690
 saxa sed extremis tamen increpuere corymbis,
 parsque (nefas) deprensa iugis; nam cetera caelo
 debita. conclamant Minyae, latera utraque quippe
 dissiluisse putant. fugit ipse novissimus ictus
 Tiphys et e mediis sequitur freta rapta ruinis; 695
 nec prius obsessum scopulis respexit ad aequor
 aut sociis temptata quies, nigrantia quam iam
 litora longinquire exirent flumina Rhebae.
 tunc fessas posuere manus, tunc arida anhel
 pectora, discussa quales formidine Averni 700
 Alcides Theseusque comes pallentia iungunt
 oscula, vix primis amplexi luminis oris.

Nec vero ipse metus curasque resolvere ductor,
 sed maria aspectans 'heu qui datus iste deorum
 sorte labor nobis. serum ut veniamus ad amnem 705
 Phasidis et mites' inquit 'dent vellera Colchi,
 unde per hos iterum montes fuga?' talia fundit,
 imperio fixos Iovis aeternumque revinctos
 nescius. id fati certa nam lege manebat,
 siqua per hos undis umquam ratis isset apertis. 710

682 Iuno *Bon.*¹, *om.* V 686 *cf. Sen. nat. quaest. II 26, 4, II 30* 690 ictus *Bon.*¹, ictos V 691 Saxa M, Secxa V
 694 Dissiluisse V 695 e *Bon.*¹, *om.* V, in *codd. Bon. et Burmanni* 698 Rhebae *Bon.*², phoebe V, Rhebi C 702 pri-
 mas — oras *cod. regius*, T¹ 708 fixos *Bon.*², fixus V
 709 id *Heinsius*, et V, haec *Baehrens* | manebat T, manebatⁿ V¹

Tum freta, quae longis fuerant impervia saeclis,
 ad subitam stupuere ratem, Pontique iacentis
 omne solum regesque patent gentesque repostae.
 non alibi effusis cesserunt longius undis
 litora, nec tantas quavis Tyrrhenus et Aegon 715
 volvat aquas, geminis et desint Syrtibus undae.
 nam super huc vastos tellus quoque congerit amnes.
 non septemgeminum memorem quas exitus Histri,
 quas Tanais flavusque Tyres Hypanisque Novasque
 addat opes, quantosque sinus Maeotia laxent 720
 aequora. flumineo sic agmine fregit amari
 vim salis hinc Boreae cedens glaciantibus auris
 Pontus et exorta facilis concrescere bruma.
 utque vel immotos ursae rigor invenit amnes
 vel freta versa vadis, hiemem sic unda per omnem 725
 aut campo iacet aut tumido riget ardua fluctu,
 atque hac Europam curvis anfractibus urget,
 hac Asiam Scythicum specie sinuatus in arcum.
 illic umbrosae semper stant aequore nubes
 et non certa dies, primo nec sole profundum 730
 solvitur aut vernis cum lux aequata tenebris,
 sed redit extremo tandem in sua litora tauro.

Iam Mariandynis advertit puppis harenis,
 atque celer terras regemque exquirat Echion
 dicta ferens, lectos (fama est si nominis umquam) 735
 Haemoniae subiisse viros, det litora fessis.
 adproperat Lycus auditis laetatus Achivis,
 ac simul Aesoniden omnemque in regia turbam
 tecta trahit modo Bebryciis praefixa tropaeis,

712 stupuere ratem *M*, stuperatam *V* 715 quavis *Kr.*
et Vollmer, quamvis *V* (sed quau librarium scribere coepisse ex
m lit. forma apparet), iunctus *Thilo* 718 Non *V*, num *Slo-*
thouwer, sed cf. IV 444sq. 719 flavusque *Bon.*¹, fluusque *V*
 Tyres *Maserius e cod. quodam*, lyces *V* | novasque *V* (*fluvius*
ignotus, cf. VI 100), Melasque *C* 721 fregit *T*, regit *V*
 722 glacialibus *CT*¹ 724 inuenit *codd. Pii*, inueniat *V*
 726 rigat *C* 727 urguet *Heinsius*, anguet *V*, angit *M*²*T*²,
 auget *C* 728 hac *Iunt*¹, Huc *V*

mitis et in mediis effatur talia Grais: 740
 'haud temere est: fato divum reor ad mea vectos
 litora vos, odium quibus atque eadem ira furentis
 Bebryciae saevaue pares de gente triumphi.
 certa fides animis, idem quibus incidit hostis.
 nos quoque, nos Amycum, tanto procul orbe remoti, 745
 sensimus et saevis frater mihi fusus harenis.
 ultor ego, atque illuc cunctis accensus in armis
 tunc aderam, cum vos mediis contenta ferebant
 vela fretis. illum in sanie taboque recenti
 vidimus aequoreo similem per litora monstro. 750
 nec vero praecepta mihi suprema tyranni
 fata queror bellove magis laetarer et armis
 procubuisse meis, quam lege quod occidit ultus
 ipse sua meritoque madent quod sanguine caestus.'
 excipit Aesonides 'tuus ergo in montibus ignis 755
 ille? tuas acies medio de gurgite vidi?'
 fatur, et ostentans prolem Iovis 'hic tibi Pollux
 en' ait, 'inviso solvit cui pectore poenas.'
 ille virum circa mirantia lumina volvit.
 festa dehinc mediis ineunt convivia tectis 760
 communesque vocant superos, quorum eruta nutu
 Bebrycia, et votis pariter praedaeque fruuntur.

742 eadem ira C, *Sabellicus*, adea mira V 744 habet
 Par. 751 praecepta etiam V exhibet, praecepta Bon.¹, vulgo
 753 ultus M²C, uultus V 754 sanguine M, g. guine V
 (duarum litt. spatio relicto) 758 invito Schenkl | cui Iunt.¹,
 qui V 762 praedaeque Bon.¹, praeda V

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON
LIBER QUINTUS.

Altera lux haud laeta viris emersit Olympo:
Argolicus morbis fatisque rapacibus Idmon
labitur extremi sibi tum non inscius aevi.
at memor Aesonides nimium iam vera locuti
Phineos hinc alios rapto pavet Idmone luctus. 5
tunc comiti pia iusta tulit caelataque multa
arte Dolionii donat velamina regis,
hospes humum sedemque Lycus. flens arma revellit
Idmonis e celsa Mopsus rate; robora caedunt
pars silvis portantque arae, pars auguris alba 10
fronde caput vittisque ligant, positumque feretro
congemuere; dies simul et suus admonet omnes.

Ecce inter lacrimas interque extrema virorum
munera, quem cursus penes imperiumque carinae,
Tiphyn agit violenta lues, cunctique pavore 15
attoniti fundunt maestas ad sidera voces:
'arquipotens adverte, precor, nunc denique Apollo;
hoc, pater, hoc nobis refove caput, ulla laboris
si nostri te cura movet, qui cardine summo
vertitur atque omnis manibus nunc pendet ab unis.' 20
dicta dabant ventis nec debita fata movebant.

5 rapto *M*², rapta *V* 6 Tun *V* 11 caput *Bon.*¹, *om.*
V, *possis etiam* comas (*cf. Stat. Ach. I 289*) 14 carinae *M*²,
carina *V* 16 ad sidera *M*, asidera *V*

qualem praecipiti gravidum iam sorte parentem
 natorum flet parva manus trepidique precantur,
 duret ut invalidis et adhuc genitoris egenis,
 haut aliter socii supremo in tempore Tiphyn 25
 ante alios superesse volunt. mors frigida contra
 urget, et ille recens oculis intervolat Idmon.
 exanimum frustra Minyae clamore morantur
 avellique negant; vix membra rigentia tandem
 imposuere rogo lacrimasque et munera flammis 30
 vana ferunt; crescit donis feralis acervus.
 ut vero amplexus fessi rupere supremos
 et rapidae sonuere faces, tunc ipsa cremari
 visa ratis medioque viros deponere ponto.
 non tulit Aesonides geminis flagrantia cernens 35
 corpora cara rogis, sed pectore ductor ab imo
 talia voce gemit: 'quid tantum infensa repente
 numina? quas nostri poenas meruere labores?
 bina (nefas) tuto pariter mihi funera surgunt
 litore. magna adeo comitum numerosaque pubes? 40
 aut socios rapit atra dies aut ipse relinquo
 sontibus impulsus Furiis. ubi Tiphys? ubi Idmon
 fata canens? ubi monstri ferae par ille novercae?
 te sine, Thespiade, nos ulla movebimus ultra
 aequora? nec summa speculantem puppe videbo 45
 Pleiadumque globos et agentes noctibus Arctos?
 cui Minyas caramque ratem, cui sidera tradis?
 carpere securas quis iam iubet Aesona noctes?
 hoc labor, hoc dulci totiens fraudata sopore
 lumina et admotis nimium mens anxia Colchis 50
 profuit? heu quantum Phasis, quantum Aea recessit.

25 tempore *V*, funere *C* 35 Aesonides *Bon.*², aesonidus
V, aesonius *MT*, *codd. Bon. et Burmanni* | fragrantia *V*
 37 uoce *M*, uoces *V* 39 tuto *Sabellicus*, toto *VC* | surgunt
*M*²*T*, surgunt *V* 41 relinquer *CT* 42 funis subit iphys
V 47 Cui *M*, Cy *V* 50 admotis — Colchis *Gronovius*,
cf. IV 544 sq., adtonitis — colchis *V*, adtonitis — curis *Balbus*
 51 Aea *cod. regius*, aeta *VC*

nunc quoque, si tenui superant in imagine curae,
 adsis umbra, precor, venturi praescia caeli
 rectoremque tuae moneas ratis.' haec ubi fatus,
 sola virum flammis vidit labentibus ossa. 55

'quod tamen externis unum solamen in oris
 restat' ait, 'caras humus haec non dividat umbras
 ossaque nec tumulo nec separe contegat urna,
 sed simul, ut iunctis venistis in aequora fatis.'
 haud mora: reliquias socii defletaque miscent 60
 nomina; tum vivo frondens e caespite tellus
 aggeritur, cineremque Lyco commendat Iason.

Maesti omnes dubiique, ratem fidissima cuius
 dextra regat. simul Ancaeus sollersque petebat
 Nauplius. Erginum fato vocat ipsa monenti 65
 quercus, et ad tonsas victi rediere magistri.
 ac velut ille gregis cessit cui regia taurus
 fertur ovans, hunc omnis honos, hunc omnis in unum
 transit amor: primo laetus sic tempore rector
 ingreditur cursus; etenim dat candida certam 70
 nox Helicen. iam prora fretum commoverat et iam
 puppe sedens . . . dimiserat ancora terras.

Inde premente noto tristes Acherusidos oras
 praeterit et festa vulgatum nocte Lyaei
 Callichoron; nec vana fides: his Bacchus in undis 75
 abluit eoo rorantes sanguine thyrsos.
 illum post acies rubrique novissima claustra
 aequoris hic resides thiasos, hic aera moventem

52 superant *M*², superat *V* 53 praescia *Bon.*¹, prae-
 sagia *V* 55 lambentibus *C* 56 externis *MCT*, exterminis
V, extremis *Pius* 58 se pare *M*, sapere *V* 61 frondens
 e *Heinsius*, frondes et *V* 67 uelut ille gregis *C*, ueluti gre-
 cis *V*, cf. *Aen.* X 707, XI 809 68 ouans hunc *M*, ouans hinc
V | in unum *M*, intimum *V* 69 laetus sic *M*², laetu sic *V*,
 laetos sic *C* 71 iam prora *M*²*C*, nam prora *V* 72 sedens
 dimiserat *V*, diras *inseruit Loebbach optime*, saevas *Schenkl*,
 summa *Leo*, sedens tristes diuiserat *C* (e v. 73) 75 Callichoron
*Bon.*², Callirhoan *V*, Callirhoen *CM*² | his *M*, cod. *Burmanni*,
 hic *V* | in *Pius*, ut *V* 78 Aequoris *M*², Aequores *V*

udaque pampinea nectentem cornua vitta
 nunc etiam meministis, aquae, Boeotia qualem 80
 Thyias et infelix cuperet vidisse Cithaeron.

Fama per extremos quin iam volat improba manes
 interea et magnis natorum laudibus implet

addita iamque fretis repetens freta iamque patentēs
 Cyaneas. ardent avidos attollere vultus, 85

quos pietas vel tangit adhuc quos aemula virtus.
 fata immota manent; unum, qui litore in illo
 conditus, ad carae mittunt spectacula turbae.

it Sthenelus. qualem Mavortia vidit Amazon
 cumque suis comitem Alcides ut condidit armis, 90

talis ab aequorei consurgens aggere busti
 emicuit; fulsere undae, sol magnus ut orbem
 tolleret aut nubem quateret polus. atque ea vixdum
 visa viris atra nox protinus abstulit umbra.

ille dolens altum repetit chaos. omina Mopsus 95
 dum stupet, in prima tumulum procul aspicit acta,
 obnubensque caput cineri dat vina vocato.

carmina quin etiam visos placantia manes
 Odrysius dux rite movet mixtoque sonantem
 percutit ore lyram nomenque relinquit harenis. 100

Altius hinc ventos recipit ratis, ac fugit omne
 Crobiali latus et fatis tibi, Tiphy, negatum
 Parthenium, ante alios Triviae qui creditur amnis

80 boeotia *V*, boetia *C* 83 in *textu om. C et marg.*
add. | fatorum *C* | excidit vs. huius fere sententiae inferna
 qui sede latent, rate pervia Ponti; *T*, *cod. regius*, *cod. Pom-*
ponii Laeti hunc vs. exhibent: venturam caelo fatis melioribus
 Argo 84 Addita iamque *T¹Bon.¹*, Additamque *V*, Addic-

tasque *C* | iamque *T Bon.²*, namque *V*, quaque *C* | patentes
marg. Venetae exemplaris Vaticani adscriptum, pharentes *V*,
 ferentes *C* 87 litore *M*, liotore *V* 89 It ythenelus *V*

93 quateret *Bon.¹*, quater *V* | cauxidum *V* 94 attulit *C* |
 umbra *Heinsius*, umbram *V* 95 omina *C Ald.*, omnia *VM*

99 dux *V*, dum *C* 100 Percutit ore *T*, Perclytore *V*
 101 hinc *cod. regius*, *T¹*, in *V* 102 Crobiali *Bon.²*, Cobilli
V, Cobylli *MC*

fidus et Inopi materna gratior unda.
 mox etiam Cromnae iuga pallentemque Cytoron 105
 teque cita penitus condunt, Erythia, carina.
 iamque reducebat noctem polus: alta Carambis
 raditur et magnae pelago tremit umbra Sinopes.
 Assyrios complexa sinus stat opima Sinope,
 nympha prius blandosque Iovis quae luserat ignes 110
 caelicolis immota procis: deceptus amatae
 fraude deae nec solus Halys nec solus Apollo.

Addidit hic casu comites Fortuna benigno
 Autolycum Phlogiumque et Deileonta, secutos
 Herculis arma viros; vagus hos ibi fixerat error. 115
 ut Graiam videre manum puppemque Pelasgum,
 prima ruunt celeres ad litora seque precantur
 accipiant socios. nova dux accedere gaudet
 nomina desertos et iam sibi currere remos.
 transit Halys longisque fluens anfractibus Iris 120
 saevaue Thermodon medio sale murmura volvens,
 Gradivo sacer et spoliis ditissimus amnis,
 donat equos, donat votas cui virgo secures,
 cum redit ingenti per Caspia claustra triumpho
 Massageten Medumque trahens. est vera propago 125
 sanguinis, est ollis genitor deus. hinc magis alta
 Haemonidae petere et monitus non temnere Phinei.
 ipse autem comitum conversus ad ora novorum
 'vos mihi nunc pugnas' ait 'et victricia' ductor
 'Herculis arma mei vestrasque in litore Martis 130
 interea memorate manus.' sic fatus et aegro

104 Inopi *Hermolaus Barbarus*, inopia *V*, Enopiae *C*
 105 Cromnae *Heinsius*, cromanae *VC* | pallentemque *CM²T*,
cod. Burmanni, pallentem *V* | Cytoron *T Bon.²*, citheron *V*, Cy-
 theram *C* 107 alta *M*, alca *V* 112 halys *V*, Hylas *C*
 114 Autolycum *Pius*, Aut holitum *V*, Autolitum *C* | Phlogium-
 que *T¹Bon.²*, phogiumque *VC* | Deileonta *Bon.²*, deiolenta *VC* |
 secutos *M²*, secutus *V* 116 Pelasgam *Bon.¹* 120 halys
M², halyx *V* | amfractibus *M*, autfractibus *V* 121 thermo-
 doon *V* | murmura *M²*, murmure *V* 125 Massageten *C*
Pius, Messageten *V* | medumque *M²T¹*, mediumque *V*

corde silens audit cursus bellicae labores
 virginei, exciderit frenis quae prima remissis,
 semianimem patrius quam sanguine vexerit amnis,
 quae pelta latus atque umeros nudata pharetris 135
 fugerit Herculeae mox vulnere prensa sagittae,
 utque securigeras stimulaverit Ira catervas
 fleturusque pater, quantus duce terror in ipsa,
 qui furor, insignis quo balteus arserit auro.

Nocte sub extrema clausis telluris ab antris 140
 pervigil auditur Chalybum labor: arma fatigant
 ruricolae, Gradive, tui; sonat illa creatrix
 prima manus belli terras crudelis in omnes.
 nam prius ignoti quam dura cubilia ferri
 eruerent ensesque darent, Odia aegra sine armis 145
 errabant Iraeque inopes et segnis Erinys.
 inde Genetaei rupem Iovis, hinc Tibarenum
 dant virides post terga lacus, ubi deside mitra
 feta ligat partuque virum fovet ipsa soluto.
 vos quoque non notae mirati vela carinae 150
 Mossynoeci, et vos stabulis Macrones ab altis
 Byzeresque vagi Philyraeque a nomine dicta
 litora, quae cornu pepulit Saturnus equino.

Ultimus inde sinus saevumque cubile Promethei
 cernitur, in gelidas consurgens Caucasus arctos. 155
 ille etiam Alciden Titania fata morantem
 attulerat tum forte dies; iamque aspera nisu
 undique convellens veteris cum strage pruinae
 vincula prensa manu saxis abduxerat imis

132 cursus *doctus quidam apud Harlesium*, currus *V*
 134 quam sanguine uexerit amnis *V*, quam uexerit amnis
 in aequor *C* 135 humeros *M²T*, umeros *V* 142 sonat
M², isonat *V* 147 Indigena etaerupem iouis hinc tibi ma-
 uors *V*, corr. *Politianus*, Inde Genetaei rupes Iovis inde Ty-
 mauos (Tymanos *C^b*) *C* 151 Mossynoeci et vos *Kr.*, Moos-
 sonychi (Moss. *MC*) uos et *VC*, vos Mossynoeci et *Leo*, Mos-
 syni vos et *vulgo* | magrones *VC* 152 Bytheresque *C* |
 Philyreiaque *C* 156 titania *M*, itania *V*

arduus et laevo gravior pede; consonat ingens 160
 Caucasus, et summo pariter cum monte secutae
 incubuere trabes, abductaque flumina ponto.
 fit fragor, aetherias ceu Iuppiter arduus arces
 impulerit imas manus aut Neptunia terras.
 horruit immensum Ponti latus, horruit omnis 165
 Armeniae praetentus Hiber, penitusque recusso
 aequore Cyaneas Minyae timuere relictas.
 tum gemitu propiore chalybs densusque revulsis
 rupibus audiri montis labor et grave Titan
 vociferans, fixos scopulis dum vellitur artus. 170
 contra autem ignari (quis enim nunc credat in illis
 montibus Alciden dimissave vota retemptet?)
 pergere iter socii; tantum mirantur ab alto
 litora discussa sterni nive ruptaque saxa
 et simul ingentem moribundae desuper umbram 175
 alitis atque atris rorantes imbribus auras.

Sol propius flammabat aquas, extremaque fessis
 coeperat optatos iam lux ostendere Colchos,
 magnus ubi adversum spumanti Phasis in aequor
 ore ruit. cuncti pariter loca debita noscunt 180
 signaque commemorant emensasque ordine gentes
 dantque ratem fluvio. simul aethere plena corusco
 Pallas et alipedum Iuno iuga sistit equorum.

Ac dum prima gravi ductor subit ostia pulsu,
 populeos flexus tumulumque virentia supra 185
 flumina cognati medio videt aggere Phrxi,
 quem comes infelix Pario de marmore iuxta
 stat soror, hinc saevae formidine maesta novercae,
 inde maris, pecudique timens imponere palmas.
 sistere tum socios iubet atque hinc prima ligari 190
 vincula, ceu Pagasas patriumque intraverit amnem.
 ipse gravi patera sacri libamina Bacchi

168 revulsis *cod. Bon.*, peruulsis *V* 171 nunc *vulgo*, non *V*
 176 imbridus *V* 181 emensasque *M*², e mensas quo *V*

184 Ac dum *M*, Actum *V* 187 Pario *Maserius*, pa^ruo *V*,
 paruo *C*

rite ferens umbram vocat et sic fatur ad aras:
 'per genus atque pares tecum mihi, Phrixe, labores
 tu, precor, orsa regas meque his tuteris in oris 195
 tot freta, tot durae properantia sidera brumae
 passum. Phrixe, fave et patrias reminiscere terras.
 tu quoque nunc, tumulto nequiquam condita inani,
 adnue diva maris numeroque accede tuorum.
 quando egomet rursus per te vehar? aurea quando 200
 Seston et infaustos adgnoscent vellera fluctus?
 vos etiam silvae, vos Colchidos hospitis orae,
 pandite, dives ubi pellis micet arbore sacra.
 tunc tibi, fecundi proles Iovis, orte nivali
 Arcados axe deae, fluvio modo, Phasi, quieto 205
 Palladium patiare ratem, nec dona nec arae
 defuerint tellure mea; reverenda fluentis
 effigies te, Phasi, manet, quam magnus Enipeus
 et pater aurato quantus iacet Inachus antro.'
 dixerat, atque illi dextra sine versa magistri 210
 protinus in proram rediit ratis omine certo
 fluminis os pontumque tuens. 'promittis ut ecce
 utque vocas, revehemur' ait. sic deinde precatus
 arma iubet celsa socios depromere puppe.
 dona dehinc Bacchi casusque ut firmet in omnes 215
 rapta Ceres, viridesque premunt longo ordine ripas.

Incipe nunc cantus alios, dea, visaque vobis
 Thessalici da bella ducis. non mens mihi, non haec
 ora satis. ventum ad furias infandaque natae
 foedera et horrenda trepidam sub virgine puppem: 220

194 phrixe *M*, phire *V* | laboris *V* 195 orsa *Bon.*²,
 ossa *V* 196 properantia s. brumae *Sudhaus*, properanti s.
 passum *V*, properantia s. passis *C* 197 passum *Sudhaus* *huc*
transtulit e v. 196, Phrixe f. et p. r. t. *V* *lacuna non significata*,
 placidus post patrias *inseruit C* 200 per te uehar *C*, perteue
 ara *V*, ego te r. praetervehar *Pius* 203 micet *C*, misceat *V*
 207 reverenda *Heinsius*, uerenda *V*, ueneranda *MT*
 210 Dixerat *M*, Dixit erat *V* 215 casusque ut *Heinsius*,
 casus qui *V* 220 uirgine *V*, imagine *C*

impia monstriferis surgunt iam proelia campis.
 ante dolos, ante infidi tamen exsequar astus
 Soligenae falli meriti meritique relinqui,
 inde canens: Scythica senior iam Solis in urbe
 fata laborati Phrixus compleverat aevi. 225
 illius extremo sub funere mira repente
 flamma poli magnoque aries apparuit astro
 aequora cuncta movens. at vellera Martis in umbra
 ipse sui Phrixus monumentum insigne pericli
 liquerat ardenti quercum complexa metallo. 230
 quondam etiam tacitae visus per tempora noctis
 effigie vasta, socerumque exterruit ingens
 prodita vox: 'o qui patria tellure fugatum
 quaerentemque domos his me considerare passus
 sedibus, oblata generum mox prole petisti, 235
 tunc tibi regnorum labes luctusque supersunt,
 rapta soporato fuerint cum vellera luco.
 praeterea infernae quae nunc sacrata Dianae
 fert castos Medea choros quemcumque procorum
 pacta petat maneat regnis neu virgo paternis.' 240
 dixit et admota pariter fatalia visus
 tradere terga manu: tum falso fusus ab auro
 currere per summi fulgor laquearia tecti.
 membra toris rapit ille tremens patriumque precatur
 numen et eoo surgentes litore currus: 245
 'haec tibi fatorum, genitor, tutela meorum,
 omnituens: tua nunc terris, tua lumina toto
 sparge mari; seu nostra dolos molitur opertos
 sive externa manus, primus mihi nuntius esto.
 tu quoque, sacrata rutilant cui vellera quercu, 250
 excubias, Gradive, tene; praesentia luco

221 monstriferi *V* 222 artus *V* 223 o *T*¹*Pius, om. V*
 236 Tunc *M*, Tune *V* 237 uellera *M*, uellerea *V*
 238 sq. *auris quae vocatur est in membrana, cuius in marginibus*
hic et in vss. 254—258 nonnullae literae perierunt; manca unc'is
inclusi: nunc sacrata M, n[u. s]acrata V 239 quemcumque
MT, que[cum]que V, quaecumque C 240 neu *Heinsius, ne V*
 245 currus *M*, cursus *V* 247 lumina *MT*, limina *V*

arma tubaeque sonent, vox et tua noctibus exstet.⁹
 vix ea, Caucaseis cum lapsus montibus anguis,
 haud sine mente dei, spiris nemus omne refusis
 implicuit Graiumque procul respexit ad orbem. 255
 ergo omnes prohibere minas praedictaque Phrxi
 invigilat, plena necdum Medea iuventa
 adnuitur thalamis Albani virgo tyranni.

Interea auguriis monstisque minacibus urbem
 territat ante monens semper deus et data seri 260
 signa mali; reddi iubet exitiale sacerdos
 vellus et Haemoniis infaustum mittere terris.
 contra Sole satus Phrxi praecepta volutans
 aegro corde negat, nec vulgi cura tyranno,
 dum sua sit modo tuta salus. tunc ordine regi 265
 proximus et frater materno sanguine Perses
 increpitare virum; sequitur duce turba reperto.
 ille furens ira solio se proripit alto
 praecipitatque patres ipsumque ut talibus ausis
 spem sibi iam rerum vulgi levitate serentem 270
 ense petit. rapit inde fugam crudelia Perses
 signa gerens omnemque quatit rumoribus arcton.
 iamque aderat magnis regum cum milibus urbi,
 primaque in adversos frustratus proelia muros
 constiterat. datus et sociis utrimque cremandis 275
 ille dies alterque dies, cum Marte remisso
 debitus Aeaeis dux Thessalus adpulit oris.

Nox hominum genus et duros miserata labores
 rettulerat fessis optata silentia terris.

253 anguis *M*², angues *V* 254 dei spiris *M*, [d. s. i]ris
V (cf. 238) | refusis *C*, refosis *V* 255 graiumque *M*, [...]um-
 que *V* | respexit *M*, rexperit *V* 256 omnes *M*, [...]es *V*
 257 Inuigilat plena *M*, Inuigila[...]ena *V* 260 Territat
*M*² ut *vid.*, Territa *V* | saevi *C* 262 infaustum *NT*, in-
 fastum *V*, infestum *C* 263 uolutans *M*, uoluntas *V*
 265 tuta *M*, tua *V* 269 ipsumque ut *Sudhaus*, cf. 215, ipsum
 qui *V*, ipsum quoque *C*, ipsum quin *Heinsius* 270 ferentem *C*
 273 regum *C*, regnum *V* 277 Aetheis *C* 278 miserata
*Bon.*¹, mirata *V*

at Iuno et summi virgo Iovis intima secum 280
 consilia et varias sociabant pectore curas.
 virgo prior 'magna pariter quos mole petamus,
 cernis' ait 'Colchos habeant quae proelia, quique
 nunc status. hinc Perses, illinc non viribus aequis
 apparat Aeetes aciem. quibus addimur armis?' 285
 cui Iuno 'dimitte metus, ne proelia forte
 hinc tibi grata negem: . . . manet aegida sudor
 et nostros iam sudor equos. stat pectore fixum
 Aeetae sociare manus. scio perfida regis
 corda quidem; nullos Minyis exsolvet honores. 290
 verum alios tunc ipsa dolos, alia orsa movebo.'
 'sint, precor, haec; tua namque mihi comitanda potestas'
 Pallas ait, 'liceat Graeis ut reddere terris
 Aesonium caput et puppem, quam struximus ipsae,
 iactatam tandem nostro componere caelo.' 295

Talia tunc hominum superi pro laude movebant.
 tristior at numquam tantove paventibus ulla
 nox Minyis egesta metu; nil quippe reperto
 Phaside, nil domitis actum Symplegados undis,
 cunctaque adhuc, magni veniant dum regis ad urbem, 300
 ambigua et dubia rerum pendentia summa.
 praecipue Aesoniden varios incerta per aestus
 mens rapit undantem curis ac multa moventem.
 qualiter ex alta cum Iuppiter arce coruscat,
 Pliadas ille movens mixtumque sonoribus imbrem 305
 horriferamve nivem, canis ubi tollitur omnis
 campus aquis, aut sanguinei magna ostia belli
 aut alios duris fatorum gentibus ortus:
 sic tum diversis hinc atque hinc motibus anceps

281 varias *M*², uaria *V* 286 fortes *V* 287 hic
Baehrens | manet aegid *V*, manet ingens aegida *C*, fort. tantus
 (vel parilis) manet a. s. 289 Aeete *M*, Aeetes *V* 301 Am-
 biguae & *V*¹ (& in ras. t lit.) 302 sqq. cf. *Hom. Il. X 3 sqq.*
 303 moventem *Reuss*, nauantem *V*, nouantem *M* 307 san-
 guinei *M*², sanguine *V* 308 alios nonnulli apud *Pium*,
 altos *VC* 309 motibus *Heinsius*, molibus *V*

pectora dux crebro gemitu quatit, optat et alnum 310
iam iubar et certi tandem discriminis horas.
tunc defixa solo coetuque intenta silenti
versus ad ora virum 'quod primum ingentibus ausis
optavistis' ait 'veterumque quod horruit aetas,
adsumus en tantumque fretis enavimus orbem. 315
nec pelagi nos mille viae nec fama fefellit
Soligenam Aeeten media regnare sub arcto.
ergo ubi lux altum sparget mare, tecta petenda
urbis et ignoti mens experienda tyranni.
adnuet ipse, reor, neque inexorabile certe 320
quod petimus. sin vero preces et dicta superbus
respuerit, iam nunc animos firmate repulsae,
quaque via patriis referamus vellera terris,
stet potius: rebus semper pudor absit in artis.'
dixerat et Scythicam qui se comitentur ad urbem 325
sorte petit, numeroque novem ducuntur ab omni.
inde viam qua Circaeï plaga proxima campi
corripiunt regemque petunt iam luce reducta.

Forte deum variis per noctem territa monstribus
senserat ut pulsas tandem Medea tenebras, 330
rapta toris primi iubar ad placabile Phoebi
ibat et horrendas lustrantia flumina noctes.
namque soporatos tacitis in sedibus artus
dum premit alta quies nullaeque in virgine curae,
visa pavens castis Hecates excedere lucis; 335
dumque pii petit ora patris, stetit arduus inter
pontus, et ingenti circum stupefacta profundo,
fratre tamen conante sequi. mox stare paventes
viderat intenta pueros nece seque trementum

310 alnum *M*², alnam *V* 318 sparget *Bon.*², spargit
V 320 inexorabile *M*², exorabile *V* | certe *M*², terte *V*
322 Respuerit *M*², Respuent *V* | firmate *M*², firmata *V*
324 rebus pudor absit in artis *habet Par.* 332 lustrantia
MC, lustratia *V* | lumina *C*, *cod. Burmanni* 338 fratre
tamen conante sequi *C*, *cod. Pii*, Frater et amen conantes qui
V (e ante qui *add. V*²) | stara *V*

spargere caede manus et lumina rumpere fletu. 340
 his turbata minis fluvios ripamque petebat
 Phasidis aequali Scythidum comitante caterva.
 florea per verni qualis iuga duxit Hymetti
 aut Sicula sub rupe choros hinc gressibus haerens
 Pallados hinc carae Proserpina iuncta Dianae, 345
 altior ac nulla comitum certante, prius quam
 palluit et viso pulsus decor omnis Averno:
 talis et in vittis geminae cum lumine taedae
 Colchis erat nondum miseros exosa parentes.
 ut procul extremi gelidis a fluminis undis 350
 prima viros tacito vidit procedere passu,
 substitit ac maesto nutricem adfata timore est:
 'quae manus haec, certo ceu me petat agmine, mater,
 advenit haud armis, haud umquam cognita cultu?
 quaere fugam, precor, et tutos circumspice saltus.' 355
 audit virginei custos grandaeva pudoris
 Henioche, cultus primi cui creditus aevi;
 tum trepidam dictis firmans hortatur alumnam:
 'non tibi ab hoste minae nec vis' ait 'ulla propinquat
 nec metus; externo iam flammea murice cerno 360
 tegmina, iam vittas frondemque inbellis olivae.
 Graius adest, Graio sic cuncta simillima Phrixo.'
 Sic ait. at Iuno, pulchrum longissima quando
 robur cura ducis magnique edere labores,
 mole nova et roseae perfudit luce iuventae. 365
 iam Talaum iamque Ampyciden astroque comantes
 Tyndaridas ipse egregio supereminet ore:
 non secus autumno quam cum magis asperat ignes
 Sirius et saevo cum nox accenditur auro
 luciferas crinita faces, hebet Arcas et ingens 370
 Iuppiter; ast illum tanto non gliscere caelo

342 aequali Schytidum *C*, aequalis q: thidum *V* 354 Ad-
 uenit *M*, Aduenis *V* 357 Enioche *V* 360 Nec *M*²,
 Necte *V* 364 edere *Gronovius*, sedere *V*, dedere *C*
 370 hebet *C*, *Sabellicus*, habet *V*

vellet ager, vellent calidis iam fontibus amnes.
 regina, attonito quamquam pavor ore silentem
 exanimet, mirata tamen paulumque reductis
 passibus in solo stupuit duce. nec minus inter 375
 ille tot ignoti socias gregis haeret in una
 defixus sentitque ducem dominamque catervae.
 'si dea, si magni decus huc ades' inquit 'Olympi,
 has ego credo faces, haec virginis ora Dianae,
 teque renodatam pharetris ac pace fruentem 380
 ad sua Caucaseae producunt flumina Nymphae.
 si domus in terris atque hinc tibi gentis origo,
 felix prole parens, olimque beatior ille,
 qui tulerit longis et te sibi iunxerit annis.
 sed fer opem, regina, viris. nos hospita pubes 385
 advehimur, Graium procures tua tecta petentes.
 duc, precor, ad vestri quicumque est ora tyranni
 ac tu prima doce fandi tempusque modumque;
 nam mihi sollicito deus ignaroque locorum
 te dedit; in te animos atque omnia nostra repono.' 390

Dixit et opperiens trepidam stetit. illa parumper
 virgineo cunctata metu sic orsa vicissim:
 'quem petis Aeeten, genitor meus, ipsaque iuxta
 moenia, si vivos possis discernere calles:
 hac adeo duce ferte gradus; ingentia namque 395
 castra alios aditus atque impius obsidet hostis.'
 dixerat haec patriumque viam detorquet ad amnem,
 sacraque terrificae supplex movet inrita Nocti.

Ille autem inceptum famula duce protinus urget

372 fontibus *Bon.*¹, foribus *V*, roribus *Heinsius* 373 pa-
 vor ore *Bon.*¹, pauore *V* 375 in solo *Heinsius*, insolito *V*
 378 ades *M*, adest *V* 379 ora *C*, arma *V* 380 fruen-
 tem *T*, furentem *V* 384 et te *M*², ecce *V* 385 nos *varia*
lectio codicis Bon., non *VC* | hospita *MC*, hospia *V* 386 pro-
 cures tua *M*, procerestatua *V* 388 ac tu *Pius*, Astu *V* |
 doce *Bon.*², duce *V* 390 adque *V*, sed et *C* | nostra *MN*,
 nostro *V* 392 sic orsa uicorsa uicissim *V*, *corr. M*
 394 uiuos *VC*, biuios *Heinsius* 395 hac *Iunt.*¹, Huc *V*
 397 patriumque *M*², patrium *V* | amnem *M*² *T*, omnem *V*

aere saeptus iter, patitur nec regia cerni 400
 Iuno virum, prior Aeetae ne nuntius adsit.
 iamque inerat populo mediaeque incognitus urbi,
 cum comes orsa loqui. 'Phoebi genitoris ad aras
 ventum' ait. 'huc adytis iam se de more paternis
 rex feret; hic procures audit populosque precantes 405
 adloquiis facilis: praesens pater admonet aequi.'

Dixerat. ast illi prope monstrata capessunt
 limina. non aliter, quam si radiantis adirent
 ora dei verasque aeterni luminis arces:
 tale iubar per tecta micat. stat ferreus Atlans 410
 Oceano, genibusque tumens infringitur unda;
 at medii per terga senis rapit ipse nitentes
 altus equos curvoque diem subtexit Olympo;
 pone rota brevior soror densaeque sequuntur
 Pliades et madidis rorantes crinibus ignes. 415
 nec minus hinc varia dux laetus imagine templi
 ad geminas fert ora fores cunabula gentis
 Colchidos hic ortusque tuens: ut prima Sesostris
 intulerit rex bella Getis, ut clade suorum
 territus hos Thebas patriumque reducat ad amnem, 420
 Phasidis hos imponat agris Colchosque vocari
 imperet: Arsinoen illi tepidaeque requirunt
 otia laeta Phari pinguemque sine imbribus annum
 et iam Sarmaticis permutant carbasa bracis.
 barbarus in patriis sectatur montibus Aean 425
 Phasis amore furens: pavidas iacit illa pharetras
 virgineo turbata metu discursibus et iam
 deficit, ac volucris victam deus alligat unda.
 flebant populeae iuvenem Phaethonta sorores,

406 ammouet aequi *C* 407 huc transposuit *Bon.*², post
 426 exhibet *V* | Dixerat *M*, Adixerat *V* 408 Limina *M*,
 Blimina *V* 410 per *CT*¹, om. *V* | atlas *M*², atdans *V*
 411 infringitur *Pius*, infrangitur *V* 416 hinc *Heinsius*, hic *V*
 417 Adgeminas *M*, Adgeminans *V* 422 tepidaeque *Par-*
rhasius, trepidaeque *VC* | ad requirunt *cf. Aen. I 216 sq.*
 423 Otia *M*, Otila *V* 424 braeis *V* 426 illa *M*², ulla *V*

ater et Eridani trepidum globus ibat in amnem; 430
 at iuga vix Tethys sparsumque recolligit axem
 et formidantem patrios Pyroenta dolores.
 aurea quin etiam praesaga Mulciber arte
 vellera venturosque olim caelarat Achivos:
 textitur Argoa pinus Pagasaea securi, 435
 iamque eadem remos, eadem dea flectit habenas;
 ipsa subit nudaque vocat dux agmina dextra.
 exoritur notus et toto ratis una profundo
 cernitur; Odrysio gaudebant carmine phocae.
 apparent trepidi per Phasidis ostia Colchi 440
 clamantemque procul linquens regina parentem.
 urbs erat hinc contra gemino circumflua ponto,
 ludus ubi et cantus taedaeque in nocte iugales
 regalique toro laetus gener: ille priorem
 deserit; ultrices spectant a culmine Dirae. 445
 deficit in thalamis turbataque paelice coniunx
 pallam et gemmiferae donum exitiale coronae
 apparat ante omnes secum dequesta labores.
 munere quo patrias paelex ornatur ad aras
 infelix, et iam rutilis correpta venenis 450
 implicat igne domus. haec tum miracula Colchis
 struxerat Ignipotens nondum noscentibus, ille
 quis labor, aligeris aut quae secet anguibus auras
 caede madens; odere tamen visusque reflectunt.
 Quin idem Minyas operum defixerat error, 455
 cum se Sole satus patriis penetralibus infert.
 filius hunc iuxta primis Absyrtus in annis,
 dignus avo quemque insontem meliora manerent.
 tum gener Albanis Styrys qui advenerat oris,

434 celarat *M*, celerat *V* 437 Ipse *C* 438 toto *C*,
Sabellicus, torto *V* 440 per *C*, om. *V* 443 et cantus *codd.*
Pii et Harlesii, extantus *V*, est tantus *C* 446 coniunx *M*,
 coniunxi *V* 451 domos *CM*² 452 ille *Heinsius*, illa *V*
 453 aligeris *M*, ali~~§~~ *V* (us eras. *vid.*, sed 4—5 *litt. spatium*
relictum) 455 error *V*, horror *Meyncke* 456 penetralibus
*M*²*C*, penetrabilibus *V*

distulerant sed bella toros; tum Phrontis et Argus 460
 Aeolidae fraterque Melas, quos advena Phrixus
 progenuit; pariterque levi Cytisorus in hasta.
 post alii, quos praecipuo Titania tellus
 legit honore patres, motique ad proelia reges.
 admonet hic socios nebulamque erumpit Iason 465
 sideris ora ferens; nova lux offusa Cytaeis.
 conveniunt stipantque viros rogitantque, quid ausi,
 quidve ferant. postquam primis inhiantia dictis
 agmina suppressumque videt iam murmur Iason,
 talia miranti propius tulit orsa tyranno: 470
 'rex Hyperionide, quem per freta tanta petendum
 caelicolae et prima dignum statuere carina,
 siquando hic aliquam nostro satus orbe solebat
 Thessaliam, siquos Phrixus memorare Pelasgos,
 hi tibi tot casus, horrenda tot avia mensi 475
 cernimur. ipse egomet proprio de sanguine Phrxi:
 namque idem Cretheus ambobus et Aeolus auctor
 cum Iove Neptunoque et cum Salmonide nympha.
 me neque nunc enses araeque egere paternae,
 nec tua Thessalicis quamquam inclita nomina terris 480
 sponte sequor. cui non iusso tot adire voluptas
 monstra maris? cui Cyaneos intrare fragores?
 sceptrata tui toto Pelias sub lumine Phoebi
 maxima sorte tenens totque ille gravantia clivos
 oppida, tot vigili pulcherrima flumina cornu, 485

460 Phrontis *Pius*, phontis *V* 461 Aeolidae *T¹ Bon.²*,
 Aeoliae *V* 462 Cythisorus *Pius*, euthisorus *V* 463 prae-
 cipuos *C* 464 patres *CT¹*, patris *V* | reges *C*, regis *V*
 465 nebulaque *C* 466 siderea *Heinsius* | lux *M*, lus *V* |
 offusa *Gronovius*, effusa *V*, effulsit *C* | Ithaeis *C* 467 stipant-
 que *Loebach*, rogitantque *V*, lustrantque *Thilo* 469 mur-
 mur *T¹ Bon.²*, munus *V* 470 miranti *M*, maranti *V*
 482 fragores *M*. frigores *V* 483 lumine *vel* numine *Heinsius*,
 nomine *VC* 484 sorte *Gronovius*, oste *V*, forte *C* | ille *Gro-*
novius, illa *VC* | gravantia clivos *Sudhaus*, cremantia diuos *VC*,
 ornantia clivos *Schenkl*, prementia clivos *Baehrens*, frequentia
 dives *Thilo* 485 pulcherrima *V*

ille meum imperiis urget caput, ille labores
 dat varios, suus ut magnum rex spargit ab Argis
 Alciden, Sthenelo ipse satus. tamen aspera regum
 perpetimur iuga, nec melior parere recuso.
 hic sibi me auratae pecudis quiscumque periclis 490
 exuvias perferre iubet. tibi gratia nostri
 sit, precor, haec meritique locus, quod iussa recepi
 teque alium, quam quem Pelias speratque cupitque,
 promisi et meliora tuae mihi foedera dextrae.
 si petere hoc saevi statuissem sanguine belli, 495
 Ossa dabat Pindusque rates quotque ante secuti
 inde nec audacem Bacchum nec Persea reges.
 sed me nuda fides sanctique potentia iusti
 huc tulit ac medii sociatrix gratia Phrxi
 iamque tibi nostra geniti de stirpe nepotes. 500
 nec tamen aut Phrygios reges aut arva furentis
 Bebryciae spernendus adi: seu fraude petivit
 seu quis honore meos, sua reddita dona deumque
 nos genus atque ratem magnae sensere Minervae.
 vix tandem longis quaesitam Colchida votis 505
 contigimus, qualemque dabat te fama videmus.
 tu modo ne claros Minyis invideris actus.
 non aliena peto terrisve indebita nostris,
 siquis et in precibus vero locus, atque ea Phrixo
 crede dari, Phrixum ad patrios ea ferre penates. 510
 munera tu contra victum mihi vecta per aequor
 accipe Taenarii chlamydem de sanguine aeni
 frenaque et accinctum gemmis fulgentibus ensem:
 hoc patrium decus, haec materni texta laboris,
 his Lapithes adsuerat eques. da iungere dona, 515
 da Scythicas sociare domos. sciat effera regis
 ira mei, quem te horrifero sortitus in axe

493 quam quem *T*, quemque *V* 497 reges *Ald.*, regis
V 501 furentis *M*², furentes *V* 502 petiui *CM*² *T*²
 507 inuideris *M*², inuideri *V* 512 taenarei *V* 513 ac-
 census *Jacobs* 514 laboris *M*², labores *V* 515 dona *V*,
 dextram *C*

Caucasus atque tuis quantum mitescat habenis.'

Talibus orantem vultu gravis ille minaci
iamdudum fremit et furiis ignescit opertis. 520
ceu tumet atque imo sub gurgite concipit austros
unda silens, trahit ex alto sic barbarus iras
et nunc ausa viri, nunc heu sua prodita Grais
regna fremit, quin et facili sibi mente receptum
iam Phrixum dolet et Scythiae periisse timores, 525
nunc quassat caput ac iuvenis spes ridet inanes,
quid vesanus agat, quod vellera poscat ab angue.
urit et antiquae memorem vox praescia sortis,
cur simul aut Persen illinc sibi moverit aut hinc
Thessalicam Fortuna ratem; num debitus ista 530
finis agat saevaeque petant iam vellera Parcae.
interea quoniam belli pugnaeque propinquae
cura prior, fingit placidis fera pectora dictis
reddit et haec: 'cuperem haut tali vos tempore tectis
advenisse meis, quo me gravis adsidet hostis. 535
frater enim (sceptri sic omnibus una cupido)
excidium parat et castris me ingentibus urget.
quare age cognatas primum defendite sedes,
nec decus oblatis dimiseris advena belli;
namque virum trahit ipse chalybs. tum vellera victor,
tum meritis nec sola dabo.' contra inscius astus 541
'ergo nec hic nostris derat labor arduus actis'
excipit Aesonides 'et ceu nihil aequore passis
additus iste dies? veniant super haec quoque fato
bella meo. non hunc parva mihi caede dolorem 545
quasque dedit luet ille moras.' tum Castora mittit,

518 habenis *C*, *cod. Burmanni*, harenis *V* 520 fremit *V*
dilucide | ignescit *C* *Bon.*², ignoscit *V* | apertis *C* 521 ceu
tumet *Bon.*¹, Centum et *V* 523 ausa *Bon.*¹, causa *V*
524 receptum *T*, receptus *V* 529 simul aut *Bon.*², simul
ac *V* | praesen *V* | moverit *Bon.*¹, mouerint *V* 534 tali *C*,
ali *V*, alio *MT*, *cod. Bon.* 536 sceptri omnibus u. c. *habet*
Par. 539 dimiseris *Bon.*¹, demiseris *V* 540 iamque *C* |
Quippe uiros tr. i. calibs *habet Par.* 541 astus *V*, acti *C*
542 desiderabatur in *C* 546 luet *M*², leuet *V*

qui ferat Aeaei sociis responsa tyranni.
 acribus ast illos curis mora saeva trahebat,
 ac simul ut medio viderunt Castora campo,
 crebrior incussit mentem pavor. 'o Iovis alma 550
 progenies, fare, an patriam spes ulla videndi,
 fare' omnes. ille in mediis sic orsus Achivis:
 'nec ferus Aeetes, ut fama, nec aurea nobis
 terga negat; bello interea sed pressus iniquo
 auxilium petit; armatos dux protinus omnes 555
 adcelerare iubet; longo nam tuta recessu
 puppis et adposita fluvius defenditur urbe.'

Haud mora: prosiliunt, quos nec Rhiphaea iuventus,
 quos nec Hiber aut tota suis Aurora pharetris
 sustineat. stetit explicito prius agmine pubes, 560
 expertique simul, si tela artusque sequantur.
 nec quisquam freta nec patrias iam respicit urbes,
 sed magis ad praesens itur decus. incita cristas
 aura quatit, variis floret via discolor armis,
 qualis ab Oceano nitidum chorus aethera vestit, 565
 qualibus adsurgens nox aurea cingitur astris.
 illos Sole satus tacita maestissimus ira
 miratur temere adsumptos, nec talia mallet
 robora, quam medios hostem subiisse penates.
 interea laeto patitur convivia cultu 570
 et iuxta Aesoniden magno cratere lacessit
 nunc sibi monstrantem natos Iovis oraque iuxta
 Aeacidum, nunc ingentis Calydonos alumnos;
 audit et Alciden infando errore relictum
 defletosque duces terraeque marisque labores. 575
 ipse autem tantis concita furoribus arma
 expetit Aesonides et amicos ordine reges:
 'quis procul ille virum, nodis quem balteus asper

552 omnes *Bon.*², omnis *V*, tuis *C* 554 pressus *M*,
 pressais *V* 559 tuta *CMT*, *cod. Bon.* 561 Expertique *M*²,
 Experti quo *V* | arcusque *Bon.*² 562 urbes *M*, urbe *V*
 564 decolor *C* 567 mestissimus *V* 570 potitur *C* | cul-
 tu *V*, vultu *vulgo*, sed cf. *Tac. Ann. II 75 fin.* 578 nodis
Heinsius, nobis *V*

subligat et stricto stat proximus armiger arcu,
 ceu pugnam paret et positas confundere mensas? 580
 contra flammigeri proles Perseia Solis
 'quem rogitas, Carmeius' ait; 'mos comminus arma
 semper habere viro, semper meminisse pharetrae.
 quid Latagum, quid si amnigenam mirere Choaspen?
 bellatoris equi potantem cerne cruores; 585
 nec tamen immissis hic segnior ibit habenis.'
 'illum' ait Aesonides 'pariter refer, horrida signis
 cui chlamys et multa spirat coma flexilis aura.'
 respicit Aeetes atque hunc quoque nomine reddit:
 'dives Aron; croceos sic illius omnis odores 590
 iactat eques, cunctis sic est coma culta manipulis:
 sed ne sperne virum et comptis diffide capillis.
 Campesus hic spoliis in tigridis. ille profundo
 incumbens Odrussa mero; vide lata comantem
 pectora et ingenti turbantem pocula barba.' 595
 hic et Iaxarten dictis stupet hospes acerbis
 immodicum linguaque gravem, cui multa minanti
 non superum, non praesentis reverentia belli.
 contra autem Aeetes 'non frustra magna superbo
 dicta volant' ait, 'et vocem paria arma secuntur, 600
 nec requies, quin Marte diem noctemque fatiget;
 atque ubi Riphaea stupuerunt flumina bruma,
 iam pavidi cum prole Getae, iam pervigil illum
 Medus et oppositis exspectat Hiberia claustris.
 hos autem quae quemque manus, quae signa sequantur,
 si memorem, prius umentem lux solverit umbram. 606
 cras acies atque illa ducum cras regna videbis
 dissona, saxiferae surgat quibus imber habenae,

584 choaspe *V*, corr. *CM*² 586 hic segnior *Bon.*², hic
 genitor *V*, genitor sic *C* 589 Aeetes *Bon.*², aesonides *V*
 591 cunctis *Bentley*, iunctis *V*, unctis *CT*², *Pius* 592 Sed
 nec *C* 593 in tigridis *Bon.*², intigris *V* 596 et *Bon.*²,
 ē *V* | Iaxarten *vulgo*, laxarten *V*, Laxasten *C* 597 multa
Heinsius, inulla *V*, nulla *vulgo* 605 manus *C* *Bon.*¹, magnus
V | quae *C*, om. *V* 608 arenae *C*

quae iaculo gens apta levi, quae picta pharetris
 venerit. ingentes animo iam prospice campos, 610
 atque hanc alipedi pulsanter corpora curru
 Euryalen, quibus exsultet Mavortia turmis
 et quantum elata valeat peltata securi,
 cara mihi et veras inter non ultima natas.
 fatur et occiduo libat cratera parenti. 615
 quisque suis tum vota deis et pocula fundit,
 dent aciem, dent bellicosos superare labores.

Ecce autem Geticis veniens Gradivus ab antris
 ingentemque trahens arctoa per aequora nubem
 aspicit Aeaea Minyas stupefactus in urbe 620
 ambitumque senem promissaque vellera puppi
 Thessalicae. citus ad summi stellantia patris
 tecta ruit questuque Iovem testatur acerbo:
 'quae studiis, rex magne, quies? iam mutua divi
 exitia in solos hominum molimur honores, 625
 teque ea cuncta iuvant, rabidam qui Pallada caelo
 non abigis neque femineis ius obicis ausis.
 non queror, exstructa quod vexerit ipsa carina
 vellera sacra meis sperantem avertere lucis,
 quodque palam tutata viros: sic cetera pergat, 630
 si valet. insidiis quid nunc fallacibus ambit,
 nostra ut Phrixo spolientur templa metallo?
 non opus auxilio Colchis nec foedere vestro:
 et Persen simul et Minyas deposcimus hostes.
 quin age — quid tantae coeunt in proelia gentes? 635
 quid tuus Aesonides? — imus nos, protinus imus
 in nemus auriferum et sumptis decernimus armis?
 vel tu sola polo tacitis inopina tenebris
 labere: quantus ibi deus experire nec illas
 adstiteris impune trabes. an Martia templa 640

609 Quae *T Bon.*², Qua et *V* | quae (picta) *Bon.*¹, qui
V 611 corpora *MC*, corporo *V* 616 suis *T*, suum *V*
 617 dent (bellicosos) *M*², dant *V* 620 Adsp. Aeetae *C*
 621 publi *Heinsius* 624 divi *Gronovius*, uidi *V* 628 Non
cod. Burmanni, Num *VC* | querar *C* | exstructa *M*, exfructa *V*

intemeranda minus, tantum mihi lucus et agger
 quod rudis et sola colimur si gentibus umbra?
 est amor et rerum cunctis tutela suarum,
 et tibi, magne pater, terris donaria certant:
 est honor his etiam lucis. ego cara Mycenēs 645
 culmina, virgineas praeder si Cecropis arces,
 iam coniunx, iam te gemitu lacrimisque tenebit
 nata querens. metuant ergo nec talia possint.'

Non tulit haec animis, quin longa silentia Pallas
 rumperet inridens strepitumque minasque Gradivi. 650
 'non tibi Aloidae, quibus haec fera murmura iactes,
 non Lapithae, sed Pallas' ait; 'neque ego aegide digna,
 nec vocer ulterius proles Iovis, excidat iste
 ni tibi corde tumor: lituos miser armaque faxo
 oderis et primis adimam tua nomina bellis. 655
 quin simili matrem demens gravitate secutus;
 digna quidem, monstrum superis quae tale crearit.
 quod tamen adgressae scelus aut quo crimine sontes,
 si iuvenem, qui iussa sui tam dira tyranni
 impavidus maria et nondum qui nota subibat, 660
 iuimus et magnis aliquam spem movimus ausis?
 an nullas praeferre preces nec foedera regis
 ulla sequi, caeca sed cuncta impellere pugna
 debuimus? sic Thraces agunt, sic turbidus iste,
 siqua petit. cuperem haec etiam nunc bella remitti 665
 nec socias armare manus. da vellera, rector,
 et medio nos cerne mari. quod sin ea Mavors

641 tantum *T*¹, *codd. Burmanni et Pii*, tantus *V*, tacitus *C* |
 lucus *cod. Pii*, *C*^b, luctus *VC*^a 642 sigentibus *V*, frigentibus *C* 643 suarum *Bon.*¹, suorum *V* 644 magne *Bon.*²,
 magna *V* 645 lucis *Sudhaus*, suus *V*, suus. ast *Bon.*², suus.
 anne *C* | cara *V*, *cf. Hom. Il. IV 51 sq.*, clara *C* | Mycenēs
Gronovius, mycenis *V* 646 cecropis *M*², cecropias *V*
 648 possint *V* (*cf. 670*), poscant *Ald.* 650 gradiui *M*, gra-
 diuit *V* 651 Aloidae *Bon.*², aolidae *V*, Bystonidae *C* | mur-
 mura *M*, mura *V* 657 crearit *Heinsius*, creavit *V* 661 lu-
 uimus *M*, Uiuimus *V* 662 nullas *M*², nulla *V* | regis *T*¹
*Bon.*², reges *V* 665 nunc *Carrio*, num *V*

abnegat et solus nostris sudoribus obstat,
 ibimus indecores frustra que tot aequora vectae?
 faxo aliqua et nequeat.' sic femina. coeperat ardens 670
 hic iterum alternis Mavors insurgere dictis.
 excipit hinc contra pater et sic voce coercet:
 'quid vesane fremis? cum vos iam paenitet acti
 peccatumque satis, tunc ad mea iura venitis.
 quolibet ista modo, quacumque impellite pugna, 675
 quae coepistis, habent quoniam sua fata furores.
 te tamen hoc, coniunx, et te, mea nata, monebo:
 sit Persen pepulisse satis, nec vana retentet
 spes Minyas finemve velint imponere bello.
 illum etenim talis rerum manet, accipite, ordo: 680
 victa retro nunc castra dabit bellumque remittet
 territus adventu ducis et virtute Pelasgi;
 mox ubi Thessalicis referent hos flamina terris,
 tunc aderit victorque domos et sceptrata tenebit,
 donec et Aeeten inopis post longa senectae 685
 exilia heu magnis quantumlibet impia fatis
 nata iuvet Graiusque nepos in regna reponat.
 hic labor amborumque haec sunt discrimina fratrum.
 vadite et adversis, ut quis volet, inruat armis.'

Dixerat. instaurat mensas pacemque reducit, 690
 et iam sidereo noctem demittit Olympo.
 tunc adsuetus adest Phlegraeas reddere pugnas
 Musarum chorus et citharae pulsator Apollo,
 fertque gravem Phrygius circum cratera minister.
 surgitur in somnos seque ad sua limina flectunt. 695

668 abnegat *Pius*, Abneget *V* 670 faxo *Kr.*, cf. 654, *IV* 220,
 Fas *V* | aliqua et *Sudhaus*, aliquae *V* | Fassa que nequeam *C*

675 Quolibet *M*², Quodlibet *V* 679 finemue *M*, finem *V*
 680 accipite *MC*, *cod. Bon.*, accipere *V* | ordo *C*, ergo *V*
 683 referent *M*², referent *V* 686 quantumlibet *nonnulli apud*
Pium, quantum licet *V* | inopia *M*², inopia *V* 688 amborumque
Carrio, amborum *V*, amborum sunt haec *Pius* 691 sidereo *Hein-*
sius, sideream *V* | demittit *Bon.*², dimittit *V* 692 phlegraeas
 reddere *C Pius*, phlegyas qui reddere *V*, Phlegrae qui reddere *Thilo*
 693 citharae pulsator *T Bon.*², cithara pulsatur *V* 695 limina
*Bon.*², lumina *V*

C. VALERI FLACCI ARGONAUTICON

LIBER SEXTUS.

At vigil isdem ardet furiis Gradivus et acri
corde tumet nec quas acies, quae castra sequatur,
invenit; ire placet tandem praesensque tueri,
sternere si Minyas magnoque rependere luctu
regis pacta queat Graiamque absumere puppem. 5
impulit hinc currus, monstrum inrevocabile belli
concutiens, Scythiaeque super tentoria sistit.
protinus e castris fugit sopor: excita tela,
turbatique coire duces; hos insuper ingens
fama movet, rate quae sacra vulgabat Achivos 10
advenisse sui repetentes vellera Phrxi,
quos malus hospitio iunctaque ad foedera dextra
luserit Aeetes atque in sua traxerit arma.

Ergo, consiliis dum nox vacat alta movendis,
legatos placet ire duces, mandataque Perses 15
edocet, adfari Minyas fraudemque tyranni
ut moneant. quinam hinc animos averterit error?
se primum Haemoniis hortatum ea vellera terris
reddere et exuvias pecudis dimittere sacrae:
hinc odium et tanti venisse exordia belli. 20
quin potius dextramque suam suaque arma sequantur,

2 nec *M*², ne *V* 3 tandem *M*², tandemque *V* | tueri
C, uideri *V* 5 graiamque *M*, gratamque *V* | pubem *Ald.*
9 turbatique coire *Kr.*, cf. 232, Turbati coire *V*, Turbati co-
iere *M*², *vulgo* 11 repetentes *M*², repente *V*

aut remeent; neque enim Aeetae promissa fidemque
 esse loco; abstineant alienae sanguine pugnae.
 non illos ideo tanti venisse labores
 per maris. ignotis quid opus concurrere nec quos 25
 oderis? haec medio Perses dum tempore mandat,
 aureus effulsit campis rubor, armaque et acres
 sponte sua strepuere tubae. Mars saevus ab altis
 'hostis io' conclamat equis, 'agite ite, propinquat',
 ac simul hinc Colchos, hinc fundit in aequora Persen. 30
 tunc gens quaeque suis commisit proelia telis,
 voxque dei pariter pugnas audita per omnes.

Hinc age Riphaeo quos videris orbe furores,
 Musa, mone, quanto Scythiam molimine Perses
 concierit, quis fretus equis per bella virisque. 35
 verum ego nec numero memorem nec nomine cunctos
 mille vel ora movens; neque enim plaga gentibus ulla
 ditior: aeterno quamquam Maeotia pubes
 Marte cadat, pingui numquam tamen ubere defit,
 quod geminas arctos magnumque quod impleat anguem.
 ergo duces solasque, deae, mihi promite gentes. 41

Miserat ardentes, mox ipse secutus, Alanos
 Heniochosque truces iam pridem infensus Anausis,
 pacta quod Albano coniunx Medea tyranno,
 nescius heu, quanti thalamos ascendere monstri 45
 arserit atque urbes maneat qui terror Achaeas,
 gratior ipse deis orbaque beatior aula.
 proxima Bisaltae legio ductorque Colaxes,
 sanguis et ipse deum, Scythicis quem Iuppiter oris
 progenuit viridem Myracen Tibisenaque iuxta 50
 ostia, semifero (dignum si credere) captus

23 alienae V, alienae a C 24 ideo V, adeo C 25 quos
 M, quos V 27 effulsit M², et fulsit V 28 ab M², ob V
 29 agite ite M², agite ite ite V 31 tunc gens quaeque
 Meyncke, Tunc et quaeque V | telis Ald., terris V; cf. Luc.
 VII 510 Illic quaeque suo miscet gens proelia telo
 40 geminas M², geminos V 44 coniunx M², condux V
 47 Grator M, Crator V 48 Bisalte Bon.¹, bis altae M² T,
 hisaltae V | legio T Pius, regio V

corpore, nec nymphae geminos exhorruit angues.
 cuncta phalanx insigne Iovis caelataque gestat
 tegmina dispersos trifidis ardoribus ignes;
 nec primus radios, miles Romane, corusci 55
 fulminis et rutilas scutis diffuderis alas.
 insuper auratos collegerat ipse dracones,
 matris Horae specimen, linguisque adversus utrimque
 congruit et tereti serpens dat vulnera gemmae.
 tertius unanimis veniens cum milibus Auchus 60
 Cimmerias ostentat opes, cui candidus olim
 crinis inest, natale decus; dat longior aetas
 iam spatium; triplici percurrrens tempora nodo
 demittit sacro geminas a vertice vittas.
 Datin Achaemeniae gravior de vulnere pugnae 65
 misit in arma Daraps, acies quem Martia circum
 Gangaridum, potaque Gerus quos efferat unda,
 quique lacum cinxere Bycen. non defuit Anxur,
 non Rhadalo cum fratre Sidon, Acesinaque laevo
 omine fatidicae Phrixus movet agmina cervae. 70
 ipsa comes, saetis fulgens et cornibus aureis,
 ante aciem celsi vehitur gestamine conti
 maesta nec in saevae lucos reditura Dianae.
 movit et Hylaea supplex cum gente Syenen
 impia germani praetentans volnera Perses. 75
 densior haut usquam nec celsior extulit ulla
 silva trabes, fessaeque prius rediere sagittae

 quin et ab Hyrcanis Titanius expulit antris
 Cyris in arma viros, plaustisque ad proelia cunctas 80

56 Fulminis *M*², Fluminis *V* | diffuderis *Bon.*¹, diffun-
 deris *VC* 58 specimen *V* 65 Achaemeniae *Iunt.*¹, achae-
 moniae *V*, Achimeniae *C* 66 Claraps *C* 69 Sydon Ace-
 sinaque *Bon.*², sidonya caesinaque *V*, Fidon Iacesinaque *C*
 73 nec in saevae *cod. Burmanni, Ald.*, necis saevae *V* | lucos
Heinsius, luco *V* 74 syenen *M*², syrenen *V*, Sirenem *C Bon.*¹
post 77 versus intercidit in VC, in TN hic versus legitur Ar-
boris ad summum quam pervenere cacumen, quem omnes ante
Thilonem editores receperunt

Coelaletae traxere manus; ibi subtilis illis
 est domus et crudo residens sub vellere coniunx
 et puer e primo torquens temone cateias.
 linquitur abruptus pelago Tyra, linquitur et mons
 Ambenus et gelidis pollens Ophiusa venenis. 85
 degeneresque ruunt Sindi glomerantque paterno
 crimine nunc etiam metuentes verbera turmas.
 hos super aeratam Phalces agit aequore nubem
 cum fremitu, densique levant vexilla Coralli,
 barbaricae quis signa rotae ferrataque dorso 90
 forma suum truncaequae Iovis simulacra columnae;
 proelia nec rauco curant incendere cornu,
 indigenas sed rite duces et prisca suorum
 facta canunt veterumque viris hortamina laudes.
 ast ubi Sidonicas inter pedes aequat habenas, 95
 illinc iuratos in se trahit Aea Batarnas,
 quos, duce Teutagono, crudi mora corticis armat
 aequaque nec ferro brevior nec rumpia ligno.
 nec procul albentes gemina ferit aclyde parmas,
 hiberni qui terga Novae gelidumque securi 100
 eruit et tota non audit Alazona ripa.

quosque Taras niveumque ferax Euarchus olorum.
 te quoque venturis, ingens Ariasmene, saeculis
 tradiderim, molem belli lateque ferentem
 undique falcatos deserta per aequora currus. 105
 insequitur Drangaea phalanx claustrisque profusi
 Caspiadae, quis turba canum non segnius acres
 exilit ad lituos pugnasque capessit eriles.
 inde etiam par mortis honos, tumulisque recepti

81 Coelaletae *Lemaire*, Coeia laetae *V*, Coraletae *C* | subtilis *N*, futtilis *V* 82 est *Loehbach*, Et *V* | uellere *V*, uulnere *C* 94 facta *vulgo*, Fata *V* 95 ad aequat *cf. Thes. l. L. I 1022, 38—45* 96 inse *V*, secum *C Ald.* | aeabatarnas *V*. Exabatarnas *C^a*, Exabatarnas *C^b* 100 nouae *V*, Norae *C*, Noae *Iunt.¹*, sed *cf. IV 719* 102 aut ante aut post hunc versum nonnulla exciderunt | Tarax *C* | niveumque *M*, niuemque *V* 106 Drangaea *Iunt.¹*, dranc(a)ea *VC*

inter avos positusque virum; nam pectora ferro 110
 terribilesque innexa iubas ruit agmine nigro
 latratuque cohors, quanto sonat horrida Ditis
 ianua vel superas Hecates comitatus in auras.
 ducit ab Hyrcanis vates sacer agmina lucis
 Vanus; eum Scythiae iam tertia viderat aetas 115
 magnanimos Minyas Argoaque vela canentem.
 illius et dites monitis spondentibus Indi
 et centumgeminae Lagea novalia Thebes
 totaque Riphaeo Panchaia rapta triumpho.
 discolor hastatas effudit Hiberia turmas, 120
 quas Otaces, quas Latris agunt et raptor amorum
 Neurus, et expertes canentis Iazyges aevi.
 namque ubi iam viresque †aliae† notusque refutat
 arcus et inceptus iam lancea temnit erilis,
 magnanimis mos dictus avis, haut segnia mortis 125
 iura pati, dextra sed carae occumbere prolis
 ense dato; rumpuntque moras natusque parensque,
 ambo animis, ambo miseri tam fortibus actis.
 hic et odorato spirantes crine †Mycael
 Cessaeaeque manus, et qui tua iugera nondum 130
 eruis, ignotis insons Arimaspe metallis,
 doctus et Auchates patulo vaga vincula gyro
 spargere et extremas laqueis adducere turmas.
 non ego sanguineis gestantem tympana bellis
 Thyrsageten cinctumque vagis pos terga silebo 135
 pellibus et nexas viridantem floribus hastas.

112 Latratuque *M*², Latratu *V* 113 in auras *cod. Burmanni*,
 in aulas *V*, ad aulas *C*^a, ad auras *C*^b 115 Varus *C* | aetas *MC*,
 aestas *V* 118 Lagea *Gronovius*, lagae *V*, longaeua *C* 122 Ia-
 zyges *Burmman*, iazies *V* 123 viresque alie *V*, fort. v. lassae
 vel tardae, verumtamen verbum velut labant praetulerim | no-
 tosque *C* 124 arcus *CT*¹ *Pius*, Argus *V* 125 mos *Iunt.*¹,
 mox *V* | dictus *V*, intellego edictus ab avis, ductus *Pius*
 126 prolis *M*², proles *V* 129 odorato *CM*² *T*¹, odorata *V*
 Mycael *V*, Micelae *C*, verum nescitur 132 gyro *Parrhasius*
 (*C?*), cyro *V* 135 Thyrsageten *N*, Tyrsaga & *V* clare exhibet
 136 uiridantem *M*, uiritantem *V*, vibrantem *Bulaeus*

fama, ducem Iovis et Cadmi de sanguine Bacchum
 hac quoque turiferos, felicia regna, Sabaeos,
 hac Arabas fudisse manu; mox rumperet Hebri
 cum vada, Thyrsagetas gelida liquisse sub arcto. 140
 illis omnis adhuc veterum tenor et sacer aeris
 pulsus et eoae memoratrix tibia pugnae.
 iungit opes Emoda suas; sua signa secuti
 Exomatae Torynique et flavi crine Satarchae:
 mellis honor Torynis, ditant sua muletra Satarchen, 145
 Exomatas venatus alit, nec clarior ullis
 arctos equis; abeunt Hypanin fragilemque per undam
 tigridis aut saevae profugi cum prole leaenae,
 maestaque suspectae mater stupet aggere ripae.
 impulit et dubios Phrixei velleris ardor 150
 Centoras et diros magico terrore Choatras.
 omnibus in superos saevus sonor, omnibus artes
 monstrificae: nunc vere novo compescere frondes,
 nunc subitam trepidis Maeotin solvere plaustris.
 maximus hos inter Stygia venit arte Coastes; 155
 sollicitat nec Martis amor, sed fama Cytaeae
 virginis et paribus spirans Medea venenis.
 gaudet Averno palus, gaudet iam nocte quieta
 portitor et tuto veniens Latonia caelo.
 ibant et geminis aequantes cornibus alas 160
 Balloniti comitumque celer mutator equorum
 Moesus et ingentis frenator Sarmata conti.
 nec tot ab extremo fluctus agit aequare nec sic
 fratribus adversa Boreas respondet ab unda
 aut is apud fluvios volucrum canor, aethera quantus 165
 tunc lituum concentus adit lymphataque miscet

139 manu *Pius*, manum *V* 140 uada *V*, iuga *C* | Thyrsagetas *Pius*, thyrsagatas *V* 143 Emoda *Bon.*², emeda *V*, Eumeda *C* 152 sonor *Sudhaus*, cf. VII 389, onor *V*, honor *M*, vulgo | omnibus etiam *V* exhibet | artes *M*², artus *V* 157 uenenis *V*², ueniens *V*¹ (i nunc erasa) 159 tuto *Gronovius*, toto *V* 164 respondet *M*, respondit *V* 165 vol. canor *Heinsius*, uol. clamor *V*, clamor volucrum *Schenkl*, uolucrum quatit aethera clamor *C* 166 concentus *C Bon.*², conceptus *V* | adit *V*, agit *C*

milia, quot foliis, quot floribus incipit annus.
 ipse rotis gemit ictus ager tremibundaque pulsu
 nutat humus, quatit ut saevo cum fulmine Phlegram
 Iuppiter atque imis Typhoea verberat arvis. 170

Prima tenent illinc patriis Absyrtus in armis
 et gener ingentesque inter sua milia reges.
 at circa Aesoniden Danaum manus ipsaque Pallas
 aegide terrifica, quam nec dea lassat habendo
 nec pater horrentem colubris vultuque tremendam 175
 Gorgoneo; nec semineces ostendere crines
 tempus adhuc, primasque sinit concurrere pugnas.
 impulit hos contra Mavors pater et mala leti
 Gaudia Tisiphoneque caput per nubila tollens
 ad sonitum litui mediaque altissima pugna, 180
 necdum clara quibus sese Fuga mentibus addat.

Illi ubi consertis iunxere frementia telis
 agmina virque virum galeis adflavit adactis,
 continuo hinc obitus perfractaque caedibus arma
 corporaque, alternus cruor alternaeque ruinae; 185
 volvit ager galeas et thorax erigit imbres
 sanguineos; hinc barbarici glomerantur ovatus,
 hinc gemitus, mixtaeque virum cum pulvere vitae.
 Caspius Aeaeum correpto crine Monesen
 abstulit; hinc pariter Colchi Graique sequuntur 190
 missilibus; rapit ille necem praedamque relinquit,
 nec sociis iam cura viri. Dipsanta Caresus
 Strymonaque obscura spargentem vulnera funda
 deicit; Albani cadit ipse Cremedonis hasta,

168 ictus *Heinsius*, intus *V* 169 fulmine *T*, flumine *V* |
 phlegram *M*, phlegra *V* 170 typhoea (*typhaea V*) uerberat
VC, Typhona reverberat *Bon.*², *vulgo*, sed cf. *Hom. Il. II 782 sq.*,
 unde conicias atque Arimis 176 semineces *M*, seminetis *V*
 sonitū

180 atstunt *V* (sonitū add. *V*¹) 181 clara *V*, certa *Pius* |
 addat *Bon.*¹, addant *V* 182 iunxere *M*, iuxere *V* 186 ege-
 rit *C* 189 Aetaeum *C* 190 hunc *Bon.*² 193 Strimona-
 que *Bon.*¹, Strymoniaque *V* 194 Chremedonis *CM*² *T*², chre-
 monididis *V*

iamque latet currusque super turmaeque feruntur. 195

Processere Melas et Idasmenus; incipit hasta
ante Melas, levis ast abies elusit utrumque.
ensibus inde ruunt; prior occupat aere citato
cassidis ima Melas; infracta est vulnere cervix.
mixta perit virtus: nescit cui debeat Ocheus 200
aut cui fata Tyres. dum sibila respicit Iron
cuspidis Argivae, Pyliam latere accipit hastam.

Viderat Hyrcanos paribus discurrere fratres
Castor equis, pater armento quos dives ab omni
nutrierat fatisque viam monstrarat iniquis. 205
tum magis atque magis peditem candore notato
Tyndariden incendit amor, simul obvius hastam
pectus in adversum . . . iacit alipedemque
†constitit excusso victor duce; risit ab alta
nube pater prensisque equitem cognovit habenis. 210
at pariter luctuque furens visuque Medores
Tyndariden petit et superos sic voce precatur:
'hunc age vel caeso comitem me reddite fratri,
primus et hic nostra sonipes cadat impius hasta,
credita qui misero non rettulit arma parenti 215
meque venit contra captivaque terga ministrat.'
dixerat; Actaei sed eum prior hasta Phaleri
deicit; ad socias sonipes citus effugit alas.

Quis tibi fatales umquam metuisset Amyclas
Oebaliamque manum, tot, Rhyndace, montibus inter 220
diviso totidemque fretis? cadit impiger una
inguine transfosso clari Taulantis alumnus

195 et 196 *deerant in C* 196 et Idasmenus *Bon.*², fidas-
menus *V* 197 utrumque *M*, utrimque *V* 198 Ensibus
inde *M*, Ensibus insibus *V* (sibus *delere voluisse videtur V*¹) |
aere citato *M*, aerigitato *V* 200 Mixta perit uirtus *habet*
Par. | Oebreus *C* 202 Cupidis *V* 205 fatisque *M*², fratris
que *V* | monstrarat *M*, monstrat *V* 207 hastam *Bon.*¹, hasta
V 208 gleacit *V*, grauter iacit *C*, Gelae iacit *codex regius, T*¹,
desideratur nomen propr. 209 constitit (corripit *Wagner*) *via*
mutandum (cf. *VIII* 133); *deesse vid. vs. eius sententiae* <corripit
et iam barbarico sublimis in ostro> constitit 214 cadat *M T*,
cadet *V* 217 Phaleri *C*, parenti *V* 222 alumnus *M*, alumnis *V*

semidea genetrice Tages, cui plurima silvis
 pervigilat materna soror cultusque laborat.
 tenuia non illum candentis carbasa lini, 225
 non auro depicta chlamys, non flava galeri
 caesaries pictoque iuvant subtegmine braciae.
 iamque novus mediae stupefacta per agmina pugnae
 vadit eques densa spargens hastilia dextra,
 fulmineumque viris † profundis† ingerit ensem 230
 huc alternus et huc; cum saevior ecce iuventus
 Sarmaticaeque coire manus fremitusque virorum
 semiferi; riget his molli lorica catena;
 id quoque tegmen equis; at equi porrecta per armos
 et caput ingentem campis hostilibus umbram 235
 fert abies obnixa genu vaditque virum vi,
 vadit equum, docilis relegi docilisque relinqui
 atque iterum medios non altior ire per hostes.
 orbibus hos rapidis mollique per aequora Castor
 anfractu levioris equi deludit anhelos 240
 immemoresque mori; sed non isdem artibus aequae
 concurrunt ultroque ruunt in funera Colchi.
 Camposus impacta latus inter et ilia quercu
 tollitur ac mediam moriens descendit in hastam.
 Oebasus infestum summisso poplite Phalcen 245
 evasisse ratus laevum per luminis orbem
 transigitur; tenerae liquuntur vulnere malae.
 contra autem geminis fidens thoracibus ictum
 sustinet et gladio Sibotes ferit ultima teli,

225 candentis *V*, splendentis *C* | lini *C*, *cod. Harlesii*,
 nili *V* 228 hic legitur in *M*, post 245 in *V* 230 pro
 fundis diiunxit *Koestlin* (intellegens glandes fundae ut *Sil. Pun.*
X 151), proturbans *C*, fort. procurrens 232 Sarmaticaeque
 coire *Sudhaus*, Sarmaticae coire *V*, Sarmaticae coiere *M*², vulgo |
 fremitusque *Bon.*¹, fremituque *V* 234 equis at equi *Ald.*,
 quis age qui *V*, equis agitur *C* | armos *M*², armas *V*, arma
C 237 relegi *M*, religi *V* 244 descendit *Bon.*¹, discendit
V 247 tenerae *C Iunt.*¹, tenero *V* | liquuntur *CT*¹, *cod. Bon.*,
 linquuntur *V*, tinguuntur *Ph. Wagner* 249 sustinet *Francius*,
 Sustulit *V*

nequiquam; iam cuspis inest, nec fragmina curat 250
 Ambenus et trunco medium subit Ocrea ligno.
 seminecem Taxes Hypanin vehit atque remissum
 pone trahit fugiens et cursibus exuit hastam;
 dumque recollectam rursus locat, inruit ultro
 turbatumque Lacon et adhuc invadit inermem. 255
 impulit adverso praeceps equus Onchea conto
 nequiquam totis revocantem viribus armos
 in latus: accedit sonipes, accedit et ipse
 frigidus: arma cadunt, rorat procul ultima cuspis;
 qualem populeae fidentem nexibus umbrae 260
 siquis avem summi deducat ab aere rami,
 ante manu tacita cui plurima crevit harundo;
 illa dolis viscoque super correpta sequaci
 implorat ramos atque inrita concitat alas.

Parte alia infestis (nam fors ita iunxit) in armis 265
 Styry adest, laetusque virum cognoscit Anausis,
 et prior 'en cuius thalamis Aeetia virgo
 dicta manet nostrosque feret qui victor amores.
 non', ait, 'invitoque gener mutabere patri.'
 tum simul adversas conlatis cursibus hastas 270
 coniciunt; fugit adductis Albanus habenis
 saucius atque datum leto non sperat Anausin,
 nec videt. ille autem telo moribundus adacto
 'ad soceros pactaeque sinus en coniugis' inquit,
 'Styre, fugis, vulnus referens, quod carmine nullo 275
 sustineat nullisque levet Medea venenis.'
 dixerat, extremus cum lumina corripit error,
 voxque repressa gelu percussaue vertice tellus.

Hinc animos acies auget, magnoque doloris
 turbine Gesandrum Mavors rapit: ille morantes 280
 increpat et stricto sic urget Iazygas ense:

251 subit *M*, subi *V* 261 aere *V*, arbore *C* 265 fors
 ita iunxit *CT*² *Bon.*², forsitan iunxit *V* | in armis *T*² *Bon.*²,
 inanis *V* 266 Anausis *Dureau de Lamalle*, anausim *V*
 269 En ait *C* 279 magnoque doloris *C*, magnosque dolores
V 281 sic urget *Bon.*¹, sigurgit *V*

'nempe omnes cecidere senes, nempe omnis ademptus
 ante pater. quae vos subito tam foeda senectus
 corripuit fregitque animos atque abstulit iras?
 aut mecum mediam, iuvenes, agite ite per urbem 285
 Argolicamque manum aut caris occumbite natis.'
 inruit et patrias coeptis ferus advocat umbras:
 'sancte mihi Vorapte pater, tua pectora nato
 suggere nunc animamque parem, si fata peroso
 tarda tibi turpesque moras non segnus ipsi 290
 paruimus parvique eadem didicere nepotes.'
 haec ait, auditusque Erebo. tunc corripit ensem
 turbidus et furiis ardens quatit arma paternis.
 indigenis sacratus aquis magnique sacerdos
 Phasidis Arctoio Aquites errabat in armis 295
 (populeus cui frontis honor conspectaque glauco
 tempora nectuntur ramo), te, Cyrne, parentis
 immemorem durae cupiens abducere pugnae;
 iamque omnes impune globos diversa lustrans
 agmina non usquam natum videt, utque iterum intrat
 vociferans, iterum belli diversa peragrat, 301
 lancea caeruleas circum strepit incita vittas.
 opprimit admissis ferus hunc Gesander habenis.
 ille manum trepidans atque inrita sacra tetendit
 'te' que 'per hanc', inquit, 'genitor tibi si manet, oro 305
 canitiem, compesce minas et si tibi natus,
 parce meo.' dixit. contra sic victor adacto
 ense refert: 'genitor, turpi durare senecta
 quem mihi reris adhuc, ipse hac occumbere dextra
 maluit atque ultro segnes abrumpere metas. 310
 et tibi si pietas nati, si dextra fuisset,

285 urbis *Madvig* 291 eadem *Bachrens*, eam *V*, viam
C Ald. | didicere *M*, dedicere *V* 296 frontis *Bachrens*,
 frondis *V* 300 non usquam natum videt *Loebach*, non us-
 quam uidet *V*, quem quaerit nusquam uidet *C* | utque *Bur-*
mann, adque *V* | instat *Heinsius* 305 inquit genitor *C*,
 genitor inquit *V* 306 si tibi natus *Koestlin*, sicubi nato *V*
 308 refert *T*, refer *V*

haut medii precibus tereres nunc tempora belli,
 praeda future canum. iuveni sors pulchrior omnis:
 et certasse manu decet et caruisse sepulchro.
 dixerat; ille deos moriens caelumque precatur, 31
 dextera ne misero talis foret obvia nato.

Te quoque, Canthe, tui non inscia funeris Argo
 fleuit ab invita rapientem tela carina.
 iam Scythicos miserande sinus, iam Phasidis amnem
 contigeras, nec longa dies, ut capta videres 320
 vellera et Euboicis patrios de montibus ignes.
 illum, ubi congressu subiit Gesander iniquo,
 territat his: 'tu, qui faciles hominumque putasti
 has, Argive, domos, alium hic miser aspicias annum
 altricemque nivem festinaque taedia vitae. 325
 non nos aut levibus componere brachia remis
 novimus aut ventos opus expectare ferentes;
 imus equis, qua vel medio riget aequore pontus
 vel tumida fremit Hister aqua; nec moenia nobis
 vestra placent: feror arctois nunc liber in arvis 330
 cuncta tenens, mecum omnis amor, iacturaque plaustris
 sola, nec hac longum victor potiere rapina.
 ast epulae quodcumque pecus, quaecumque ferarum.
 mitte Asiae, mitte Argolicis mandata colonis,
 ne trepident; numquam has hiemes, haec saxa relinquam,
 Martis agros, ubi tam saevo duravimus amne 336
 progeniem natosque rudes, ubi copia leti
 tanta viris. sic in patriis bellare pruinis
 praedarique iuvat, talemque hanc accipe dextram.'
 dixit, et Edonis nutritum missile ventis 340

312 tereres *T*, terere *V* | tempora *Bon.*¹, tempore *V*
 313 omnis *Lennepe*, omni *V* 318 ab *T*, ad *V* 319 am-
 nem *M*, amne *V* 326 brachia *M*, brahia *V* 328 qua *M*²,
 quam *V* | aequore *M*, aequora *V* 331 amori arcturaque
 plustri *V*, corr. *M*¹ ut vid. 332 cf. *Aen.* X 739 sq. 335 tre-
 pident *Bon.*¹, trepidant *V* | relinquam *T*¹ *Bon.*², relinquat *V*,
 relinquat *C* 336 ubi tam saevo *T*, ubitam saeui *V*, (agro)
 subitam saeui *C* 337 copia *M*, capia *V* 340 Edonis *Pius*,
 aedoniis *V*

concitat; it medium per pectus et horrida nexu
 letifer aera chalybs. trepidus super advolat Idas
 ac simul Oenides pariterque Menoetius et qui
 Bebrycio propius remeavit ab hospite victor.
 at vero ingentem Telamon procul extulit orbem 345
 exanimem te, Canthe, tegens; ceu saeptus in arto
 dat catulos post terga leo, sic comminus astat
 Aeacides gressumque tenet contraque ruentem
 septeno validam circumfert tegmine molem.
 nec minus hinc urget Scythiae manus armaque Canthi
 quisque sibi et Graio poenam de corpore poscens. 351
 arduus inde labos, medioque in corpore pugna
 conseritur. magno veluti cum turbine sese
 ipsius Aeoliae frangunt in limine venti,
 quem pelagi rabies, quem nubila, quemque sequatur 355
 ille dies: obnixa virum sic comminus haeret
 pugna, nec arrepto pelli de corpore possunt.
 ut bovis exuvias multo qui frangit olivo
 dat famulis, tendunt illi tractuque vicissim
 taurea terga domant, pingui fluit unguine tellus: 360
 talis utrimque labos, raptataque limite in arto
 membra viri miseranda meant: hi tendere contra,
 hi contra, alternaeque virum non cedere dextrae.
 hinc medium Telamon Canthum rapit, hinc tenet ardens
 colla viri et molles galeae Gesander habenas, 365
 insonuit quae lapsa solo dextramque fefellit.
 ille iterum in clipei septemplex improbus orbem
 arietat et Canthum sequitur Canthumque reposcit,
 quem manus a tergo socium rapit atque receptum

- 341 it *Bon.*¹, ad *V* 343 Menoetius *Bon.*¹, meonetius *V*
 344 propius *sc.* advolat, *satis dure* 346 arto *vulgo*, arcto *V*
 347 adstat *Baehrens*, hasta *V*, hastam *Carrio* 350 arma-
 que *M*, arma *V* 353 turbine *Bon.*¹, turmine *V* 356 *cer-*
tant, cui *tempestatum regimen omnisque ille dies cedat* 357 *ar-*
*repto Bon.*¹, arreptos *V* | pelli *Burmans*, belli *V*, uelli *T*
 358 Ut bouis *T*, Et vobis *V* | frangit *V*, frangere *T* 360 un-
 guine *Bon.*¹, inguine *V* | tellus *M*, tellis *V*, pellis *Damsté*
 366 quae *T*¹ *Bon.*², qua *V* 368 Arietat et *MC*, Arietate *V*

virginis Euryales curru locat. advolat ipsa 370
 ac simul Haemonidae, Gesandrumque omnis in unum
 it manus. ille novas acies et virginis arma
 ut videt, 'has etiam contra bellabimus?' inquit;
 'heu pudor.' inde Lycen ferit ad confine papillae,
 inde Thoen, qua pelta vacat; iamque ibat in Harpen 375
 vixdum prima levi ducentem cornua nervo,
 et labentis equi tendentem frena Menippen:
 cum regina gravem nodis auroque securem
 congeminans partem capitis galeaeque ferinae
 dissipat. hic pariter telorum immanis in unum 380
 it globus; ille diu coniectis sufficit hastis,
 quin etiam gravior nutuque
 carens exterruit Idam;
 tunc ruit ut montis latus aut ut machina muri,
 quae scopulis trabibusque diu confectaque flammis
 procubuit tandem atque ingentem protulit urbem. 385
 Ecce locum tempusque ratus iamque et sua posci
 proelia, falcatos infert Ariasmenus axes
 saevaue diffundit socium iuga protinus omnes
 Graiugenas, omnes rapturus ab agmine Colchos.
 qualiter exosus Pyrrhae genus aequora rursus 390
 Iuppiter atque omnes fluvium si fundat habenas,
 ardua Parnasi lateant iuga, cesserit Othrys
 piniger et mersis decrescant rupibus Alpes:
 diluvio tali paribusque Ariasmenus urget
 excidiis nullo rapiens discrimine currus. 395
 aegida tum primum virgo spiramque Medusae
 ter centum saevis squalentem sustulit hydri,

375 Harpen *vulgo*, harben *V* (*h add. V¹*) 376 Vixdum
M, Vixtum *V* 377 et labentis *Heinsius*, Inlabentis *V*, Illa-
 bentis *C*, *fort. iam labentis* (*cf. iamque 375*) | Menippen *Bal-*
bus, enhippen *V*, et Henippen *C* 382 duo *hemistichia exci-*
disse perspexit Leo; sic *suppl. Sudhaus* nutuque <inclinis Aca-
 stum ense petit visuque> carens *e. I.* 385 tandem *M²T¹*,
 tamen *V* | protulit *V*, *idem aliis verbis expressit Stat. Theb. IX*
556, propulit *MT*, *vulgo* 392 cesserit *M*, gesserit *V*

quam soli vidistis equi. pavor occupat ingens
 excussis in terga viris, diramque retorquent
 in socios non sponte luem. tunc ensibus uncis 400
 implicat et trepidos lacerat discordia currus.
 Romanas veluti saevissima cum legiones
 Tisiphone regesque movet, quorum agmina pilis,
 quorum aquilis utrimque micant, eademque parentes
 rura colunt, idem lectos ex omnibus agris 405
 miserat infelix non haec ad proelia Thybris:
 sic modo concordēs externaque fata petentes
 Palladii rapuere metus, sic in sua versi
 funera concurrunt dominis revocantibus axes.
 non tam foeda virum Laurentibus agmina terris 410
 eiecere noti, Libyco nec talis imago
 litore, cum fractas involvunt aequora puppes.
 hinc biuges, illinc artus tenduntur eriles,
 quos radii, quos frena secant, trahiturque trahitque
 currus caede madens, atroque in pulvere regum 415
 viscera nunc aliis, aliis nunc curribus haerent.
 haud usquam Colchorum animi neque
 tela, sed implicitos miseraque in peste revinctos
 confodiunt ac forma necis non altera surgit,
 quam cervos ubi non Umbro venator edaci, 420
 non penna petit, haerentes sed cornibus altis
 invenit et caeca constrictos excipit ira.
 ipse recollectis audax Ariasmenus armis
 desilit; illum acies curvae secat undique falcis
 partiturque rotis, atque inde furentia raptus 425

post 398 verum deesse suspicor 399 retorquent Colum-
 bus, retorquet V 404 aquilis M², aqua lis V | parentes
 Burmann, parentis V 408 Palladii M, Palladit V 412 ae-
 quora Bon.¹, aequore V 413 artus M²T, arcus V | tenduntur
 V 416 Viscera M, Vicera V 417 Haut usquam V, au-
 gescunt dubitanter Sudhaus | neque in pestere uinctos V, ne-
 que cura cauere C, neque Graia morantur Sudhaus ad senten-
 tiam aptius 418 in ueste reuinctos C 419 altera surgit
 Bon.¹, aliter asurgit V 422 excipit Pius, accipit VC
 424 falcis M², falces V 425 Partiturque V², Patiturque V

in iuga Circaeos tetigit non amplius agros.

Talia certatim Minyae sparsique Cytaei
 funera miscebant campis Scythiamque premebant,
 cum Iuno Aesonidae non hanc ad vellera cernens
 esse viam nec sic reditus regina parandos 430
 extremam molitur opem, funesta prius quam
 consilia ac saevas aperit rex perfidus iras.
 increpat et seris Vulcanum maesta querellis,
 cuius flammiferos videt inter regia tauros
 pascua Tartaream proflantes pectore noctem. 435
 haec etenim Minyas ne iungere Marte peracto
 monstra satis iubeat Cadmei dentibus hydri,
 ante diem timet et varias circumspicit artes.
 sola animo Medea subit, mens omnis in una
 virgine, nocturnis qua nulla potentior aris. 440
 illius adfatus sparsosque per avia sucos
 sidera fixa pavent et avi stupet orbita Solis.
 mutat agros fluviumque vias, suus alligat ignis
 cuncta, sopor recolit fessos aetate parentes
 datque alias sine lege colus. hanc maxima Circe 445
 terrificis mirata modis, hanc advena Phrixus,
 quamvis Atracio lunam spumare veneno
 sciret et Haemoniis agitari cantibus umbras.
 ergo opibus magicis et virginitate tremendam
 Iuno duci sociam coniungere quaerit Achivo. 450
 non aliam tauris videt et nascentibus armis
 quippe parem nec quae medio stet in agmine flammae:
 nullum mente nefas, nullos horrescere visus.

428 premebant *T*, premebat *V* 431 molitur *vulgo*, molitur *V* 432 saeuas *V*, seras *C* 433 seris *V*, s(a)euis *CM*²
 434 interregia *V*, inter egentia *C* 437 locus immerito suspectus, cf. *Verg. Georg. II* 140 sq. 438 Ante diem timet *i. e.* praetimet, cf. *Thes. l. L. II* 133, 72 sqq. | circumspicis *V* (corr. vid. *V*¹) 439—476 desunt in *V* uno folio excisso 439 Sola *N*, Solo *M* 441 adfatus *Bury*, ad fletus *MNT*, cod. *Bon.*, cod. *Burmanni*, cf. 646, ad fremitus *C*, ad fatus *Schenkl* 443 ignis *MNT*, cod. *Burmanni*, ingens *T*¹ *Bon.*², igni *C* 452 nec quae medio *M*², quae om. *M*¹, neque quae medio *C*, medio qu(a)e *NT*, cod. *Bon.* (om. nec) 453 nullos *M*² *N*, nullus *M*

quid si caecus amor saevusque accesserit ignis?
 hinc Veneris thalamos semperque recentia sertis 455
 tecta petit. visa iamdudum prosilit altis
 diva toris volucrumque exercitus omnis Amorum.
 ac prior hanc placidis supplex Saturnia dictis
 adgreditur veros metuens aperire timores.
 'in manibus spes nostra tuis omnisque potestas 460
 nunc' ait; 'hoc etiam magis adnue vera fatenti.
 durus ut Argolicis Tirynthius exulat oris,
 mens mihi non eadem Iovis atque adversa voluntas,
 nullus honor thalamis flammaeve in nocte priores.
 da, precor, artificis blanda adspiramina formae 465
 ornatusque tuos terra caeloque potentes.'
 sensit diva dolos iam pridem sponte requirens
 Colchida et invisi genus omne excindere Phoebi.
 tum vero optatis potitur, nec passa precari
 ulterius dedit acre decus fecundaque monstris 470
 cingula, non pietas quibus aut custodia famae,
 non pudor, at contra levis et festina cupido
 adfatusque mali dulcisque labantibus error
 et metus et demens alieni cura pericli.
 'omne' ait 'imperium natorumque arma meorum 475
 cuncta dedi; quascumque libet nunc concute mentes.'
 Cingitur arcanis Saturnia laeta venenis,
 atque hinc virgineae venit ad penetralia sedis
 Chalciopen imitata sono formaque sororem.
 fulsit ab invita numen procul, et pavor artus 480
 protinus atque ingens Aeetida perculit horror.
 'ergo nec ignotis Minyas huc fluctibus' inquit
 'advenisse, soror, nec nostro sola parenti

458 Ac prior hanc *C*, Ac prior ac *M*, Ac prior *cod. Bon.*, Atque
 prior *NT* (hanc *add. T*¹) 461 vera *M*, diva *N* 462 ut *M*, et
N 463 aversa *Gronovius* 465 Da *M*, At *N* 470 acre *M*,
 ecce *NT* | fecundaque *N*, facundaque *M* 473 mali *MC*, ma-
 lis *NT* | labantibus *T*¹, *Sabellicus*, labentibus *MNT*, *cod. Bon.*
 474 alieni *C*, alienaque *MNT*, *cod. Bon.* 479 Chachiopen *V* |
 imitata *V* (t *V*² *add. vid.*) 480 numen *V*, lumen *Pius*

scis socias iunxisse manus? at cetera muros
 turba tenet fruiturque virum caelestibus armis, 485
 tu thalamis ignava sedes, tu sola paterna
 fixa domo? tales quando tibi cernere reges?
 illa nihil contra; nec enim dea passa manumque
 implicat et rapidis mirantem passibus aufert.
 ducitur infelix ad moenia summa futuri 490
 nescia virgo mali et falsae commissa sorori:
 lilia per vernos lucent velut alba colores
 praecipue, quis vita brevis totusque parumper
 floret honor, fuscis et iam Notus imminet alis.
 hanc residens altis Hecate Perseia lucis 495
 flebat et has imo referebat pectore voces:
 'deseris heu nostrum nemus aequalesque catervas,
 a misera, ut Graias haut sponte vageris ad urbes,
 non iniussa tamen; neque te, mea cura, relinquam.
 magna fugae monumenta dabis, spernere nec usquam 500
 mendaci captiva viro, meque ille magistram
 sentiet et raptu famulae doluisse pudendo.'
 dixerat. ast illae murorum extrema capessunt
 defixaeque virum lituumque fragoribus horrent,
 quales instanti nimborum frigore maestae 505
 succedunt ramis haerentque pavore volucres.

Iamque Getae, iamque omnis Hiber Drangaeaque densa
 strage cadit legio et latis prosternitur arvis.
 semineces duplicesque inter sua tela suosque
 inter equos saevam misero luctamine versant 510
 congeriem et longis campos singultibus implent.
 victores patrium contra paeana Geloni
 congeminant; eadem redeunt mox gaudia victis,
 qua deus et melior belli respexit imago.

486 ignara *C*, *cod. Burmanni* 491 falsae *Bon.*¹, falsi
V 495 perseia *M*, persia *V* 499 Non inuisa *M* 500 us-
 quam *M*, usq; *V* 506 herentque *Bon.*¹, herent *V* 507 Dran-
 gaeaque *Maserius*, dratiaeque *V* (n *suprascr.* *V*¹) 511 longis
M, longis *V* (*erasa est g*) 513 Redeunt tandem sua gaudia
 victis habet *Par.* 514 habet *Par.* | Qua *V*, Quos *Par.*

Quis tales obitus dederit, quis talia facta, 515
 dic age, tuque feri reminiscere, Musa, furoris.
 Absyrtus clipei radiis curruque coruscus
 Solis avi, cuius vibrantem comminus hastam
 cernere nec galeam gentes potuere minantem,
 sed trepidae redeunt et verso vulnera tergo 520
 accipiunt magnisque fugam clamoribus augent,
 proterit impulsu gravis agmina corporaque altis
 sternit equis gemitusque premit spirantis acervi.
 nec levior comitatur Aron, horrentia cuius
 discolor arma super squalentesque aere lacertos 525
 barbarica chlamys ardet acu tremefactaque vento
 implet equum, qualis roseis it Lucifer alis,
 quem Venus inlustri gaudet producere caelo.
 at non inde procul Rambelus et acer Otaxes
 dispulerant Colchos pariterque inglorius Armes, 530
 fraude nova stabula et furtis adsuetus inultis
 depopulare greges, frontem cum cornibus auxit
 hispidus inque dei latuit terrore Lycae:
 hac tunc attonitos facie defixerat hostes.
 quem simul ac nota formidine bella moventem 535
 vidit Aron, 'pavidos te' inquit 'nunc rere magistros
 et stolidum petiisse pecus? non pascua nec bos
 hic tibi; nocturnis mitte haec simulacra rapinis
 neve deum mihi finge; deus quoque consere dextram.'
 sic ait, intentaque adiutum missile planta 540
 derigit et lapsis patuerunt vulnera villis.

515 fata *Heinsius* 516 feri *C*, ueri *V* 518 uibrantem *M*, uiprantem *V* 522 altis *Balbus*, atris *V* 523 pre-
 mitispirantiacerui *V*, s *suprascr. V*² 526 ardet *Pius*, arcet *V* |
 tumefactaque nonnulli apud *Pium* 527 qualis *T*, qualem
V | it *NF*, *cod. Bon.*, ut *V* 529 at *vulgo*, Et *V* 530 Col-
 chos *T*, colchus *V* | Armes *T*¹, *Gronovius*, armis *V* 535 ac
 nota *Burmman*, cf. *Sil. Pun. VII* 744, agnota *V*, ignota *Ven.*¹
 537 nec bos *T Bon.*², nexos *V*, nec spes *C* 538 rapinis *C*
Pius, panis *V* (ante p nulla litera erasa est) 539 dextram *T*²
*Bon.*², dextra *V*

nec minus Aeolii proles Aetia Phrixi
 fertur et ipsa furens ac se modo laeta Cytaeis
 agminibus, modo cognatis ostentat Achivis.
 atque hos in medio duri discrimine belli 545
 laudibus inque ipsis gaudens ubi vidit Iason,
 'macte' ait 'o nostrum genus et iam certa propago
 Aeoliae nec opina domus; sat magna laborum
 dona fero, satis hoc visu quaecumque rependo.'
 dixit et in Sueten magnique in fata Ceramni 550
 emicuit clipeumque rotans hunc poplite caeso
 deicit, illum aperit lato per pectus hiatu.
 Argus utrumque ab equis ingenti porrigit auso
 et Zacorum et Phalcen, peditem pedes haurit Amastrin.
 sanguinis ille globos effusaque viscera gestat 555
 barbarus et cassa stridens sublabitur ira.
 dat Calais Barisanta neci semperque propinquas
 Riphea venali comitantem sanguine pugnās,
 centum lecta bouum bellator corpora, centum
 pactus equos; his ille animam lucemque rependit 560
 crudelis; tandem dulces iam cassus in auras
 respicit ac nulla caelum reparabile gaza.
 labitur intortos per tempora caerula crines
 tunc quoque materna velatus harundine Peucon.
 at genetrix imis pariter Maeotis ab antris 565
 implevit plangore lacus natumque vocavit,
 iam non per ripas, iam non per curva volentem
 stagna nec in medio truncantem marmore cervos.
 Eurytus Exomatas agit aequore. Nestoris hastae
 immoritur primaevus Helix, nec reddita caro 570

548 sat *Iunt.*¹, stat *V* 553 auso *Sudhaus*, auro *V*, ictu
C 554 Phalcen *C*, *Maserius*, palchen *V* | haurit *M*, haunit
V | Amastrin *T*¹ *Bon.*², amastri *V*, Amastrum *C*, *cod. Burmanni*
 556 stridens *T*¹ *Pius*, ridens *VC*, frendens *vulgo* 559 lecta
V, laeta *C* | bouum *M*² *T*¹, bouum *V*, hominum *C* 560 equos
*T*¹ *Bon.*², equis *V* 563 Labitur *M*², Dabitur *V* 565 ge-
 netrix *M*, negetrix *V* 567 per ripas iam *M*, perri passiam
V 570 primaevus *M*, prima aeuvus *V*

nutrimenta patri, brevibusque ereptus in annis.
 at Latagum Zetemque Daraps; illum exigit hasta,
 hunc fugit, ingentem subiti cum sanguinis undam
 vidit et extremo lucentia pectora ferro.

Ecce autem muris residens Medea paternis 575
 singula dum magni lustrat certamina belli
 atque hos ipsa procul densa in caligine reges
 agnoscit quaeritque alios Iunone magistra,
 conspicit Aesonium longe caput, ac simul acres
 huc oculos sensusque refert animumque faventem, 580
 nunc quo se raperet, nunc quo diversus abiret,
 ante videns, quotque unus equos, quot funderet arma,
 errantesque viros quam densis sisteret hastis.
 quaque iterum tacito sparsit vaga lumina vultu
 aut fratris quaerens aut pacti coniugis arma, 585
 saevus ibi miserae solusque occurrit Iason.
 tunc his germanam adgreditur, ceu nescia, dictis:
 'quis, precor, hic, toto iamdudum fervere campo
 quem tueor quemque ipsa vides? nam te quoque tali
 attonitam virtute reor.' contra aspera Iuno 590
 reddit agens stimulis ac diris fraudibus urget:
 'ipsum' ait 'Aesoniden cernis, soror, aequore tanto
 debita cognati repetit qui vellera Phrixi,
 nec nunc laude prior generis nec sanguine quisquam.
 aspiceis, ut Minyas inter procuresque Cytaeos 595
 emicet effulgens quantisque insultet acervis;
 et iam vela dabit, iam litora nostra relinquet,
 Thessaliae felicitis opes dilectaque Phrixo

571 brevibusque ereptus *Samuelsson*, breuibis ereptus *V*,
 breuibis praereptus *C* 572 At Latagum *C*, Ablatacum *V* |
 Daraps *scil.* aggreditur 573 sanguinis *M*, guinis *V* | un-
 dam *vulgo*, unda *V* 579 aesonium *M*², aesomnium *V*
 581 Nunc *M*, Hunc *V* 582 quot funderet *C Ald.*, quod fu-
 derat *V* 583 errantesque *Sabellicus*, Orantesque *VC* | siste-
 ret *V*, sterneret *C* 594 prior *T*¹, *Sabellicus*, praecor *V* |
 sanguinis usquam *C* 597 relinquet *M*, relinquent *V*
 598 felicitis *M*², felices *V* | dilectaque *M*², delectaque *V*

rura petens. eat atque utinam superetque labores.⁹
 tantum effata magis campis intendere suadet, 600
 dum datur, ardentisque viri percurrere pugnas;
 at simul hanc dictis, illum dea Marte secundo
 impulit atque novas egit sub pectora vires.
 ora sub excelso iamdudum vertice coni
 saeva micant, cursuque ardescit, nec tibi, Perse, 605
 nec tibi, virgo, iubae laetabile sidus Achivae,
 acer ut autumnis canis iratoque vocati
 ab Iove fatales ad regna iniusta cometae.
 nec sua Crethiden latuit dea, vimque recentem
 sentit agi membris ac se super agmina tollit, 610
 quantus ubi ipse gelu magnoque incanuit imbre
 Caucasus et summas abiit hibernus in arctos.
 tunc vero, stabulis qualis leo saevit opimis
 luxurians spargitque famem mutatque cruores,
 sic neque parte ferox nec caede moratur in una 615
 turbidus inque omnes pariter furit ac modo saevo
 ense, modo infesta rarescunt cuspide pugnae.
 tunc et terrificis undantem crinibus Hebrum
 et Geticum Priona ferit; caput eripit Auch
 † brachiaque† et vastis volvendum mittit harenis. 620
 At genitus Iove complerat sua fata Colaxes;
 iamque pater maestis contristat sidera vultu
 talibus aegra movens nequiquam pectora curis:
 'ei mihi, si durae natum subducere sorti
 moliar atque meis ausim confidere regnis, 625
 frater adhuc Amyci maerens nece cunctaque divum

599 petens *M*, potens *V* | fort. set eatque 602 At *M*,
 Ad *V*, ac *Heinsius* 603 Impulit *C*, *Sabellicus*, Intulit *V*
 607 autumnis *Bon.*¹, autumi *V*, autumnis *Baehrens* 608 regna
M, gregna *V* 610 tollit *M*, tellit *V*, tolli *Heinsius*
 614 Luxurians *M*, Luxurias *V* 616 Turbidus *M*, Turpidus
V | furit *M*, fuit *V* 618 undantem *V*, sudantem *C*
 620 Brachiaque *V*, Branchiadae *Heinsius*, sed cf. vs. 60 sqq.,
 unde locus sanandus vid. 625 moliar *Engentinus*, Melior *V*
 626 maerens *Peerlkamp*, maeret *V*

turba fremant, quorum nati cecidere cadentque.
 quin habeat sua quemque dies cunctisque negabo,
 quae mihi.' supremos misero sic fatus honores
 congerit atque animis morituum ingentibus implet. 630
 ille volat campis immensaue funera miscet
 per cuneos, velut hiberno proruptus ab arcu
 imber agens scopulos nemorumque operumque ruinas,
 donec ab ingenti bacchatus vertice montis
 frangitur inque novum paulatim deficit amnem. 635
 talis in extremo proles Iovis emicat aevo
 et nunc magnanimos Hypetaona Gessithoumque,
 nunc Arinen Olbumque notat; iam saucius Aprem
 et desertus equo Thydrum pedes exigit hasta
 Phasiaden, pecoris custos de more paterni 640
 Caucasus ad primas genuit quem Phasidis undas;
 hinc puero cognomen erat, famulumque ferebant
 Phasidis intonso nequiquam crine parentes.
 iamque aliis instabat atrox, cum diva supremas
 rumpit iniqua colus, victorque advenit Iason. 645
 excipit hunc saeva sic fatus voce Colaxes:
 'vos Scythiae saturare canes Scythiaeque volucres
 huc miseri venistis?' ait saxumque prehensum,
 illius et dextrae gestamen et illius aevi,
 concussa molitur humo, quod regia Iuno 650
 flexit ad ignotum caput infletumque Monesi.
 praeceps ille ruit; nato non depulit ictus
 Iuppiter, Aesoniae vulnus fatale sed hastae
 per clipeum, per pectus abit, lapsoque cruentus
 advolat Aesonides mortemque cadentis acerbatur. 655

627 fremant *Schenkl*, fremunt *V*, frement *Peerlkamp*

633 Imber agens *T*, Inuera gens *V* 634 montis *M*², mon-
 tes *V* 636 iouis *M*, iouia *V* 637 magnanimos *M*, mag-
 nimos *V* | hypetaona *M*, hypetaon *V* 638 notat *V*, cf.
Sudhaus ad Aetnam pp. 153 et 186, rotat *Balbus*, necat *C Ald.*

639 exigit *Sudhaus*, cf. 572, excidit *VC*, excipit *vulgo*
 643 parentes *Carrio*, parentis *V* 646 fatus *M*², fletus *V*
 648 uenistis *CM*², uenis *V* 651 Flexit in admoti caput
 in fatumque monesi *C*

spargitur hinc miserisque venit iam notus Alanis.

At regina virum (neque enim deus amovet ignem)
persequitur lustrans oculisque ardentibus haeret;
et iam laeta minus praesentis imagine pugnae
castigatque metus et quas alit inscia curas, 660
respiciens, an vera soror; nec credere falsos
audet atrox vultus, eademque in gaudia rursus
labitur et saevae trahitur dulcedine flammae.
ac velut ante comas ac summa cacumina silvae
lenibus adludit flabris levis auster, at illum 665
protinus immanem miserae sensere carinae,
talibus ad extremos agitur Medea furores.
interdum blandae derepta monilia divae
contrectat miseroque aptat flagrantia collo,
quaque dedit teneros aurum furiale per artus, 670
deficit; ac sua virgo deae gestamina reddit,
non gemmis, non illa levi turbata metallo,
sed facibus, sed mole dei, quem pectore toto
iam tenet; extremus roseo pudor errat in ore.
ac prior his: 'credisne patrem promissa daturum, 675
o soror, Argolicus cui dis melioribus hospes
contigit? aut belli quantum iam restat acerbi?
heu quibus ignota sese pro gente periculis
obicit.' haec fantem medio in sermone reliquit
incepti iam Iuno potens securaque fraudis. 680

Imminet e celsis audentius improba muris
virgo nec ablatam sequitur quaeritve sororem.
at quotiens vis dura ducum densique repente
Aesoniden pressere viri cumque omnis in unum
imber iit, totiens saxis pulsatur et hastis: 685
primaque ad infesti Lexanoris horruit arcus,
alta sed Aesonium supra caput exit harundo,

656 alanis *T*¹ *Bon.*², alantis *V* 662 eademque *M*, eadem *V* 663 saevae *M*², saeva *V* 666 sensere *CM*²,
om. V, *fort. metuere* 668 derepta *Vossius*, direpta *V*
678 gente *M*², genere *V* 681 audentius *T*, audientibus *V*
682 ablatam *Bon.*¹, albatam *V*

teque, Caice, petit; coniunx miseranda Caico
linquitur et primo domus imperfecta cubili.

Regius eois Myraces interpretis ab oris 690
venerat, ut Colchos procul atque Aetia Parthis
foedera donato non inrita iungeret auro.
tum iuvenem terris Parcae tenuere Cytaeis
ac subiti Mavortis amor. simul armiger ibat
semivir impubemque gerens sterilemque iuventam. 695
ipse Euphrataeis residens ad frena tapetis
nunc levis infesto procurrit in agmina curru,
nunc fuga conversas spargit mentita sagittas.
at viridem gemmis et eoae stamine silvae
subligat extrema patrium cervice tiaran 700
insignis manicis, insignis acinace dextro;
improba barbaricae procurrun t tegmina plantae.
nec latuere diu saevum spolia illa Syenen,
perque levem et multo maculatam murice tigrin
concita cuspis abit; subitos ex ore cruores 705
saucia tigris agit vitamque effundit erilem;
ipse puer fracto pronum caput implicat arcu.
sanguine tunc atro chlamys ignea, sanguine vultus
et gravidae maduere comae, quas flore Sabaeo
nutrierat liquidoque parens signaverat auro. 710
qualem siquis aquis et fertilis ubere terrae
educat ac ventis oleam felicibus implet,
nec labor adsiduus nec spes sua fallit alentem,
iamque videt primam tenero de vertice frondem,
cum subito immissis praeceps aquilonia nimbis 715
venit hiemps nigraque evulsam tendit harena:

^a
692 inrigi^aiungere tauro *V*¹, corr. *M*² 693 parcae te-
nuere *M*, parcae et enuere *V* | cytheis *M*, scytheis *V*
695 iuventam *M*², iuventa *V* 696 Euphrataeis *Sudhaus*,
pharetratis *V*, cf. *Plauti Stich.* 378 et passim | ad frena ta-
petis *M*², afrenata petis *V* 698 spargit *M*, spagit *V*
700 patriam *C* 706 agit *C*, ait *V*, hiat *T* 708 uultus
*M*², uultis *V* 714 iamque videt *Carr.*², iam quidet *V*, iam
uidet et *C* 716 harena *M*, harem *V*

haud secus ante urbem Myraces atque ipsius ante
 virginis ora cadit; sed non magis illa movetur
 unius aegra metu, quam te, Meleagre, furem,
 quam Talaum videt aut pugnans miratur Acasti; 720
 at satis hos ipsae gentes campique videbant
 tempestate pari versis incumbere turmis:
 ante oculos fuga sera ducum largusque cadentum
 est cruor et currus dominis ingentibus orbi.

Non tulit hos Perses gemitus clademque suorum 725
 tergaque versa tuens his caelum questibus implet:
 'quid me iam patriis eiectum sedibus, istas
 ut struerem pugnans Scythiamque in bella moverem,
 vos superi, vos augurio lusistis inani?
 quid fratris meritas tua, Iuppiter, omina poenas 730
 promiserere mihi? nobis Argoa parabas
 scilicet auxilia et tantas coniungere vires.
 saeva quidem lucis miseris mora; dent tamen, oro,
 unum illum mihi fata diem, quo vellera Achivos
 sic meritos quoque hunc videam virtute superbum 735
 Aesoniden tantos flentem sine honore labores.'
 dixerat haec pectusque suis everberat armis
 et galeam fletu, galeam singultibus implet;
 ibat et in medii praeceps incendia belli,
 ni prior adversis Pallas vidisset ab armis 740
 et secum: 'ruit ecce ferox in funera Perses,
 quem genitor Colchis solioque imponere fratris
 iam statuit. nostra vereor ne fraude peremptum
 increpet et culpam hanc magno terrore rependat.'
 haec dicens atro nebulam diffundit amictu 745

723 sera *Sudhaus*, cf. 750, fera *V*, torva *C*, foeda *T*, vulgo
 724 est *Kr.*, Et *V*, it *T*, vulgo 725 clademque *M*, cladem
V 726 his vulgo, hic *V* 727 me *M*², ne *V* 728 Ut
*M*², Ui *V* 729 lusistis *Heinsius*, iussistis *V* 730 tua *T*¹,
Carrio, tum *V* | omina *CT*, cod. *Burmanni*, omnia *V*
 734 vellera *Sudhaus*, fellet *V*, fallat *C*, fallat *M* 735 quo-
 que et hunc *C* 738 implet *Bon.*¹, implent *V* 739 Ibat
M, Iba *V* 742 inponere *Thilo*, iteponere *V*, reponere *M*

stridentesque viri circum caput amovet hastas.
 ille super socias clementi turbine gentes
 erigitur paulumque levi raptatus in aethra
 iam tandem extremas pugnae defertur in oras,
 forte ubi serus Hiber Issedoniaeque phalanges 750
 Marte carent solisque iuvant clamoribus agmen.

Nox simul astriferas profert optabilis umbras;
 et cadit extemplo belli fragor, aegraque muris
 digreditur longum virgo perpessa timorem.
 ut fera Nyctelii paulum per sacra resistunt, 755
 mox rapuere deum iam iam quodcumque paratae
 Thyiades, haut alio remeat Medea tumultu
 atque inter Graiumque acies patriasque phalangas
 semper inexpletis adgnoscit Iasona curis
 armaque quique cava superest de casside vultum. 760

746 Stridentesque *M*, Stridensque *V* | hastas *M*, hastos
V 748 paullumque *C Bon.*², paulum *V* 750 Hiber Isse-
 doniaeque *Thilo*, hiberis sidoniaeque *V*, Iber Essedoniaeque *C*
 751 carent *T*, calent *VC* 753 extemplo *Bon.*¹, exemplo
V 755 paulum per *V*, paullisper *C* 756 quodcumque *V*,
 quocunque *C*, in quodcumque *T*¹, *cod. regius* 760 vultum
Wagner, vultus *V*

C. VALERI FLACCI
ARGONAUTICON

LIBER SEPTIMUS.

Te quoque Thessalico iam serus ab hospite vesper
dividit et iam te tua gaudia, virgo, relinquunt,
noxque ruit soli veniens non mitis amanti.
ergo ubi cunctatis extremo in limine plantis
contigit aegra toros et mens incensa tenebris, 5
vertere tunc varios per longa insomnia questus
nec pereat quo scire malo, tandemque fateri
ausa sibi paulum, medio sic fata dolore est:
'nunc ego quo casu vel quo sic pervigil usque
ipsa volens errore trahor? non haec mihi certe 10
nox erat ante tuos, iuvenis fortissime, vultus.
quos ego cur iterum demens iterumque recordor
tam magno discreta mari? quid in hospite solo
mens mihi? cognati potius iam vellera Phrixi
accipiat, quae sola petit quaeque una laborum 15
causa viro. nam quando domos has ille reviset?
aut meus Aesonias quando pater ibit ad urbes?
felices, mediis qui se dare fluctibus ausi
nec tantas timuere vias talemque secuti
hunc qui deinde virum: sed sic quoque talis abito.' 20
tum iactata toro totumque experta cubile

6 varios *M*², uario *V* 8 paulum *V*, causam *Ph. Wagner*
9 pervigil *M*, pergil *V* 11 tuos *M*², uos *V* 13 magno
*M*², magna *V* 16 reviset *M*², revisit *V* 20 huc *Schenkl*
21 totumque *Loebach* (cf. *Cat.* 50, 11, *Prop.* I 14, 21, II 22, 47,
Iuv. XIII 218). tumque *V* | tumque expectata cubili *C ut vid.*

ecce videt tenui candescere limen eoo;
 nec minus insomnem lux orta refecit amantem,
 quam cum languentes levis erigit imber aristas
 grataque iam fessis descendunt flamina remis. 25

At sua longarum Minyas iam cura viarum
 admonet, inque ipso nequiquam tempore regem
 laetitiae meritique petunt. quem passus Iason
 vota prius captasque deis accendere praedas
 prominet atque oculos longe tenet, aurea si iam 30
 pellis et oblatis clarescant atria villis.

Ille autem iam iam vultus vocesque parantem
 ante petit rumpitque moras inque ipsa morantis
 prosilit ora viri talique effunditur ira:
 'orbe satos alio, sua litora regnaque habentes, 35
 quis furor has mediis tot fluctibus egit in oras,
 quisve mei vos tantus amor? tu prima malorum
 causa mihi, tu, Phrixe gener. non te aequore mersum
 quo soror, ut felix nullos nunc nomine Graios 39
 nossem ego. quis regum Pelias, quis Thessalus aut quae
 Graecia, quodnam hominum cerno genus, aut ubi cautes
 Cyaneae? venit Scythicas en hospes in oras.
 quinquaginta Asiam (pudet heu) penetrarit Iason
 exulibus? meque ante alios sic spreverit una,
 una ratis, spoliū ut vivo de rege reportet? 45
 ipsum offerre meos, ipsum iam pandere lucos
 imperet et nullo dignetur vincere bello?
 cur age non templis sacrata avellere dona
 omnibus atque ipsas gremiis abducere natas,
 praedo, libet? vobisne domos, vobisne parentes 50

22 eoo *M*², eaeo *V* 24 leuis *C* non male suppl., om. *V*
 25 gratave *Heinsius* 28 Laetitiae *M*², Latitiae *V* | meritique
*Bon.*¹, mentirique *V* 30 si iam *M*², siam *V* 32 iam iam
*Iunt.*¹, nam iam *VC* | parantem *V*¹*C*, parentem *V*, paratas
*Iunt.*¹, vulgo 33 petit *Ald.*, aperit *V*, venit *E. Reuss*
 38 aequore *M*, equote *V* 39 soror *Bon.*¹, sor *V* 40 aut-
 que ex adque corr. *V*¹ 41 quodnam *T Bon.*², quondam *V*
 44 sic *V*, ut *C* 46 iam *Sudhaus*, om. *V*, me *C*, nunc cod. *Bon.*

esse putem, ratis infandis quos sola rapinis
 saevaue pascit hiems et quos, credamus ut ipsis,
 rex suus inlisit pelago vetuitque reverti?
 scilicet Aeoliae pecudis poteretur ut auro.
 ante meus caesa descendet Caucasus umbra 55
 ac prior Haemonias repetet super aequora praedas,
 aut ego cum vittis statui feralibus Hellen

si tamen his aliter perstas non cedere terris,
 teque pudor cassi reditus movet, ac latet una
 nescio quid plus puppe viris, haud ipse morabor 60
 quae petitis; modo nostra prior tu perfice iussa.
 Martius ante urbem longis iacet horridus annis
 campus et ardentes ac me quoque vomere presso,
 me quoque cunctantes interdum agnoscere tauri.
 his magis atque magis rabiem nunc nostra senectus 65
 luxuriemque dedit, solitoque superbior ignis
 ore fremit. succede meae, fortissime, laudi
 et nostros recale, hospes, agros. nec semina derunt,
 quae prius ipse dabam, et messes, quas solus obibam.
 consiliis nox una satis, tecumque retracta 70
 cumque tuis haec iussa deis, ac siquid in isto est
 robore, praedicti venies in rura laboris.
 ipse incertus adhuc, tenebris te protinus illis
 involvi flammisque velim, durare parumper
 an magis, everso iacias dum semina campo, 75
 ac tibi Cadmei dum dentibus exeat hydri
 miles et armata florescant pube novales.

Filia prima trucis vocem mirata tyranni
 haesit et ad iuvenem pallentia rettulit ora

57 fort. ante ego | hellen *M*, hillen *V* | excidit versus,
 quo figura τοῦ ἀδυνάτου geminabatur; suppleas e. g. quam iussi,
 vivam ex pelago remeare videbo. 59 movet ac latet *M*, mo-
 uera clatet *V* 63 uomere *M*, uouemere *V* 72 venies
*Bon.*², ueniens *V* 74 uelim *M*, uelum *V* 75 iacias *Bon.*¹,
 iaceas *V* 76 ac *Bon.*², Hac *V* | cadmei *MN*, admei *V* |
 dentibus *Heinsius*, seminis *V* (ex 75) 79 retiulit *V*

contremuitque metu, ne nescius audeat hospes 80
 seque miser ne posse putet. perstrinxerat horror
 ipsum etiam et maesta stabat defixus in ira.
 non ita Tyrrhenus stupet Ioniusque magister,
 qui iam te, Tiberine, tuens clarumque serena
 arce pharon, praeceps subito nusquam ostia, nusquam 85
 Ausoniam videt et saevas accedere Syrtes.
 tum tamen, infando quae det responsa tyranno,
 colligit et tandem obtutu consurgit ab alto.
 ‘non’ ait ‘hos reditus, non hanc, Aeeta, dedisti
 spem Minyis, cum prima tuis pro moenibus arma 90
 induimus. quo versa fides? quos vestra volutant
 iussa dolos? alium hic Pelian, alia aequora cerno.
 quin agite hoc omnes odiisque urgete tyranni
 imperiisque caput; numquam mihi dextera nec spes
 defuerit; mos iussa pati nec cedere duris. 95
 unum oro, seu me illa suis seges obruet hastis,
 hauriet adverso seu crastinus ignis hiatu,
 nuntius hinc saevas Peliae mittatur ad aures,
 hic periisse viros, et me, si vestra fuisset
 ulla fides, reducem patriae potuisse referri’. 100
 Talibus attonitos dictis natamque patremque
 linquit et infida praeceps prorumpit ab aula.
 at trepida et medios inter deserta parentes
 virgo silet nec fixa solo servare parumper
 lumina nec potuit maestos non flectere vultus 105
 respexitque fores et adhuc invenit euntem,
 visus et heu miserae tunc pulchrior hospes amanti

80 ne *T Bon.*¹, om. *V* 83 ioniusque magister *C, M*²
in marg., ionius magis *V* (magist&r *V*²) 84 qui iam te, Ti-
 berine, tuens *Heinsius*, Qui iam te liberi netues *V*, Qui portus,
 Tiberine, tuos *C* 85 praeceps *i. e. praeceps datus, scil. tem-*
pestate, cf. Aen. II 516 | subitonus quam *V*, subit honus quam
M, cod. Burmanni, subiit nusquam *C* 86 videt *Bon.*¹, uides *V*
 91 quos uestra uolutant *M*, quo uesta uolunta \equiv *V* (*erasa vid. t*)
 93 agite et *M*² *ut vid.*, agite et *V* 94 numquam *Columbus*,
 quamquam *V* 102 infida *M*², infidi *V*

discedens: tales umeros, ea terga relinquit.
 illa domum atque ipsos paulum procedere postes
 optat et ardentes tenet intra limina gressus. 110
 qualis ubi extremas Io vaga sentit harenas
 fertque refertque pedem, tumido quam cogit Erinys
 ire mari Phariaeque vocant trans aequora matres:
 circuit haut aliter foribusque impendet apertis,
 an melior Minyas revocet pater; oraque quaerens 115
 hospitis aut solo maeret defecta cubili
 aut venit in carae gremium refugitque sororis
 atque loqui conata silet, rursusque recedens
 quaerit, ut Aeaeis hospes consederit oris
 Phrixus, ut aligeri Circen rapuere dracones. 120
 tum comitum visu fruitur miseranda suarum
 implerique nequit subitoque parentibus haeret
 blandior et patriae circumfert oscula dextrae.
 sic adsueta toris et mensae dulcis erili
 aegra nova iam peste canis rabieque futura 125
 ante fugam totos lustrat queribunda penates.
 tandem etiam molli semet sic increpat ira:
 'pergis', ait 'demens, teque illius angit imago
 curaque, qui profuga forsitan tenet alta carina
 quique meum patrias referet nec nomen ad urbes. 130
 quid me autem sic ille movet, superetne labores
 an cadat et tanto turbetur Graecia luctu?
 saltem, fata virum si iam suprema ferebant,
 iussus ad ignotos potius foret ire tyrannos
 o utinam et tandem non hac moreretur in urbe. 135
 namque et sidereo nostri de sanguine Phrixi
 dicitur, et caram vidi indoluisse sororem,

110 et *V*, at *Burmann* 112 refertque *Bon.*¹, referque
V 115 quaerens *M*, quaeres *V* 119 Aet(h)aeis *C*
 122 Implericque *CM*², Implericque *V* 125 rabieque *Bon.*¹,
 rapique *V* 127 semet sic *Lemaire*, semels *V*, semel sese
*M*¹, *cod. Bon.*, sese semel *CM*² 129 qui *T Bon.*², cui *V* |
 profuga *M*, profugat *V* 130 nec *M*, inec *V* 131 supe-
 retne *M*, superenne *V* 132 Hancadat *V*

seque ait has iussis actum miser ire per undas.
 at redeat quocumque modo meque ista precari
 nesciat atque meum non oderit ille parentem.' 140
 dixerat haec stratoque graves proiecerat artus,
 si veniat miserata quies, cum saevior ipse
 turbat agitque sopor: supplex hinc sternitur hospes,
 hinc pater. illa nova rumpit formidine somnos
 erigiturque toro; famulas carosque penates 145
 agnoscit, modo Thessalicas raptata per urbes:
 turbidus ut poenis caecisque pavoribus ense
 corripit et saevae ferit agmina matris Orestes:
 ipsum angues, ipsum horrisoni quatit ira flagelli,
 atque iterum infestae se fervere caede Lacaenae 150
 credit agens, falsaque reдит de strage dearum
 fessus et in miserae conlabitur ora sororis.

His ubi nequiquam nutantem Colchida curis
 Iuno videt necdum extremo parere furori,
 non iam mentitae vultum vocemque resumit 155
 Chalciopes. quando ardor hebet leviorque pudori

.
 mensque obnixa malo, tenues sublimis in auras
 tollitur et fulvo Venerem vestigat Olympo.
 'sum memor, ut †tecum† mecum partita laborem;
 illa nimis sed dura manet conversaе in iram 160
 et furias dolet ac me nunc decepta reliquit.
 i, precor, atque istum quo me frustratur amorem
 vince, precor, patriis ut tandem evadere tectis
 audeat atque meum casu defendere ab omni

138 undas *cod. Burmanni, Iunt.¹, umbras V* 139 at
Bon.², Aut V | praecari M, ꝑcari V 141 artus *M², arcus*
V 142 quies *M, quisae V* 143 hinc *Bon.¹, hic V*
 144 illa *T Bon.¹, ille V* 145 penates *V, parentes C^a (om. in C^b)*
 147 caecisque *M, caesisque V* 149 horrisoni *M, horrison V*
 150 incestae *Marius* 156 hebet *T¹ Bon.², habet V | pu-*
dori V, pudore est Madvig; mihi talia excidisse videntur cedit
 amor meliorque reдит iam pectore sensus 159 tecum mecum
V, totum mecum C 161 decepta *V, furiata C*

Aesoniden: vis illa sacro, quo freta, veneno. 165
illum etiam totis adstantem noctibus anguem,
qui nemus omne suum quique aurea (respice porro)
vellera tot spiris circum, tot ductibus implet,
fallat et in somnos ingenti solvat ab orno.

haec tibi: nam Furiis atque ipsi cetera mando.' 170

Tum Venus aligerum mater sic fatur Amorum:
'nec tibi, cum primos adgressa es flectere sensus
virginis ignotaque animum contingere cura,
defuimus, data continuo quin cingula soli
nostra tibi, quis mota loco labefactaque cessit. 175
haut satis est, sed me ipsa opus, et cunctantia poscunt
pectora me dubiusque pudor: iam foedera faxo
Aesonii petat ipsa viri metuatque morari.
tu face luciferae citus ad delubra Dianae
deveniat, sacras solita est ubi fundere taedas 180
Colchis et aequali dominam lustrare caterva.
nec te nunc Hecates subeat metus, aut mea forte
impediat ne coepta time; quin audeat opto:
continuo transibit amor, cantuque trilingui
ipsam flammiferos cogam compescere tauros.' 185

.....
amplexuque petit; volucrum tunc aspicit Irin
festinamque iubet monitis parere Diones
et iuvenem Aesonium praedicto sistere luco.
protinus hinc Iris Minyas, Cytherea petivit

165 vis *Sudhaus*, quis *V*, queis *C*, quin *Iunt.*¹ | sacris *C*
169 fallat *Loebach*, Seluat *V*, alii alia coniecerunt 170 nam
*Bon.*², non *V* 171 aligerum *M*, alierum *V* | fatur Amo-
rum *Bon.*¹, futura morum *V* 174 quin *Heinsius*, om. *V*,
sed *C* 176 opus et *V*, opus est *C* 178 Aesonii *M*,
Aesoni *V* 179 luciferae *V*, letiferae *C* 180 taedas *M*,
aedas *V* 183 ne coepta time *Heinsius*, nec aetati me *V*,
nunc acta time *C* 186 ante hunc versum excidit
versus huius fere sententiae talia iactantem blandis Satur-
nia dictis | petit *V*, peti *C* 187 Festinamque *C*, Festinans-
que *V*

Colchida; Caucaseis speculatrix Iuno resedit 190
 rupibus, attonitos Aeaea in moenia vultus
 speque metuque tenens et adhuc ignara futuri.

Vix primas occulta Venus prospexerat arces,
 virginis ecce novus mentem perstringere languor
 incipit; ingeminant commotis questibus aestus. 195

ergo iterum sensus varios super hospite volvens
 maeret et absenti nequiquam talia fatur:

'si tibi Thessalicis, nunc si tua forte venenis
 mater et heu, siqua est, posset succurrere coniunx.
 quidve tuos virgo possim nisi flere labores? 200

hoc satis ipse 201^a

ei mihi, ne casus etiam spectare supremos

atque iterum durae cogar comes ire sorori.

et nunc ille sua non quemquam sorte moveri,

non ullum meminisse putat, cumque omnibus odit 205

me quoque. siquando fuerit tamen ulla potestas,

illum ego, qui diris cinis ultimus haeserit arvis,

ossaque, quis tauri saevusque pepercerit ignis,

componam sedemque dabo. fas tunc mihi manes

dilexisse viri tumuloque has reddere curas.'

Dixerat. ecce toro Venus improvisa resedit, 210

sicut erat mutata deam mentitaque pictis

vestibus et magica Circen Titanida virga.

ipsa, velut lenti fallatur imagine somni,

sic oculos incerta tenet magnique sororem 215

paulatim putat esse patris. tum flebile gaudens

prosiluit saevaeque ultro tulit oscula divae

ac prior: 'o tandem, vix tandem reddita Circe

dura tuis, quae te biugis serpentibus egit

190 speculatrix *M*, speluncatrix *V* 201 Hoc satis ipse
 etiam spectare supraemos *V* (etiam sp. su. ex v. 201^a), *suppleas*
fere hoc satis ipse <putes, miserae quod linquitur unum>

202 dirae *C* | ire *V*, esse *C* 203 sorte *Bon.*¹, forte *V*
 206 aruis *V*, oris *C* 208 sedemque *M*, sedem *V* 214 sic
*T*¹, *Carrio*, Hic *V*

hinc fuga? quaeve fuit patriis mora gratior oris?
ante et Thessalicae Phasin petiere carinae 220
'perque tot infelix frustra vada venit Iason,
quam patriae te movit amor.' tum cetera rumpit
occurritque Venus: 'tu nunc mihi causa viarum
sola, tuae venio iam pridem ignava iuventae.
cetera parce queri neu me meliora secutam 225
argue; quippe etiam repetentur munera divum.
omnibus hunc potius communem animantibus orbem,
communes et crede deos. patriam inde vocato,
qua redit itque dies, nec nos, o nata, malignus
cluserit hoc uno semper sub frigore mensis. 230
fas mihi non habiles, fas et tibi linquere Colchos.
et nunc Ausonii coniunx ego regia Pici,
nec mihi flammiferis horrent ibi pascua tauris,
meque vides Tusci dominam maris. at tibi quinam
Sauromatae, miseranda, proci? cui vadis Hiberno 235
(ei mihi) vel saevo coniunx non una Gelono?'
Illa deae contra iamdudum spernere voces.
'non ita me immemorem magnae Perseidos' inquit
'cernis, ut infelix thalamos ego cogar in illos.
i, precor, atque illum pro me dimitte timorem. 240
sed magis his miseram, quando potes, eripe curis,
unde metus aestusque mihi, quaeque aspera, mater,
perpetior durae iamdudum incendia mentis.
nulla quies animo, nullus sopor arida . . .

219 gratior oris *N Bon.*¹, grauior onis *V* (n et i literae ligatae) 224 ignaua *V*, cf. *VI* 486, ignara *Heinsius* 227 Cunctis communem — 229 dies habet *Par.* 228 patriamque uocato *Par.* 229 redit itque *Par. M²CT¹*, rediitque *V* | nos onata *V*, diis nata *C* | malignus *cod. regius*, *cod. Burmanni*, (vix maligni), malignis *VC* 230 tamquam aeterno Ianuario Colchida premi rem augens dicit *Venus* 233 ibi *M²*, tibi *V* 240 illum *Loebach*, unum *V*, tuum *Baehrens*, (ac) vanum *Dureau de Lamalle* (cf. *II* 167, *VII* 539) | me dimitte *M*, medium itte *V* 241 qñ (*i. e.* quando) *V*, quoniam *C* 244 arida menti *V* (menti ex 243), arida membra *Thilo* sufficiente sensu, languente stilo, ardua menti *Junt.*¹,

quaere malis nostris requiem mentemque repone, 245
 redde diem noctemque mihi, da prendere vestes
 somniferas ipsaque oculos componere virga.
 tu quoque nil, mater, prodes mihi; fortior ante
 sola fui. tristes thalamos infestaque cerno
 omnia, vipereos ipsi tibi surgere crines.' 250
 talia verba dabat conlapsaque flebat iniquae
 in Veneris Medea sinus pestemque latentem
 ossibus atque imi monstrabat pectoris ignem.

Occupat amplexu Venus et furialia figit
 oscula permixtumque odiis inspirat amorem; 255
 dumque illam variis maerentem vocibus ambit
 inque alio sermone tenet, 'quin hoc' ait 'audi
 atque attolle genas', lacrimisque haec infit obortis:
 'cum levis a superis ad te modo laberer auris,
 forte ratem primo †figientem† litore cerno, 260
 qualem nostra suo numquam dimittere portu
 vellet, adhuc omnes quae detinet insula nautas.
 unus ibi ante alios qui tum mihi pulchrior omnis
 visus erat (longeque ducem mirabar et ipsa)
 advolat atque unam comitum ratus esse tuarum 265
 "per tibi siquis" ait "morituri protinus horror
 et quem non meritis videas occurrere monstris,
 haec precor, haec dominae referas ad virginis aurem,
 tu fletus ostende meos; illi has ego voces,
 qua datur, hasque manus, ut possum, a litore tendo. 270
 ipsae, quas mecum per mille pericula traxi,
 defecere deae; spes et via sola salutis,
 quam dederit, si forte dabit. ne vota repellat,

ardua amanti *C* 245 reponere *MT*, reponem *V* 250 uipe-
 reos *M*, uipereor *V* 253 imi *M*², ibi *V* 254 figit
M, fugit *V* 257 quin *M*, qui in *V* 259 a superis *MT*,
 asperis *V*, Hesperiiis *Koestlin* 260 figientem *V*, fugientem
MT, sidentem *dubitanter Sudhaus* 261 portu *M*²*T*¹, porto *V*
 262 detinet *M*, detinent *V* 267 quem *M*, quidem *V* | oc-
 currere *M*, occurre *V* 269 fletus *M*, fletur *V*

ne mea; totque animas, qualis nec viderit ultra,
 dic, precor, auxilio iuvet atque haec nomina servet. 275
 [si Pelopis duros prior Hippodamia labores
 expedit totque ora simul vulgata procorum
 respiciens tandem patrios exhorruit axes,
 si dedit ipsa neci fratrem Minoia virgo,
 cur non hospitibus fas sit succurrere dignis 280
 te quoque et Aeaes iubeas mitescere campos?
 occidat aeterna tandem Cadmeia morte
 iam seges et viso fumantes hospite tauri.]
 ei mihi, quod nullas hic possum exsolvere grates.
 at tamen hoc saeva corpus de morte receptum, 285
 hanc animam sciat esse suam. miserebitur ergo?
 dic, ait, an potius" — strictumque ruebat in ensem.
 promisi; ne falle, precor. cumque ipsa moverer
 adloquio casuque viri, te passa rogari
 sum potius; tu laude nova, tu supplice digno 290
 dignior es; sat fama meis iam parta venenis.'
 Torserat illa gravi iamdudum lumina vultu
 vix animos dextramque tenens, quin ipsa loquentis
 iret in ora deae: tanta pudor aestuat ira
 verba cavens; horror molles invaserat annos. 295
 iamque toro trepidas infelix obruit aures
 nec quo ferre fugam nec quo se vertere posset
 prensa videt; rupta condi tellure premique
 iamdudum cupit ac diras evadere voces.

274 nunc mea *Bon.*² | viderit *M*, videni *V* (*n et i lite-
 rae ligatae*) 275 seruet *M*, seret *V* 276—283 *post 291
 collocavit Thilo, sed versu 291 oratio aperte terminatur; vss.
 276—283 in locum versuum 288—291 poetam substituere volu-
 isse mihi verisimile est, cf. praef. cap. I* 278 patrios *M*, pa-
 trio *V* 279 neci fratrem *M*, neti fratrem *V* 281 Aeaes
 iubeas *Bon.*², eaeor subeas *V* 285 at *Iunt.*¹, Ut *VC*
 288 praecor *M*², fraecor *V* 291 Dignior es. sat fama meis
 iam *Heinsius*, Digniores et famame istam *V*, Dignior; est et
 fama meis iam *C* 296 toro trepidas *M*, tor drepidas *V*
 297 net quos euertere *V* 298 Prensa *M*, Piens a *V*
 299 duras *C*

Illa sequi iubet et portis exspectat in ipsis. 300
 saevus Echionia ceu Penthea Bacchus in aula
 deserit infectis per roscida cornua vittis,
 cum tenet ille deum pudibundaque tegmina matris
 tympanaque et mollem subito miser accipit hastam:
 haud aliter deserta pavet perque omnia circum 305
 fert oculos tectisque negat procedere virgo.
 contra saevus amor, contra periturus Iason
 urget et auditae crescunt in pectore voces.
 heu quid agat? videt externo se prodere patrem
 dura viro, famam scelerum iamque ipsa suorum 310
 prospicit et questu superos questuque fatigat
 Tartara; pulsat humum manibusque immurmurat uncis
 noctis eram Ditemque ciens, succurrere tandem
 morte velint ipsumque simul demittere leto,
 quem propter furit; absentem saevissima poscit 315
 nunc Pelian, tanta iuvenem qui perderet ira;
 saepe suas misero promittere destinat artes
 denegat atque una potius decernit in hora
 ac neque tam turpi cessuram semper amor
 proclamat neque opem ignoto viresque daturam, 320
 atque toro proiecta manet, cum visa vocari
 rursus et impulso sonuerunt cardine postes.

Ergo ubi nescio quo penitus se numine vinci
 sentit et abscisum quidquid pudor ante monebat,
 tum thalami penetrare petit, quae maxima norat 325
 auxilia Haemoniae quaerens pro rege carinae.
 utque procul magicis spirantia tecta venenis

300 expectat *M*, xpectat *V* 303 pudibundaque *M*, pu-
 libundaque *V* | matris *Heinsius*, dubitanter recepi, patris *V*
 306 Fert *M*, Feri *V* 308 impectore *M*, implet
 ore *V* 311 et etiam *V* exhibet 314 demittere *Bon.*²,
 dimittere *V* 316 pelian *M*, pelean *V* 318 dein negat
d'Orville | in hora *Heinsius*, inira *V* 319 Ac neque tam
*C^b Bon.*², Ac nequeat *V* 322—359 perierunt in *V* 323 uinci
*M*²*N*, uincit *M* 324 abscisum *M*, abscissum *NT*, excus-
 sum *Heinsius*

et saevae patuere fores oblataque contra
omnia, quae ponto, quae manibus eruit imis
et quae sanguineo lunae destrinxit ab ore, 330
'tune sequeris' ait 'quidquam aut patiere pudendum,
cum tibi tot mortes scelerisque brevissima tanti
effugia?' haec dicens, qua non velocior ulla
pestis erat toto nequiquam lumine lustrat
cunctaturque super morituraque colligit iras. 335
o nimium iucunda dies, quam cara sub ipsa
morte magis: stetit et sese mirata furentem est.
'occidis heu; primo potes hoc durare sub aevo?
nec tu lucis' ait 'nec videris ulla iuventae
gaudia, non dulces fratris pubescere malas? 340
hunc quoque, quicumque est, crudelis, Iasona nescis
morte perire tua, qui te nunc invocatur unam,
qui rogatur et nostro quem prima in litore vidi?
cur tibi fallaces placuit coniungere dextras
tunc, pater, atque istis iuvenem non perdere monstris 345
protinus? ipsa etiam, fateor, tunc ipsa volebam.
testor cara tuas, Circe Titania, voces,
te ducente sequor, tua me, grandaeva, fatigant
consilia et monitis cedo minor.' haec ubi fata,
rursus ad Haemonii iuvenis curamque metumque 350

328 oblataque *T*¹ *Bon.*², ablataque *MNT* 330 lunae
*T Bon.*², lunam *MN*, *cod. Bon.* | destrinxit *Burm.*, distrin-
xit *UMT*², distinxit *NFT* | sanguineo — ore *Heinsius*
(*idem orbe*), sanguinea — ira *codd.*, sanguinea — ora *Bury*
332 mortes *Zinzerling*, mortis *MNT*, *cod. Bon.* 333 sq. ve-
locior ulla pestis erat *d'Orville*, uelocius ulla Pestiferam *codd.*
334 lumine *MT*, limine *NT*¹ 337 et *N*, *om. M*
340 Gaudis *N* | non *M*, *cod. Bon.*, nec *NT* 341 Hunc
N, Hinc *M* | quicumque est *Koch*, *cf. V 387*, qui nunc est
codd. cum C | crudelis *NT*, *cod. Bon.*, o crudelis *M*, primae-
uus *C* 342 te *N*, *om. M*, tete post nunc *add. M*² 343 ro-
gat *N*, regat *M* | quem prima *Heinsius*, *cf. V 351*, quem
primum *codd.* 345 pater atque *Bon.*², poteratque *MNT*,
cod. Burmanni, *cod. Bon.*, poteratque *C* 347 cara *N*,
cura *M* 348 sequor *M*, sequar *N* 349 cedo *M*, celo
FN | ubi *M*² *N*, tibi *M*

vertitur, hunc solum propter seu vivere gaudens
sive mori, quodcumque velit. maiora precatur
carmina, maiores Hecaten immittere vires
nunc sibi, nec notis stabat contenta venenis.
cingitur inde sinus et, qua sibi fida magis vis 355
nulla, Prometheae florem de sanguine fibrae
Caucaseum promit nutritaque gramina poenis,
quae sacer ille nives inter tristesque pruinas
durat alitque cruor, cum viscere vultur adeso
tollitur e scopulis et rostro inrorat aperto. 360
idem nec longi languescit finibus aevi
immortale virens, idem stat fulmina contra
sanguis et in mediis florescunt ignibus herbae.
prima Hecate Stygiis duratam fontibus harpen
intulit et validas scopulis effodit aristas; 365
mox famulae monstrata seges, quae lampade Phoebes
sub decima iuga feta metit saevitque per omnes
reliquias saniemque dei; gemit inritus ille
Colchidos ora tuens; totos tunc contrahit artus
†monte† dolor cunctaeque tremunt sub falce catenae. 370
Talibus infelix contra sua regna venenis
induitur noctique tremens infertur opacae.
dat dextram blandisque pavens Venus oscula miscet
adloquiis iunctoque trahit per moenia passu.
qualis adhuc teneros supremum pallida fetus 375

351 seu *Heinsius*, se *MNT*, *cod. Bon.* 354 notis *M²N*,
noctis *M* 357 promit *MC*, tonitru *NT* | poenis *Bury*,
ponti *M*, ponit *NCT*, *cod. Bon.*, *cod. Harlesii* 359 durat
alitque *Bulaeus*, Dura tedi^tque *M* (t s. scr. *M²*), Durat hedi-
que *cod. Burmanni*, Durat editque *T*, Durabat editque *N*
363 sanguis *Bon.¹*, Sanguis *V*, salvus *Baehrens* 364 stigiis
M, estigiis *V* 369 toto *M* probante *Heinsio* | tunc *M*,
tunc *V* 370 Monte *VC*, nempe *Ph. Wagner* 372 Indui-
tur *M*, Intuitur *V* 373 blandisque pavens Venus oscula
miscet *Kr.*, cf. *Ov. Met. VI 626*, blandique pavens uocem
uenus quā^{of} ÷ (*i. e.* osquam est) *V*, uocemque Venus blandis-
que pauentem (parentem *C^a*) *C*

mater ab excelso produxit in aera nido
 hortaturque sequi brevibusque insurgere pennis;
 illos caerulei primus ferit horror Olympi,
 iamque redire rogant adsuetaque quaeritur arbor:
 haud aliter caecae per moenia deficit urbis 380
 incedens horretque domos Medea silentes.
 hic iterum extremae nequiquam in limine portae
 substitit atque iterum fletus animique soluti,
 respexitque deam paulumque his vocibus haesit:
 'ipse rogat certe meque ipse implorat Iason? 385
 nullane culpa subest? labes non ulla pudoris,
 nullus amor, nec turpe viro servire precanti?'
 illa nihil contra vocesque abrumpit inanes.
 et iam iam magico per opaca silentia Colchis
 coeperat ire sono, montanaque condere vultus 390
 numina cumque suis averti collibus amnes.
 iam stabulis gregibusque pavor strepitusque sepulcris
 inciderat; stupet ipsa gravi nox tardior umbra;
 iamque tremens longe sequitur Venus; utque sub altas
 pervenere trabes divaeque triformis in umbram, 395
 hic subito ante oculos nondum speratus Iason
 emicuit viditque prior conterrita virgo,
 atque hinc se profugam volucris Thaumantias alis
 sustulit, inde Venus dextrae dilapsa tenenti.
 obvius ut sera cum se sub nocte magistris 400
 impingit pecorique pavor, qualesve profundum
 per chaos occurrunt caecae sine vocibus umbrae,

377 sequi *T Bon.*¹, saeui *V*, suis *C* 379 rogant *T Bon.*¹,
 cogant *V*, uolunt *C* 380 aliter *V*, alia *C* | caecae *T Bon.*¹,
 caeo ae *V*, Aeaeae *C* 381 horretque *M*², horret *V* 382 li-
 mine *Bon.*¹, lumine *V* 383 Substitit *M*, Subsistitit *V*
 388 abrumpit *vulgo*, adrumpit *V* 390 montanaque *d'Orville*,
 monstrataque *V* 392 graegibusque *M*, graecibusque *V* | se-
 pulcris *M*, sepubenis *V* 394 iamque *vulgo*, Namque *V*, Ipsa
C | sub altas *CM*², sublatas *V* 398 hinc *Bon.*², hic *V* |
 volucris Thaumantias alis *Carrio*, uolucris taumatia salis *V*,
 volucris Thaumantias ala *Bon.*¹, *vulgo* 399 dilapsa *T Bon.*¹,
 delapsa *V*

haut secus in mediis noctis nemorisque tenebris
 inciderant ambo attoniti iuxtaque subibant,
 abietibus tacitis aut immotis cyparissis 405
 adsimiles, rapidus nondum quas miscuit auster.

Ergo ut erat vultu defixus uterque silenti
 noxque suum peragebat iter, iam iam ora levare
 Aesoniden farique cupit Medea priorem.
 quam simul effusis pavitantem fletibus heros 410
 flagrantisque genas vidit miserumque pudorem,
 has tandem voces dedit et solatus amantem est:
 'fersne aliquam spem lucis?' ait, 'miserata laborem
 nempe venis? an et ipsa mea laetabere morte?
 ne, precor, infando similem te, virgo, parenti 415
 gesseris, haut tales decet inclementia vultus.
 hascine nunc grates, haec exspectata laborum
 dona dari decuit? sic te sub teste remitti
 fas mihi, virgo, †tuum†? iustas da vocibus aures:
 dic, pater ille tuus tantis me opponere monstris 420
 quid meritum aut tales voluit cur pendere poenas?
 an iacet externa quod nunc mihi cuspide Canthus,
 quodque meus vestris cecidit pro moenibus Iphis
 aut Scythiae tanta inde manus? iussisset abire
 perfidus atque suis extemplo cedere regnis. 425
 spem mihi promissam per quae discrimina rursus
 et reddat qua lege, vides. occumbere tandem
 possumus, idque sedet, quam non quaecumque subire
 patris iussa tui; numquam sine vellere abibo
 hinc ego, degenerem nec me tu prima videbis.' 430

Haec ait. illa tremens, ut supplicis aspicit ora
 conticuisse viri iamque et sua verba reposci,

403 nemorisque *Bon.*¹, nemoris *V* 406 auster *M*, auter *V*
 413 laborem *Bon.*¹, laborum *V* 416 haut equidem pulcros
 decet inclementia vultus *habet Par.* | tecet inelementia *V*
 419 tuum *corruptum vid. ex 420, fort. fas me, virgo, fuit?*
 420 dic *Kr.*, Nec *V* 421 cur *Sudhaus, om. V, me Carrio*
(incertum an ex C) | poenas *M*, ponoenas *V* 422 cuspide
M, cupide *V* 425 extemplo *M*, exemplo *V*

nec quibus incipiat demens videt, ordine nec quo,
 quove tenus, prima cupiens effundere voce
 omnia, sed nec prima pudor dat verba timenti; 435
 haeret et attollens vix tandem lumina fatur:
 'quid, precor, in nostras venisti, Thessale, terras?
 unde mei spes ulla tibi? tantosque petisti
 cur non ipse tua fretus virtute labores?
 nempe, ego si patriis timuissem excedere tectis, 440
 occideras, nempe hanc animam cras saeva manebant
 funera. Iuno ubi nunc, ubi nunc Tritonia virgo,
 sola tibi quoniam tantis in casibus adsum
 externae regina domus? miraris et ipse,
 credo, nec agnoscunt hae nunc Aetida silvae. 445
 sed fatis sum victa tuis; cape munera supplex
 non mea; teque iterum Pelias si perdere quaeret
 inque alios casus, alias si mittet ad urbes,
 heu formae ne crede tuae.' Titania iamque
 gramina Perseasque sinu depromere vires 450
 coeperat hisque iterum compellat Iasona dictis:
 'si tamen aut superis aliquam spem ponis in istis
 aut tua praesenti virtus te educere leto,
 si te forte potest, etiam nunc deprecor, hospes,
 me sine et insontem misero dimitte parenti.' 455
 dixerat: extemplo (neque enim matura ruebant
 sidera et extremum suffecerat axe Booten)
 cum gemitu et multo iuveni medicamina fletu

435 nec — timenti *habet Par.* 438 spes *M*, sps *V*
 439 ipse *M*, ipsa *V* 440 *sq.* cras saeva manebant funera
Leo, pars saeva manebat Funeris *V* 442 iuno ubi nunc *V*,
 en ubi Iuno *C* | tritonia *M*, tritonia *V* 444 ipse *T Bon.*¹,
 ipsa *V* 445 hae *Bon.*¹, hae *V*, haec *Baehrens* 447 Non
V, nunc *T*¹ *Bon.*² 448 si *Heinsius*, om. *V* 451 his-
 que *Langen*, his *V* 452 in istis *Thilo*, cf. 442, om. *V*, in
 ullis *Ph. Wagner*, sumtis al. sp. p. in armis *C* 453 pre-
 senti *Bon.*¹, persenti *V* | te educere *V*, educere *Iunt.*¹, vulgo
 455 dimitte *Bon.*¹, demitte *V* 457 suffecerat *V*, suffixerat
*Bon.*², vulgo; sed nescio an voluerit poeta Booti occaso iam et
 quasi defuncto astrum tamquam vicarium dari | Booten *T*¹
Maserius, boontem *V*

non secus ac patriam pariter famamque decusque
obicit. ille manu subit et vim corripit omnem. 460

Inde ubi facta nocens et non revocabilis umquam
cessit ab ore pudor propiorque implevit Erinys,
carmina nunc totos volvit figitque per artus
Aesonidae et totum septeno murmure fertur
per clipeum atque viro graviolem reddidit hastam, 465
iamque sui tauris languent absentibus ignes.
'nunc age et has' inquit 'cristas galeamque resume,
quam modo funerea tenuit Discordia dextra.
hanc iace per medias, cum verteris aequora, messes;
protinus in sese conversa furoribus ibit 470
cuncta phalanx, atque ipse fremens mirabitur et me
respiciet fortasse pater.' sic deinde locuta
iam magis atque magis mentem super alta ferebat
aequora, pandentes Minyas iam vela videbat
se sine. tum vero extremo percussa dolore 475
arripit Aesoniden dextra ac summissa profatur:
'sis memor, oro, mei, contra memor ipsa manebo,
crede, tui. quantum hinc aberis, dic quaeso, profundi?
quod caeli spectabo latus? sed te quoque tangat
cura mei quocumque loco, quoscumque per annos; 480
atque hunc te meminisse velis et nostra fateri
munera, servatum pudeat nec virginis arte.
ei mihi, cur nulli stringunt tua lumina fletus?
an me mox merita morituram patris ab ira
dissimulas? te regna tuae felicia gentis, 485
te coniunx natique manent; ego prodita abibo;
nec queror et pro te lucem quoque laeta relinquam.'

460 omnem *M*, hominem *V* 462 propiorque *V* 463 vol-
vit *Voss*, soluit *V* 468 funerea *M*, funera *V* 473 fere-
bat *M*, furebat *V* 478 quantum *V*, quando *C* 480 quo-
cumque *M*², quodcumque *V* 482 Munera *M*, Munerat *V*
483 nulli stringunt tua l. fletus *vel* nullo stringuntur l. fletu
Heinsius, nullos stringunt tua l. fletus *V*, nullo tinguuntur l.
fletu *Ruhnken* 485 Dissimulas *M*, Dissimilis *V* 486 nati-
que *T*¹ *Schenkl*, nataeque *V*, materque nonnulli apud *Pium* |
abibo *VC*^b, cf. *Thes. l. L. I 68, 50 sqq.*, obibo *C*^a, vulgo

protinus hospes ad haec (tacitis nam cantibus illum
 flexerat et simili iamdudum adflarat amore)
 'tunc' ait 'Aesoniden quicquam te velle relictā 490
 credis et ulla pati sine te loca? redde tyranno
 me potius, recipe ingratos atque exue cantus.
 quis mihi lucis amor? patriam cur amplius optem,
 si non et genitor te primam amplectitur Aeson,
 teque tuo longe fulgentem vellere gaudens 495
 spectat et ad primos procumbit Graecia fluctus?
 respice ad has voces et iam, precor, adnue, coniunx.
 per te, quae superis divisque potentior imis,
 perque haec, virgo, tuo redeuntia sidera nutu
 atque per has nostri iuro discriminis horas: 500
 umquam ego si meriti sim noctis et immemor huius,
 si te sceptrā, domum, si te liquisse parentes,
 senseris et me tum non haec promissa tuentem,
 tum me non tauros iuvet evasisse ferosque
 terrigenas, tum me tectis tua turbet in ipsis 505
 flamma tuaeque artes; nullus succurrere contra
 ingrato queat, et si quid tum saevius istis,
 adicias meque in medio terrore relinquas.'
 audiit atque simul meritis periuria poenis
 despondet questus semper Furor ultus amantum. 510

Haec ubi dicta, tamen perstant defixus uterque,
 et nunc ora levant audaci laeta iuventa,
 ora simul totiens dulcis rapientia visus,

489 adflarat *Pius*, adflebat *V*, adflabat *M*, *cod. Bon.*
 490 *Tunc C*, *Tunc V* 491 pati *Gronovius*, peti *V* 493 lucis
*M*², locis *V* 496 procurrit *Heinsius*, sed ipsam *Graeciam*
προσεννήσειν Medeam sicut deam Iason blande promittit | *grae-*
cia M, gratia *V* 498 quae *Bon.*², qui *V* 499 virgo *T Bon.*²,
 ergo *V* 501 si meriti sim noctis et *C*, si meritis noctis *V*, si
 meriti, si noctis sim *Langen* (sum *Baehrens*) 503 me tum —
 tuentem *Heinsius*, mea tum — uidentem *V*, me umquam —
 tuentem *Baehrens*, me iam — tuentem *Langen* 507 tum *Baehrens*,
 tu *V*, tibi *Burmān* | istis *Bon.*², ipsis *V*, fort. igni est
 510 amantum *Kr.*, amantis *V* 511 perstat defixus — dictis
 (514) habet *Par.* 512 nūc *V*, non *Par.* 513 totiens dulces *C*,
 toties dulce(is) *Maserius*, *Ald.*, totiens ducis *V*, dulces totiens *Par.*

nunc deicit vultus aeger pudor, et mora dietis
 redditur, ac rursus conterret Iasona virgo: 515
 'accipe, perdomitis quae deinde pericula tauris
 et quis in Aeolio maneat te vellere custos;
 nondum cuncta tibi, fateor, promissa peregi.
 saevior ingenti Mavortis in arbore restat,
 crede, labor, quem — tanta utinam fiducia nostri 520
 sit mihi nocturnaeque Hecates — nostrique vigoris

dixerat, utque virum doceat, quae monstra supersint,
 protinus immensis recubantem anfractibus anguem
 turbat et Haemonii subito ducis obicit umbram.
 ille, quod haud alias, stetit et trepidantia torsit 525
 sibila, seque metu postquam sua vellera circum
 sustulit atque omnis spiris exhorruit arbor,
 incipit inde sequi et vacuo furit ore per auras.

'quis fragor hic? quaenam tantae, dic virgo, ruinae?'
 exclamat stricto Aesonides stans frigidus ense. 530

illa trahit ridens tandemque ait angue represso:

'hunc tibi postremum nostri parat ira parentis,
 heu miser, heu tantis iterum mihi care periclis.

o utinam nullo te sim visura labore

ipsam caeruleis squalentem nexibus ornum 535

ipsaque pervigilis calcantem lumina monstri:

contingat bis deinde mori.' sic fata profugit

seque sub extremis in moenia rettulit umbris.

Et iam puniceo regem spes vana sub ortu

extulerat, quantis nox una diremerit undis 540

Aesoniden, liberne fretis iam vultus apertis

517 Aeolio *cod. Harlesii, Iunt.*¹, aeoli V 520 quem M,
 quam V 521 nostrique V, vestrique *Heinsius, sed paren-*
thesin post Hecates terminari versumque deesse Leo cognovit, sup-
pleas e. g. nostrique vigoris (auxilio videamque tua virtute
peractum.) 532 nostri M², nostris V 533 mihi care V,
 carpente C 534 utinam ut V, ut *del. Langen* | sim M, su-
 mus V 537 bis *Postgate, Leo, uix V* 539 vana *Maserius,*
 una V 541 liberne *CT*¹ *Pius, tiberine V* | fretis V, freto C |
 apertis *Pius, aperto VC*

utque prius totum sileat mare. dumque ea longe
 explorare †quaeat†, contra venit Arcas Echion
 dicta ferens, iam Circaeis Mavortis in agris
 stare virum: daret aeripedes in proelia tauros.

545

et 'vocator en ultro' dixit, 'spesque addidit alas.
 vos mihi nunc primum in flammis invertite, tauri,
 aequora, nunc totos aperite et volvite flatus.
 exeat Haemonio messis memoranda colono,
 tuque tuum patri in Graium da, nata, draconem. 550
 ipsius aspectu pereant in velleris, ipsa
 terga mihi diros servent infecta cruores.'
 fatur et effusis pandi iubet aequora tauris.
 pars et Echionii subeunt immania dentis
 semina, pars diri portant grave robur aratri. 555
 at sua magnanimum contra Pagasaea iuventus
 prosequitur stipatque ducem; tum maxima quisque
 dicta dedit saevisque procul discessit in agris.
 fixerat ille gradus totoque ex agmine solus
 stabat, ut extremis desertus ab orbibus aclis, 560
 quem iam lassa dies austrique ardentis harenae,
 aut quem Riphaeas exstantem rursus ad arces
 nix et caerulei Boreae ferus abstulit horror,
 cum subito attoniti longissima Phasidis unda
 Caucaseaeque trabes omnisque Aeetia tellus 565
 fulsit et ardentes stabula effudere tenebras.

543 quaeat V, parat Pius, meat Wagner, possis etiam iu-
 vat, placet, iubet ante 546 excidit versus eius fere sententiae:
 talibus attonitus subita rex institit ira | en ultro M, ultro en V |
 alas Ph. Wagner (cf. Aen. VIII 224), aula V, ausa C, Bon.²
 547 in flammis V, in glebas Ald. 548 totos — flatus Loeh-
 bach, totas — flammis V 550 patri in Graium Schenkl (Graios
 Heinsius), partim graium V, parti Graium C 551 in velleris
 Koestlin, in uellera in V 557 stipatque C, cod. Burmanni,
 spatiumque V 558 ab agris Bon.² 559 ex agmine Bon.¹, exa-
 mine V 560 ab orbibus M, ab oribus V, in oribus Ph. Wagner, sed
 exspectes ab aclibus, quae ducem sequi solent vel stipare | aclis vel
 axis Vollmer, axis V; cf. Thes. l. L. II 1640, 22sq. 562 arces
 etiam V exh. 564 attonitis C 566 tenebras C, tenebrae V

ac velut ex una siquando nube corusci
 ira Iovis torsit geminos mortalibus ignes,
 aut duo cum pariter ruperunt vincula venti
 dantque fugam: sic tunc claustris evasit uterque 570
 taurus et immani proflavit turbine flammās
 arduus atque atro volvens incendia fluctu.
 horruit Argoae legio ratis, horruit audax
 qui modo virgineis servari cantibus Idas
 flebat et invito prospexit Colchida vultu. 575
 non tulit ipse moras seseque immisit Iason;
 diversos postquam ire videt, galeamque minantem
 quassat et errantem dextra ciet obviū ignem.

.
 cunctatus paulum subito furit. aequora non sic 581
 in scopulos irata ruunt eademque recedunt
 fracta retro. his fulmineis se flatibus infert
 obnubique virum, sed non incendia Colchis
 adspirare sinit, clipeoque inliditur ignis 585
 frigidus, et viso pallescit flamma veneno.
 incit Aesonides dextram adque ardentia mittit
 cornua, dein totis propendens viribus haeret.
 ille virum atque ipsam tunc te, Medea, recusans
 concutit et tota nitentem carminis ira 590
 portat iners; tandem gravius mugire recedens
 incipit et fesso victus descendere cornu.
 respicit hinc socios immania vincula poscens
 Aesonides, iamque ora premit trahiturque trahitque
 obnixusque genu superat cogitque trementes 595
 sub iuga aena toros. alium dehinc turbida Colchis
 exarmat lentumque offert timideque minantem,

567 una *MC*, unua *V* 578 et *M²T*, om. *V* | post 578 in
CMNT duo leguntur versus: Ut tandem stetit et toruo (tor-
 to *C*) se lumine flexit Qui prior aduersi respexit Iasonis arma

583 fracta *Pius*, Facta *V* | fulmineis *NR*, flumineis *V* 584 in-
 cendia *M*, cendia *V* 585 inliditur *M*, inliditur *V* 587 Ini-
 cit *V*, Incitat *C* | adque *Leo*, atque *V*, inque *C* 589 te *M*,
 de *V* 590 carminis *V*, cornibus *C* 591 residens *Gronovius*
 592 fesso *M*, fessos *V* 596 toros *M*, tores *V*

iamque propinquant noctem implicat; ille fatiscens
 in caput inque umeros ipsa vi molis et irae
 proruit. invadit totusque incumbit Iason 600
 desuper atque suis defixum flatibus urget,
 utque dedit vinclis validoque obstrinxit aratro,
 suscitatur ipse genu saevaue agit insuper hasta,
 non secus a medio quam si telluris hiatu
 terga recentis equi primumque invasit habenis 605
 murmur et in summa Lapithes apparuit Ossa.

Ille velut campos Libyes ac pingua Nili
 fertilis arva secet, plena sic semina dextra
 spargere gaudet agris oneratque novalia bello.
 Martius hic primum ter vomere fusus ab ipso 610
 clangor et ex omni sonuerunt cornua sulco;
 bellatrix tunc gleba quati pariterque creari
 armarique phalanx totisque insurgere campis.
 cessit et ad socios paulum se rettulit heros
 opperiens, ubi prima sibi daret agmina tellus. 615
 at vero ut summis iam rura recedere cristis
 vidit et infesta vibrantes casside terras,
 advolat atque, imo tellus qua proxima collo
 necdum umeri videre diem, prior ense sequaci
 aequat humo truncos; rutilum thoraca sequenti 620
 aut primas a matre manus premit obuius ante,
 nec magis aut illis aut illis milibus ultra
 sufficit, ad dirae quam cum Tirynthius hydrae
 agmina Palladios defessus respicit ignes.
 ergo iterum ad socias convertere Colchidos artes 625
 et galeae nexus ac vincula dissipat imae,

598 noctem *M*², noctemq. *V* 601 defixum *V*, defessum
cod. regius, defectum *Burmann* 603 Sustitat *V* 604 a
d'Orville, ac *V* 607 campos Libyes *Bon.*², campis alibya *V*
 609 agris *Maserius*, acri *V* 612 quati *CT*, quatit *V*
 614 heros *M*, he *V* 615 agmina *MC*, agminia *V* 616 At
 uero *V*, Aduerso *C* | cristis *V*, castris *C* 618 imo *T*¹ *Bon.*²,
 ima *V* 619 Necdum *M*, Nectum *V* 621 obuius *M*, ob-
 uiusi *V* 625 iterum *T Iunt.*¹, iter *VC* | socias *T*¹ *Bon.*²,
 socios *V*

cunctaturque tamen totique occurrere bello
 ipse cupit; spes nulla datur, sic undique densant
 terrigenae iam signa duces, clamorque tubaeque.
 iamque omnes videre virum, iamque omnia contra 630
 tela micant. tum vero amens discrimine tanto,
 quam modo Tartareo galeam Medea veneno

.
 in medios torsit; conversae protinus hastae.
 qualis ubi attonitos maestae Phrygas annua Matris 635
 ira vel exsectos lacerat Bellona comatos,
 haud secus accensas subito Medea cohortes
 implicat et miseros agit in sua proelia fratres:
 omnis ibi Aesoniden sterni putat, omnibus ira
 talis erat. stupet Aeetes ultroque furentes 640
 ipse viros revocare cupit, sed cuncta iacebant
 agmina, nec quisquam primus ruit aut super ullus
 linquitur, atque hausit subito sua funera tellus.

Protinus in fluvium fumantibus evolat armis
 Aesonides, qualis Getico de pulvere Mavors 645
 intrat equis uritque gravem sudoribus Hebrum,
 aut niger ex antris rutilique a fulminis aestu
 cum furit et Siculo respirat in aequore Cyclops.
 redditus hic tandem sociosque amplexus ovantes
 haud iam mendacem promissa repositum regem 650
 dignatur; nec, si ipse sibi terga ingerat ultro
 qui pepigit, velit in pacem dextramque reverti
 amplius; ambo truces, ambo abscessere minantes.

629 clamorque *C Ald.*, clamore *V* 630 uidere *V*, odere *C*
 631 micant *Kr.* (*vix vībrant*), iubant *V* Post 632 in *C*
legitur Infectam dederāt ususque armarat in illos 635 atto-
 nitos *Carrio*, atto *V*, exstimulat *C*, *cod. Bon.* 636 ex(s)ectos
*C Bon.*¹, exertos *V* 639 ibi *Carrio*, ubi *V* 642 nec *Bon.*¹,
 ne *V* | aut *Carrio*, haud *V* 645 maiores *V* 648 Siculo
*Bon.*², sicco *V* 649 hinc *Francius* 650 iam mendacem
*Carr.*² tamen dacem *V*

C. VALERI FLACCI ARGONAUTICON

LIBER OCTAVUS.

At trepidam in thalamis et iam sua facta paventem
Colchida circa omnes pariter furiaeque minaeque
patris habent; nec caerulei timor aequoris ultra,
nec miserae terra ulla procul; quascumque per undas
ferre fugam, quamcumque cupit iam scandere puppem. 5
ultima virgineis tunc flens dedit oscula vittis,
quosque fugit complexa toros crinemque genasque
ante †peranti† carpsit vestigia somni,
atque haec impresso gemuit miseranda cubili:
'o mihi si profugae genitor nunc ille supremos 10
amplexus, Aeeta, dares fletusque videres
ecce meos. ne crede, pater, non carior ille est,
quem sequimur; tumidis utinam simul obruar undis.
tu, precor, haec longa placidus mox sceptris senecta
tuta geras, meliorque tibi sit cetera proles.' 15
dixit et Haemonio numquam spernenda marito
condita letiferis promit medicamina cistis,
virgineosque sinus ipsumque monile venenis
implicat ac saevum super omnibus addidit ensem.
inde velut torto Furiarum erecta flagello 20

8 panti carsit *V*, per antiqui carpsit *M*, vulgo, superstan-
tis c. v. Somni *Leo* 10 ille *V*, mille *Heinsius*, ipse *Schenkl*
17 promit *Turnebus*, prodit *V*, profert *C* | cistis *M*, cistris *V*
20 erecta *T Bon.*¹, eiecta *VC*

prosilit, attonito qualis pede prosilit Ino
in freta nec parvi meminit conterrita nati,
quem tenet; extremum coniunx ferit inritus Isthmon.

Iam prior in lucos curis urgentibus heros
venerat et nemoris sacra se nocte tegebat, 25

tum quoque siderea clarus procul ora iuventa.

qualis adhuc sparsis comitum per lustra catervis

Latmius aestiva residet venator in umbra,

dignus amore deae, velatis cornibus et iam

Luna venit: roseo talis per nubila ductor 30

implet honore nemus talemque exspectat amantem.

ecce autem pavidæ virgo de more columbae,

quæ super ingenti circumdata præpetis umbra

in quemcumque tremens hominem cadit, haut secus illa

acta timore gravi mediam se misit; at ille 35

excepit blandoque prior sic ore locutus:

‘o decus in nostros magnum ventura penates

solaque tantarum virgo haut indigna viarum

causa reperta duci, mihi iam non ulla requiro

vellera, teque meae satis est quaesisse carinae. 40

verum age et hoc etiam, quando potes, adice tantis

muneribus meritisque tuis; namque aurea iussi

terga referre sumus; socios ea gloria tangit.’

sic ait et primis supplex dedit oscula palmis.

Contra virgo novis iterum singultibus orsa est: 45

‘linquo domos patrias te propter opesque meorum;

nec iam nunc regina loquor sceptrisque relictis

vota sequor: serva hanc profugae, prior ipse dedisti

quam (scis nempe) fidem. di nostris vocibus adsunt,

sidera et hæc te meque vident. tecum aequora, tecum 50

experiar quascumque vias, modo nequis abactam

23 Isthmon *C*, *Pius*, *sihmo V* 24 curijs *M*¹, curiit *V*

35 Icta *C* 38 Solaque *M*², Sola qui *V* 39 duci, mihi

iam *Sudhaus*, mihi iam *V*, mihi, iam nunc *C*, mihi, mihi iam

Leo, mihi, iam iam *vulgo* | non nulla *M*² *ut vid.*, non nulla *V*

40 satis *M*, statis *V* 42 Muneribus *M*, Mumeneribus *V*

huc referat me forte dies oculisque parentis
ingerar; hoc superos, hoc te quoque deprecor, hospes.'

Haec ait atque furens rapido per devia passu
tollitur. ille haeret comes et miseratur euntem, 55
cum subito ingentem media inter nubila flammam
conspicit et saeva vibrantes luce tenebras.
'quis rubor iste poli? quod tam lugubre refulsit
sidus?' ait. reddit trepido cui talia virgo:
'ipsius en oculos et lumina torva draconis 60
aspicis; ille suis haec vibrat fulgura cristis:
me patiens contra solam videt ac vocat ultro,
ceu solet, et blanda poscit me pabula lingua.
dic age nunc, utrum vigilanti hostemque videnti
exuvias auferre velis, an lumina somno 65
mergimus et domitum potius tibi tradimus anguem?'
ille silet: tantus subiit tum virginis horror.

Iamque manus Colchis crinemque intenderat astris,
carmina barbarico fundens pede, teque ciebat,
Somne pater: 'Somne omnipotens, te Colchis ab omni 70
orbe voco inque unum iubeo nunc ire draconem,
quae freta saepe tuo domui, quae nubila cornu
fulminaque et toto quicquid micat aethere; sed nunc,
nunc age maior ades fratrique simillime Leto.
te quoque, Phrixeae pecudis fidissime custos, 75
tempus ab hac oculos tandem deflectere cura.
quem metuis me adstante dolum? servabo parumper
ipsa nemus; longum interea tu pone laborem.'

52 oculisque *M*, oculis *V* 53 superos *M*, superas *V*
55 miseratur euntem *M*, miserat urentem *V* 62 me patiens
Sudhaus, cf. *Aen.* VII 490, *Suet. vit. Caes.* 61, Meque pauens *V*,
nec paveas *Leo* | ac uocat *C*, aduocat *V* | ultro *M*, ultra *V*
66 Mergimus *cod. regius*, *T*¹, *Bon.*¹, Mergitur *V* 67 tan-
tus *M*², tantos *V* | tum *cod. regius*, *T*¹, ut *V* 70 colchis
M, colchidis *V* 73 in marg. infer. add. *V*¹ | Fluminaque *VM*,
*corr. Bon.*¹ 74 laeto *M*, loto *V* 76 oculos *M*, oculis *V*
77 me adstante *Heinsius*, meis tande *V*, me stante *C*, me
instante *T*, me hic stante *cod. regius*, miserande *Meyncke* |
parumper *M*, panüper *V*

ille haut Aeolio discedere fessus ab auro
 nec dare permissae, quamvis iuuet, ora quieti 80
 sustinet; ac primi percussus nube soporis
 horruit et dulces excussit ab arbore somnos.
 contra Tartareis Colchis spumare venenis
 cunctaque Lethaei quassare silentia rami
 perstat et adverso luctantia lumina cantu 85
 obruit atque omnem linguaque manuque fatigat
 vim Stygiam, ardentes donec sopor occupet iras.
 iamque altae cecidere iubae, nutatque coactum
 iam caput atque ingens extra sua vellera cervix,
 ceu refluens Padus aut septem proiectus in amnes 90
 Nilus et Hesperium veniens Alpheos in orbem.
 ipsa caput cari postquam Medea draconis
 vidit humi, fuis circum proiecta lacertis
 seque suumque simul flevit crudelis alumnum:
 'non ego te sera talem sub nocte videbam 95
 sacra ferens epulasque tibi, nec talis hianti
 mella dabam ac nostris nutribam fida venenis.
 quam gravida nunc mole iaces, quam segnis inertem
 flatus habet; nec te saltem, miserande, peremi.
 heu saevum passure diem: iam nulla videbis 100
 vellera, nulla tua fulgentia dona sub umbra.
 cede adeo inque aliis senium nunc digere lucis
 immemor, oro, mei, nec me tua sibila toto
 exagitent infesta mari. sed tu quoque cunctas,
 Aesonide, dimitte moras atque effuge raptis 105
 velleribus. patrios exstinxi noxia tauros;

80 iuuet *Heinsius*, iubet *V* 82 ab arbore *V*, corpore
Heinsius | somnos *M*², somnus *V* 83 uenenis *M*, om. *V*
 86 obruit *Iunt.*¹, Orruit *V* 88—125 desunt in *V* uno folio
 excisso 92 draconis *M*² *N*, dracones *M* 94 Seque su-
 umque *M*², Sed suumque *MU*, Se seuumque *NF*, Seque seu-
 umque *T* 97 Mella *M*² *N*, Melle *M* | nutribam *M*, turba-
 bam *N* 100 heu *T*¹ *Ald.*, Nec *M*, cod. *Bon. et Burmanni*,
 Ne *NT* | passure *Iunt.*¹, passura *MNT* 102 digere *N*, de-
 genere *M*, degere *M*², egere *Renkema*, 105 hic *C* desiit |
 dimitte *N*, demicte *M*

terrigenas in fata dedi; fusum ecce draconis
 corpus habes, iamque omne nefas, iam, spero, peregi.
 quaerenti tunc deinde viam, qua se arduus heros
 ferret ad aurigerae caput arboris, 'eia, per ipsum 110
 scande age et adverso gressus' ait 'imprime dorso.'
 nec mora fit. dictis fidens Cretheia proles
 calcat et aeriam quamvis perfertur ad ornum,
 cuius adhuc rutilam servabant bracchia pellem,
 nubibus accensis similem aut cum veste recincta 115
 labitur ardenti Thaumantias obvia Phoebō.
 corripit optatum decus extremumque laborem
 Aesonides, longosque sibi gestata per annos
 Phrixiae monumenta fugae vix reddidit arbor
 cum gemitu, tristesque super coiere tenebrae. 120
 egressi relegunt campos et fluminis ora
 summa petunt. micat omnis ager, villisque comantem
 sidereis totos pellem nunc fundit in artus,
 nunc in colla refert, nunc implicat ille sinistrae.
 talis ab Inachiis Nemeae Tirynthius antris 125
 ibat, adhuc aptans umeris capitique leonem.
 ut vero sociis, qui tunc praedicta tenebant
 ostia, per longas apparuit aureus umbras,
 clamor ab Haemonio surgit grege; se quoque gaudens
 promovet ad primas iuveni ratis obvia ripas. 130
 praecipites agit ille gradus atque aurea misit
 terga prius; mox attonita cum virgine puppem
 insilit ac rapta victor consistit in hasta.
 Interea patrias saevus venit horror ad aures
 fata domus luctumque ferens fraudemque fugamque 135

107 in fata *Pius*, infesta *codd.* 110 aurigerae *N*, ari-
 gerae *M* 122 uillisque *N*, nillisque *M* 126 aptans *N*,
 captans *V* 129 ab *M*³, ad *V* 130 ratis *M*² *T*, rates *V*
 131 agit *M*, ait *V* 132 atnotita *V* 134 aures *M*², auras *V*
 136—185 in omnibus *codd.* XV. saeculi post 385 leguntur,
 idem ordo fuit in *V*, ubi tamen *vss.* 366—385 et 136—153 uno
 folio excisso perierunt, ordo versuum restitutus est in marg. co-
 dicis *R*

virginis. hinc subitis †inflexit† frater in armis,
 urbs etiam mox tota coit, volat ipse senectae
 immemor Aeetes, complentur litora bello
 nequiquam; fugit immissis nam puppis habenis.

Mater adhuc ambas tendebat in aequora palmas 140
 et soror atque omnes aliae matresque nurusque
 Colchides aequalesque tibi, Medea, puellae.
 extat sola parens impletque ululatibus auras.
 'siste fugam, medio refer huc ex aequore puppem,
 nata, potes. quo' clamat 'abis? hic turba tuorum 145
 omnis et iratus nondum pater; haec tua tellus
 sceptraque. quid terris solam te credis Achaeis?
 quis locus Inachias inter tibi, barbara, natas?
 istane vota domus exspectatque hymenaei?
 hunc petii grandaeva diem? vellem unguibus uncis 150
 ut volucris possem praedonis in ipsius ora
 ire ratemque supra claroque reposcere cantu
 quam genui. Albano fuit haec promissa tyranno,
 non tibi; nil tecum miseri pepigere parentes,
 Aesonide; non hoc Pelias evadere furto 155
 te iubet aut ullas Colchis abducere natas.
 vellus habe et nostris siquid super accipe templis.
 sed quid ego quemquam immeritis incuso querellis?
 ipsa fugit tantoque (nefas) ipsa ardet amore.
 hoc erat, infelix, redeunt nam singula menti, 160
 ex quo Thessalici subierunt Colchida reges,
 quod nullae te, nata, dapes, non ulla iuvabant
 tempora. non ullus tibi tum color aegraque verba
 errantesque genae atque alieno gaudia vultu
 semper erant. cur tanta mihi non prodita pestis, 165

136 inflexit *codd.*, effulsit *Heinsius*, incessit *Wagner*, infelix *Schenkl* 137 ipse *M*²*N*, ipsa *M* 145 Nata *M*²*N*, Nota *M* 149 nota *MT*¹, *cod. Bon.*, *cod. regius*, nota *T*, tota *N*
 158 egō *suspectum* 161 Ex quo to *M*², Ex quo to *V* | Colchida reges *Sudhaus*, litora reges *Giarratano*, nam singula *V* (ex 160) 163 tempora *V*, pocula *d'Orville* | aegraque *M*, aetraque *V* 165 erant *Bon.*¹, erat *V* | cur *M*², cura *V*

ut gener Aesonides nostra consideret aula
 nec talem paterere fugam, commune fuisset
 aut certe nunc omne nefas, iremus et ambae
 in quascumque vias? pariter petiisse iuvaret
 Thessaliam et saevi quaecumque est hospitis urbem.' 170
 sic genetrix, similique implet soror omnia questu
 exululans; famulae pariter clamore supremo
 in vacuos dant verba notos dominamque reclamant
 nomine; te venti procul et tua fata ferebant.

Inde diem noctemque volant. redeuntibus aura 175
 gratior, et notae Minyis transcurrere terrae,
 cum subito Erginus puppi sic fatur ab alta:
 'vos' ait 'Aesonide, contenti vellere capto,
 nec via quae superet nec quae fortuna videtis.
 crastina namque dies trucidis ad confinia ponti 180
 Cyaneasque vocat, meminique, o Tiphys, tuorum
 saxa per illa, pater, memini, venerande, laborum.
 mutandum, o socii, nobis iter; altera ponti
 eluctanda via et cursu, quem fabor, eundum est.
 haud procul hinc ingens Scythici ruit exitus Histri, 185
 fundere non uno tantum quem flumina cornu
 accipimus; septem exit aquis, septem ostia pandit.
 illius adversi nunc ora petamus et undam,
 quae latus in laevum ponti cadit; inde sequemur
 ipsius amnis iter, donec nos flumine certo 190
 proferat inque aliud reddat mare. sint age tanti,
 Aesonide, quaecumque morae quam saeva subire
 saxa iterum, quam Cyaneos perrumpere montes;
 sat mihi: non totis Argo redit ecce corymbis.'
 haec ait ignarus fixas iam numine rupes 195
 stare neque adversis ultra concurrere saxis.
 reddidit Aesonides: 'et te, fidissime rector,

166 gener aesonides *M*, genaenerae sonides *V* 167 nec
*Bon.*¹, Ne *V* 170 est *M*, om. *V* 175 Inde *M*, Indi *V*
 180 Crastina *M*, Crasti *V* 181 meminique *Bon.*¹, meminit-
 que *V* | tuorum *M*², tiorum *V* 189 Quae *M*, Quam *V*
 194 reddit *M*¹, reddit *V* 197 te *M*, de *V*

haud vani tetigere metus, nec me ire recuso
longius et cunctis redeuntem ostendere terris.
protinus inde alios flectunt regesque locosque 200
adsuetumque petunt plaustis migrantibus aequor.

Puppe procul summa vigilis post terga magistri
haeserat auratae genibus Medea Minervae;
atque ibi deiecta residens in lumina palla
flebat adhuc, quamquam Haemoniis cum regibus iret, 205
sola tamen nec coniugii secura futuri.
illam Sarmatici miserantur litora ponti,
illa Thoanteae transit defleta Dianae.

nulla palus, nullus Scythiae non maeret euntem
amnis; Hyperboreas movit conspecta pruinas, 210
tot modo regna tenens; ipsi quoque murmura ponunt
iam Minyae, iam ferre volunt. vix allevat ora
ad seras, siquando, dapes, quas carus Iason
ipse dabat, iam nubiferam transire Carambin
significans, iam regna Lyci, totiensque gementem 215
fallit ad Haemonios hortatus surgere montes.

Insula Sarmaticae Peuce stat nomine nymphae,
torvus ubi et ripa semper metuendus utraque
in freta per saevos Hister descendit alumnos.
solvere in hoc tandem resides dux litore curas 220
ac primum socios ausus sua pacta docere
promissamque fidem thalami foedusque iugale.
ultro omnes laeti instigant meritamque fatentur.
ipse autem invitae iam Pallados erigit aras
incipit Idaliae numen nec spernere divae, 225
praecipueque sui, siquando, in tempore pulcher
coniugii Minyas numquam magis eminet inter:

202 uigilis *M*, uigiliis *V* 205 quamquam *M*, quaquam
V 206 coniugii *M*², coniugis *V* 208 defleta *cod. regius*,
*T*¹ *Pius*, deflexa *V* 211 ipsi *RF Bon.*¹, ipse *V* | mur-
mure *V* 214 dabat iam *Bon.*¹, dabam *V* | carambin *M*²,
carymbin *V* 218 ubi *M*, ilbi *V* | utraque *M*², utrasque *V*
224 ipse *Balbus*, Ipsa *V* 227 Coniugii *M*, Coniugi *V*

qualis sanguineo victor Gradivus ab Hebro
 Idalium furto subit aut dilecta Cythera,
 seu cum caelestes Alcidae invisere mensas 230
 iam vacat et fessum Iunonia sustinet Hebe.
 adnuat unanimis Venus, hortatorque Cupido
 suscitatur adfixam maestis Aetida curis;
 ipsa suas illi croceo subtegmine vestes
 induit, ipsa suam duplicem Cytherea coronam 235
 donat et arsuras alia cum virgine gemmas.
 tum novus implevit vultus honor, ac sua flavis
 reddita cura comis, graditurque oblita malorum.
 sic ubi Mygdonios planctus sacer abluit Almo,
 laetaque iam Cybele festaeque per oppida taedae, 240
 quis modo tam saevos adytis fluxisse cruores
 cogitet? aut ipsi qui iam meminere ministri?
 inde ubi sacrificas cum coniuge venit ad aras
 Aesonides unaque adeunt pariterque precari
 incipiunt, ignem Pollux undamque iugalem 245
 praetulit, et dextrum pariter vertuntur in orbem.
 sed neque se pingues tum candida flamma per auras
 explicuit, nec tura videt concordia Mopsus,
 promissam nec stare fidem, breve tempus amorum.
 odit utrumque simul, simul et miseratur utrumque 250
 et tibi tum nullos optavit, barbara, natos.
 mox epulas et sacra parant; silvestria laetis
 praemia venatu facili quaesita supersunt;
 pars veribus, pars undanti despumat aeno.
 gramineis ast inde toris discumbitur, olim 255
 Hister anhelantem Peucen quo presserat antro.
 ipsi inter medios rosea radiante iuventa
 altius inque sui sternuntur velleris auro.

228 victor *M*, om. *V*, fort. gradiens vel veniens vel rediens
 231 sustinet *M*, stistinet *V* 232 adnuat unanimis *Meyncke*,
 Adsunt unanimes *V* 238 cura *M*, curo *V* 239 planctu
 sacer *V* 241 tam *cod. Bon.*, iam *V* 243 sacrificas *M*, sacri-
 ficans *V* 249 fidem *M*, fides *V* 251 tum *V*, iam *Bon.*¹

Quis novus inceptos timor impediit hymenaeos
turbavitque toros et sacra calentia rupit? 260

Absyrtus subita praeceps cum classe parentis
advehitur profugis infestam lampada Graiis
concutiens, diroque premens clamore sororem
atque hanc, o siquis vobis dolor iraque, Colchi,
adcelerate viam; neque enim fugit aequore raptor 265
Iuppiter aut falsi sequimur vestigia tauri.

puppe (nefas) una praedo Phrixia reportat
vellera; qua libuit remeat cum virgine; nobis
(o pudor) et muros et stantia tecta reliquit.
quid mihi deinde satis? nec quaero vellera nec te 270

accipio, germana, datam; nec foederis ulla
spes erit aut irae quisquam modus. inde reverti
patris ad ora mei tam parvo in tempore fas sit?
quinquaginta animae me scilicet unaque mersa
sufficiet placare ratis? te, Graecia fallax, 275

persequor atque tuis hunc quasso moenibus ignem;
nec tibi digna, soror, desum ad conubia frater,
primus et ecce fero quatioque hanc lampada vestro
coniugio, primus celebros dotalia sacra,
qui potui; patriae veniam da, quaeso, senectae. 280

quin omnes alii pariter populique patresque
mecum adsunt. magni virgo ne regia Solis
Haemonii thalamos adeas despecta mariti,
tot decuit coisse rates, tot fulgere taedas.

Dixerat atque orans iterum ventosque virosque 285
perque ratis supplex et remigis
. vexilla magistris.

259 impediit *M*, inpendit *V* 263 diroque *Baehrens*,
diramque *V* | sororem *M*, sonorem *V* 268 remeat *T*, tre-
meat *V* 274 unaque *M*, una *V* 277 frater *Bon.*¹, pater *V*
279 dotalia *M*, dataalia *V* 280 da *M*, de *V* 281 alii *Bon.*²,
alti *VM* | populusque *Bentley*, sed cf. *V* 405 284 coisse
*Bon.*², coire *V* | fulgere *M*², fulgurae *V* 286 duo hemi-
stichia excidisse vidit *Leo*; iam antea suppleverat *Sudhaus* per ...
remigis <ipse recentis transtra ruit panditque novis> vexilla
magistris, quod comprobatur *Stat. Theb. V* 403 sqq.

illi autem intorquent truncis frondentibus undam,
 quaeque die fuerat raptim formata sub uno
 et tantum deiecta suis a montibus arbor
 (quid dolor et veterum potuit non ira virorum?) 290
 haud longis iam distat aquis, sequiturque volantem
 barbara Palladium puppem ratis, ostia donec
 Danubii viridemque vident ante ostia Peucen
 ultimaque agnoscunt Argoi cornua mali.
 tum vero clamorem omnes inimicaque tollunt 295
 gaudia, tum gravior remis fragor, ut procul Argo
 visa viris, unamque petunt rostra omnia puppem.
 princeps navalem nodosi roboris uncum
 arripit et longa Styrys prospectat ab unda
 coniugio atque iterum sponsae flammatus amore. 300
 iamque alii clipeos et tela trabalia dextris
 expediunt, armant alii picis unguine flammās;
 impatiens tremit hasta morae, nec longius inter,
 quam quod tela vetet, superest mare. vocibus urgent
 interea et pedibus pulsant tabulata frementes. 305

Cum subitas videre rates vibrataque flammis
 aequora, non una Minyae formidine surgunt,
 primus et in puppem deserta virgine ductor
 prosilit et summa galeam rapit altus ab hasta;
 ense simul clipeoque micat; nec cetera pubes 310
 segnius adreptis in litore constitit armis.
 at tibi quae scelerum facies, Medea, tuorum?
 quisve pudor Colchos iterum fratremque videnti
 quidquid et abscisum vasto iam tuta profundo
 credideras? ergo infausto sese occulit antro, 315
 non aliud quam certa mori, seu carus Iason
 seu frater Graia victus cecidisset ab hasta.

Haud ita sed summo segnis sedet aethere Iuno

287 frondentibus *M*, frondibus *V* 288 fuerat *M*, furat
V 289 a montibus *M*, amontibur *V* 293 uiridemque *M*,
 uirilegemque *V* 302 armant *M*², amant *V* | picis unguine
*Bon.*¹, picis sanguine *V* 309 rapit *M*, rapat *V* 318 sedet
*M*², sed *V*

aut sinit extrema Minyas decernere pugna,
 nec numero quoniam Colchis nec puppibus aequos. 320
 ergo ubi diva rates hostemque accedere cernit,
 ipsa subit terras tempestatumque refringit
 ventorumque domos. volucrum gens turbida fratrum
 erumpit, classem dextra Saturnia monstrat.
 videre, inque unum pariter mare protinus omnes 325
 infesto clamore ruunt inimicaque Colchis
 aequora et adversos statuunt a litore fluctus.

Tollitur atque intra Minyas Argoaque vela
 Styrys abit; vasto rursus desidit hiatu
 abrupta revolutus aqua. iamque omnis in astra 330
 itque reditque ratis, lapsoque reciproca fluctu
 descendit. vorat hos vertex, hos agmine toto
 gurgis agit. simul in vultus micat undique terror;
 crebra ruina poli caelestia limina laxat.
 non tamen ardentis Styri violentia cedit; 335
 hortatur socios media inter proelia divum:
 'transferet ergo meas in quae volet oppida dotes
 Colchis? et Haemonius nobis succedet adulter?
 nec mihi tot magnos inter regesque procosque
 profuerit prona haud dubii sententia patris? 340
 an virtus praelata viri est et fortior ille,
 quem sequitur? iungam igniferos sine carmine tauros
 saevaque Echionii ferro sata persequar hydri.
 hoc adeo interea specta de litore pugnas
 amborum: victoris eris. iam digna videbis 345
 proelia, iamque illud carum caput ire cruenta
 sub freta, semiviri nec murra corpus Achivi
 sed pice, sed flammis et olentis sulphure crines.

320 aequi *Wagner* 321 accedere *M*, accendere *V*
 322 ipsa subit *Bon.*¹, ipsas ubi *V* 329 abit *T Bon.*¹, habet
V 331 ratis *M*², rates *V* 332 vorat *cod. regius, T*¹, *Bon.*²,
uarat V 333 agit *M*, ait *V* 334 limina *cod. Burmanni*,
lumina V 337 Transferet etiam *V exhibet* 338 Colchis *M*²,
Colchius V | succedet *M*, succederet *V* 348 flammis et
olentis MT, flammise tollentis *V*, flammis sed olentes *Lemaire*

vos modo vel solum hoc fluctus expellite corpus,
 non te, Aeeta pater, generi aut, Sol magne, pudebit. 350
 fallor? an hos nobis magico nunc carmine ventos
 ipsa movet diraque levat maria ardua lingua?
 atque iterum Aesonides, iterum defenditur arte,
 qua solet? haut illi cantus et futile murmur
 proderit. ite, rates, et frangite virginis undam.' 355
 dixit et intortis socio cum milite remis
 prosilit; at fluctu puppis labefacta reverso
 solvitur effunditque viros ipsumque minantem
 tunc quoque et elata quaerentem litora dextra.
 ibat et arma ferens et strictum naufragus ensem, 360
 incipit et remos et quaerere transtra solutae
 sparsa ratis maestasque altis intendere voces
 puppibus; ast inter tantos succurrere fluctus
 nulla potest aut ille [†]velit[†], quotiensque propinquat,
 tunc aliud rursus dirimit mare. iam tamen errat 365
 iamque abiit, fundoque iterum violentus ab imo
 erigitur; sed fluctus adest magnoque sub altis
 turbine figit aquis, et tandem virgine cessit.

Absyrtus visu maeret defixus acerbo.
 heu quid agat? qua vi portus et prima capessat 370
 ostia? qua possit Minyas invadere, clausos
 quos videt agnoscitque fremens? maria obvia contra
 saevaue pugnat hiems totusque in vertice pontus.
 abscessit tandem vanaque resedit ab ira
 et tanta de clade ratis. latus inde sinistrum 375
 adversamque procul Peuces defertur in oram
 cum sociis; gemino nam scinditur insula flexu

362 maestasque *Thilo*, ma est as *V* | altis *V*, aliis
Heinsius 364 aut ille velit *V*, aut ulla velit *T*¹ *Balbus*,
 actam ille petit *Bury*, fort. aut ille vehi (*i. e.* advehi)
 365 errat *V*, extat *Ald.* 366—385 *desunt in V* (*cf. ad 136*)
 370 heu *Heinsius* (*cf. I 71, VII 309*), Nec *MN*, nunc *Schenkl*
 372 fremens *Sabellicus*, tremens *MN* 374 resedit *Lemaire*,
cf. Aen VI 407, recedit *V* 375 ratis *M*² *Iunt.*¹, rates *MN*
 377 sociis *Bon.*², socii *MNT*

Danubii. hac dudum Minyae Pagasaeaque puppis
 in statione manent; illinc Aetius heros
 obsidet adversa tentoria Thessala classe 380
 impatiens, pugnaeque datur non ulla potestas.
 noctes atque dies vastis mare fluctibus inter
 perfurit, expediant donec Iunonia sese
 consilia atque aliquem bello ferat anxia finem.

At Minyae tanti reputantes ultima belli 385
 urgent et precibus cuncti fremituque fatigant
 Aesoniden. quid se externa pro virgine clausos
 obiciat, quidve illa pati discrimina cogat?
 respiceret pluresque animas maioraque fata
 tot comitum, qui non furiis nec amore nefando 390
 per freta, sed sola sese virtute sequantur.

an vero ut thalamis raptisque indulgeat unus
 coniugiis? id tempus enim. sat vellera Graiis,
 et posse oblata componere virgine bellum.
 quemque suas sinat ire domos, nec Marte cruento 395
 Europam atque Asiam prima haec committat Erinys.
 namque datum hoc fatis trepidus supplexque canebat
 Mopsus, ut in seros irent magis ista nepotes
 atque alius lueret tam dira incendia raptor.

Ille trahens gemitum tantis ac vocibus impar, 400
 quamquam iura deum et sacri sibi conscia pacti
 religio dulcisque movent primordia taedae,
 cunctatur mortemque cupit sociamque pericli
 cogitat

. haut ultra sociis obsistere pergit.
 haec ubi fixa viris, tempus fluctusque quietos 405

378 hac *Iunt.*¹, ac *MN*, at *M*² | pagasaeaque *N*, pegasea *M* (que add. *M*²) 381 ulla *M*²*N*, nulla *M* 386 Urguent etiam *V* exhibet 387 quid se *Bon.*¹, quidese *V* | clausos *T*¹ *Bon.*², clausas *V* 389 maioraque *M*, maiora *V* 390 furiis *V*, furtis *Heinsius* | amore *Bon.*², more *V* 396 Europam *M*, Euroram *V* 398 ista *T Bon.*², ipsa *V* 401 iura deum *M*, iura adeum *V* | et sacri *Pius*, est acri *V* 404 post cogitat duo hemistichia intercidisse statuit *Schenkl*

exspectant: ipsam interea, quid restet, amantem
ignorare sinunt decretaque tristia servant.

Sed miser ut vanos, veros ita saepe timores
versat amor fallique sinit nec virginis annos.
ac prior ipsa dolos et quamlibet intima sensit 410
non fidi iam signa viri nimiumque silentes
una omnes. haut illa sui tamen immemor umquam
nec subitis turbata minis prior occupat unum
Aesoniden longeque trahit, mox talibus infit:
'me quoque, vir, tecum Minyae, fortissima pubes, 415
nocte dieque movent. liceat cognoscere tandem,
si modo Peliacae non sum captiva carinae
nec dominos decepta sequor consultaque vestra
fas audire mihi. vereor, fidissime coniunx,
nil equidem; miserere tamen promissaque serva 420
usque ad Thessalicos saltem conubia portus
inque tua me sperne domo. scis te mihi certe,
non socios iurasse tuos. hi reddere forsán
fas habeant, tibi non eadem permissa potestas,
teque simul mecum ipsa traham; non sola reposcor 425
virgo nocens, atque hac pariter rate fugimus omnes.
an fratris te bella mei patriaeque biremes
terrificant magnoque impar urgeris ab hoste?
finge rates alias et adhuc maiora coire
agmina: nulla fides? nullis ego digna periclis? 430
non merui mortemque tuam comitumque tuorum?
vellem equidem nostri tetigissent litora patris
te sine duxque illis alius quicumque fuisset:
nunc remeant, meque ecce (nefas) et reddere possunt,
nec spes ulla super. quin tu mea respice saltem 435
consilia et nimio comitum ne cede timori.

409 fallique *M*, fallitque *V* 411 signa *M*, signi *V*
412 illa *M*, ulla *V* 415 uir, tecum *T*, uittae cum *V*, quid
tecum — movent? Liceat *Heinsius*, quid tecum — novent, liceat
Thilo 419 fidissime *MU*, uidissime *V* 423 hi *Pii codd.*,
his *V* 424 permissa *Bon.*², promissa *V* 425 reposcor *M*,
reposcos *V* 436 nimio *MRF*, nimia *V* | cede *M*², ce *V*

credidit ardentes quis te tunc iungere tauros
 posse? quis ad saevi venturum templa draconis?
 o utinam ergo meus pro te non omnia posset 439
 atque aliquid dubitaret amor. quin nunc quoque quaero
 quid iubeas. — heu dure siles, magnumque minatur 459
 nescio quid tuus iste pudor? mene, optime quondam 441
 Aesonide, me ferre preces et supplicis ora
 fas erat? haud hoc nunc genitor putat aut dare poenas
 iam sceleris dominumque pati.' sic fata parantem
 reddere dicta virum furiata mente refugit 445
 vociferans. qualem Ogygias cum tollit in arces
 Bacchus et Aoniis inludit Thyada truncis,
 talis erat talemque iugis se virgo ferebat
 cuncta pavens: fugit infestos vibrantibus hastis
 terrigenas, fugit ardentes exterrita tauros. 450
 si Pagasas vel Peliacas hinc denique nubes
 cerneret et tenui Tempe lucentia fumo,
 hoc visu contenta mori. tunc tota querellis
 egeritur questuque dies, eademque sub astris
 sola movet, maestis veluti nox illa sonaret 455
 plena lupis quaterentque truces ieiuna leones
 ora vel orbatae traherent suspiria vaccae.
 procedit: non gentis honos, non <restat imago> 458
 Solis avi, non barbaricae decor ille iuventae, 460
 qualis erat, cum Chaonio radiantia trunco
 vellera vexit ovans interque ingentia Graium
 nomina Palladia virgo stetit altera prora.

* * *

437 credidit *Bon.*², Reddidit *V* | quis te *Heinsius*, quise
V, quis se *T Bon.*² 440 quaero *Bon.*², quaere *V* 459 *huc*
transposuit Lemaire 444 parantem *I*, parentum *V*
 445 Reddere *M*², Redde *V* 447 Thyada *Heinsius*, tyana
V 452 tenui *post Tempe add. Baehrens, om. V* 456 Plena
*M*², Plana *V* 457 vacc(a)e *T Bon.*¹, bacchae *V* 458 *rest-*
at imago vel gloria restat Sudhaus, om. V, gloria magni T
Inter versus 463 et 464 secum non cohacrentes nonnulli codd.
deteriores haec interpolaverunt: Moestus at ille minis et nota
Colchidos ira

haeret, et hinc praesens pudor, hinc decreta suorum
 dura premunt. utcumque tamen mulcere gementem ⁴⁶⁵
 temptat et ipse gemens †et tempera dictis†:
 ‘mene aliquid meruisse putas? me talia velle . . .’

466 et tempera dictis *V*, et dictis temperat iras *M*² in
marg., et tempora quaerere dictis *Heinsius* **467** Mane *V* |
ultimos versus, nisi mortem in scribendo poetam oppressisse cre-
das, sic fere constituendos et e. g. supplendos censet Sudhausius:

temptat et ipse gemens <quaerens> et tempora dictis:
 ‘mene aliquid meruisse putas? me talia velle
 <pro tantis, inquit, meritis tibi praemia reddi?’>

INDEX NOMINUM

- Abarim *Cyzicenum vulnerat Jason* III 152
 Abas pater Canthi Argonautae I 453
 Absyrtus Aectae filius V 457; VI 171, 517; VIII 261, 369
 Abydus urbs: -o I 285
 Acamans Cyclops I 583
 Acastus Peliae filius, Argonauta: -i I 709, VI 720; -um I 153, 485; -e I 164; -o I 695
 Acesina ... agmina VI 69
 Achaemeniae i. Persicae ... pugnae VI 65
 Achaeus: nymphis ... -is III 542; terris ... -is III 697 et VIII 147; urbes ... -as VI 46
 Acheron IV 595; -nte IV 73
 Acherusidos oras V 73
 Achilles: -i I 408; en I 133, 256
 Achivus subst.: -i Iasonis VIII 347; -um III 86; -is VI 544; -os V 434, VI 10, 734; -is (abl.) IV 737, V 552. adiect.: duci ... -o Iasoni VI 450; iubae ... -ae VI 606
 Actaeus ... Bootes II 68; -i ... Phaleri VI 217; -ae ... sororis Cleopatrae IV 465; -is ... oris I 394
 Actora Lapitham I 146
 Actorides Menoetius, Argonauta I 407
 Admetus Argonauta: -e I 445
- Aea 1) *nympha*: Aean V 425
 2) *terra* I 742, V 51, VI 96
 Aeaei ... tyranni V 547; -um ... Monesen VI 189; -o ... pulvere I 451; -a ... urbe V 620; -is ... oris V 277; -os ... campos VII 281; -a ... moenia VII 191; -is ... oris VII 119
 Aeacides 1) *Peleus* I 139, 405, II 427
 2) *Telamon* II 511, III 693, 715, 722, VI 348
 3) -ae *Peleus et Telamon* IV 223, V 573
 Aeetes I 43, III 495, V 285, 553, 589, 599, VI 13, VII 640, VIII 138; -ae IV 14, VI 22; (dat.) V 289, 401; -en II 379, V 317, 393, 685; -a VII 89, VIII 11, 350.
 Aetis Medea: Aetida VI 481, VII 445, VIII 233
 Aetius heros Absyrtus VIII 379; -ia virgo Medea VI 267; proles -ia VI 542; -ia tellus VII 565; -ia foedera VI 691
 Aegaei ... profundi I 160, II 383; -o II 366; -a ... caerulea I 561
 Aegon I 629, IV 715
 Aemathiae manus II 640; v. Thessalia
 genus Aeneadum II 573
 Aenidae Cyziceni III 4

- Aeoliae *insulae* VI 354; -iam I 576
 Aeoliden *Phrixum* I 286; -ae *Phrxi filii* V 461
 Aeolius 1) *ab Aeolo, ventorum rege*: -iam ... portam I 654
 2) *ab Aeolo, Hellenis filio*: genus -ium I 770; -ii ... *Phrixii* VI 542; -iae ... domus VI 548, *pecudis* VII 54; -io ... *vellere* VII 517, *auro* VIII 79; -ios ... *nepotes* II 594
 Aeolus 1) *rex ventorum* I 417, 587; -e 598; *v. Hippotades*
 2) *Hellenis filius, Phrxi avus* I 751, V 477
 Aesepia *flumina* III 420
 Aeson I 144, 296, 335, 756, 767, 825, VII 494; -nis IV 549; -na I 72, 152, 734, V 48; -ne I 149
 Aesonides *Iason* I 161, 194, 474, 488, II 334, 346, 385, 659, III 339, 369, IV 675, 755, V 4, 35, 543, 577, 587, 636, VI 655, VII 530, 587, 594, 645, VIII 118, 166, 197, 244, 353; -dae III 8, VI 429, VII 464; -den I 98, IV 738, V 302, 571, VI 173, 592, 684, 736, VII 165, 409, 476, 490, 541, 639, VIII 387, 414; -de I 226, II 380, VIII 105, 155, 178, 192, 442
 Aesonius *ductor Iason* I 241; -ii ... *ducis* III 240, *viri* VII 178; -iae ... *cuspidis* III 285, *hastae* VI 653; -ium ... *iuvenem* I 32, VII 188, *ducem* IV 8, *caput* V 294, VI 579, 687; -iam ... *pateram* I 660; -ias ... *urbes* VII 17
 Aethalides *Argonauta* I 437
 Aetna IV 287; -am II 29; Aetne II 95
 Aetnaei ... *dei Vulcani* II 420; -is ... *antris* IV 104
 Africus *ventus* II 506
 Agenor *pater Phinei* IV 444
 Agenoreis ... *tectis* IV 522
 Agenorides *Phineus* IV 582
 Alani: -os VI 42; -is VI 656
 Alazona *fluvium* VI 101
 Alba *oppidum Latii* II 304
 Albanus 1) *subst. i. Styrys saucius necat Anausin* VI 271
 2) *adiect. -ni ... tyranni* V 258, *Cremedonis* VI 194; -no ... *tyranno* VI 44, VIII 153; -na ... *porta* III 497; -nis ... *oris* V 459
 Alcides I 35, 354, II 451, 462, 521, 533, 543, III 475, 550, 586, IV 78, 701, V 90; -dae IV 247; (*dat.*) VIII 230; -den III 65, 580, 644, 662, 701, 724, IV 62, V 156, 172, 488, 574; *v. Hercules*
 Alcimede I 297, 335, 731; -es I 317; *v. Thessalis*
 Almo *fluvius* VIII 239
 Aloidae V 651
 Alpes VI 393
 Alpheos *fluvius* VIII 91
 Amanus *mons* I 493
 Amastrin *Scytham occidit Argus* VI 554
 Amastrum *Cyzicenum detruncat Nestor* III 145
 Amazon V 89; -nidum ... *gens* IV 602
 Ambenus 1) *mons* VI 85
 2) *Scythia occidit Ocrea* VI 251
 Ambrosium *Cyzicenum Peleus ... sternit* III 138
 Amnes I 106, II 537, VII 391
 Amores VI 457, VII 171
 Amphidamas *Argonauta* I 376
 Amphion *Argonauta* I 367; -na III 479

- Amphitryoniades I 635, III 733; -den I 375; *v.* Hercules
 Ampycides *Mopsus* III 420, 460; -den V 366
 Amyclae: -as VI 219; -is IV 312
 Amyclaea ... herba I 426
 Amycus IV 101, 148, 160, 232, 296; -ci IV 243, 276, 651, VI 626; -cum IV 165, 317, 745
 Amymone fons *Argolidis* IV 374
 Amyros fluvius: -ron II 11
 Amythaon *Lemnius* II 162
 Anausis *Scythia* VI 43, 266; -in leto dat *Styrus* VI 272
 Ancaeus 1) *Argonauta, filius Astypaleiae* I 191, III 138, V 64; -um I 413
 2) *Argonauta, filius Lycurgi* I 377
 Ancon fluvius IV 600
 Anxur *Scythia* VI 68
 Aonias (*Boeotias*) aras I 379; -iis ... truncis VIII 447
 Apidanus fluvius I 357
 Apollo I 234, 567, II 492, IV 61, 445, V 17, 112, 693; *v.* Arquipotens, Clarius, Delius, Hyperionius, Phaethon, Phoebus, Sol, Titan
 Aprem *Scytham* exigit hasta *Colaxes* VI 638
 Aquilone creatis IV 432; Aquilonia proles IV 462, 501; *v.* Calais et Zetes
 Aquites *Colchus* VI 295; necatur a *Gesandro* VI 303 sqq.
 Arabes: -as VI 139
 Arcadio ... veneno I 108, astro *Ursa maiore* I 481, ritu IV 384
 Arcas I 36, Echion VII 543, *Bootes* V 370; Arcados ... deae *Callistus* V 205
 Arctoo de cardine III 499; -oa per aequora V 619; -ois ... armis VI 295, arvis VI 330
 Arctos *sidus et regio* VI 147; -on IV 210, V 272; -o I 419, V 317, VI 140; -os V 46, 155, VI 40
 Aren *Cyzicenum occidit Telamon* III 203
 Arene mater *Lyncei et Idae* I 463
 Argi urbs: -os I 239; -is I 107, III 666, IV 360, V 487
 Argiva ... regna IV 352; cuspidis -ae VI 202; -e VI 324
 Argo I 273, 441, VI 317, VIII 194, 296; (*voc.*) I 648
 Argolicus Idmon V 2, hospes VI 676; -camque manum VI 286; -cis ... colonis VI 334; -cas ... urbes I 96; -cis ... oris VI 462
 Argos I 359
 Argous: -oa manus III 3, 430; -oi ... mali VIII 294; -oae ... ratis VII 573; -oa ... securi V 435; -oa ... vincla III 691, vela VI 116, VIII 328, auxilia VI 731
 Argus 1) *Argonauta* I 93, 314, 477, II 390; *v.* Thespiades
 2) *Phrixi filius* V 460, VI 553
 3) *custos Ius* IV 366, 367, 370, 383, 388
 Ariadne *v.* Minoia
 Ariasmenus *Scythia* VI 387, 394, 423; -ne VI 103
 Aricia urbs II 305
 Arimaspi gens: -pe VI 131
 Arinen *Colchum necat Colaxes* VI 638
 Armeniae V 166
 Armes *Scythia* VI 530
 Armipotens *Mars* III 253
 Aron socius *Colchorum* V 590, VI 524, 536
 Arquipotens *Apollo* V 17
 Arsinoe urbs: -en V 422
 Asiae plaga IV 210; -ae VI

- 334; -am I 542, 554, II 614, IV 728, VII 43, VIII 396
 Assyrios .. sinus V 109
 Asterion *Argonauta* I 355
 Astraea II 363
 Athamas: -anta I 280
 Athos II 201, IV 322; -on I 664, II 76
 Atlans II 620, V 410; progenies -ntis *Mercurius* I 841
 Atlantidis *i. Pleiadum* II 72
 Atracia ... virgine *Hippodamia* I 141; -io ... veneno VI 447; *v. Thessalicus*
 Auchatae *gens*; -es VI 132
 Auchus *Cimmerius* VI 60; caput eripit -i *Iason* VI 619
 Avernus 1) *subst.*: -ni II 602, IV 493, 700; -no V 347
 2) *adiect.*: -na palus VI 158
 Aulon I 389
 Aurora I 283, IV 423, V 559; -am II 261
 Ausoniam VII 86
 Ausonii ... Pici VII 232
 Autolycus *Herculis comes*, *postea Argonauta* V 114
 Bacchus II 348, III 538, V 75, VII 301, VIII 447; -i II 254, 623, IV 533, V 192, 215; -um II 272, III 5, IV 237, V 497, VI 137; -e II 275; -o I 260, II 70; *v. Iacchus, Liber, Lyaeus, Nyctelius, Ogygius, Thyoneus*
 Balloniti *gens Scythica* VI 161
 Barisanta *Scytham occidit Calais* VI 557
 Batarnae *gens Scythica* VI 96
 Bebrycia IV 762; -iae IV 743, V 502
 Bebrycium fretum IV 220; -ii ... regni IV 99; -io ... litore IV 442, hospite VI 344; -iis ... oris IV 590, tropaeis IV 739
 Bebryx IV 157, 261, 290; -cis II 648; -cas IV 315
 Bellipotens *Mars* I 529
 Bellona I 546, II 228, III 60, VII 636; *v. Enyo*
 Bessi *gens Thraciae* II 231
 Bienor *Cyzicenus* III 112
 Bisaltae legio VI 48
 Bistones: -as I 726, III 83
 Bistoniae ... alumnum *Orpheus* III 160; *v. Thracia*
 palmite ... Bithyno III 6
 proles ... Boebeia III 543
 pingui ... Boebeide I 449
 Boeotia ... Thyias V 80
 Bootes *sidus Actaeus* II 68; -en VII 457
 Boreas I 575, 597, II 515, VI 164; -ae IV 630, VII 563; (*dat.*) IV 722; -an I 604
 Bosporos IV 345; -on IV 419
 Bronten (broten *V. Cyzicenum vulnerat Iason* III 152
 Butes *Argonauta* I 394
 Byzeres *gens Pontica* V 152
 lacum ... Byzen VI 68
 Cadmei ... hydri VI 437, VII 76; -eia ... seges VII 282
 Cadmi de sanguine Bacchum VI 137
 Caicus *Colchus a Lexanore interficitur* VI 688
 Calabri ... arvi I 683; -is ... saeptis III 582, arvis III 729
 Calais *Argonauta* III 692, IV 465, *necat Barisanta et Rhiphea* VI 557; *v. Aquilo, Boreas, Orithyia*
 Caledonius ... Oceanus I 8
 Callichoron *fluvium* V 75
 Calpen *montem* I 588
 Calydonis alumni *Tydeus et Meleager* IV 223; -ös V 573; -a III 658; -e satus *Meleager* III 646

- Camposus *Colchus* V 593, VI 248
 Canthus *Argonauta* I 166, 451, VII 422; -i III 192, VI 350; -um VI 364, 368; -e VI 317, 346; *occiditur a Gesandro* VI 341
 Caphereus *promunturium*: -eu I 371
 Carambis *promunturium* V 107; -in IV 599, VIII 214
 Caresus *Colchus* deicit *Dipsanta* *Strymonaque*, *ipse a Cremedone necatur* VI 192
 Carmeus *Colchus* V 582
 Caspia claustra V 124
 Caspiadae *gens Scythica* VI 107
 Caspius *Scythia* *necat* *Monesen* VI 189
 Castor *Argonauta* I 425, III 187, *Ityn* *transigit* III 189, 668, IV 333, VI 204, 239; -ra IV 226, V 546, 549; -re II 427, III 330, 723
 Caucasum . . . *senem Pro-methea* IV 63, *florem* VII 357; -eae IV 72, *nymphae* V 381, *trabes* VII 565; -eis V 253, VII 190
 Caucasus 1) *mons* V 155, 161, 518, VI 612, VII 55
 2) *Colchus* VI 641
 Cecropiae . . . *Orithyiae* I 468
 Cecropis *arces* V 646
 Celaeneus III 406
 Celaeno *Harpyia* IV 453, 499
 Centores *gens Scythiae*: -as VI 151
 Cepheus *Argonauta* I 375
 Ceramnus *Scythia* *occiditur ab Iasone* VI 550
 summa Ceraunia III 465
 Ceres I 578, V 216; -eris I 69, II 69, IV 532; -erem I 254, III 5
 Cessaeae (*an Ciss.?*) *manus* VI 130
 Chalcidicas . . . *harenas* I 454
 Chalciope *soror Medae*: -es VII 156; -en VI 479
 Chalybes: -um IV 611, V 141
 Chaonii . . . *Iovis* I 303; -io . . . *trunco* VIII 461; *v. Dodonis*
 Chaos I 830, II 86, IV 123, V 95, VII 402
 Chiron I 139, 255, 267; -nis I 407
 Choaspen *Colchum* V 584
 Choatrae *gens Scythica*: -as VI 151
 Cimmerium *domus* III 399; -ias . . . *opes* VI 61
 Circaeii . . . *campi* V 327; -os . . . *agros* VI 426; -is . . . *agris* VII 544
 Circe VI 445, VII 217, 347; -en VII 120, 212
 Cissaeae *v. Cessaeae*
 Cithaeron V 81
 Clanis *Centaurus* I 146
 Clarii . . . *dei Apollinis* III 299
 Cleonaeo . . . *hiatu* I 34
 Cleopatra *coniunx Phineii* IV 464
 Clio III 15
 Clite *coniunx Cyzici* III 11, 314
 Clymenus *Argonauta* I 369
 Coastes *Scythia* VI 155
 Cocytia *nubes Harpyiae* IV 495
 Codrus *Lemnius* II 136
 Coelaetae *gens Scythica* VI 181
 Coeus *Titan* III 224
 Colaxes *Scythia* VI 48, *genitus Iove* VI 621, 646; *occidit Monesum occiditurque ab Iasone* VI 651 *sqq.*
 Colchi III 698, IV 706, V 440, VI 190, 242; -orum VI 417; -is III 681, V 451, 633, VI

- 742, VIII 156, 320, 326; -os I 66, 201, 327, 391, 743, III 82, IV 618, V 178, 283, 421, VI 30, 389, 530, 691, VII 231, VIII 313; *voc.* VIII 264; -is V 50; *v.* Cytaei
- Colchis 1) *Medea* V 349, VII 181, 389, 584, 596, VIII 68, 70, 83, 338; -idos VII 369, 625; -ida VI 468, VII 153, 190, 575, VIII 2
- 2) *terra*: -idos II 423, V 202; -ida I 52, V 505
- 3) *adiect.*: gentis -idos V 418; matresque nurusque -ides VIII 142
- Cometes *pater Asterionis Argonautae* I 356
- Coralli *gens Scythica* VI 89
- Corythus *Cyzicenus* III 99
- Cotys *Cyzicenus* III 112
- Albani... *Cremedonis* hasta *cadit Caresus* VI 194
- Crenaeus *Cyzicenus*: -e III 178
- Cretheia *virgo Helle* II 611, proles *Iason* VIII 112
- Cretheus *pater Aesonis* I 740, V 477; -eos I 42
- Crethiden *Iasonem* VI 609
- Crobiali (Cobilli V) *latus* V 102
- Cromnae *iuga* V 105
- Cupido VIII 232
- Cyaneae IV 658, 681; -as I 60, IV 562, V 85, 167, VIII 181; -ae cautes I 630, VII 42, rupes IV 638; -eos montes II 382, VIII 193, fragores V 482; *v.* Symplegas
- Cybēle VIII 240; *v.* Idaeus, Mater, Mygdonius
- Cyclops I 136, IV 287, VII 648; -pes IV 104
- Cydrum *Cyzicenum Pollux* transigit III 192
- Cyllaros *equus Castoris*: -on I 426
- Cyllenius *ales Mercurius* IV 385; proles -ia I 436
- Cymaeae... *vatis* I 5
- Cymothoe *Nereis* II 605
- Cynosura I 17
- Cynthia II 56, III 558; *v.* Diana
- Cyris *Scytha* VI 80
- Cyrnus *Colchus*: -e VI 297
- Cytaei VI 427; -is V 466; *v.* Colchi
- Cytaeus *adiect.*: -ae virginis *Medeae* VI 156; -is VI 543; -os VI 595; -is VI 693
- Cythera VIII 229
- Cytherea II 328, VII 189, VIII 235; *v.* Venus
- Cytisorus *filius Phrixi* V 462
- Cytoros *urbs Pontica*: -on V 105
- Cyzicus *rex* II 636, 656, III 9, 22, 60, 220, 313, IV 441; -ce III 326; *necatur ab Iasone* III 240; *v.* Dolionius
- Daedalus I 704
- Dahae: -is II 157; *v.* Thressa
- Danaum *de fine* I 555, VI 173; -os I 371
- Danubii VIII 293, 378; *v.* Hister
- Daraps *Scytha* VI 66, *necat Latagum, sed necatur a Zete* VI 572
- Dardaniis... *harenis* II 445; -ium... *patrem Ilum* II 581
- Datis *Scytha*: -in VI 65
- Deileon *Herculis comes, postea Argonauta*: -onta V 114
- Delius *Apollo* I 446; sacerdos *Mopsus* III 432
- Deucalion *Argonauta* I 366
- Diana IV 60; *Dianae* II 7, 301, V 379, VI 73, VII 179; (*dat.*) *infernae* V 238, 345,

- Thoanteae VIII 208; *v.* Cynthia, Hecate, Latonia, Luna, Phoebe, Trivia
 Didymaonis hastam III 707
 Dindyma mons III 20, 232
 Dione: -es VII 187; *v.* Venus
 Dipsanta *Scytham* Caresus
 ... deicit VI 192
 Dirae *Harpyiae* IV 586; *Furiae* I 804, V 445
 Dis: Ditis I 780, IV 411, VI 112; -tem III 520, VII 313; *v.* Iuppiter
 Discordia II 204, VI 401, VII 468
 Dodonida quercum I 302; *v.* Argo
 Dolionii ... regis *Cyzici* V 7
 Dolopeia busta II 10
 Dolus II 206
 Dorcea *Cyzicenum* Iason demetit III 159
 [Dorica (turica V) nox II 572]
 Doryclus *Lemnius*: -i II 149
 Doto *Nereis* I 134
 Drangaea (drancea V) phalanx VI 106, legio VI 507
 Dryope 1) *Nympha* III 529
 2) *Lemnias*: -es II 174
 hospitis ... *Dymantis* (ty-mantis V) IV 187
 Echeclum *Cyzicenum* sternit Ancaeus III 138
 Echion *Argonauta* I 440, IV 134, 734, Arcas VII 543; *v.* Nonacria
 Echionii ... dentis VII 554, hydri VIII 343; -ia ... aula VII 301; *v.* Thebae
 Edonis *i. Thracis* ventis VI 340
 nemus Egeriae II 304
 Electria tellus II 431; *v.* Samothracia
 Elei ... parentis IV 227
 Elis I 389; -dis I 665
 Elysium I 650
 Emoda (emeda V) mons VI 143
Endymion *v.* Latmius
 Enipeus *fluvius* I 357, V 208; -ea I 83
 Ens *sidus* II 68
 Enyo IV 604; *v.* Bellona
 Eous 1) *subst.* Eoo (ο - ο) VII 22; *v.* Lucifer
 2) *adiect.* (ο - ο): -i ... regni III 539, montis IV 96; -ae ... lucis II 642, silvae VI 699; (- - -): -ae ... Atlantidis II 72, pugnae VI 142; -o ... sanguine V 76, litore V 245; -as ... urbes IV 509; -is ... oris VI 690
 Erebi II 120, IV 407; -um III 410; -o VI 292
 Erginus *Argonauta* I 415, VIII 177; -um V 65
 Eribotes *Argonauta* I 402; -en III 478
 Eridani ... amnem V 430; *v.* Padus
 Erinys II 281, III 19, IV 74, 617, V 146, VII 112, 462, VIII 396
 Erymanthei ... monstri I 374
 Erimanthi ... iter II 495
 Erymus *Cyzicenus* III 194
 Erythia urbs V 106
 Eryx II 523; -cis IV 322
 Euarchus *fluvius* VI 102
 Euboicas ... undas I 373; -is montibus VI 321
 Eumenidum II 228, III 54, 217, canis III 228
 Euphemus *Argonauta* I 365
 Euphrataeis (pharetratis V) ... tapetis VI 696
 Euripus I 454
 Europa II 615; -am IV 727, VIII 396
 Eurotan *fluvium* I 430

- Eurys I 613, 639, II 365; -o I 538; -os I 594
 Euryalen *Amazonida* V 612; -es VI 370; *v.* Mavortia
 Eurymenae *urbs*; -as II 14
 Euryomen *Lemniada* II 136
 Eurystheos ... iussa I 114
 Eurytion *Argonauta* I 378
 Eurytus *Argonauta* III 99, 471, VI 569; -e I 439
 Exomatae *gens Scythica* VI 144; -as VI 146, 569

 Famam II 116
 Fas I 796
 Fauni I 105
 Fortuna I 326, II 176, 474, 594, III 293, V 113, 530
 Fuga VI 181
 Furiae: -arum I 817, VIII 20; -is II 294, V 42, VII 170; -as III 520, IV 13
 Furor VII 510; -orum I 796

 Galatea *Nereis* I 135
 Gangaridae *gens Scythica*: -dum VI 67
 Gargara *mons* II 360, 583
 Gaudia VI 179
 [Gelas *Scythia* VI 208]
 Geloni *gens Scythica* VI 512; -o VII 236
 Genetaei *rupem Iovis* V 147
 Genysus *Cyzicenus* III 114
 Geraestus *promunturium*: ostrifero ... -o I 456
 Gerus *fluvius* VI 67
 Gesander *rex Iazygum* op-
 primit *Aquiten* VI 303, 322, 365; -drum VI 280, 371, *ne-*
cat Euryale VI 378 *sqq.*
 Gessithoum *Colchum occidit*
Colaxes VI 637
 Getae V 603, VI 507; -is V 419
 Geticum *Priona* VI 619; -o
 de pulvere VII 645; -ae ...
 manus II 232; -is ... stabulis
 II 204, antris V 618
 Glaucus 1) *deus marinus* II
 605; -o I 190, II 286
 2) *Cyzicenus*: -um ... oc-
 cupat *Iason* III 153
 Gloria I 77
 Gorgo III 54; *v.* Medusa
 Gorgonei ... monstri IV 605;
 vultu ... -eo VI 176
 Gortyn *urbs*: Gortyna I 708
 Gradivus III 498, IV 281, V
 618, VI 1, VIII 228; -i V 650;
 -o V 122; -e V 142, 251; -o
 IV 602; *v.* Mars
 Graecia I 19, VII 41, 132, 496,
 VIII 275
 Graiugeniae: -um II 557; -as
 VI 389
 Graius 1) *subst.* V 362; -ium
 VII 550; -io V 362; -i I 543,
 VI 190; -ium I 498, V 386,
 VI 758, VIII 462; -is I 550,
 II 326, V 523, VIII 262, 393;
 -ios I 604, VII 39; -is IV 740
 2) *adject.* -ius nepos V 687;
 -ia ... ratis I 507, iuventus
 I 599; -iae ... iuventae I 113;
 -io ... tholo I 56, duci II 655;
 -ium ... orbem V 255; -iam
 manum V 116, puppem VI 5;
 -io vellere I 519, corpore VI
 351; -ia ... stirpe I 523, hasta
 VIII 317; -is ... magistris I
 18, terris V 293; -ias ...
 urbes I 33, III 452, IV 402,
 VI 498

 Haemoniam I 22; -iae IV 736;
v. Thessalia
 Haemonidae IV 506, V 127,
 VI 371
 Haemonius ... adulter VIII
 338; -ii ... mariti II 425 *et*
 VIII 283, iuvenis VII 350, du-
 cis VII 524; -iae ... ratis II

- 353, carinae II 636 et VII 326;
 -io ... colono VII 549, ma-
 rito VIII 16; -iam ... ratem
 III 27; -io ... grege VIII
 129; -ia ... alno III 536; -iis
 ... terris V 262 et VI 18;
 -ios montes VIII 216; -ias
 ... undas I 120, praedas VII
 56; -iis ... terris II 592, can-
 tibus VI 448, regibus VIII
 205; *v. Thessalicus*
Haemus mons I 727; -um I 24
Hagen Cyzicenum Pollux
transigit III 191
Hagniades Tiphys I 482, II 48
Halys 1) *fluvius* V 112, 120
 2) *Cyzicenus*: -yn ... de-
 metit *Iason* III 157
corniger ... *Hammon* II 482
Harpen Amazonida invadit
Gesander VI 375
Harpyiae IV 428, 450, 525
Iunonia ... *Hebe* VIII 231
Hebrus 1) *fluvius*: -ri II 515,
 IV 463, VI 139; -rum VII
 646; -ro VIII 228
 2) *Cyzicenus*: *Pollux im-*
pingitur -ro III 149
 3) *Scythia*: -rum ... ferit
Iason VI 618
Hecate VI 495, VII 364; -es
 V 335, VI 113, VII 182, 521;
 -en VII 353; *v. Diana, Per-*
seis
Helice I 18; -en V 71
Helix Scythia Nestoris hastae
immoritur VI 570
Helle I 50, 282, II 588; -es
 I 167, 425, 537, III 7; -en
 II 629, VII 57; *v. Cretheius*
Henioche nutrix Medae V
 357
Heniochi gens Scythica VI 43
Herculeae ... *sagittae* V 136;
 -eo ... *leoni* I 263; *robur*
 -eum I 562; -eo I 387, III
 529, *nomine* III 600; -eis ...
auxiliis I 118, *lacertis* I 435,
telis II 570; -eas ... *sagittas*
 I 393, *opes* III 713
Hercules: -is III 169, 649,
 673, V 115, 130; -e III 532,
 641, 704, IV 84; *v. Alcides,*
Amphitryoniades, Tirynthius
Hesionam IV 164
Hesperiae letalis apex IV 508
Hesperium ... *orbem* VIII 91
Hiber V 166, 559, VI 507, 750;
 -ro VII 235
Hiberas (Hispanas) domos III
 730; *maris* ... -ri II 34
Hiberia Pontica V 604, VI 120
 † *Hidmon Cyzicenus ab Her-*
cule necatur III 167
Hippasus Lapitha I 148
Hippodamia VII 276
Hippotades I 610; *v. Aeolus*
Hister VI 329, VIII 219, 256;
 -ri IV 718, VIII 185; *v. Da-*
nubius
Hora mater Colaxis: -ae VI 58
Horae: -is IV 92
Hyadumque locos II 67
Hylea ... *gente* VI 74
Hylas Argonauta I 110, 219,
prostravit Sagen III 183, 184,
 486, 537, 549, 599; -an III
 569, 571, 596, 725, IV 18
dulcem ... *Hymetton* I 397;
 -i V 343
Hypanis 1) *fluvius* IV 719;
 -in VI 147
 2) *Colchus*: -in *transfigit*
Taxes VI 252
Hyperboreas ... *pruinis* VIII
 210
Hyperia fons IV 375
Hyperionides V 471; *v. Aeetes*
Hyperionius ... *currus* II 34;
v. Apollo
Hypetaona Colchum occidit
Colaxes VI 637

- Hypsipyle II 244, 352, 400,
 III 342
 Hypso mater *Deucalionis et*
Amphionis I 367
 Hyrcanaque signa III 494;
 -is ... antris VI 79, lucis VI
 114; -os ... fratres VI 203

 Iaccho I 140; *v. Bacchus*
 Ianus II 620
 Iapetus IV 74; -i I 564
 Iapyga *ventum* III 611
 virginis *Iasiae Ius* IV 353
 Iason I 298, II 1, III 80, 269,
 615, IV 222, 537, 626, 648,
 V 62, 465, 469, VI 546, 586,
 645, VII 28, 43, 221, 307,
 385, 396, 576, 600, VIII 213,
 316; -na II 402, 424, 591,
 VI 759, VII 341, 451, 515;
v. Aeson, Aesonides, Cre-
theius, Crethides, Graius et
cetera Graium nomina
 Iaxarten *Colchum* V 596
 Iazyges *gens Scythica* VI 122;
 -as VI 281
 Idaeaque mater *Cybele* II 536;
 -am ... buxum I 319; -a ...
 nemora II 477
 Idaliae ... divae *Veneris* VIII
 225
 Idalium *urbs* VIII 229
 Idas *Argonauta* I 166, 461, III
 471, IV 224, VI 342, VII 574;
 -am VI 382
 Idasmenus *Scythia a Melane*
occiditur VI 196 sqq.
 Ide mons II 519, 582; -ae II
 414; -â I 549
 Idmon *Argonauta* I 228, 360,
 III 175, 440, IV 546, V 2, 27,
 42; -nis V 9; -ne V 5
 versam ... *Idumen* I 12
 Ignipotens *Vulcanus* II 80,
 V 452

 Iliacique lares II 246; tyranni
 IV 59
 Ilus: -i II 473, 580
 Imbros II 443
 Inachiae ... iuvencae IV 357;
 -ias IV 397, VIII 148; -iis ...
 Argis I 107 et III 666, antris
 VIII 125; *v. Argolicus*
 Inachidos *Ius* IV 350
 Inachus *fluvius* V 209
 Inarime *insula* III 208
 Indi VI 117
 Ino VIII 21
 Inoo ... Learcho I 280; -oas
 ... aras I 521; -ois ... undis
 II 607
 Inopus *fluvius*: -i V 104
 Io IV 346, 392, 416, VII 111;
v. Iasius, Inachis, Phoebe
caram ... Iolcon I 171
 Ionium *mare* I 24; -ii IV 512;
 -ius magister VII 83
 Iphiclus 1) *Argonauta, Thestii*
filius I 370
 2) *Argonauta, frater Alci-*
medes: -o I 473
 Iphinoe *Lemnias* II 327; -en
 II 162
 Iphis *Argonauta* VII 423; -i
 I 441
 Iphitus *Argonauta* Nauboli-
 des I 363; -e III 480
 Ira V 137; -ae II 205, V 146
 Iris 1) *dea* VII 189; -im IV
 77; -in VII 186; *v. Thau-*
mantias
 2) *fluvius* IV 600, V 120
 Iron 1) *Cyzicenus* III 111
 2) *Scythia Nestoris* (?) ac-
 cipit *hastam* VI 202
 Issedoniaeque *phalanges* VI
 750
 Isthmos: -on VIII 23
 Ityn *Cyzicenum* transigit ...
 Castor III 189
 Phrygios ... Iulos I 9

- Iuno I 96, II 3, III 184, 487,
 509, 534, 611, 665, IV 7, 55,
 354, 359, 416, 682, V 183, 280,
 286, 363, 401, VI 429, 450,
 590, 650, 680, VII 154, 190,
 442, VIII 318; -onis IV 27,
 392; -onem II 85, IV 3; (*voc.*)
 I 215; -one I 73, VI 578; *v.*
 Saturnia
 Iunonia ... Hebe VIII 231,
 consilia VIII 383
 Iuppiter 1) *deus* I 82, 247,
 344, 466, II 84, 305, 358, III
 19, 91, 131, 401, 465, IV
 219, 365, 560, V 163, 304,
 VI 49, 170, 391, 653, VIII
 266; Iovis I 663, 690, 788,
 III 89, 225, 385, 578, 620,
 IV 28, 75, 127, 414, 479, 542,
 551, 580, 684, 708, V 110,
 VI 53, 91, 463, VII 568, ar-
 miger *aquila* I 156 *et* II 416,
 Chaonii I 303, proles *Her-*
cules III 667, sanguis *Pollux*
 IV 256, proles *Pollux* IV 327,
 757, famulas *Harpyias* IV
 520, Genetaei V 147, proles
Phasis V 204, virgo *Pallas*
 V 280, progenies *Castor* V
 550, natos *Castorem et Pol-*
lucem V 572, proles *Pallas*
 V 653, ducem ... Bacchum
 VI 137, proles *Colaxes* VI
 636; Iovi I 795, II 434, IV
 391, Tartareo I 730; -em II
 363, 560, IV 61, 70, 352, 360,
 V 623; (*voc.*) II 52, III 697,
 IV 122, VI 730; -e I 133,
 372, natus *Pollux* IV 313,
 V 478, VI 608, genitus ...
Colaxes VI 621; *v.* Tonans
 2) *stella* V 371
 Lacaenae *Clytaemnestrae* VII
 150
 Lacon *Pollux* I 421, IV 254,
 invadit *Taxen* VI 255; -ni
 IV 340
 Lagea novalia VI 118
 Lampsacus II 623
 Laomedon *rex Troiae* II 552
 Laomedonteos ... penates
 II 474
 Lapithes V 515, VII 606; -ae
 V 652; -as IV 280
 Latagum *Colchum* V 584,
Daraps interficit VI 572
 Latias ... urbes I 21; -iis ...
 fastis II 245
 Latmius ... venator *Endy-*
mion VIII 28
 Latona IV 60
 Latonia *Diana* III 415, VI 159
 Latris *Hiberus* VI 121
 Laurentibus ... terris VI 410
 Learchus: -o I 280; -um III 68
 Ledae genus *Castor et Pollux*
 I 562
 Leleges: -um III 204
 Lemnos Vulcania II 79 *et* IV
 440, II 95, 431; -ni II 90,
 dux *Thoas* II 108; -no II 101,
 323; -non I 392, II 127, 198,
 311; -no II 164, 401
 Leodocus *Argonauta* I 358
 Lerna: -ae I 35, II 496, III 511
 Lesbos III 7
 Lethaei ... rami VIII 84
 Lethe: -en II 483
 Leti ... imago II 206; o
 VIII 74
 Lexanoris *Scythae* VI 686
 Liber I 567; *v.* Bacchus
 Libya I 588; -es VII 607
 Libycum latus II 619, -co ...
 litore VI 411
 Libys I 512
 Lipares domus II 96
 Lucifer VI 527; *v.* Eous
 Luna I 284, III 196, VIII 30;
 -ae VII 330; -am VI 447; *v.*
 Diana

- Lyaei ... genus Phlias I 411;
 II 265, V 74; *v.* Bacchus
 dei ... Lycaeï *Panïs* VI 533
 Lycen *Amazonida Gesander*
 ferit VI 374
 Lycormas *fluviûs*: -ae III 544
 Lyctius III 729
 Lycurgum I 729
 Lycus *rex Mariandynorum*
 IV 173, 737, V 8; -ci IV 589,
 VIII 215; -co V 62
 Lyda nurus IV 369
 Lynceus *Argonauta* I 462, 467
 Lyrceia tellus IV 355
- Macetum ... urbes I 96
 Macrones *gens* V 151
 Maeotia ... aequora IV 720,
 pubes VI 38
 Maeotis *nympha* VI 565; -in
 lacum VI 154
 Magnes campus II 9
 Maleae ... fragosae IV 261
 Mariandyni: -um IV 171; -is
 ... harenis IV 733
 Mars VI 28; -tis III 90, 151,
 V 130, 228, VI 156, 336;
 -tem I 223, II 100; -te I 810,
 V 276, 601, VI 39, 436, 602,
 751, VIII 395; *v.* Armipotens,
 Bellipotens, Gradivus, Ma-
 vors
 Martius clamor II 388, cur-
 rus III 83, campus VII 62,
 clangor VII 610; -ia tuba I
 319, cassis III 53, tigris III
 635, acies VI 66, templa V
 640
 Massageten V 125
 Massylus III 728
 Matris ira VII 635; *v.* Cybele
 Mavors V 667, 671, VI 178,
 280, VII 645; -tis VI 694,
 VII 519, 544; *v.* Mars
 Mavortia coniunx *Venus* II
- 208, Amazon V 89, *Euryale*
 V 612
 Mauri III 587
 Medea V 239, 257, 330, VI 44,
 157, 276, 439, 575, 667, 757,
 VII 252, 381, 409, 589, 632,
 637, VIII 92, 142, 203, 312;
 v. Aeetis, Aeetius, Colchis,
 Cytaeus, Sol
 Medus V 604; -um V 125
 Medon *Cyzicenus* III 118
 Medores *Scythæ* VI 211; *oc-*
 ciditur a Phalero VI 217
 spiramque Medusæ VI 396;
 v. Gorgo
 Melanthum *Cyzicenum ster-*
 nit Telamon III 203
 Melas *Phrixi filius* V 461,
 ferit Idasmenum VI 196 *sqq.*
 Meleager *Argonauta*: -gre I
 435, VI 719; *v.* Calydon,
 Oenides, Porthaonides
 Melie *nympha* IV 119
 Memphis III 361; -in IV 407
 Menippen *Amazonida Gesan-*
 der ferit VI 377
 Menoetius *Argonauta* VI 343;
 v. Actorides
 Mercurius *v.* Atlans, Cylle-
 nius, Pleione
 Messeides undae IV 374
 Methone urbs I 388
 Minervæ V 504, VIII 203; *v.*
 Pallas
 Minoia ... manus I 706, virgo
 Ariadne VII 279
 Minyæ I 184, 519, II 370,
 III 272, 284, IV 6, 82, 246,
 529, 693, V 28, 167, VI 427,
 VIII 212, 307, 378, 385, 415;
 -is I 274, 439, 621, II 15,
 III 219, 256, 347, IV 423, V
 290, 298, 507, VII 90, VIII
 176; -as I 227, 310, II 324,
 437, III 74, 363, IV 98, 433,
 V 47, 455, 620, 634, 679, VI

- 4, 16, 116, 436, 482, 595,
VII 26, 115, 189, 474, VIII
227, 319, 328, 371
Moesus VI 162
Monesen *Colchum Caspius*
necat VI 189
caput ... *Monesi Colchi ferit*
Colaxes VI 651
Monychus *Centaurus* I 146
Mopsus *Argonauta* I 207, 384,
III 98, 378, IV 546, V 9, 95,
VIII 248, 398; -o I 234; -um
III 372; v. *Ampycides*, *Delius*
Mors I 327
Mossynoeci V 151
Mulciber *Vulcanus* II 315, V
433
Musa III 213, VI 34, 516;
-arum V 693
† Mycael (*gens Scythica*) VI 129
Mycenae III 655; -as I 552;
-es V 645
Mycenaeis ... velis I 381
Mygdon rex *Phrygius*: -onis
III 320
Mygdoniae ... matris *Cybe-*
les III 47; -ios planctus VIII
239
Myracen *fluvium* VI 50
Myraces *Parthus* VI 690, a
Syene necatur VI 717
Mysia III 484
Naubolides *Iphitus Argo-*
nauta I 362
Nauplius *Argonauta* I 372,
V 65
Neaerae *Lemniadis* II 141
Nealcen *Cyzicenum Pollux*
transigit III 191
Nelides *Periclymenus Argo-*
nauta I 388, IV 224
Nemea: -ees II 495; -eae VIII
125; -een III 511
pecoris *Nephelaei* I 56
Neptunius ... *Euphemus* I
363; -ia proles *Erginus* I
415, *Amycus* IV 213, 256,
cuspis II 617, manus V 164
Neptunus I 212, 641, II 26,
491, 497, IV 114; -ni IV 213,
proles *Amycus* IV 150; -no
IV 109; -ne I 456; -no V 478
Nereus I 658; -ea I 450
Nessus *Centaurus* I 147
Nestor *Argonauta* I 380, de-
truncat *Amastrium* III 143;
-ris VI 569; -ra I 145; v.
Pylus
Neurus *Hiberus* VI 122
Nilus I 20, IV 409, VIII 91;
-i III 361, VII 607; -e IV 346
Nisaeum *Cyzicenum Tela-*
mon ... ferit III 198
Nonacria proles *Echion* IV 141
Notus I 612, 640, III 93, V
438, VI 494; -i II 506; -o
V 73; -os I 652, VIII 173;
-is I 646, IV 106
Novas *fluvius ignotus* IV 719;
-ae VI 100
Nox VI 752; -cte satae *Furiae*
III 252; -cti V 398
Nytelii *Bacchi* VI 755
Nympha IV 27, V 110; -ae
III 561, IV 23, VI 52, *Sar-*
maticae Peuces VIII 217; -a
III 536; *Salmonide* -a V 478;
Caucaseae ... -ae V 381;
-arum III 181; -is III 542;
-as III 522
Oceanus I 589, *Caledonius*
I 9; -i III 404, IV 91; -o V
411, 565
Ocheus *Scythia* VI 200
Ochum *Cyzicenum caedit*
Phlias III 148
Ocrea *Colchum Ambenus* ...
subit VI 251
Odia V 145
Odrussa *Colchus* V 594

- Odrysius Orpheus I 470, dux
 V 99; -io ... carmine V 439;
 -iae IV 467; v. Thracius
 Oeagri ... de sanguine *Or-*
 pheus IV 348
 Oebalides *Pollux* IV 294
 Oebalius ... favor IV 228;
 -ium ... alumnum *Pollucem*
 I 422; -ia ... arte IV 272;
 -ium *Castoris* ... manum VI
 220
 Oebasus *Colchus a Phalce*
 transigitur VI 245
 Oenides *Meleager* III 690, IV
 33, VI 343
 Oenotria I 589; v. Hesperia
 Ogygii ... Bacchi II 623; -ias
 ... arces VIII 446
 Oileus *Argonauta* I 372
 Olbum *Colchum occidit Cola-*
 xes VI 638
 Phocea Oleniden III 204
 Olenius 1) *Lemnius*: -ii II 163
 2) *Cyzicenus*: -ii ... ilia
 transfigit Tydeus III 106
 Olympus 1) *mons*: -um I 25
 2) *i. caelum*: -i II 38, 66,
 III 380, V 378, VII 378; -o
 V 413; *abl.* I 4, 199, II 85,
 V 1, 691, VII 158
 Onchea *Scytham* VI 256
 Ophelten *Cyzicenum Telamon*
 ferit III 198
 Ophiusa *urbs* VI 85
 Orcus: -ci I 784
 Orestes VII 148
 Orion (_ _) I 647, II 508;
 (∪ _ _) II 62, IV 123
 Cecropiaeproles... Orithyiae
 Zetes Calaisque I 468
 Ornytus *Cyzicenus*: -e III
 173 *sqq. necatur ab Idmone*
 Orpheus 1) *subst.* I 187, 470;
 2) *adiect.*: -ea ... cervice
 II 426; v. Bistonia, Odrysius,
 Oeagri
 Ossa II 16, V 496, VII 606
 Ossaeae ... quercus I 448
 Otaces *Hiberus* VI 121
 Otaxes *Scythia* VI 529
 Othrys VI 392; -yn I 24
 Otreus *Mariandynus*: -eos
 IV 162
 Padus VIII 90; -i I 527; v.
 Eridanus
 Paeones: -as IV 280
 Pagasae *urbs*: -as V 191, VIII
 451
 Pagasaea ... pinus V 435,
 iuventus VII 556, *puppis* VIII
 378
 Pagaseia *puppis* I 422
 Palladium ... ratem V 206,
 puppem VIII 292; -io ...
 munere I 478; -ia *pinu* I 457,
 prora VIII 463; -ii ... *metus*
 VI 408; -ios ... *ignes* VII 624
 Pallas I 530, 642, IV 682, V
 183, 293, 649, 652, VI 173,
 740; -dis II 53; -dos IV 555,
 V 345, VIII 224; -da I 126,
 III 489, IV 238, V 626; (*voc.*)
 I 87, 215; -de I 73; v. *Iup-*
 piter, Minerva, Tritonia
 Pallene *peninsula* II 17
 Pan III 47, 48; v. *Lycaeus*
 Panchaia VI 119
 Pangaea *promunturium* II
 359; -a ... *arce* I 575, 598;
 -a ... *iuga* IV 631
 Panope *Nereis* I 134; -es II
 589
 Parcae I 502, V 531, VI 693
 Parium *urbs* II 621
 Parius ... lapis II 466; -io
 de marmore V 187
 vox ... *Parnasia* III 618
 Parnasi ... *iuga* VI 392
 Parrhasio *i. Arcadio galero*
 IV 138

- Parthaonides v. Porthaonides
 Parthenius *fluvius* V 103
 Parthi: -is VI 691
 Pavor II 204, 281, Terrorque
 ..., Martis equi III 89
 Pelasgi 1) *hostes Cyziceno-*
rum III 45; -um II 657, III
 126, 221; -os II 659
 2) *Graeci*: -um IV 352, V
 116; -os V 474; v. Graius
 3) *adiect. ducis Iasonis* V
 682
 Peleus *Argonauta* I 144, 264,
 403, Ambrosium ... sternit
 III 138; -eos I 131; -ea I 257,
 266; v. Aeacides
 Peliacae ... carinae VIII 417;
 -as ... umbras I 95, ornos
 I 406, nubes VIII 451; -is
 ... montibus III 353
 Pelias I 22, 154, 700, IV 555,
 V 483, 493, VII 40, 447, VIII
 155; -ae I 162, 200, VII 98;
 -an I 848, II 4, VII 92, 316
 Pelion *mons* II 6
 Pellae *urbis* I 365
 Pelops: -pis I 512, VII 276
 Pelorus *promunturium*: -i I
 579
 Peneia laurus I 386
 Pentheus: -eos III 264; -ea
 VII 301
 coniunx Percosia *Clite* III 10
 Percote *urbs*: -es II 621
 Pergama II 489, 570, III 513;
 v. Troia
 Periclymenus *Argonauta*
 Nelides I 388
 Perseas i. *Hecateias vires* VII
 450
 Perseia proles *Aeetes* V 581,
 Hecate VI 495
 Persidos (*Hecates?*) VII 238
 Perses III 493, 502, V 266,
 271, 284, VI 15, 26, 34, 75,
 725, 741; -en V 529, 634, 678,
 VI 30; -e VI 605
 Perseus 1) *heros*: -eos I 68;
 -ea V 497
 2) *sidus* II 63
 Peuce 1) *insula* VIII 217; -es
 VIII 376; -en VIII 293
 2) *nympha*: -en VIII 256
 Peucon *Scytha* VI 564
 Phaethon III 213 i. *Sol*; -nta
 V 429
 Phalces *Scytha* VI 88; -en
 non *evadit* Oebasus VI 245,
 porrigit Argus VI 554
 Phalerus *Argonauta*: -e I 398;
 -i IV 654, hasta deicit *Me-*
doren VI 217
 Pharia ... terra IV 408; -iae
 ... carinae I 644, matres
 VII 113; -iis ... antris II 318
 Pharus: -i <IV 417>, V 423
 Thydrum ... Phasiaden VI
 640
 Phasis I 518, II 597, IV 545,
 V 51, 179, 426; -idis I 2, 78,
 III 306, 501, 662, IV 616, 706,
 V 342, 421, 440, VI 295, 319,
 641, 643, VII 564; -im I 43,
 87; -in II 379, VII 220; -i
 V 205, 208; -ide V 299
 campi ... Pheraei I 444
 Philyra *nympha*: -ae V 152
 Phineia tecta IV 504
 Phineus IV 433, 444, 467, 473,
 629; -ei IV 425, V 127; -eos
 V 5; -ea IV 500, 550
 Phlegethontis I 735
 Phlegra: -am I 564, VI 169
 Phlegraeas ... pugnas V 692
 Phlegyas 1) *Ixionis pater*:
 -an II 193
 2) *Cyzicenus necatur ab*
Hercule III 125 sqq.
 Phlias *Argonauta* I 412, *in-*
vadit Ochum III 149

- Phlogius *comes Herculis, postea Argonauta*: -um V 114
 Phoea *Cyzicenum occidit Telamon* III 204
 Phoebe: -es IV 361, VII 366; *v. Diana*
 Phoebeius Idmon I 228
 Phoebeum... Mopsum III 372
 Phoebus II 76, III 481; -i I 383, III 437, 559, IV 76, 468, V 331, 403, 483, VI 468; -o II 316, VIII 116; -um III 541; -e I 5; -o I 230, 311, IV 98; *v. Apollo*
 Pholoe *mons* I 140; -en III 66
 Pholum *Centaurum* I 338
 Phorcys III 727
 Phrixei... velleris VI 150; -eae pecudis VIII 75, fugae VIII 119; -eo... metallo V 632; -eos... Colchos I 391; -ea... aequora II 585, vellera VIII 267
 Phrixus 1) *Helles frater* I 41, 279, V 225, 229, 461, 474, VI 446, VII 120; -i I 272, 328, 377, IV 556, V 186, 256, 263, 476, 499, VI 11, 542, 593, VII 14, 136; -o I 520, II 599, V 362, 509, VI 598; -um V 510, 525; -e I 291, V 194, 197, VII 38
 2) *Scythia* VI 70
 Phrontis *Phruxi filius* V 460
 Phryges II 578; -um II 551; -ibus II 485; -as IV 78, VII 635
 Phrygiam II 633
 Phrygius furor II 624, minister *Ganymedes* V 694; -iae... nuptae IV 164; -io... ministro II 417, palmita III 6; -ia... Ida I 549; -iis... monstris III 512; -ios... lulos I 9, reges V 501; -ias... urbes III 23; *v. Idaeus, Mygdonius, Troia*
 Phylace *urbs* I 474
 Ausonii coniunx... Pici *Circe* VII 232
 Pindus V 496
 Piresius... Cometes I 356
 Pisa: -ae I 664
 Pityam *urbem* II 622
 Pleiadumque globos V 46
 Pleione: nepotem -es *Mercurium* I 738; -es *i. q. Pleiadum* II 67
 Plias II 406; -da II 357; -de I 647, IV 269; -des V 415; -das V 305
 Poeantius *Philoctetes*: -ie I 391; -ia corda III 722
 Poena I 797
 Pollux III 149, 330, 667, 723, IV 190, 225, 271, 299, 303, 312, 331, 757, VIII 245; *voc.* I 220; *v. Lacon, Ledae, Oebalides, Oebalius, Tyndareus, Tyndarides*
 Polyphemus 1) *Argonauta*: -e I 457
 2) *Cyclops*: -e IV 107
 Polyxo II 316
 Pontica signa I 800
 Pontus IV 723; -i I 716, IV 318, 561, 590, 712, V 165; -um II 629
 Porthaonides *Meleager* III 705
 Priami II 571
 Geticum Priona ferit *Iason* VI 619
 Procnesson *insulam* III 34
 Prometheae... fibrae VII 356
 Prometheus: -ei V 154; *v. Caucasus, Titan*
 Propontis II 645
 Proserpina V 345
 Proteaque ambiguum II 318
 Protin *Cyzicenum ferit Iason* III 158

- Psamathen *fontem* I 364
 Pyliam (*Nestoris vel Perichlymeni*) hastam VI 202
 Pyragmon *Cyclops* I 583
 Purnus *Cyzicenus*: -o III 112
 Pyroeis *equus Solis*: -enta V 432
 Pyrrhae genus VI 390

Rabies II 206
 Rambelus *Scythia* VI 529
 Rhadalus *Scythia*: -o VI 69
 Rhebas *fluvius*: -ae IV 698
 Rhodopen I 664; -es I 728
 Rhoetus *Centaurus* I 141, III 65
 Rhundacus *fluvius*: -e III 35
 Rhyndacus *Scythia*: -e VI 220, *necatur a Castore*
 Rhiphaea iuventus V 558; -o ... orbe VI 33, triumpho VI 119; -a ... bruma V 602; -a ... ardua II 516; -as ... arces VII 562
 Rhiphaea *Scythiam* *necat* Calais VI 558
 Romanus: miles -e VI 55; -as ... legiones VI 402

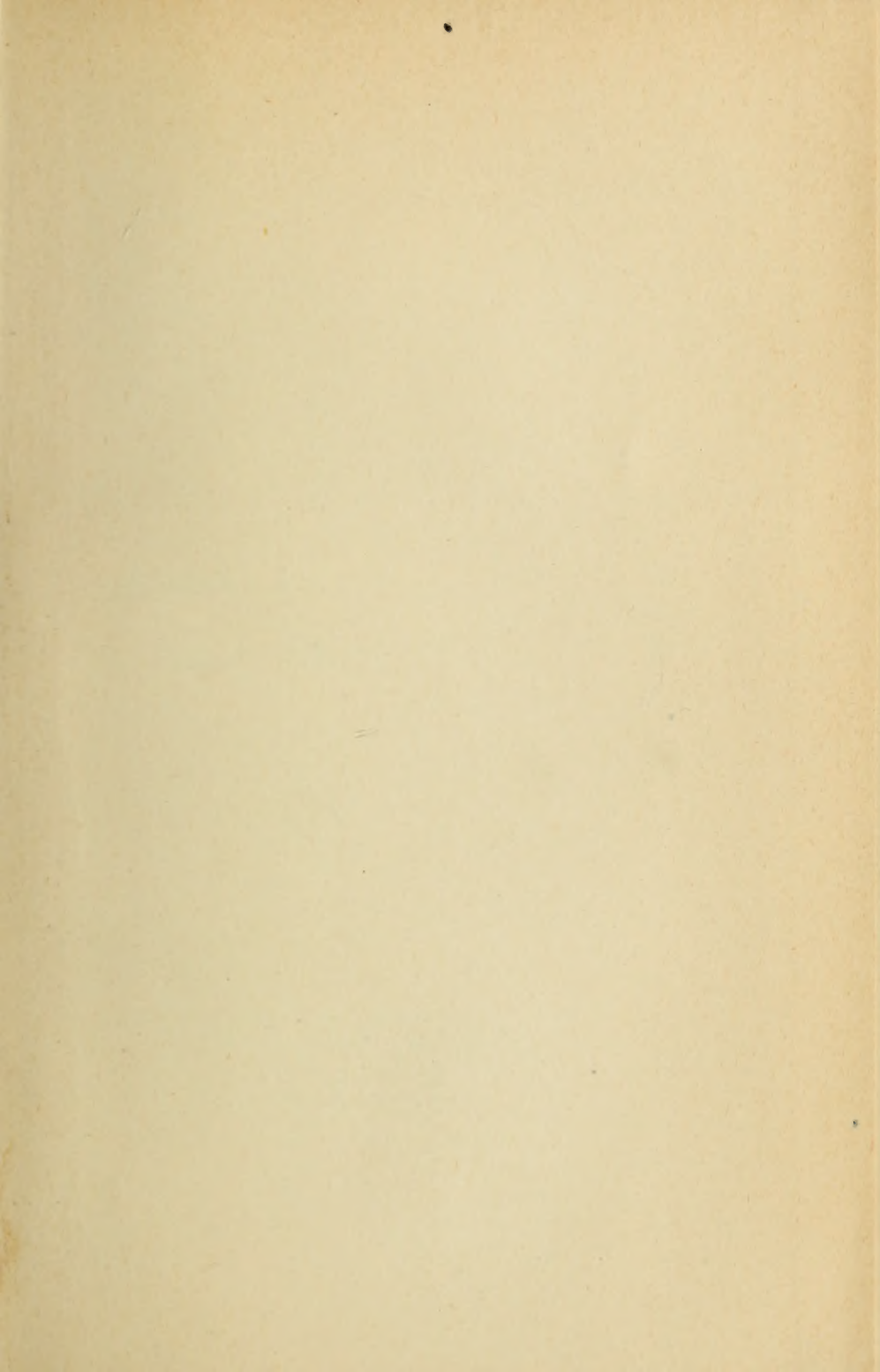
 Sabaei: -os VI 138; flore -o VI 709
 Sagen *Cyzicenum* Hylas ... prostravit III 182
 Salmoeneus I 662
 Salmonis: -ide *nympha* V 478
 Samothracia II 439; *v. Electria*
 Sarmata VI 162
 Sarmatici... ponti VIII 207; -ae... *nymphae Peuces* VIII 217; -ae ... manus VI 232; -as ... domos II 176; -is ... bracis V 424
 Satarchae *gens Scythica* VI 144; -en VI 145
 Saturnia *Iuno* I 112, 305, 530, IV 543, VI 458, 477, VIII 324
 Saturnia sidera II 364
 Saturnus V 153; -um III 226
 Sauromatae... proci VII 235
 Sciathos *insula* II 8
 Scylaceon *promunturium* III 36
 Scythiae I 745, IV 617, V 525, VI 7, 115, 350, 647, VII 424, VIII 209; -am I 43, 87, VI 34, 428, 728
 Scythici... Phasidis I 2, *regisque marisque* I 345, *nati Aetiae* I 503, *ponti* II 379, 574, *sacri* II 648, *Histri* VIII 185; -ae ... gentis IV 9; -um... pontumque polumque I 331, *amnem* II 595; *arcum* IV 728; -am... urbem V 325; -o... ponto I 59; -a... harena I 442, *urbe* V 224; -is ... terris III 617; -os ... reges III 496, *sinus* VI 319; -as ... domos I 716, V 516, *opes* III 307, *oras* VII 42; -is ... oris III 653, VI 49
 Scythia: -idum V 342
 Sepias *promunturium* II 9
 Sesostrius *rex Aegyptiorum* V 418
 Sestos *urbs* I 285; -on V 201
 Sibotes *Colchus transfigitur ab Ambeno* VI 249
 Sicanium... fretum II 29
 Siculum... latus II 619; -o I 136, VII 648; -a II 24, V 344; -os ... fines I 589; *v. Trinacrius*
 Sidon 1) *urbs* I 20
 2) *Scythia* VI 69
 Sidonicas... habenas VI 95
 Sigeo litore II 446; -ea pestis II 498, *litora* II 557; *v. Troia*
 Sindi *gens Scythica* VI 86
 Sinope *urbs* V 109; -es V 108
 Sirius *stella* I 683, V 369
 Sol I 504, III 401, IV 92; -is

- I 44, III 730, V 224, proles
Aeetes V 581, VI 442, 518,
 VIII 282, 460; *voc.* VIII 350;
 -e satus *Aeetes* V 263, 456,
 567; *v.* Apollo
Soligenae Aeetae V 223; -am
 V 317
Solymo... pulvere I 13
Somnus: -e *bis* VIII 70
Sterope: -en I 446
Sthenelo... satus *Eurystheus*
 V 488
Strophadas insulas IV 513
Strymona Scytham Caresus
deicit VI 193
Styrus sponsus Medae III 497,
 V 459, VI 266, *necat Anau-*
sin VI 272, VIII 299, 329;
 -i VIII 335; -e VI 275; *v.*
 Albanus
Stygiae... ripae II 601, noc-
 tis III 398, sedis III 450;
 vim -iam VIII 87; -ia... arte
 VI 155; -iis... manibus I 730,
 virginibus II 106; -ias...
 domos I 781, taedas II 173,
 minas III 446; -iis... fontib-
 us VII 364
Styx: -ga I 464, IV 401
Sueten Scytham necat Iason
 VI 550
Syenen Scytham VI 74; *occi-*
dit Myracen VI 703 *sqq.*
Symplegas IV 221; -ados V
 299; *v.* Cyaneae
geminis... *Syrtibus* IV 716;
 -es VII 86

Taenario... fuco I 427; -ii
 ... aeni V 512
Taenaros promunturium: -on
 I 365
Tages Scytha necatur a Ca-
store VI 223
Talaus Argonauta I 358; -ai
 III 471; -aum III 478, V 366,
 VI 720
Tanais fluvius IV 719; -in I
 538
Taras fluvius VI 102
Tartarei... patris I 828; -ae
 ... noctis III 212; -o... Iovi
 I 730; -am... noctem VI 435;
 -o... semine III 665, ululatu
 IV 393, veneno VII 632; -as
 ... volucres *Harpyias* IV 579;
 -is... venenis VIII 83
Tartarus IV 258; -ra VII 312
Taulas Scythae: -ntis VI 222
Taurorum lucos II 301
Taurus sidus I 647
Taxes Scythae transfigit Hy-
panin VI 252
Taygetos mons: -on I 429;
 -i IV 229; -a IV 329
Tegeaeo limine I 375
Telamon Argonauta I 166, 353,
 II 384, 451, 540, Nisaeum *et*
Ophelten caedit III 198, III
 637, VI 345, 364; *v.* Aeacides
Telecoonta Cyzicenum ferit
Ancaeus III 140
Tempe VIII 452
Terrorque Pavorque, Martis
equi III 89
Tethys II 36, V 431
Teucer I 511
Teuceri Troiani: -os IV 58
Teutagonus Scythae: -o VI 97
Thamyrim ducem Pelasgorum
 III 128
Thapsium Cyzicenum Pollux
transigit III 191
Thaumantias Iris VII 398,
 VIII 116
Thebae 1) *urbs Boeotiae* III 69
 2) *urbs Aegypti*: -as V 420;
 Thebes VI 118
Thermodon fluvius IV 601,
 V 121

- Theseus IV 701; -ea II 193, III 65
 Thespia moenia I 93, 478
 Thespiades 1) *Argus*: -en I 124
 2) *Tiphys* II 368; -e V 44
 Thessaliae VI 598; -iam V 474, VIII 170; *v.* Haemonia
 Thessalici... tyranni I 244, ducis V 218; -ae... puppis I 380; puppi -ae V 622; -am... ratem V 530; -o... freno I 424, hospite VII 1; -i VIII 161; -ae... carinae VII 220; -is V 480, 683; -os... reges III 173, portus VIII 421; -as... urbes VII 146; -is... venenis VII 198; *v.* Atracius, Haemonius, Thessalus
 Thessalis *Alcimedea* I 737, 780
 Thessalus 1) *subst.* VII 40; -e *Iason* VII 437
 2) *adiect.* dux V 277; -a... puppis II 445, litora I 607, frena III 13, tentoria VIII 380; *v.* Thessalicus
 Thetis I 131, 658; -idis II 589; -idi I 190, II 286
 Thoanteae... Dianae VIII 208
 Thoas *rex Lemni*: -ntis II 418
 Thoen *Amazonida Gesander* ferit VI 375
 Thraca palus II 202
 Thrace: -es II 406; *v.* Bistonia
 Thraces II 251, V 664; -as II 107; *v.* Bistones
 Thraces equi I 611
 Thracius... vates *Orpheus* I 277, sacerdos *idem* IV 85; -ia proles *Calais* III 705; *v.* Edonus, Odrysius
 Threiciis... sacris II 432
 Threissa II 147
 Thressae II 165; -as II 132, 239; -a manus II 344; *v.* Dahae
 Thybris VI 406
 Thydrum *Colchum Colaxes* ferit VI 639
 Thyias III 265, V 81; Thyada VIII 447; Thyiades VI 757
 Thynea... litora IV 424
 Thyoneus *Bacchus* I 726
 Thyotes... sacerdos II 438
 Thyrsagetæ *gens Scythica*: -en VI 135; -as VI 140
 Tibarenum... lacus V 147
 Tiberine VII 84
 Tibisena... ostia VI 50
 Tiphys *Argonauta* I 419, 481, 689, III 37, 259, 483, 614, IV 695, V 42; -yn II 390, III 2, V 15, 25; -y I 649, V 102, VIII 181; *v.* Hagniadæ, Thespiades
 Tirynthius *Hercules* I 107, 253, II 373, 574, III 133, 161, 485, 565, 590, IV 5, VI 462, VII 623, VIII 125
 Tisaeae... Dianae II 7
 Tisiphone II 194, VI 179, 403; -en III 214, IV 394, 410
 Titan 1) *Sol* II 37, 57
 2) *Prometheus* V 169; -na IV 79
 Circen Titanida VII 212
 Titanus 1) *a Sole*: Cyris VI 79; -ia... antra IV 91, tellus *Colchis* V 463, Circe VII 347
 2) *a Prometheo*: -ia fata V 156, gramina VII 449
 Tithonia *Aurora* I 311, III 1
 Tityum *gigantem* III 226
 Tonans *Iuppiter*: -ntis II 560, III 299, IV 428, 474; -nti IV 119, 529
 Tornyî *gens Scythica* VI 144, 145
 Trinacria II 32; aequore -io I 579; *v.* Siculus
 Triton I 679
 Tritonia *Pallas* I 93, II 49, VII 442

- Triviae *Hecates* III 321, V 103;
 -iam III 68; *v. Diana*
 Troiae II 558, 573, 578, IV
 58, 78; -am I 552; *v. Dar-*
danius, Iliacus, Pergama,
Phryges, Sigeus
 Tusci...maris VII 234
 Tydeus *Argonauta* I 387, III
 103; *v. Calydon*
 Tyndareus...puer *Castor* I
 167; fratres...-eos I 571
 Tyndarides *Pollux* IV 247,
 290; -en *Castora* VI 207, 212;
 -ae III 187; -as V 367
 Týphoeús *gigas* II 24, IV 236;
 Týphoea VI 170
 Harpyiae Týphoides IV 428
 Týphon *i. q. Typhoeus* III 130;
 -na IV 516
 Tyra *fluvius* VI 84
 Tyres 1) *i. q. Tyra* IV 719
 2) *Scytha* VI 201
 Tyrio...ostro II 342; -ae...
 carinae I 644; -iis...carinis
 I 17
 Tyrrhenus *i. mare* IV 715; *ad-*
iect. magister VII 83; -i...
 piscis I 130; -a...antra I 576
 Tyrus: -o IV 632
 Vanus *Scythia* VI 115
 Venus II 126, 175, 196, 209,
 324, VI 528, VII 171, 193,
 210, 223, 254, 373, 394, 399,
 VIII 232; -eris II 98, 187,
 315, 331, VI 455, VII 252;
 -eri II 355; -erem II 625, IV
 13, VII 158; *v. Cytherea, Di-*
one, Idalius, Mavortia
 Vesevi montis IV 507
 Vesvius III 209
 Umbro...edaci VI 420
 Voraptes *Scythia*: -e VI 288
 Vulcanius ardor IV 686; -ia
 Lemnos II 78, IV 440
 Vulcani II 336; -um II 88,
 VI 433; *v. Ignipotens, Mul-*
ciber
 Zacorum *Scytham* Argus...
 porrigit VI 554
 Zelyn *Cyzicenum vulnerat Ia-*
son III 152
 Zephyrus I 611; -um I 350;
 -is I 190, 640; -os I 686
 Zethes *Argonauta* I 469, IV
 465, 466; -em...fugit *Da-*
raps necaturque VI 572; *v.*
Aquilo, Aquilonia, Boreas,
Orithyia

L 98, 447, 369.

624, 645,

Valerius, F.

PA

6104

C. Valeri Flacci

.V2

PONTIFICAL INSTITUTE
OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK
TORONTO 5, CANADA

